TRACTATVS
CHRONOLOGICUS
A Varijs Auctoribus Compilatus

STUDIO

P. AURELIJ A GENUA

CAPUCINI

IN DUOS LIBROS DISTRIBUTUS

Ab eodem, in hâc ſecundâ impreſſione, à mendis, quæ irrepſerant, correctus.

Nec non varijs, ſcitù dignis, locupletatus.

Secunda Editio.

GENUÆ, M.DCCXX.

Ex Typographia Ioannis Franchelli.
Superiorum permiſſu.

Digitized by Google

Digitized by Google

CHRONOLOGIÆ

LIBER PRIMUS

IN QUO LECTIONIBUS LV.

Habentur omnia, quæ ad variam Temporis diuiſionem pertinent.

AUCTORE

P. AURELIO A GENUA

CAPUCINO

Secunda Editio, aliâ locupletior.

Anno Æræ Communis 1720.

Digitized by Google

Digitized by Google

AMICE LECTOR.

EXimius ille Pictorum anteſignanus Apelles nunquam a sè pictas imagines exponebat in publicum, quin eas hoc Lemmate muniret: *Apelles pingebat*, vt ex eo daretur intelligi nondum perfectas eſſe illas picturas, ſed adhuc remanere addendum aliquid, vel corrigendum. Idem quoque potiori iure mihi dicendum fuerat cùm primùm octò ab hinc annis Tractatum hunc Chronologicum Typis mandaui; verùm in quo verbis defui, opere compleo, illum denuò prælo ſupponens, quantùm potui, purgatum à mendis, multiſque auctum ſcitu dignis, præcipuè verò de Paſchatis Feſto debito tempore celebrando, hæc enim quæſtio, ſicut ab ipſis Eccleſiæ incunabulis magnas excitauit contentiones, & adhuc a multis aſſeratur: ad hoc neceſſariam eſſe aliam Kalendarij Correctionem, ad illud recto ordine celebrandum, ſic ſpero, ni mea me fallit opinio, quæſtionem hanc à me Lectione XI. adeò dilucidatam, vt futuris temporibus nullus remanſurus ſit ambigendi locus, quin vnanimiter aſſeratur: rectum fuiſſe ordinem per Gregorianam correctionem appoſitum.

Scio

Scio equidèm non paucos laborem hunc meum parui- pendere, Chronologiæ, imò Hiſtoriæ ſtudium ſuperuacaneum arbitrantes, quos tamèn non ideò Sectatores, dicam, vel Colarbaſij, qui totam perfectionem ſtatuebat in intelligentia Alphabeti Græci [a], eo quod Chriſtus ſit Alpha, & Omega, vel Gnoſimachorum, qui, bonorum operum ſtudium exagerantes, [b] ſcientias omnes reprobabant. Verùm, cum ex Seneca didicerim [c]: *ſatius eſſe ſuperuacanea ſcire, quam nihil*, ideò cum eodem audacter mihi ipſi repeto: *æquo animo audiendæ ſunt imperitorum calumniæ, & ad honeſta vadenti contemnendus eſt iſte contemptus*; noui enim ex Halicarnaſſeo Hiſtoriam eſſe Philoſophiam compoſitam ex exemplis. Didici à Polibio [d]: nullam eſſe mortalibus ad proficiendum viam expeditiorem, rerum ante actarum ſcientiâ, cum præteritæ res optimæ, ſint rerum gerendarum documenta. Enim verò: *quam pulchrum eſt*, vt cum Diodoro Siculo loquar, *ex aliorum erratis melius inſtituere vitam noſtram, cum animus*, Quintiliano teſte, *contemplatione recti, prauique formetur* [e]. Vbi ex oppoſito: *neſcire quid, antequam natus ſis, acciderit, non nè eſt ſemper eſſe puerum*, vt aiebat Cicero [f].

Audiant igitur Chronologiæ ſtudij contemptores Titi Liuij monitum [g]: *Hoc illud eſt præcipuè in cognitione rerum ſalubre, ac frugiferum: omnis te exempli documenta in illuſtri poſita monimento intueri, vndè tibi, tuæque Reipublicæ,*

(a) *Berninus t.1.f.92.* (b) *Berninus t.1.f.174.* (c) *Ep.* 88. (d) *lib.1.* (e) *lib. 2. cap. 4.* (f) *de Oratione.* (g) *in Præfatione t. 1.*

Digitized by Google

publicæ, quod imitere, capias: vndè fædum inceptu, fædum exitu, quod vites. Immò Baſilij Imperatoris ad Leonem filium ſalubre conſilium [h]: *Per Hiſtorias veteres ire ne recuſa, ibi enim reperies ſinè labore, quæ alij cum labore collegerunt, atque illinc hauries, & bonorum virtutes, & improborum vitia, vitæ humanæ varias mutationes, & rerum in ea conuerſiones.* Cum igitur tanti ſit faciendum Hiſtoriæ ſtudium, quid ni etiam Chronologia erit addiſcenda, cum rerum ratio, Cicerone teſte, [i] ordinem temporum deſideret, moneatque Poſſeuinus [l]: eum, qui hiſtoriam vult addiſcere, exordiri debere a Chronologijs.

Quæ cum ità ſint, qua maiori potui ſedulitate in hac mea ingraueſcente ætate Chronologiæ ſtudio incubui, & quæ didici, in omnium vtilitatem profero. Si autèm vnuſquiſque, ex proprij ingenij penu comparatis, hæc locupletauerit, quidni in perfectum opus euadet, cùm Auſonio teſte, *alius alio plura inuenire poſſit, nemo omnia.*

Nos

(h) *in Parenesi cap. 56.* (i) *lib. 2. de Oratione.* (l) *lib. 16.*

NOS FR. JO. ANTONIUS A' FLORENTIA ORDINIS MINORUM S. FRANCISCI CAPUCINORUM MINISTER GENERALIS.

CUm Opus cui titulus — *Tractatus Chronologicus à varijs Auctoribus compilatus &c.* à R. P. Aurelio à Genua noſtri Ordinis, ac Genuenſis Prouinciæ Ex-Prouinciali compoſitum, & in duos libros diſtributum; Duo eiuſdem Ordinis Theologi recognouerint, & in lucem edi poſſe probauerint, facultatem facimus vt Typis mandetur; ſi ijs ad quos pertinet ita videbitur: In quorum fidem has manu noſtra ſubſcriptas, ſigilloque noſtro munitas.

Dedimus Romę in noſtro Immaculatæ Conceptionis Conuentu die 27. Ianuarij 1720.

F. Io: Antonius Min. Generalis qui ſupra.

CUm de mandato Reuerendiſſimi Patris Inquiſitoris, attentè ac fidè perlegerim librum, cui titulus, *Tractatus Chronologicus in ſecunda hac impreſſione auctus, & à mendis, quæ irrepſerant, emendatus, ſtudio P. Aurelij à Genua Capuccini, & ab eodem in duos libros diſtributus*, nihilquè in eo Fidei orthodoxæ, boniſuè moribus obnoxium inuenerim, immò egregijs, & peregrinis notitijs ad Chronologiam ſpectantibus, refertum, magno ſtudio, ac laudata diligentiâ Authoris, dignum cenſeo, vt Typis mandetur, & euulgetur in communem Chronologiſtarum vtilitatem.

Datum Genuæ ex meo ſtudio die 8. Martij an. 1720.

Ioſeph Maria Bollinus Eccleſiæ Metropolitanæ Præpoſitus Coadiutor I. V. D., Sacræ Theologiæ Profeſſor, ac pro Sanctiſſima Inquiſitione Conſultor.

Die 8. Martij 1720. Attenta ſupradicta relatione.

IMPRIMATUR.

Fr. Dominicus Maria Baſſus Mag. Ord. Prædic. ac Inquiſitor Generalis Genuæ.

IMPRIMATUR.

Ex auctoritate Excell. & Illuſtriſs. Magiſtratus Inquiſitorum Status.

Lucas Caſanoua Cancell.

JESU

Digitized by Google

IESU' CHRISTO

PATRIS VERBO, SAPIENTIÆ GENITÆ,
A QUO OMNIS SCIENTIA DIMANAT.
IN QUO
SUNT OMNES THESAURI SAPIENTIÆ,
ATQUE SCIENTIÆ DEI.
PATRI FUTURI SÆCULI, QUI EST ANTE SÆCULA;
TEMPORUM MODERATORI, QUI TEMPUS IGNORAT;
NEMPE IN ÆTERNITATE GENITO.
IN CUIUS LUMINE VIDETUR LUMEN.
ANTIQUO DIERUM
ANTE' CUIUS OCULOS
MILLE ANNI TANQUAM DIES, QUÆ PRÆTERIIT,
QUI
AB ÆTERNITATE IMMENSUS
IN VIRGINIS UTERO,
UBI ADVENIT PLENITUDO TEMPORUM;
SE COARCTAVIT
EXILES HAS LVCVBRATIONES SVAS
F. AVRELIVS RICHERIVS CAPVCINVS
OBSEQVENS
DONAT, ET DICAT.

ANNO PERIODI JULIANÆ
6425.

Digitized by Google

LECTOR BENEVOLE.

MIHI quoque, ſicut, & cæteris, ſciendi cupiditatem ineſſe fateor; expertus humanæ menti nihil eſſe dulcius, nihil iucundius veritate, ideò cum Chronologicam illam quæſtionem de Anno Natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti propoſitam audiuiſſem, cuius omninò eram ieiunus, ſuſpicatus aliquid à Chriſtiana Fide alienum, ob Hæreticorum verſutiam, poſſe ſub ea latere, illam a fundamentis eruendi ſtudio permotus, nullo Magiſtro præuio, ſed varia Auctorum volumina, quæ ſucceſſiuè habere potui, ſedulò perluſtrans, lucubrationes iſtas in vnum Collegi, ad hoc tantùm, vt ingenij mei hebetudinem, & memoriæ tarditatem ſcribendi diligentiâ compenſarem; eligens laborem hunc potiùs, quàm inanis vitæ otio, prætermiſſo ſtudio, torpere. Nec verò quiſquam id à Religioſo meo Inſtituto alienum iudicet, nullibi enim gentium penès alios vnquam, quam ſacris initiatos, tempora dirigendi, & ad vſus vulgares accommodandi poteſtas, legitur demandata. Vt enim taceam Perſarum Magos, Aſſyriorum Chaldæos, Indorum Gynnozophiſtas, Ægyptiorum Hierophantas, Bri-

tannorum, & Gallorum Druidas, Romanorum Pontifices, Iudæorum Sacerdotes, quibus ſolis feſtos populares, & annales publicos conſcribendi cura, & dignitas conceſſa perhibetur, in ipsâ Eccleſiâ Chriſtianâ temporum procuratio res inter ſanctiores perpetuò recenſita eſt, atque ideò Deo tantùm dicatis meritò concredita.

Cum autèm tenues hos meos labores amicis communicaſſem, me ad eos Typis mandandos coegerunt potiùs, quàm ſuaſerint, vt fluenta totius Doctrinæ Chronologicæ, quæ variorum Auctorum ingentibus voluminibus diſperſa conſpiciuntur, breui hoc opuſculo coadunata, ad plurimos vberiùs emanarent. Quid enim tàm malignum, cum Tertulliano [a] aiebant, quam nolle prodeſſe cum poſſis? Et ideò non temeritate auſus, vtilitatem iuuandi prætuli timori non placendi, cupiens ingenuæ iuuentuti præcipuè prodeſſe, optanſque vt ij, qui ab ineunte ætate liberalibus diſciplinis, & ſacris literis operam nauant, & quibus inter vitæ exordia ludus eſt lectionis aſſiduitas, nec non deliciæ ſudor alienus, vt de Boetio ſcripſit Ennodius, haberent quaſi recentia, quorum incitamentis addiſcerent ſolicitiùs in campo hiſtoriæ tùm ſacræ, tùm prophanæ percurrere; atque in his operoſiùs deſudare, cum, Iuſto Lipſio [b] teſte: Hiſtoria ſit fons Prudentiæ ciuilis.

Neque verò quis hos conatus meos ideò deſpiciat, quia alie-

(a) *lib. 1. contra Marcionem.* (b) *In Præf. Politicorum fol. 9.*

aliena ſunt, quæ profero, & variorum Auctorum ex penu concinnata, nam, vt benè aiebat idem Lipſius, [a] nec aranearum textus ideò melior, quia ex ſe fila gignunt, nec noſter viliòr, quià ex alienis libamus, vt Apes; id enim mihi curæ fuit, vt quæ diuiſa eruditos in Chronologiâ efficiunt legentes, in vnum collecta teneres; præterquam quod multa, eademque ſcitu digniſſima hic reperies, quæ alibi fruſtrà quæres.

Cumque didicerim ex Plinio benignum, & plenum ingenui pudoris fateri per quos profeceris. Fateor ego me hæc, quæ profero, in primo Libro excerpſiſſe à Ricciolio in ſua Chronologia reformata; Ab Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo Blanchino in ſuo Opere de Kalendario, & Cyclo Cæſaris, necnon in ſolutione Problematis Paſchalis; A Gulielmo Beueregio Anglo in ſuis Inſtitutionibus Chronologicis; A' Io: Marshamo in ſuo Canone Chronologico; A' Pagio; ab Em. Noriſio; A' Io: Ludouico Ambianenſi Capucino in ſuo Opere, cui titulus eſt *Atlas temporum*. Quæ verò Libro II. profero, ab Auctoribus ibidem citatis Collegi, quorum ferè omnium opera ſunt Typis mandata, præter paucos, à quorum manuſcriptis enarrata ſelegi.

In primo igitur Libro proferam quidquid ad Theoricam pertinet, quaſcumque temporis menſuras, & quidquid temporibus diſtinguendis neceſſariò requiritur

(a) *In notis ad lib. 7. Polit. cap. 1.*

tur exponens, regulas prætereà tradens ad id facili methodo, & plerumque per Arithmetices præcepta inueſtigandum; noui enim in hac facultate id euenire, quod Seneca [a] deteſtabatur in moribus: *ſequitur*, inquit, *quiſque priores malè iter agreſſos, quid ni habeant excuſationem, cum publica via errauerint?*

Erit igitur quælibet ex allatis regulis veluti lapis lidius, ad cuius amuſſim variæ, & inter ſe oppoſitæ Auctorum opiniones erunt ad trutinam deducendæ, ſi autèm nonnulla fortè difficilia intellectù videbuntur, cum Iuſto Lipſio [b] hortor, vt ſæpiùs legas, nam quod Gladiatoribus imperari ſolet, vtilitèr ego tibi: *Repete*. Præcipuè autèm inter has tenebras facem præferent prima rudimenta tùm Arithmetices, tùm Aſtronomiæ, vel ſaltèm tractatus de Sphera, cum ab ipſis Cælorum motibus ortum pariter, & progreſſum tempus accipiat, cum ijſdem pariter periturum. Addam etiam Elenchum terminorum difficilium, quem maioris claritatis gratia operi præpoſui. Tandem ſi quid fortè non intelliges, memineris Socratem, cum obſcurum Heracliti Librum legeret, dicere ſolitum fuiſſe: *quæ intellexi proba ſunt, credo & quæ non intellexi*. Verùm macte animo; difficultates ſuperabit veritatis amor, cui pertinacem laborem litaſſe pulchrum, ſtudiorumque amenitatibus prætuliſſe, honeſtum eſt.

In ſecundo Libro habebis praxim Chronologię à Mundi

(a) *Lib. 2. de ira.* (b) *In Polit. ſol. 11.*

di exordio ad hęc vſque tempora, iuxta probabiliores Auctorum opiniones in primo Libro ad trutinam deductas, vnà cum Indice rerum prodigioſarum, nec non Chronologiam Vrbis Genuę, quam veluti Typum Tyronibus exhibeo, ad ſibi ſimilem ex annalibus concinnandam de qualibet Vrbe, de ordine Religioſo, de nobili aliqua familia, & huiuſmodi. Verùm licèt res geſtas breuiſſimo, & in arctum collecto ſtylo exponam, non mihi ea arrogare præſumo, quæ an alicui vnquam viro, quamcumque ille artem profeſſus ſit, conceſſum fuerit, haud ſatìs ſcio, vt ea breuiſſimo libello complectar, quæ immenſa ſunt, & immenſis voluminibus à Præſtantiſſimis Scriptoribus exarata. Tantùm igitur facta inſigniora tùm ex ſacris, tùm ex prophanis codicibus eruta, libare curaui, alijs relinquens facultatem multò plura, quæ ſibi magis placuerint ſedulò ſeligendi. Fateor præterea plura me hic tranſcripſiſſe, quàm credo, nec affirmare ſuſtineo, de quibus dubito; verùm nec ſubducere volui, quæ accepi. Sed nihil hauſtum ex vano ſcias velim, quò nimis inclinant fermè vetuſta, & à nobis vel tempore, vel loco diſſita, Scribentium animi; nam conquirere fabuloſa, & fictis oblectare legentium animos, cum Tacito, [a] procul à grauitate cæpti operis crediderim. Precor deniquè ne quiſquam inelimatum hoc ſcribendi genus faſtidiat, ornari enim res ipſa negat,

con-

(a) *An.* 18.

contenta doceri, quare cum D. Auguſtino [a] dicam, *ſi quid inconditè, & incultè dictum legeris, vel ſi totum ità eſſe proſpexeris, Doctrinæ des operam, calamo veniam*, nam Chronologum non barbarè loqui, eſt eloquentem eſſe. Si verò ingenuæ Iuuentuti, præcipuè Deo dicatæ, vtilitatis aliquid attulero, non me pænitebit laboris, & vigiliarum mearum, tantò mihi gratius, & honeſtius, quod inter regularis obſeruantię munera, ſola ſucceſſiua, & ſecundaria tempora ad colligendas huiuſmodi lucubrationes, contulerim. Vos interim Adoleſcentes ingenui laborem meum æqui, bonique conſulite, quodque amico damus ſtudio, gratis, amiciſque animis accipite, fouete, defendite. Si quis autèm, quod abſit, fortè obtrectauerit, ſi quis carpſerit, aut maligno dente hos conatus meos adroſerit, me profectò nunquam pigebit laboris, quem vtilitati veſtræ, amicorum precibus coactus, dicaui, quarè, aut laudatus erit, aut excuſatus.

FAX

(a) *Ep.* 146. *ex Vadingo t.* 1. *f.* 713.

FAX TYRONIBUS

Siuè explicatio terminorum difficilium, qui in hoc Tractatu continentur.

ARithmetica eſt ars, ſiuè ſcientia docens numerare, ſiuè verſans circa numeros, quarè illius obiectum eſt quantitas diſcreta, ſiuè numerus.

Vnitas non eſt numerus, ſed principium numeri.

Numeri eiuſdem ſpeciei ſunt illi, qui numerant res eiuſdem ſpeciei. Pro quo aduertendum eſt, numerum eſſe ſub duplici ſpecie, alia enim dicitur intrinſeca, quàm habet ab vnitatibus, ſic quilibet numerus differt ſpecie ab alio numero; alia extrinſeca, quàm habet à re numerata. Dò exemplum 5. & *6.* ſunt diuerſæ ſpeciei intrinſecæ, ſed eiuſdem extrinſecæ, ſi numerant eandem rem, v. g. vtraque annos, dies &c. è contrà *6. 6. 6.* ſunt eiuſdem ſpeciei intrinſecæ, ſed diuerſæ extrinſecæ, ſi primus numerus numerat dies, ſecundus horas, tertius minuta.

Aduertendum ſecundò, quòd in ſummatione, & multiplicatione, numerus ſpeciei inferioris conuertitur in ſpeciem ſuperiorem; è contrà in ſubtractione, & diuiſione numerus ſpeciei ſuperioris diuiditur in numerum ſpeciei inferioris.

Numerus quadratus eſt ille, qui reſultat ex alio numero multiplicato in ſe ipſum, & numerus, qui multiplicatur dicitur radix quadrata reſpectù eiuſdem numeri. Datur etiam numerus cubicus, qui reſultat ex numero quadrato multiplicato per ſuam radicem.

Dò exemplum; ſi multiplico 4. per 4. dant *16.*, & hic eſt numerus quadratus; ille radix quadrata; ſi verò multiplico *16.* per 4. dat *64.* hic eſt numerus cubicus ex radice cubica 4. vides ergo eundem numerum poſſe eſſe radicem quadratam, & cubicam reſpectu diuerſorum numerorum, qui ex multiplicatione reſultant; è contrà non omnes numeros poſſe eſſe vel cubicos,

vel

vel quadratos, vt conſideranti patebit.

Numerus integer eſt ille, qui diuiſus ab alio numero minori, ab eo adequatur, v. g. 20. eſt numerus integer, quia ſi diuidatur per 4. per 5. per 10. ab illis adequatur, & nil remanet.

Numerus fractus ſunt illæ vnitates, quæ non adequant diuiſorem v. g. ſi diuidatur 19. per 4. remanent 3., ſi per 5. remanent 4., & iſtæ vnitates, ſiuè numeri dicuntur fracta.

Numerus ſimplex eſt ab vnitate ad 10. excluſiuè, & 10. dicitur ſimpliciuṁ nouiſſimus, & compoſitorum primus.

Numerus compoſitus eſt, qui ex pluribus figuris componitur. Pro quo aduerto tùm Hebræos, tùm Græcos ad ſignificandos numeros vti ſolitos literis Alphabeti, ita vt Aleph, ſiuè Alpha ſignificaret vnitatem, eo quòd in vtroque Alphabeto ſit prima, vt A in noſtro, & ſic ſucceſſiuè de alijs.

Romani aliquas tantùm literas prælegerunt videlicet I. V. X. L. C. D. M. IↃ. CIↃ. igitur I. ſignificat vnitatem, V. quinque, X. decem, L. quinquaginta, C. centum, D. quingenta, M. mille. Quingenta autem ſignantur etiam hoc pacto IↃ., quòd ſi addas aliud C. dicet quinque millia, ſi tertium hoc pacto IↃↃↃ. ſignificabit quinquaginta millia. Eodem modo mille ſignatur etiam hoc pacto CIↃ. & ſi addas duo C. vnum ad dexteram, alterum ad ſiniſtram ſignificabit decem millia, ſi tria C. centum millia. Omnes alij numeri ex his componuntur, aduertendo, quod ſi numerus minor præponatur maiori, tot vnitates à maiori ſint detrahendæ, quot continentur in minori, v. g. IX. importat 9., & IIX. octo, XL. quadraginta, & ſic de ſingulis.

Moderni ad ſignificandos numeros vtuntur quibuſdam Cifris, quæ dicuntur numeri vulgares, ſiue Characteres Saracenici, Arabes, Phœnices, vel Indici, volunt enim Arabes eos didiciſſe à Phænicibus, ſiuè ab Indis; ſunt autem hæ figuræ numero decem, videl. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 0. quarum vltima per ſe nihil ſignificat, ſed ſi apponatur alteri figuræ facit eam ſignificare decuplò magis, quàm priùs.

Aduertendum eſt etiàm, quòd cùm ad nos peruenerint iſti characteres ab Arabis, qui ſcribunt, non à ſiniſtra ad dexteram, vt

nos

nos, ſed à dextera ad ſiniſtram cùm Hebræis, eodem pacto ſcribendi ſunt iſti characteres, itàut primo loco ex parte dextera ſcribantur vnitates, ſecundo loco decades, tertio loco centenaria, quarto loco millenaria, & ſic ſucceſſiuè; quòd ſi numeros adhuc maiores ſignificare velis, ſingulis tribus figuris, maioris claritatis gratia, addenda eſt parua coma hoc pacto 257,234,869. qui numerus ſignificat ducentos quinquaginta ſeptem milliones, ducenta triginta quattuor millia, octingenta ſexaginta nouem. Si autem ad dexteram, ſiuè primo loco apponas Zerum, ſeù Cifram, omnes figuræ præcedentes creſcent decuplò, & 9. ſignificabit nonaginta, 6. ſexcenta, 8. octo millia, & ſic de alijs. Si autem eadem Cifra 0. apponeretur ad ſiniſtram poſt alias omnes figuras nihil ſignificaret hoc pacto 025,796.

Diuiſor eſt numerus minor, per quem diuiditur aliquis numerus maior, v. g. volo diuidere 50. per 9. hic dicitur diuiſor, ille diuidendus.

Quotiens eſt numerus vicium, quibus diuiſor continetur in numero diuidendo, vt v. g. 9. continetur in 50. quinquies, igitur 5. eſt quotiens reſpectu 9. & 50.

Fracta ſunt illę vnitates, quæ non adæquant diuiſorem, vt in allato exemplo, diuiſo 50. per 9. remanent 5. vnitates, quæ dicuntur fracta.

Denominator eſt illa vnitas, quæ dat formam numero, & per conſequens denominationem, v. g. in 5. ſunt quinque vnitates, ſed hoc vnitatum complexum non accipit denominationem à primâ, neque à ſecundâ, neque à tertiâ, neque à quartâ, ſed à quinta vnitate, & hæc dicitur denominator.

Partes Arithmeticæ ſunt vel primæ, vel ſecundæ, quæ videlicèt ex primis producuntur, & de his parùm curat Chronologus, qui tamèn vtitur primis, quæ ſunt quatuor, videlicèt, additio, ſubtractio, multiplicatio, & diuiſio.

Additio, ſiuè ſummatio eſt cum plures numeri in vnum colliguntur, & pro hac aduertendum eſt vnitates ponendas eſſe ſub vnitatibus, decades ſub decadis, centenaria ſub centenarijs, & ſic de alijs, rursùs numerus vnius ſpeciei ſub numeris eiuſdem ſpeciei hoc pacto. Summa annorum eſt 6425. Dies, horæ, minuta, & ſecunda in vnum colecta dant.

An.	D.	h.	m.	ſ.
6401.	7.	21.	36.	50.
24.	24.	22.	39.	33.
		22.	31.	53.
	33.	18.	48.	16.

In his autem partitis ſunt numeri quinque ſpecierum videlicèt annorum, dierum, horarum, minutorum, & ſecundorum; ideò Secunda cum perueniunt ad numerum 60. conuertenda ſunt in minuta, & hæc in horas, horæ cum perueniunt ad 24. conuertuntur in dies, fracta verò ſcribuntur ſub ſecundis, minutis, & horis reſpectiuè.

Subtractio eſt cum numerus minor ſubtrahitur à numero maiori, vt differentia, ſiuè reſiduum habeatur. Minor ità maiori ſubſcribitur, vt ſimiles vtriuſque numeri notæ ſimilibus reſpondeant, & prima inferioris numeri nota à prima ſuperioris ſubtrahatur; reſiduum verò ſcribatur ſub linea appoſita hoc pacto; Et aduertendum, quod, ſi numerus inferior ſit maior ſuperiore, aſſumenda eſt vna decas alterius ſpeciei, v. g. 6. vnitates ſecundorum ſunt maiores, quam 5. & cum nulla ſit decas ſecundorum, aſſumo minutum vnum quod diuido in 60. ſecunda, & aſſumptâ horum decade, dico ſi 6. ſubtraho à 15. remanent 9. hunc ergo numerum ſcribo ſub linea appoſita, deindè decadem ſubtraho à 5. & remanent 4., quem etiàm ſubſcribo, nam ſi à 65. auferas 16. remanent 49. deindè 8. ſubtraho à 15. & ſubſcribo 7. quatuor à 5. & ſubſcribo 1. ſi enim à 65. auferas 48. remanent 17. & cum remanſerint horæ 6. aſſumo integrum diem, horas videlicèt 24., quæ cum 6. dant 30., à quibus ablatis 18., remanent 12. Rurſus dies 3. ſubtraho à 4. & ſcribo 1. decades 3. à 4. & ſcribo 1. vides ergo remanere dis 11. 12. 17. 49.

D.	h.	m.	ſ.
45.	7.	6.	5.
33.	18.	48.	16.
11.	12.	17.	49.

Ad examen ſubtractionis; reſiduum adde numero minori ſubtracto, &, ſi æquiualet maiori, benè proceſſit ſubtractio.

Multiplicatio eſt ductus vnius numeri in alterum, vt iuueniatur tertius, in quo vnus eorum totiès continetur, quotiès vnitas in altero; v. g. multiplico 8. per 9. & dant 72. totiès ergo 9. continetur, in 72. quot ſunt vnitates in 8. Ad facilius multiplicandum vti poteris, vel tabulâ Pytagoricâ, quam hic appono, vel libello italico idiomate typis dato, cui titulus *Pratica di conteggiare*, qui etiam deſeruiet ad diuidendum.

Vſus huius tabulæ eſt huiuſmodi. Datis duobus numeris, quorũ alter multiplicandus ſit in alterum, vnum eorum quære in latere A. B., alterum in latere A. C., & in cõmuni vtriuſque concurſu reperitur numerus productus ex multiplicatione vnius in alterum. Dò exemplum. Volo multiplicare 7. in 9., quæro 7. in latere A. B., & 9. in latere A. C., video vtrumque concurrere in 63., & dico 7. multiplic. per 9. dare 63.

A. B.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
2.	4.	6.	8.	10.	12.	14.	16.	18.
3.	6.	9.	12.	15.	18.	21.	24.	27.
4.	8.	12.	16.	20.	24.	28.	32.	36.
5.	10.	15.	20.	25.	30.	35.	40.	45.
6.	12.	18.	24.	30.	36.	42.	48.	54.
7.	14.	21.	28.	35.	42.	49.	56.	63.
8.	16.	24.	32.	40.	48.	56.	64.	72.
9.	18.	27.	36.	45.	54.	63.	72	81.

C.

Diuiſio ſiuè partitio eſt inuentio numeri, in quo totiès continetur vnitas, quoties diuiſor in diuidendo, ſiuè cum numerus maior diuiditur in partes, v. g. 90. ſi diuidendus ſit in 7. primus dicitur diuidendus, ſecundus verò diuiſor, quod verò reſultat dicitur quotiens. Scribuntur autem hoc pacto: numerus diuidendus ponitur in medio, diuiſor ad ſiniſtram ſcribentis, ſiuè ad dexteram diuidendi, interpoſitâ clauſulâ, ſiuè comâ, & quotiens ad dexteram ſcribentis, quod ſi remaneant aliquæ vnitates, quæ non adæquent diuiſorem, hæ dicuntur fracta, & ſcribuntur ſub numero diuidendo hoc pacto.

Vni-

Vnica vice 7. continetur in 9. & appono ad dexteram 7)90(12.
6

Sed quia remanent duæ decades, quæ dant 20. vnitates, in his bis continetur 7. & ſcribo 2. remanent autem ſex vnitates, quę, cum non adæquent 7. diuiſorem, ſcribuntur infrà numerum diuidendum. Quod ſi numeri ſint diuerſæ ſpeciei, fracta primæ ſpeciei conuertuntur in numeros inferioris ſpeciei, & ſic ſucceſsiuè fit diuiſio.

Ad probandam hanc regulam, an benè proceſserit, multiplica quotientem per diuiſorem, & reſultato adde fracta, deindè vide an hic numerus ſit æqualis numero diuidendo, v. g. multiplico 12. per 7. & dant 84. quibus addo 6. fracta, & dant 90. benè ergo proceſſit diuiſio.

a Æ.C. ſignificat Annum ante Æram Chriſti, ſiuè Communem.

Æ. C. ſignificat annos Æræ Chriſti, ſiuè Communis.

P. I. ſignificat annos Periodi Julianæ.

V. C. ſignificat annos ab Vrbe Romana condita.

Æ. G. R. ſignificat Æram Græco Romanam Pagij.

CP. ſignificat Conſtantinopolim.

Annus Pompilianus eſt annus coordinatus à Numa Pompilio, de quo Lectiones 8.

Annus Julianus eſt annus dierum 365. & horarum 6. coordinatus à Julio Cæſare, de quo vide ibidem Lect. 8.

Annus Gregorianus, ſiuè Lilianus eſt annus coordinatus à Gregorio xiij. ſiuè ab Aloyſio Lilio dierum 365. 5.49.12. de quo vide ibidem.

Annus Nabonaſſari, ſiuè Ægyptiacus eſt annus dierũ 365., de quo vide Lectione 24.

Annus Lunaris eſt annus coordinatus ad curſum Lunæ, quorum alter eſt Communis, alter Emboliſmalis, ideſt excreſcens, de quo vide Lect. 7.

Annus Lunaris communis conſtat lunationibus 12. diebus 354. h. 8. 48. 38. 10.

Annus Emboliſmalis eſt lunationum 13., diebus verò 383. h. 21. 32. 41. 20. 50. de quo ibidem.

Annus Sidereus eſt ille, quo menſuratur annuus curſus ſiderum, &

con-

Digitized by Google

conſtat diebus 365. 6. 9. 21. 42., & de hoc parum curant Chronologi.

Annus Solaris eſt ille, qui menſuratur à curſu ſolis.

Annus Tropicus idem ſignificat ac annus Solaris, & diuiditur in Nabonaſſaræum ſiuè Ægyptium, & Romanum. Romanus in Pompilianum, Iulianum, & Gregorianum.

Annus Metonicus conſtat annis 19. ſiuè Solaribus, ſiuè Lunaribus.

Anno Labente ſignificat annum illum terminare infrà annum Iulianum, ſicut è contrà.

Anno ineunte ſignificat annum incipere infrà annum Iulianum; *v.g.* annus Æræ Chriſti 1712. erit P. I. 6425. vterque enim incipiet, & deſinet eadem die, verùm Annus Nabonaſſari 2460. terminabit die 1. Iulij ſtylo nouo, & die 2. Iulij incipiet annus 2461. ideò dicitur anno Nabonaſ. 2460. labente, & anno 2461. ineunte. Idem dic de omnibus alijs Æris, quæ incipiunt, & deſinunt infrà annum.

Apogæum ſignificat maximam diſtantiam Planetarum à terrâ.

Perigeum maximam propinquitatem eorum ad terram.

Phaſis ſignificat primam apparitionem lunæ ad Solis occaſum poſt illius renouationem.

Syzygia ſignificat lunæ renouationem, ſiuè etiam plenilunium, pro vtroque enim ſumitur, ſed magis communiter pro renouatione, & vtrumque dictum fuit à Cicerone Lunæ iugum, eo quòd ſol, & luna ſint in eadem linea imaginaria ducta à firmamento, & tranſeunte, vel per centrum terræ, vel per centrum Eclipticæ. Si autem ambo ſint in linea, quæ tranſit per centrum terræ, dicitur Syzygia vera, ſi in ſecundâ, quæ tranſit per centrum Eclipticæ, dicitur Syzygia media. Si plura deſideras conſule Aſtronomos, nam quæ diximus ad Chronologum ſufficiunt pro ſola terminorum intelligentia.

Laterculum ſignificat tabellam, in qua res aliquæ deſcribuntur.

Pinacidium idem ſignificat.

Synchroniſmus eſt recta rerum coordinatio per ſua tempora.

Anachroniſmus, & Antichroniſmus eſt error in ordinando, cum videlicèt poſtponitur id, quod eſt præponendum, vel è contrà, vel ponuntur eodem tempore, quæ diuerſo acciderunt,

vt

vt cum Virgilius ſcripſit Æneam fuiſſe coæuum Didoni, hæc enim illo fuit poſterior annis ferè 300., ideò hic dicitur Anachroniſmus.

Metachroniſmus eſt error in minuendo tempus, vt ſi quis ab Adam ad Diluuium ſignaret tantùm annos 1000.

Prochroniſmus eſt error in ampliando, quo peccant Sinenſes, qui Mundum conditum volunt annis 40,000. antè Chriſti Æram.

Tempus prolepticum eſt tempus illud, quod fictione mathematicà ſupponimus efluxiſſe antè Mundi creationem; eodem pacto dicuntur horæ, dies, hebdomadæ, menſes, & anni proleptici; Ab alijs dicuntur Anteadamitæ, eò quòd ſupponatur eos fluxiſſe antè Adami creationem.

Tekufà ſunt puncta Cardinalia anni, videlicet duo Æquinoctia, & duo Solſtitia.

CHRO-

CHRONOLOGIÆ
LIBER I.

In quo habentur omnia, quæ ad variam temporis diuiſionem pertinent.

Quid ſit Chronologia.

LECTIO I.

CHronologiæ nomen à Grecis mutuati ſunt Latini, componitur autèm à Chronos, quod tempus, & Logos, quòd ſermonem ſignificat. Verùm illius obiectum non eſt tempus ſiuè temporis natura, hoc enim ad Phyſicum pertinet, ſed diuerſarum partium temporis ad inuicem collatio, ità vt vnam ab alia diſtinguat, & menſuret. Ideò Chronologiam alij artem, vt Beueregius, alij ſcientiam, vt Athlas temporum nuncuparunt; nos verò illam dicimus ſcientiam practicam ſubordinatam Mathematicæ, cuius obiectum cùm ſit quantitas, ſi hæc ſit diſcreta, Arithmeticæ, ſi continua, & permanens Geometriæ; ſi continua, & ſucceſſiua Chronologiæ erit obiectum.

Definiri ergo poteſt Chronologia, quod ſit ſcientia practica res geſtas diſtinguens per ſua tempora. Quarè non immeritò Chronologiam, & Geographiam duo Hiſtoriæ lumina vocabat Voſſius; alij verò eas dixere Hiſtoriæ partes integrales, per alteram enim edocemur quo tempore, per alteram quo in loco acciderit, quod enarratur. Nec prætermittendum cenſeo tùm Arithmeticam, tùm Aſtronomiam ad perfectam Chronologiæ ſcientiam eſſe neceſſarias, ità vt ſine aliquali earum notitia hæc ſcientia haberi non poſſit.

Quæ cum ità ſint, ſingulas temporis menſuras, & quidquid ad illas

Digitized by Google

pertinet, breuitèr exponam, allaturus deindè breuem Chronologiæ praxim, vt faciliùs in Hiſtoriæ, tùm Sacræ, tùm prophanæ notitiam deueniri poſſit.

De Diebus.

LECTIO II.

PRimam temporis diuiſionem docuit nos Deus in Mundi Creatione, nam *Gen.* 1. habetur: *appellauitque lucem diem, & tenebras noctem, factumque eſt veſpere, & mane dies vnus*. Ubi Expoſitores docent per veſperas ſignificari noctem, & per mane diem, ſumendo, per ſynecdochem, partem pro toto.

Sed aduertendum eſt eodem diei nomine apellari tùm ſpatium temporis, quo ſol noſtrum Hemiſpherium illuminat conficiens ſemicirculum, per illa verba: *appellauitque lucem diem*; tùm etiàm ſpatium illud, quo ſol totùm circulum conficit, illis verbis: *veſpere, & mane dies vnus*; quarè ad tollendam æquiuocationem aduertendum eſt, alium dici diem naturalem, alium artificialem, ſiuè ciuilem; verùm neque hoc pacto æquiuocationem euitamus, alij enim, vt Mullerus, Ricciolius, Beueregius, & alij curſum illum Solis, quo noſtrum tantùm Hemiſpherium illuſtrat ſemicirculum conficiens, diem naturalem dixerunt, curſum verò Solis, quo totum circulum diurnum conficit, artificialem. Alij verò, cùm quibus nos etiàm ſentimus, ſequentes ſtylum Curiæ Romanæ, diem naturalem dicunt Solis curſum per totum circulum diurnum; artificialem verò, ſiuè ciuilem vocant curſum Solis intrà noſtrum Hemiſpherium, eò quòd eo tempore Artifices laborent, & Ciues operentur; Quarè hoc, ad tollendas omnes æquiuocationes, maximè eſt aduertendum.

Diei naturalis quatuor ſunt puncta cardinalia, à quibus illius exordium vnaquæque natio auſpicatur, videlicèt cùm Sol eſt in Oriente, in Occidente, in Meridie, & in puncto illi oppoſito mediæ noctis.

Hebræi, quos poſteà ſecuti ſunt Athenienſes, Arabes, ſiuè Turcæ

Box-

Boemi, Sileſij, & Itali à Solis occaſu diem inchoant, & indè horas incipiunt dinumerare; verùm in Horologijs Campanæ Itali media hora poſt Solis occaſum diem inchoant.

Veteres Romani, Ægyptij, cum Gallis, Hiſpanis, alijſque Europæis diem inchoant à media nocte, quam regulam ſeruat etiam Romana Curia in inchoandis diebus feſtiuis, & ieiunij.

Babylonij, ex Cenſorino, ab exortu Solis diem inchoant, quorum morem ſecuti ſunt recentiores Græci, & Norimbergenſes, teſte Gaſſendo.

Aſtronomi à meridie ad meridiem diem computant, cum hac tamen diſparitate, quod Alphonſus Rex, eiuſque ſectatores à meridie diei præcedentis, è contrà Ptolemæus, Tychon Brahæ cum alijs à meridie eiuſdem diei incipiunt, ideòque dies prima Ianuarij per Alphonſum Regem incipit à meridie diei 31. Decembris, ſed per Ptolemæum à meridie diei 1. Ianuarij.

Ex dictis ſequitur, quòd ſi, e. g. in Æquinoctio Veris appareret Eclipſis paulò antè ortum Solis, Itali dicerent contigiſſe horâ 12. diei v. g. 21. Martij; Galli, & Hiſpani hora *6.*; Babylonij hora 24.; Aſtronomi hora 18. diei 21. cum Alphonſo Rege, ſed diei 20. cum Ptolemæo; dies enim 21. per eum non incipit niſi poſt horas ſex, ideſt in meridie eiuſem diei 21.

Dies diuerſimodè nuncupantur, Diuina enim Scriptura antè captiuitatem Babylonicam ſeptimæ tantùm diei Sabbathi nomen dedit, cæteros dies ſignabat per numeros ordinales ſingulis Menſibus. Ægyptij, & poſt ipſos Romani Deorum ſuorum, ſiuè Planetarum nomine appellabant dies cuiuſque hebdomadæ, *teſte Marshamo f.* 197. primum videlicèt Solis, ſecundum Lunæ, tertium Martis, quartum Mercurij, quintum Iouis, ſextum Veneris, ſeptimum Saturni; Denique Silueſter PP., annuente Conſtantino Magno, quoſlibet dies hebdomadæ Ferias vocauit numero ordinali, addendo Feriæ primæ nomen Dominicæ, ideſt diei Domini, eò quòd credatur Chriſtum eâdem die Dominica natum, circumciſum, à mortuis reſurrexiſſe, & Spiritum Sanctum immiſiſſe ſuper Diſcipulos.

De Horis.

LECTIO III.

UT dies meliùs ad communem vſum accommodarentur illos diuiſerunt maiores noſtri in horas, horas autem in ſcrupulos, ſiuè Minuta, de quibus ſingillatim eſt infrà agendum.

Horæ nomen à Sole, qui Horus dicitur, deductum eſſe aſſerit Blanchinus in ſuo Kalendario f. 29. ex Macrobio, horæ autem aliæ ſunt æquales, aliæ inæquales; æquales ſunt, quæ etiàm æquinoctiales dicuntur, eò quòd totùm Æquatoris circulum in partes 24. diuidant, & horis ſingulis gradus 15. competant, nàm ſi 15. in 24. ducas, habebis 360., quot ſunt Æquatoris gradus. Eſt igitur hora pars 24. diei naturalis, & hæc hora ſimplex dicitur, ad differentiam horæ compoſitæ, quæ eſt duodecima pars diei naturalis, ità vt vna hora compoſita conſtet duabus horis ſimplicibus. His horis vtuntur præcipuè Aſtronomi Chataiæ, vt aſſerit Beueregius, & earum quamlibet diuidunt in octo particulas, quas Geb vocant.

Hora inæqualis eſt duodecima pars diei artificialis, vel noctis; cùm enim dies à ſolſtitio hyemali ad ſolſtitium æſtiuum ſemper creſcat, è contrà ab æſtiuo ad hyemale decreſcat, non verò creſcat; hinc ſequitur, quòd, ſi vtrumque diuidatur in partes 12., horæ iſtæ aliquando ſunt breuiores, aliquando longiores horis æqualibus, vt v. g. in noſtro Climate circà ſolſtitium æſtiuum hora diei eſt minutorum 75. noctis verò min. 45., è contrà in ſolſtitio hyemali horæ noctis ſunt min. 75. diei autèm min. 45., ſed in æquinoctio ſingulæ horæ ſunt min. 60.

Alio pacto diem artificialem, & noctem diuidebant tùm Iudæi, tùm Romani, diem videlicèt in quatuor partes æquales, quarum alteram dicebant Primam, & inchoabat à Solis ortu vſque ad punctum intermedium inter ortum, & meridiem, à quo puncto incipiebat Tertia, quæ protrahebatur vſque ad meridiem, & ex tunc incipiebat Sexta, quæ terminabat ad punctum inter-

intermedium intèr meridiem, & occaſum; indè ſequebatur Nona, quæ terminabat ad Solis occaſum. Hinc ortum habuerunt horæ Canonicæ, quæ recitantur in Eccleſia Dei.

Pariformitèr diuidebant noctem in quatuor vigilias; quarum prima inchoabat à Solis occaſu, & hanc ſequebatur ſecunda vigilia, quæ terminabat in puncto mediæ noctis. Ex tunc incipiebat tertia vigilia, & poſt ipſam quarta vigilia, quæ terminabat ad Solis ortum. Ex quo deducitur quamlibet harum horarum diei, ac noctis, conſtare horis tribus, quæ in æquinoctio ſunt min. 60., ſed alijs anni temporibus ſunt inæquales.

Datur etiàm alia horarum diuiſio, quædam enim dicuntur Italicæ, quibus videlicèt vtuntur Itali, incipientes eas enumerare à Solis occaſu. Aliæ Europææ, quibus vtuntur reliquæ Europæ nationes à media nocte. Aliæ Babylonicæ à Solis ortu. Aliæ Aſtronomicæ à meridie inchoantes diem.

De Scrupulis, ſiue Minutis.

LECTIO IV.

SIcut diuiduntur circuli in gradus 360., & quilibet gradus in min. 60., ità etiàm diuiditur, vt iam diximus, dies in horas, & quælibet hora in ſcrupulos, ſeù minuta, quodlibet minutum in 60. ſecunda, quodlibet ſecundum in 60. tertia, & ſic ſucceſſiuè hoc pacto v. g. lunatio conſtat diebus 29. h. 12. m. 44. 3. 10. 50. ideſt horis 12. min. 44. ſecundis 3. tertijs 10. quartis 50.

Chaldæi alio pacto horas diuidunt non in 60., ſed in partes 1080. quas Kelac in ſingulari, Kelachim in plurali nominant, rurſus quodlibet Kelac in 60. ſecunda, hæc in 60. tertia, & ſic ſucceſſiuè, vt diximus de ſcrupulis. Pro quo eſt aduertendum 18. Kelachim correſpondere vni minuto, ſi enim numerum 1080. diuidas per 18. quotiens erit 60.

Si minuta velis conuertere in Kelachim illa multiplica per 18. ſi autèm Kelachim in minuta, illa diuide per 18., hoc enim pacto habe-

habebis, quod requiris, & ſi poſt diuiſionem minutorum remanent aliqua fracta, hæc multiplica per 60., reſultatum diuide per 18., nam quotiens dabit ſecunda, & ſic ſucceſſiuè; Do exemplum: Volo ſcire quot minuta conſtituant Kelachim 96, hic numerus diuiſus per 18. dat 5., & quia ſuperſunt 6. fracta, quæ diuidi non poſſunt per 18., illa multiplico per 60., & dant 360., quæ diuiſa per 18. dant 20. exactè; dico ergò 96. Kelachim conſtituere m. 5. ſecunda 20.

De conuerſione Horarum vnius generis in alias.

LECTIO V.

DIximus ſuprà alias eſſe horas Italicas, alias Hiſpanicas, ſiuè Europæas, alias Babylonicas, alias Aſtronomicas; ſi ergo data horà Italicâ ſcire velis quota ſit tunc temporis hora Hiſpanica, vel Babylonica, vel Aſtronomica, hac vtere regula.

Vide priùs eo die, quot horarum ſit dies ciuilis, & nox, quòd habebis ex tabula infrà ponenda, pro cuius intelligentia aduertendum eſt illam diuidi in ſex partes, in quarum prima continentur menſes Iulij, & Ianuarij, in ſecunda Auguſti, & Februarij, in tertia Septembris, & Martij, in quarta Octobris, & Aprilis, in quinta Nouembris, & Maij, in ſexta Decembris, & Iunij. In qualibet autem parte ſunt tres columnæ, in quarum prima notantur dies menſium expanſi, in ſecunda, & tertia columna ſignantur horæ, & minuta diei ciuilis incipiendo à die 21. Martij vſque ad 21. Septembris, noctis verò à die 21. Septembris vſque ad 21. Martij. Quod ſi, cognitâ horâ diei ciuilis, velis ſcire horas noctis, vel è contrà, cognitis horis noctis, velis ſcire horas diei ciuilis, hac vtere regulâ. Horas, & minuta diei ſignata ſubtrahe ab horis 24., quæ conſtituunt diem naturalem, nam reliquum, quòd ſupereſt dabis tibi horas noctis, eodem pacto horas diei, ſi ho-

ræ ſignatæ ſint noctis. Dò exemplum, die 9. Aprilis, vel Octobris notantur in Tabula horæ 12. 58. quàm ſummam ſi ſubtraho ab horis 24. remanent horæ 11. 2. noctis in Aprili, & horæ 11. 2. diei in Octobri. Hoc poſito. Volò ſcire die 9. Octobris hora 12. Italicà quota erit hora aliarum ſpecierum. Subtraho ergo ab horis 12. horas ſeminoctis, & cum nox ſit horarum 12. 58., medietas erit 6. 29. quæ ſutractæ à 12. dant 5. 31.; dico ergo: hora 12. Italica eſt hora 5. 31. Hiſpanica. Vel ſubtraho horas totas noctis; quod quià fieri non poteſt, addo horis 12. horas 24. diei præcedentis, & dant 36., à quibus ſubtraho 12. 58., & remanent 23. 2. & dico, hora 12. Italica eſt hora 23. 2. Babylonica diei 8. Octobris. Rurſus horis 12. addo horas ſemidiei, quæ ſunt 5. 31. & dant 17. 31. dico ergo hora 12. Italica, eſt hora 17. 31. Aſtronomica diei 8. Octobris ſecundum Ptolemæum, & 9. Octobris ſecundum Alphonſum Regem.

Si autem velis conuertere Hiſpanicas in Italicas, horis Hiſpanicis adde horas ſeminoctis; ſi in Babylonicas ſubtrahe ab Hiſpanicis horas ſeminoctis; ſi in Aſtronomicas ſubtrahe horas 12. Si tandem Aſtronomicas conuertere velis in Italicas ſubtrahe ab Aſtronomicis horas ſemidiei. Solùm aduerte quòd in ſubtrahendo, ſi horæ à quibus fieri debet ſubtractio non ſufficiant, addantur illis horæ vnius diei, videlicèt 24. diei præcedentis, ſi verò in addendo horæ excedant 24. tunc tollantur horæ 24. diei præcedentis, & id, quod ſupereſt ſignabit horas diei, quæ requiruntur.

Si conuertere volueris horas Babylonicas in Europæas adde Babylonicis horas ſeminoctis. Si in Italicas adde horas totas noctis; ſi in Aſtronomicas ſubtrahe à Babylonicis horas ſemidiei. Dò exemplum. Die prima Ianuarij nox eſt horarum 15. 16. per conſequens dies eſt horarum 8. 44., volo autem, ſcire hora 4. Babylonica quænam erit Europæa: addo illi horas ſeminoctis 7. 38., & dant 11. 38. hæc ergo erit hora Europæa. Addo horas totius noctis videlicèt 15. 16. & dant 19. 16. erit ergo hora Italica 19. 16. vel hora campanæ 18. 46., ſubtraho horas ſemidiei, quæ ſunt 4. 22., quod, quia fieri

non poteſt, addo horis 4. Babylonicis horas 24. diei præcedentis, & dant horas 28., à quibus ſubtraho 4. 22. remanent horæ 23. 38., & dico: die primâ Ianuarij horâ 4. Babylonica erit hora Aſtronomica 23. 38. diei 31. Decembris iuxtà Ptolemæum, & 1. Ianuarij iuxtà Alphonſum Regem.

Hæc Tabula deſeruire poterit pro eleuatione Poli Vrbis Genuæ, qui eſt Gr. 44. 25., & aliorum locorum, qui parùm, vel excedunt, vel deficiunt à Gr. 44. 22.

Prò regionibus verò, quæ ſunt ſub diuerſo climate vtere alijs Tabulis, quas afferunt Aſtronomi.

Later-

Laterculum excreſcentiæ dierum, ac noctium ſuper Æquinoctialem ad eleuationem Poli Gr. 44. 22.

Iulij Dies Ianu.Nox			Aug.Dies Febr.Nox			Septemb. Martij			Octo.Nox Apr. Dies			Nou.Nox Maij Dies			Dec. Nox Iunij Dies		
	h.	m.		h.	m.		h.	m.		h.	m.		h.	m.		h.	m.
1	15	16	1	14	26	1	12	56	1	12	32	1	14	0	1	15	12
2	15	16	2	14	24	2	12	52	2	12	34	2	14	4	2	15	12
3	15	14	3	14	22	3	12	50	3	12	38	3	14	6	3	15	14
4	15	14	4	14	20	4	12	46	4	12	40	4	14	8	4	15	16
5	15	12	5	14	16	5	12	40	5	12	44	5	14	12	5	15	16
6	15	12	6	14	14	6	12	40	6	12	46	6	14	14	6	15	16
7	15	10	7	14	12	7	12	38	7	12	50	7	14	16	7	15	18
8	15	8	8	14	8	8	12	34	8	12	54	8	14	20	8	15	18
9	15	8	9	14	6	9	12	32	9	12	58	9	14	22	9	15	20
10	15	6	10	14	4	10	12	28	10	13	2	10	14	24	10	15	20
11	15	4	11	14	0	11	12	22	11	13	4	11	14	26	11	15	22
12	15	2	12	13	58	12	12	22	12	13	8	12	14	30	12	15	22
13	15	0	13	13	56	13	12	22	13	13	12	13	14	32	13	15	22
14	15	0	14	13	52	14	12	20	14	13	14	14	14	34	14	15	22
15	14	58	15	13	50	15	12	18	15	13	18	15	14	36	15	15	22
16	14	56	16	13	46	16	12	16	16	13	20	16	14	38	16	15	22
17	14	54	17	13	44	17	12	10	17	13	24	17	14	42	17	15	22
18	14	52	18	13	42	18	12	6	18	13	26	18	14	44	18	15	22
19	14	50	19	13	38	19	12	4	19	13	30	19	14	46	19	15	22
20	14	50	20	13	36	20	12	2	20	13	32	20	14	48	20	15	22
21	14	50	21	13	32	21	12	0	21	13	34	21	14	50	21	15	22
22	14	48	22	13	30	22	12	4	22	13	36	22	14	52	22	15	22
23	14	46	23	13	26	23	12	6	23	13	38	23	14	54	23	15	22
24	14	44	24	13	24	24	12	10	24	13	42	24	14	56	24	15	22
25	14	42	25	13	20	25	12	12	25	13	44	25	14	58	25	15	22
26	14	38	26	13	18	26	12	16	26	13	46	26	15	0	26	15	20
27	14	36	27	13	14	27	12	18	27	13	50	27	15	2	27	15	20
28	14	34	28	13	10	28	12	22	28	13	52	28	15	4	28	15	20
29	14	32	29	13	6	29	12	24	29	13	54	29	15	6	29	15	20
30	14	30	30	13	0	30	12	28	30	13	56	30	15	8	30	15	18
31	14	28	31	13	0	31	12	30	31	13	58	31	15	8	31	15	18

Digitized by Google

Digitized by Google

De Hebdomadis, & Menſibus.

LECTIO VI.

HEbdomada eſt dierum ſeptem ſyſtema, ab ipſo rerum Conditore inſtitutum, cùm prima die creauit Cęlum, & Terram, & ſic ſucceſſiuè vſque ad diem ſeptimam; in qua requieuit. Verùm Romani non hebdomada, ſed Ogdoada, dierum videlicèt octo, diuiſione vtebantur, ideò in Kalendario Auguſti, de quo loquitur Beueregius, & exactiùs Blanchinus, dies ſignantur literis octo, cùm è contrà in noſtro ſignentur literis ſeptem, quæ ſunt A. B. C. D. E. F. G.; appoſita ergo diei 1. Ianuarij litera A., & aliis diebus ſucceſſiuè B. C. &c. poſt appoſitam diei 7. G., diei 8. apponitur denuò A, & ſic ſucceſſiuè proceditur vſque ad 31. Decembris, cui eſt affixa litera A.; eò quòd annus conſtet diebus 365., qui dant hebdomadis 52., & præterea diem vnum, quòd ſi conſtaret tantùm diebus 364. vltimus dies anni ſignaretur litera G., & ſemper A. indicaret diem Dominicum, B. diem Lunæ, ſic ſucceſſiuè, & G. ſemper indicaret Sabbathum. Verùm cum, vt diximus, annus conſtet diebus 365, & aliquando 366., vt in Biſſextilibus, hinc ſequitur, quod ſingulis annis immutetur litera, quæ ſignat diem Dominicum; demus enim diem primam Ianuarij incidere in diem Dominicum, incident eo anno in eundem diem Dominicum omnes dies, qui ſignantur litera A, vt ſunt eiuſdem menſis 8. 15. 22. 29. Februarij 5. 12. 19. 26. & ſic de alijs vſque ad diem 31. Decembris, & per conſequens annus ſubſequens incipiet die Lunæ, ſeù feria ſecunda, & dies Dominicus erit die 7. Ianuarij, quæ ſignatur litera G.; hæc ergo litera per totum annum erit Dominicalis, & per conſequens etiam dies 30. Decembris, ideò annus ſubſequens incipiet feria 3., & dies 6. Ianuarij, quæ ſignatur litera F. incidet in Dominicam, huiuſmodi autem litera erit eo anno Dominicalis.

Aduertendum tamen, quòd in annis Biſſextilibus, cùm poſt diem

23. Februarij addatur vnus dies intercalaris, ideò retroceditur eo annò per duas literas & ſi anno præcedenti litera Dominicalis fuit A, à die prima Ianuarii eſt G. vſque ad 29. Februarij, ex tunc enim litera Dominicalis eſt F., ſed de hoc clariùs infrà.

Hebdomada alia eſt Iudaica, ſiuè Moſaica, quæ ſcilicèt habet feſtiuum diem Sabbathi, alia Apoſtolica, quæ habet feſtiuum diem Dominicum, ex quo patet totam diſparitatem Inter Iudæos, & Chriſtianos in ſeruando præcepto de ſanctificatione Sabbathi conſiſtere in hoc, quod illi ſanctificant diem vltimum hebdomadæ, nos verò primum. Sunt & aliæ hebdomadarum diuiſiones, quæ non faciunt ad rem, qui tamen illas ſcire deſiderat adeat librum, cui titulus Athlas temporum Patris Ludouici Ambianenſis Capucini.

Diuiditur etiam tempus in menſes, qui, Cenſorino teſte, ſunt vel naturales, ſiuè Cæleſtes, vel Ciuiles. Rurſus naturales, vel ſunt à Luna, vel à Sole.

Menſes naturales à Luna ſunt in triplici differentia, alij enim dicuntur Periodici dierum 27., & horarum 7., hoc enim temporis ſpatio Luna redit ad idem punctum Æquatoris vndè in Nouilunio receſſerat, & quia ibi Solem ampliùs non reperit, eò quòd retroceſſerit ferè per gradus 27. circitèr, ideò ei tantùm coniungitur poſt duos dies, & horas 5., hoc autem ſpatium dierum 29. h. 12. m. 44. 3. 10. 50. dicitur menſis Synodicus. Tertia menſium lunarium ſpecies dicitur ab illuminatione, ſiuè à Phaſi, & incipit ab eo tempore, quo Luna poſt renouationem nobis apparet, quod non poteſt contingere niſi horis 27. 30. poſt renouationem, & aliquandò etiàm ſeriùs. Ab huius autèm menſis principio inchoant nationes omnes menſes ſuos dinumerare, vt ſunt Hebræi, Græci, Turcæ, & alij qui vtuntur menſibus lunaribus.

Menſis Solaris naturalis eſt temporis ſpatium illud, quo ſol in vnoquoque ex ſignis Zodiaci moratur, & licèt maioris temporis ſpatio in vno ſigno moretur, quàm in alio, vt docent Aſtronomi, ſi tamèn conſideretur medium inter exceſſum, & defectum, quilibet menſis erit dierum 30. h. 10. m; 19. 6., quæ multiplicata per 12. dant dies 365. h. 5. m. 49. 12.

Men-

Menſis Ciuilis eſt numerus dierum, quem vnaquæque Ciuitas, vel natio pro inſtituto obſeruat, reiectis horis, & minutis, ideòque quia, vt diximus, Luna curſum ſuum perficit diebus 29. h. 12. m. 44. 3. 10. 50. ideò menſis primus anni Lunaris computatur ab aliquibus dierum 29., ſecundus dierum 30., & ſic ſucceſſiuè intercalando, ab alijs verò primus menſis fit dierum 30., ſecundus dierum 29., nec prætermittenda eſt opinio Caietani relata à Patre Ludouico Ambian., qui contrà Genebrardum probat menſes omnes apud Hebrǽos fuiſſe dierum 29. tantùm, quæ opinio *validis* nititur rationibus.

Menſes Solares Ciuiles apud Ægyptios erant omnes dierum 30., additis in fine anni diebus 5., qui dicebantur Epagomenæ, ſiuè appendices. Apud Romanos, poſt Iulij Cæſaris, & Auguſti correctionem, alij ſunt dierum 31., alij 30., & vnus dierum 28., ſed aliquando 29., vt videbimus in Kalendario.

De Annis.

LECTIO VII.

SIcut ex horis componuntur dies, ſic ex diebus componuntur hebdomadæ, menſes, & anni, licèt autem Ægyptij, alijque quandoque vſi ſint anno Menſtruo, aliquando bimeſtri, non rarò trimeſtri, & quadrimeſtri, immò etiàm ſemeſtri, vt docet Blanchinus in Kalendario *f.* 29., *&* 31., communi tamèn ferè omnium conſenſu nationum non minùs diebus 354., nec maius diebus 366. eſſe voluerunt, excepto tamen anno Emboliſmali, quem dierum 384. ſtatuerunt. Sed, vt clariùs procedamus, dabimus primo loco varias anni diuiſiones in genere, acturi poſteà de ſingulis in ſpecie.

Annus Ciuilis, qui etiàm dicitur ſæcularis, & Politicus eſt ille, quo communiter vtitur Populus, qui per Romanos eſt dierum 365., ſi ſit annus communis, & dierum 366. ſi Biſſextilis, incipit autem à die 1. Januarij, vſque ad 31. Decembris incluſiuè, vel à die qualibet ſignata vſque ad diem præcedentem

anni

Digitized by Google

anni ſubſequentis, v. g. à die 10. Maij anni 1712., ad 9. Maij anni 1713. incluſiuè.

Annus Eccleſiaſticus incipit ab aliqua determinata feſtiuitate mobili ad eandem anni ſubſequentis, v. g. à Paſchate ad Paſcha, ab Aſcenſione ad Aſcenſionem, & ſic de ſingulis, & annus hic aliquando excedit dies 365., aliquando verò non aſſequitur, vt conſideranti patebit, deſeruit autèm pro promouendis ad Sacros ordines.

Annus Aſtronomicus eſt ille, qui commenſuratur ab Aſtronomis in curſu Planetarum iuxtà illud *Gen. cap.* 1. *Fiant luminaria in firmamento Cæli, & diuidant diem, ac noctem, & ſint in ſigna, & tempora, & dies, & annos*. Licèt autèm nullus ſit ex ſeptem Planetis à cuius reuolutione per Zodiacum annus commenſurari non valeat, vſus tamèn obtinuit, vt ex eorùm tantùm Planetarum motibus commenſuretur, qui nobis magis perſpicui ſunt, videlicèt Solis, & Lunæ. Ex quo ſequitur annum commenſurari vel à Sole, vel à Luna, vel ab vtroque ſimul, de quo agemus infrà.

Annus Lunaris vel eſt communis, vel Emboliſmalis. Communis conſtat menſibus, ſiuè lunationibus ——————— 12.
diebus autèm ——————— 354. h. 8. m. 48. 38. 10.

Emboliſmalis, menſibus, ſiuè lunationibus ——————— 13.
diebus verò ——————— 383. h. 21. m. 32. 41. 20. 50.

Annus Solaris vel eſt Tropicus, vel Sidereus. Annus Tropicus eſt ſpatium illud temporis, quod inſumit ſol in perficiendo curſum ſuum periodicum ab vno puncto, ſeu gradu Æclypticæ ab idem punctum, & quià Zodiacus, & Æclyptica duos inter Tropicos continentur, ideò dicitur annus Tropicus, cuius exacta dimenſio adhùc non habetur, ideòque diuerſorum Auctorum placita hic referam.

Soſi-

Soſigenes Iulij Cęſaris Aſtronomus, qui Iulianam correctionem perfecit aſſerebat annum conſtare	D. 365.	h. 6.	m. o.	o.	o.	o.
Ptolemæus, qui florebat anno Æræ Ch. 130.	D. 365.	h. 5.	m. 55.	12.	o.	o.
Albategnius, qui florebat anno Æræ Ch. 880.	D. 365.	h. 5.	m. 46.	24.	o.	o.
Alphonſus Rex anno 1250.	D. 365.	h. 5.	m. 49.	16.	23.	o.
Longomontanus	D. 365.	h. 5.	m. 48.	55.	o.	o.
Copernicus	D. 365.	h. 5.	m. 49.	16.	23.	30.
Aloyſius Lilius, cui demandata fuit correctio Gregoriana, cum quo ſentit Caſſinus noſtri Æui Aſtronomus celeberrimus.	D. 365.	h. 5.	m. 49.	12.	o.	o.
Ricciolius	D. 365.	h. 5.	m. 48.	48.	o.	o.
Beueregius	D. 365.	h. 5.	m. 48.	55.	o.	o.
Reuerendiſſimus Blanchinus	D. 365.	h. 5.	m. 49.	1.	31.	o.
Vallemontius t. 2. f. 189.	D. 365.	h. 5.	m. 6.	9.	o.	o.
Rabbinus Adà dictus Rabadà	D. 365.	h. 5.	m. 55.	23.	20.	o.

Ab harum ergò opinionum diuerſitate, immò à certitudine; quòd ſol non inſumat in ſuo curſu annuo dies 365., & horas ſex, vt ſupponebat Soſigenes, ſed minus aliqua minuta, quæ plurium annorum ſpatio tandem dies conſtituunt, orta eſt neceſſitas Gregorianæ correctionis, de qua agemus infrà: Solùm addo inter varias has opiniones me ſentire cum Lilio, & Caſſino donec contrarium demonſtretur.

Moueor

Moueor ad hoc, quia quantitas anni Gregoriani magis confor- matur proceſſù temporis cum anno Lunari, quam quantitas anni Iuliani, quod patet; nam anni 4000., quot ſupponimus præteriſſe à Mundi creatione ad annum primum Æræ commu- nis, ſi ſint in forma

Iuliana dant in to- tum dies ———	1461000.						
Si ſint Gregoriani dant dies ———	1460970.						
Si verò ſint lunares, qui conſtituuntur per 210. Metonicos, ſeptem communes, & tres Emboliſma- les, dant dies ———	1460967.	h. 23.	m. 53.	31.	37.	30.	
Vides ergo ſpatio annorum 4000. annos Gregorianos non exce- dere Lunares, niſi diebus ———	2.	h.	o. m.	6.	28.	22.	30.
è contrà Iulianum excedere Lunarem diebus ———	32.	h.	o. m.	6.	28.	22.	30.
Confirmatur, quia Nouilunium Aprilis anno P. I. 714., quod fuit primum poſt Solis, & Lu- næ creationem, contigit Apri- lis die ———	17.	h.	5. m.	31.	37.		
Anno verò P. I. 4714. Nouilu- nium Aprilis fuit die ———	13.	h.	20. m.	16.	10.		
Eſt ergò differentia dierum ———	3.	h.	9. m.	15.	27.		
à quibus ſi ſubtrahas dies, qui- bus anni Solares Gregor. ex- cedunt Lunares videlicèt ———	2.	h.	o. m.	6.	28.	&c.	
remanet diſcrepantia diei ———	1.	h.	9. m.	8.	59.		
E' contrà Iulianus excederet Lu- narem diebus ———	31.	h.	9. m.	8.	59.		

Annus Rab Adà eſt D. 365. h. 5. Kelac 997. ideſt m. 55. 23. 20., & ſpatio annorum 232. excedit Gregorianum h. 24. 2. 22. 40, ideò

ideò ad hunc æquandum Gregoriano, illi ſubtrahatur vnus dies.

Annus Sidereus eſt temporis ſpatium, quo ſol ab vno ſigno v. g. à Libra ad Libram redit, & hoc facit ſpatio dierum 365. h. 6. 9. 23. 22., vel, vt vult Ricciolius 365. h. 5. 21. 24., ratio eſt, quia, cum tardiſſimo motù Stellæ firmamenti procedant ab occaſu in ortum, vel, vt cum Modernis loquar, totum circulum non perficiant, sèd deſint ſecunda 49. 54., Sol, ab aliqua ſtella digreſſus, cum annum ſuum tropicum abſoluit, eandem ſtellam non aſſequitur vſque dum ſecunda 49. 54. vlterius progrediatur, quod ſpatiũ non metitur niſi tempore m. 20. 11. 22.

ſi ergo anno dierum ————	365. h. 5. m. 49. 12.
addas ————————	000. h. 0. m. 20. 11. 22.
dabunt annum ſidereum dierum	365. h. 6. m. 9. 23. 22.

De aliorum annorum ſpeciebus loquemur infrà ſuo loco.

Sicut diximus ſuprà diem habere quatuor puncta Cardinalia, ſic totidem ſignantur in anno, & ſunt duo Solſtitia, Æſtiuum videlicet, & hyemale, cum duobus Æquinoctijs Veris, & Autumni. Quæ quatuor puncta ab Hebræis vocantur Tekufà.

Hebræi annum, quem ſacrum dicunt, auſpicantur ab Æqinoctio Veris, & annum ciuilem ab Autumnali. Athenienſes à Solſtitio Æſtiuo; Romani verò à Solſtitio Hyemali annos ſuos inchoant.

De Anno Romano.

LECTIO VIII.

Triplex eſt Annus Romanus, videlicèt Pompilianus à Numa Pompilio Rege, Iulianus à Iulio Cæſare, & Gregorianus, ſiue Lilianus à Gregorio XIII. Pp. ſiue ab Aloyſio Lilio ordinatus, & de ſingulis breuitèr agemus.

Romani ſub Romulo annos habuere menſium 10. verùm Numa Pompilius, qui regnauit circa annum P. I. 4000. addidit menſes duos, videlicet Ianuarium, quem anni principium eſſe voluit,

luit, & Februarium, cùm autem anni eſſent lunares, *teſte Blanchino, & Em. Card. Noris*, ideò addidit alium menſem intercalarem dierum alternatim 22. & 23., qui alternis annis addebantur poſt diem 23. Februarij, eo pacto, quo nùnc quoque ſingulis quaternis annis addimus diem vnum. Menſis verò hic intercalaris vocabatur Mer-Kedonius, ſiue Mercedinus. Decreuit præterea vt menſes Martius, Maius, Sextilis, & Octo-ber haberent, vt priùs, dies 31., & hi dicuntur menſes pleni, ad differentiam aliorum, qui dicuntur caui, & ante Numam erant dierum 30., ſub eo dierum 29., Februarius autem dierum 28. Voluit etiam, vt anni initium, quod antè erat in menſe Martio, impoſterum eſſet in Ianuario, & inciperet annus, non vt antè, ab Æquinoctio Veris, ſed à Solſtitio Hyemali.

Verùm, cum hic anni ordo perfectè non correſponderet anno Cæleſti, ſiue Tropico, eo quòd ſæpe eſſent aliqui dies minuendi, vt docet Ricciolius, &, ſiue ob imperitiam, ſiue ob malitiam Pontificum, malè intercalaretur, ideò Iulius Cæſar aduertens anni initium, quod ex Numæ decreto debebat eſſe circa Solſtitium Hyemale, paulatim retroceſiſſe, & appropinquaſſe Æquinoctio Autumnali, ideo anno P. I. 4667. errorem corrigere ſtatuit, adiutus conſilio, & operâ Soſigenis Mathematici, decreuitque, vt annus ſubſequens P. I. 4668., qui terminabat Sole exiſtente in G. 23. Libræ, continuaretur vſquè dum perueniret ad gradum 11. Capricorni, eſſetque annus ille, qui ideo dictus eſt annus confuſionis, dierum 445. & ex tùnc inciperet menſis Ianuarius anni 4669., qui dictus fuit annus primus Reformationis. Qui autem videre deſiderat ordinem annorum Pompilianorum, & anni confuſionis adeat Ricciolium in ſua Chronologia.

Sed quæres quare Iulius Cæſar ſtatuerit anni initium ad Gr. 11. Capricorni, & non potiùs ad G. 1. cum tunc habeatur præciſè Solſtitium? Reſpondeo alios velle id ſtatuiſſe, eo quòd ex tunc incipiant notabilitèr creſcere dies, verùm probabilior eſt opinio Blanchini, & Noriſij aſſerentiùm ad eum diem anni initium protraxiſſe, quia cum anni Pompiliani eſſent Lunares cum ordine ad Solem, & eo anno P. I. 4669. Nouilu-

nium

nium fieret Sole exiſtente in Gr. 11. Capricorni, ideò voluit ab ea die anni initium auſpicari, ne omninò Lunares antiquaret.

Statuit prætereà, vt annus conſtaret diebus 365. & ſingulis quaternis annis diei 23. Februarij adderetur dies vnus, & annus ille diceretur intercalaris, ſiue Biſſextilis, eo quod cum die 24., tum 25. dicatur: ſexto Kalendas Martij.

Verùm paulò poſt, occiſo Iulio Cæſare, Pontifices, illius mentem non benè percipientes, errauere in intercalando, ſed quæſtio eſt inter Chronologos quinam anni ad mentem Iulij Cæſaris eſſent intercalandi, & quinam de facto fuerint intercalati, de quo vide Ricolium *l.* 1. *cap.* 22. Ego breuiter dico cum eodem non fuiſſe intercalandum annum 4669. videlicèt primum correctionis, & ſucceſſiuè 5. 9. 13. &c., vt vult Mullerus, nec etiam Pontifices intercalaſſe per errorem 4. 7. 10. &c. ſed iuxtà mentem Iulij Cæſaris debuiſſe intercalari 4. 8. 12. &c. Pontifices autem intercalaſſe per errorem 3. 6. 9. &c. ità vt anno 36. à correctione, P. I. 4704., fuerit intercalatum duodecies, cum non debuiſſet intercalari niſi nouies. Ad hunc ergo errorem corrigendum Auguſtus, cum eſſet Pontifex, anno P. I. 4706. intercalares ſuſpendit vſque ad annum P. I. 4720. incluſiuè, qui erat 52. à correctione, & 7. Æræ Com., ſtatuens, vt annus ſubſequens eſſet Biſſextilis, qui erat 8. Æræ Comm., & ſic ſucceſſiuè ſeruaretur impoſterum, ita vt tres eſſent anni communes, & quartus Biſſextilis. Quare, retrocedendo annos intercalares ad mentem Auguſti, debuiſſent eſſe Biſſextiles anni à correctione 1. 5. 9. 13., & ſic ſucceſſiuè, vt videri poteſt in appoſito Laterculo, in quo ſignantur in prima columna anni P. I. in 2. anni à correctione Iulij Cæſaris, in 3. Litera Dominicalis, quæ futura erat ad mentem Iulij Cæſaris, in 4. Lit. Domin. quæ verè fuit ex errore Pontificum vſque ad annum P. I. 4706., & impoſterum, in quinta Lit. Domin., quæ eſſe debuiſſet per correctionem Auguſti, & verè fuit ab anno 5. Æræ Comm. vſque ad annum 1582., cum Gregorius XIII. Kalendarium correxit.

Aduertendum eſt etiam illos eſſe annos intercalares ſiuè Biſſextiles, qui duabus ſignantur literis, qui verò vna tantùm ſunt anni communes, quare patet ab anno P. I. 4705. vſque ad 4720. incluſiuè nullum fuiſſe Biſſextilem, ſed omnes communes

Aduertendum denique Literam Dominicalem in Biſſextilibus, quæ eſt extrà ordinem ſiue à ſiniſtra, deſeruire à Kalendis Ianuarij vſque ad diem 23. Febrnarij, ab ea autem die per totum annum deſeruire Literam, quæ eſt à dextera, ſiue in ordine.

Anni

Anni P. I.	à Cor.	Iul.	Cęſ. Pont.	Aug.
4669.	1.	B.	B.	B. C.
4670.	2.	A.	A.	A.
4671.	3.	G.	F. G.	G.
4672.	4.	E. F.	E.	F.
4673.	5.	D.	D.	D. E.
4674.	6.	C.	B. C.	C.
4675.	7.	B.	A.	B.
4676.	8.	G. A.	G.	A.
4677.	9.	F.	E. F.	F. G.
4678.	10.	E.	D.	E.
4679.	11.	D.	C.	D.
4680.	12.	B. C.	A. B.	C.
4681.	13.	A.	G.	A. B.
4682.	14.	G.	F.	G.
4683.	15.	F.	D. E.	F.
4684.	16.	D. E.	C.	E.
4685.	17.	C.	B.	C. D.
4686.	18.	B.	G. A.	B.
4687.	19.	A.	F.	A.
4688.	20.	F. G.	E.	G.
4689.	21.	E.	C. D.	E. F.
4690.	22.	D.	B.	D.
4691.	23.	C.	A.	C.
4692.	24.	A. B.	F. G.	B.
4693.	25.	G.	E.	G. A.
4694.	26.	F.	D.	F.
4695.	27.	E.	B. D.	E.
4696.	28.	C. D.	A.	D.
4697.	29.	B.	G.	B. C.
4698.	30.	A.	E. F.	A.
4699.	31.	G,	D.	G.

LITERÆ DOMINICALES.

Anni P. I.	à Cor.	Iul.	Cęſ. Pont.	Aug.
4700.	32.	E. F.	C.	F.
4701.	33.	D.	A. B.	D. E.
4702.	34.	C.	G.	C.
4703.	35.	D.	F.	B.
4704.	36.	G. A.	D. E.	A.
4705.	37.	F.	C.	F. G.
4706.	38.	E.	B.	E.
4607.	39.	D.	A.	D.
4708.	40.	B. C.	G.	C.
4709.	41.	A.	F.	A. B.
4710.	42.	B.	E.	G.
4711.	43.	F.	D.	F.
4712.	44.	D. E.	C.	E.
4713.	45.	C.	B.	C. D.

Annus 1. Æræ communis.

4714.	46.	B.	A.	B.
4713.	47.	A.	G.	A.
4716.	48.	F. G.	F.	G.
4717.	49.	E.	E.	E. F.
4718.	50.	D.	D.	D.
4719.	51.	C.	C.	C.
4720.	52.	A. B.	B.	B.
4721.	53.	G.	G. A.	G. A.

Annus octauus Æræ communis. & ſubſequens eſt nonus.

4722.	54.	F.	F.	F.

De

Digitized by Google

De Correctione Gregoriana.

LECTIO IX.

DEcretum Iulij Cæſaris cum Auguſti correctione continuauit vſque ad annum Æræ communis 1582. & adhuc perſeueraret, ſi, vt ſupponebat Soſigenes Cæſaris Aſtronomus, ſol annuum ſuum curſum perficeret ſpatio dierum 365., & horarum 6., verùm cum per Aſtronomos, vt vidimus ſupra Lect. VII., compertum ſit minori temporis ſpatio id fieri, adeòque Æquinoctium Vernum, quod anno Æræ comm. 325. à concilio Nicæno ſtatutum fuerat ad diem 21. Martij, ſpatio annorum 1255. ideſt anno 1589. retroceſſiſſe ad diem 11. Martij, & poſt aliquot ſæcula futurum eſſet menſe Februario, immò tandem in Ianuario, ita vt Chriſti Natiuitas celebranda eſſet ſimul cum Paſchate circa Solſtitium Hyemale, ideò ad hunc errorem tollendum, Gregorius XIII. Pontifex Maximus, adhibito Mathematicorum conſilio, & præcipuè Aloyſij Lilij, ſtatuit, vt anno 1582. poſt diem 4. Octobris ſubſequens non diceretur 5., sèd 15. ablatis à Kalendario diebus 10. & hoc pacto Æquinoctia, & Solſtitia, quæ retroceſſerant, redirent ad eandem ſedem; voluit prætereà, vt impoſterum poſt annum 1600. tres centeſimi ſubſequentes, qui per regulam Iulij Cæſaris erant futuri Biſſextiles, eſſent communes, videlicèt 1700. 1800. 1900., & quartus, videlicèt 2000., eſſet Biſſextilis, & ſic ſemper procederetur. Ratio autèm quarè ſingulis 400. annis demi voluerit dies tres, eſt iſta; quia cùm compertum ſit Solem annuum ſuum curſum perficere non diebus 365., & horis 6., ſed 365. h. 5. m. 49. 12. ita vt ad horas 6. complendas deſint m. 10. 48., hæc minuta, & ſecũda ſi multiplicẽtur per 400. dant exactè dies 3. vt conſideranti patebit. Anni ergo 400. qui per Iulium Cæſarem dabant dies 146100. per Gregorium dant dies 146097. Hoc pacto Æquinoctia ſemper manebunt in eadem ſede.

Quòd

Quòd ſi quis adhæreat potius opinioni Copernici, vel Riccioliĳ in anni menſura hoc parum officit, quia cum Copernicus ſuperaddat ſecunda 4. hæc non coaleſcent in diem vnum, niſi ſpatio annorum 21600., & tunc annus Biſſextilis erit faciendus communis. Si verò verificetur ſententia Riccioliĳ, quæ dat minùs ſecunda 24, hæc diem conſtituent ſpatio annorum 3310. quibus abſolutis, erit addendus vnus Biſſextilis, ex tribus ablatis, pro vna vice tantùm. Vides ergo quam benè proceſſerit Gregoriana correctio, & mirandum eſt non fuiſſe receptam ab Anglis, & Batauis, ſicut illam recepere aliæ nationes, quæ vtuntur Æra communi, licet in Gallia non fuerit executioni mandata niſi die 10. Decembris eiuſdem anni, quam dixerunt 20. eiuſdem menſis.

Ex hac correctione Gregoriana ſequitur primò, quod eo anno 1582. poſt diem 4. Octobris Litera Dom., quæ erat G., vtpotè affixa diei 7. Octobris, immutata fuerit in C., quæ eſt affixa diei 17. eiuſdem menſis, & Epacta, quæ erat VI. fuerit immutata in XXVI., vt patet in preſenti Laterculo.

	Litera Dominicalis		Epacta	
	Iuliana	Gregoriana	Iuliana	Gregoriana
1581.	A.		XXV.	
1582.	G.	C.	VI.	XXVI.
1583.	F.	B.	XVII.	VII.

Sequitur ſecundò, quòd, ſicut iuxta methodum Iuliĳ Cæſaris cum correctione Auguſti Cyclo Solari 1. correſpondebat ſemper Lit. Domin. G. F., Cyclo 2. Lit. Dom. E., & ſic ſucceſſiuè, vt patet in Cyclo expanſo, quem apponemus infrà, per correctionem tamen Gregorianam fuerit hic ordo immutatus, ita vt ab anno 1582. vſque ad 1700. incluſiuè Cyclo Solari 1. correſponderet C. B. & ſic ſucceſſiuè. Ab anno autem 1700., ob diem Biſſextilem eo anno ſublatum, correſpondebit impoſterum Cyclo Sol. 1. Lit. Dom. D. C., quod, vt clarius intelligatur, ponam hìc Lit. Dom., quæ correſpondebunt Cyclo Sol. per ſeptem ſæcula futura, vt indè cognoſcatur differentia, quæ eſt inter nos, & illos qui vtuntur ſtylo Iuliano. Poterit etiam iuxtà hanc methodum efformari Tabula Cycli Solaris, & Literar. Domin. pro quolibet ſeculo futuro.

Cyclus

Cyclus Solaris.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	
L. Domin. Iuliana	G. F.	E.	D.	C.	B. A.	G.	F.	& ſic de
L. D. Greg. an. 1583.	B. C.	A.	G.	F.	E. D.	C.	B.	alijs
L. D. Greg. an. 1701.	D. C.	B.	A.	G.	F. E.	D.	C.	
L. D. Greg. an. 1800.	E. D.	C.	B.	A.	G. F.	E.	D.	
L. D. Greg. an. 1900. & 2000.	F. E.	D.	C.	B.	A. G.	F.	E.	
L. D. Greg. an. 2100.	G. F.	E.	D.	C.	B. A.	G.	F.	& ſic de
L. D. Greg. an. 2200.	A. G.	F.	E.	D.	C. B.	A.	G.	alijs
L. D. Greg. an. 2300. vſque ad an. 2499.	B. A.	G.	F.	E.	D. C.	B.	A.	

Aduertendum tamen huiuſmodi Literas Dominicales non correſpondère præcisè anno notato v. g. 1700., ſed Cyclo 1. Solari eo ſæculo decurrenti, quare licèt eo annò 1700. ſit Cyclus Solaris 1., quia tamen annus ille non eſt Biſſextilis, ideò Lit. Dominicalis D. C. valebit pro anno 1728. 1756. 1784., & idem dic de alijs ſæculis. Ex hoc deduces Cyclum Soſigenis eſſe immutandum quoties annus ſæcularis de Biſſexto fit communis iuxtà regulam datam.

Aduertendum etiam, quod licet iuxtà regulam datam diuerſa ſit Litera Dominicalis Iuliana à Gregoriana, ideòque diuerſa die celebrentur feſta immobilia a Latinis, & a Græcis, Feſta tamen mobilia ab vtriſque celebratur eàdem die, niſi aliundè procedat diſparitas. Dò exemplum: Anno 1722. Cyclo Solari 23. Græci habent pro Lit. Dominicali G., Latini verò D., Cyclo Lun. 13., Græcorum Paſcha incidit in diem 25. Martij ſtylo Iuliano, qui correſpondet diei 5. Aprilis ſtylo Gregoriano, & eàdem die 5. Aprilis celebrabitur Paſcha a Latinis, vides ergo vtroſque conuenire in Ferijs, ſed Græci celebrabunt Feſtum Sanctiſs. Anunciationis ipſo die Paſchatis, nos verò Feria 4. poſt Dominicam Paſſionis. Dixi: niſi aliunde procedat diſparitas, nam anno v. g. 1720. Paſcha Græcorum incidet in diem 28. Aprilis, Latinorum verò in diem 31. Martij, nobiſque die 28. Aprilis erit Dominica 4. poſt Paſcha,

Pro conuerſione dierum Iulianorum in Gregorianos, & e contrà tene hanc regulam. Vide quot dies fuerint ablati per correctionem Gregorianam; videlicet ſæculo præterito 1600. 10., ſæculo præſenti 1700. 11., ſæculo futuro 1800. 12., & ſic de alijs, deindè dies ablatos adde diebus Iulianis, & habebis dies Gregorianos, vel à Gregorianis tolle dies ablatos, & habebis Iulianos; ſi autem numerus auferendus excedat, adde illi numero dies menſis præcedentis, deindè ſubtrahe. Si autem, facta additione, excedant 30., vel 31. ſubtrahe dies menſis præcedentis. Do exemplum: Volo ſcire anno 1712. die 24. Aprilis ſtylo veteri quinam ſit dies menſis ſtylo Gregoriano: addo diebus 24. dies 11., & dant 35., à quibus ſubtraho dies 30. menſis Aprilis, & remanent 5. Maij, dico ergo die 24. Aprilis ſtylo veteri, & 5. Maij ſtylo Gregoriano celebrabimus Aſcenſionem Domini anno 1712. E contrà volo ſcire in quam diem Iulianam incidat dies 8. Maij Gregoriana, & quia dies 11. ſubtrahi ab 8. non poſſunt; addo dies 30., & dant 38. à quibus aufero 11., & remanent 27. Aprilis, dico ergo die 27. Aprilis ſtylo Iuliano habebimus Dominicam infra octauam Aſcenſionis: Quæ regula deſeruit in ſignandis literis, quæ ſcribuntur Anglis, & Batauis, dicitur enim v. g.: Datum Genuæ die 10. Auguſti ſtylo veteri, & 21. Auguſti ſtylo nouo.

De Anno Luni Solari.

LECTIO X.

HEbræi annorum menſuram non à Sole tantùm, vt Ægyptij, & Romani poſt Iulium Cæſarem, ſed à Lunæ motu cum ordine ad Solem auſpicabantur, annum enim inchoabant ab illa Luna, cuius Plenilunium eſſet ipſo die Æquinoctij, vel immediatè poſt ipſum, cum hac differentia; quod ab Æquinoctio Verno annum ſacrum, ab Autumnali annum ciuilem auſpicabantur. Græci quoque Attici eodem pacto, ſed

à Sol-

à Solſtitio Æſtiuo, & Macedones ab Æquinoctio Autumnali inchoabant. Rurſùs alius erat annus Aſtronomicus, qui videlicèt commenſurabatur per dies, horas, & Kelaehim, alius ciuilis, in quo dierum tantùm habebatur ratio neglectis horis &c. vt diximus ſupra de anno Solari ciuili.

Annus Iudæorum, vel erat communis, ideſt menſium 12., vel Emboliſmalis, ſcilicet excreſcens, menſium 13. Dies verò menſium erant 29. 30. 29. &c., & ſic ſucceſſiuè intercalaritèr, vel vt vult Beueregius dierum 30. 29. 30., & ſic ſucceſſiuè. Nec contemnenda eſt opinio Caietani aſſerentis menſes omnes apud Hebræos fuiſſe dierum 29.

Menſium nomina propria non habuerunt Hebræi antè captiuitatem Babylonicam, ſed illos diſtinguebant per numeros ordinales: primus, ſecundus, tertius &c. Verùm poſt captiuitatem menſibus ſingulis nomina propria indiderunt, quæ ſunt potius Chaldaica, quam Iudaica, immo poſt Monarchiam Syro Macedonum vſi ſunt etiam aliquibus nominibus Græcis, vt Xanticus, Dioſcorus, ſiue Dyſtrus, Artemiſius &c. Nomina propria menſium dabimus infrà in Kalendario Hebræo.

Græci quoque annos ciuiles diſtinguebant in communes, & Emboliſmales; ſed menſem 13. dicebant Poſſideon ſecundum ſicut Hebræi Veadar ſiuè Adar ſecundum. Anno Luni Solari vtitur quoque Eccleſia Romana pro Paſchatis celebratione, de quo agemus infrà.

Et quia qui vtuntur anno Luni Solari illum auſpicantur ab Æquinoctijs, ideò ſciendum eſt ante annum P. I. 4250. ignorari, in quam diem menſis inciderit Æquinoctium. Verùm anno P. I. 4280. circitèr Meton Athenienſis cum Eudoxio ſtatuit Solſtitium Æſtiuum, à quo Græci annos auſpicabantur, ad diem 8. Iulij, & per conſequens Æquinoctium Vernum ad diem 8. Aprilis. Anno P. I. 4400. Timocharides cum Hiparco ad 27. Iunij, & Æquinoctium Vernum ad diem 27. Aprilis. Ptolemæus anno Æræ Ch. 140. cum D. Hipolito M. Æquinoctium ſtatuit ad diem 22. Martij. Poſt ipſos Concilium Nicænum anno Æræ Ch. 325. ad 21. Martii Æuinoctium, & 21. Iunii Solſtitium ſtatuit, quare ſi anni initium ſcrutari

 velis,

velis, ſi annus propoſitus ſit inter annum P. I. 4250., & 4400. ſume Lunam illam, cuius Plenilunium eſt poſt diem 8. Aprilis in annis Iudaicis, vel illam quæ poſt 8. Iulii renouatur in Græcis.

Si annus ſit poſt annum P. I. 4400., ſed ante 325. Æræ com., ſiuè P. I. 5038., ſume Lunam cuius Plenilunium eſt poſt diem 27. Martii, & pro Græcis, quę renouatur poſt diem 27. Iunii. Si ſit poſt annum Æræ comm. 325. ſume Lunam, cuius Plenilunium ſit poſt 21. Martii.

Aduertendum eſt cum Beueregio ab eo anno 325. ad annum 1582. incluſiuè, quò facta eſt correctio Gregoriana Æquinoctia, & Solſtitia retroceſiſſe quot annis per minuta 10., & ſecunda 48. quantum ſcilicet annus Iulianus excedit annum Aſtronomicum iuxta noſtram ſententiam, qui illi damus dies 365. h. 5. m. 49. 12., quare ſi m. 10. 48. diuidas in ſecunda dabunt ſecunda 648. & cum dies habeat ſecunda 86400. hæc ſi diuidas per 648., quotiens erit 133. $\frac{216.}{648.}$, igitur ſpatio annorum 133. Æquinoctium retrocedet per integrum diem. Verùm poſt factam correctionem Gregorianam, & ablationem dierum 3. ſingulis 400. annis, Æquinoctia, & Solſtitia amplius non immutabuntur.

Tota ergo hæc Doctrina verificatur in annis, qui præterierunt à Mundi creatione vſque ad Concilium Nicænum, ſi menſurentur per annos Iulianos, ſi tamen totum illud ſpatium temporis menſuretur per annos Gregorianos, Æquinoctia, & Solſtitia in ſua ſemper ſede permanebunt, vt conſideranti patebit.

Aduertendum ſecundò, quod, qui vtuntur annis Luni Solaribus, ad cognoſcendum quinam annus ſit communis, & qui Emboliſmalis, vtuntur Cyclo Metonis annorum 19., quorum 12, ſunt communes, & 7. Emboliſmales.

Apud Hebræos in Cyclo 19. ſunt Emboliſmales anni	3. 6. 8. 11. 14. 17. 19.
Apud Græcos anni	3. 5. 8. 11. 14. 16. 19.
Apud nos ſunt Emboliſmales anni	3. 6. 9. 11. 14. 17. 19.

Ad-

Aduertendum tertiò multipliciter poſſe dinumerari dies Lunationis; primò Aſtronomicè, ità vt quocunque temporis momento fiat Lunæ renouatio ſecundum motus veros, vel ſecundum motus medios indè incipiat dies primus, & circulus ille horarius, in quo tunc Sol reperitur, ſit limes, & initium horarum 24., quæ conſtituent ſingulos dies, eodemque temporis momento incipiet eâdem feriâ dies 8. 15. 22. 29., & ſic de ſingulis; ſecundò poſſunt enumerari dies Lunæ ciuiliter, & licet apud Ægyptios, & Romanos, immò etiam iuxtà PP. Alexandrinos, *teſte Blanchino in ſolutione Paſchali fol.* 4., dies ciuilis inciperet a mediâ nocte præcedente Lunæ renouationem mediam, tamèn iuxtà morem Eccleſiæ Romanæ computatur a media nocte, quæ ſubſequitur eandem Lunæ renouationem, ità vt intrà horas 24. illius diei Europæi terminet dies prima lunationis. Explico exemplo: Supponamus renouationem Lunæ incidere in horam tertiam poſt Meridiem diei 7. Martij F. 6., ab hac hora incipiet Aſtronomicè dies primus Lunæ, ciuilitèr autèm incipiet in puncto mediæ noctis ſubſequentis, diei videlicet 8. Martij; ex quo patet dies Ciuiles Lunæ ſemper eſſe poſteriores diebus Aſtronomis per totum illud temporis ſpatium, quod intercedit inter Lunæ renouationem, & mediam noctem ſubſequentem.

Tertio modo poſſunt dinumerari dies Lunæ per cyclum, ità vt primus dies ſit ille, qui ſignatur a cyclo, ſiuè in illum incidat renouatio, ſiuè non, quandoque enim errat.

Quarto modo poſſunt dinumerari dies Lunæ a prima Phaſi, ideſt ab eo temporis momento, quo Luna poſt renouationem nobis apparet, quod contingit horis 27. 30. poſt ſui renouationem, & ideò ſi Luna renouetur horis 4. antè ſolis occaſum, vel etiam prius, tunc die ſequenti ad ſolis occaſum apparebit, & incipiet menſis; ſi verò renouetur horis tribus ante ſolis occaſum, vel infrà, in eo caſu dies primus menſis non incipiet dinumerari die ſequenti, ſed poſt duos dies, & hæc regula valet precipuè pro Turcis.

De

De Paſchatis celebratione.

LECTIO XI.

DE PASCHATE HEBRÆORUM MEMBRUM PRIMUM.

PAſcha a Phaſe, ſiuè Peſach deducitur, quod tranſitum ſignificat, in memoriam noctis illius, in qua Angelus exterminator Hebræorum poſtes, Agni ſanguine conſperſas, prxteriuit, ſolos Æyptiorum Primogenitos occidendo. Phaſe autem non ſolùm dicitur ipſa diei ſolemnitas, verùm etiam Agnus, qui in huius facti memoriam immolatur; Præcepit enim Deus, vt decima die menſis primi eligerent Agnum, & die quartadecima ad veſperam, vel vt legit verſio Hebræa, inter duas veſperas moralem ſcilicet, & Phyſicam, circa horam 22. Italicam, Sole iam vergente ad occaſum, illum immolarent, deinde poſt occaſum Solis incipiente iam die 15., nocte illa Agnum immolatum comederent, additque: *Habebitis autem hunc diem in monumentum, & celebrabitis eam ſolemnem Domino in generationibus veſtris. Septem diebus Azima comedetis, in die primo non erit fermentatum in domibus veſtris.* Azimorum ergo dies ex lege inchoantur ad occaſum Solis diei 14. inſtante iam die 15., quæ eſt prima Azimorum, & continuant vſque ad occaſum Solis diei 21., vt habetur *Exodi* 12. 18. *Leuit.* 23. 5. *Num.* 28. 16. Verùm Moderni Rabbini ſuperſtitioſè Azima inchoant ad veſperam diei 13., ſed priùs in manè Pater familias totam domum ſcrutatur, ne Sorex aliquod fruſtulum fermentati alicubi abdiderit, deindè fruſtulum fermentati comburit, ad indicandum nihil fermentati in domo eſſe.

Sed quærendum eſt quinam ſit iſte menſis primus, de quo loquitur Diuina Scriptura, & qui ibidem dicitur menſis no-

ua-

narum frugum, eo quod in Paleſtina eo menſe fruges vergant ad maturitatem, & poſt captiuitatem Babylonicam dictus eſt Niſan, poſt verò Monarchiam Græcorum, Xanticus, ab Eccleſia autem dicitur Menſis Paſchalis. Pro quo reſpondeo eſſe menſem illum lunarem, cuius plenilunium incidit in Æquinoctium vernum, vel proximè poſt ipſum.

Sciendum eſt autem pro terminorum intelligentia Æquinoctium dici quaſi æqua nox, eo quod tunc temporis horæ noctis æquentur horis diei ciuilis, quod accidit cum Sol ſuo curſu peruenit ad lineam æquinoctialem, quæ æqualiter diſtat à duobus Polis, vt etiam a duobus Tropicis, nec non ſphæram diuidit in duas partes æquales. Hoc autem tempore Iulij Cæſaris contingebat die 25. Martij Tempore Concilij Nicæni anno ſcilicet E. C. 325. die 21. Martij deindè anno 1582. Tempore Gregorianæ correctionis inuentum eſt die 11. eiuſdem menſis, verùm per ablationem dierum 10. redijt ad 21. Martij. Duplex autem datur Æquinoctium mathematicum videlicèt, quod ſignatur per diem, horas, & minuta, nec non ciuile, quod ſignatur per ſolos dies. Dicitur etiam eſſe Æquinoctium, cum Sol ingreditur primum gradum Arietis, ſed aduertendum eſt ſigna Zodiaci tractu temporis locum mutaſſe, & hoc anno 1720. Arietem occupaſſe locum Tauri, ſignum Piſcium locum Arietis, & ſic ſucceſſiuè de omnibus alijs ſignis, ideò Aſtronomi ad tollendam æquiuocationem diuidunt Zodiacum in Phyſicum, & imaginarium; Phyſicum dicunt qualis eſt hic, & nunc; imaginarium verò qualis erat antiquitus, ideò cum dicitur, Æquinoctium eſſe cum Sol ingreditur primum gradum Arietis, intelligendum eſt de Zodiaco imaginario, non autem de Phyſico, nam in Zodiaco phyſico Æquinoctium contingit Sole ingrediente primum gradum Piſcium: Et hæc ſufficiant pro intelligentia termini Æquinoctij.

Plenilunium, quod a Græcis dicitur Syzygia, quo nomine vocant etiam nouilunia, & à Cicerone dicitur vtrumque, quod Luminaria ſint in Iugo, eo quod ſint in eâdem lineâ; hæc autem duplex eſt, alia quæ ducitur a puncto æclipticæ ad

aliud

aliud punctum, & tranſit per centrum eiuſdem æclipticæ; alia quæ ducitur a puncto Zodiaci, & tranſit per centrum Mundi, quæ duo centra, cum ſint excentrica, ſequitur has duas lineas inter ſe diſtare, & vniri tantùm, cum Sol eſt in Apogeo, quod contingit Sole exiſtente in ſigno Cancri, vel in Perigeo Sole exiſtente in Capricorno. Ex quo ſequitur duplex dari tùm Nouilunium, tum Plenilunium Aſtronomicum, verum videlicet, & apparens. Plenilunium, vel Nouilunium verum, vel, vt dicunt alij, ſecundum motus veros, tunc eſt, cum Sol, & Luna ſunt in linea tranſeunte per centrum Æclypticæ. Nouilunium, vel Plenilunium apparens, ſiuè ſecundum motus medios eſt, cum vtrumque luminare reperitur in linea tranſeunte per centrum Mundi: Hæc duo Nouilunia, ſicut etiam Plenilunia non eodem tempore accidunt, ſed eſt aliqua horarum diſtantia, præter quam cum Sol eſt in Apogæo, vel in Perigæo; ſignantur autem per dies, horas, & minuta. Hæc omnia ſunt trita inter Aſtronomos, & hoc loco ſignantur ad clariorem terminorum explicationem, de quibus vide Mullerum. Datur etiam Plenilunium, vel Nouilunium ciuile, cuius dies ſignabantur ab Antiquis à media nocte præcedente Nouilunium Aſtronomicum, ſed a Modernis a media nocte ſubſequente Nouilunium, & ſignantur tantùm dies. Datur etiam Nouilunium Cyclale, quod videlicèt ſignatur per Cyclum; vel Aurei Numeri, vel Æpactarum, & de his agemus, cum erit ſermo de Paſchate Chriſtianorum: Solùm aduerto Nouilunia Aſtronomica diſtare à Plenilunijs per dies 14. h. 18. m. 22., ità vt menſis lunaris ſit dierum 29. h. 12. m. 44.

Quâ methodo vterentur antiquitus Iudæi ad indagandam Neomeniam primi Menſis, Plenilunia, & Æquinoctium adhuc ignoratur. Verùm anno Æ. Chr. 358. Rabbi Hillel methodum quandam adinuenit, quæ à nobis affertur in noſtro tractatu Chronolog. Lect. XLV. qua nunc etiam vtuntur Moderni ad efformandum Chalendarium Iudaicum, ibi enim, cognito die anni Romani, in quem incidit Neomentur Tyſhri, qui eſt menſis primus in anno Ciuili, & diſtributis diebus

bus ſingulorum menſium, dignoſcitur in quam diem incidat dies 14. menſis Niſan, & die immediatè ſequenti Paſcha celebrant.

Rabadà qui floruit tempore Diocletiani vſque ad Conſtantinum M., videlicet paulò antè R.Hillel, annum ſtatuerat dierum 365. h. 5. Kelachim 997. ideſt minutorum 55. ſec. 23. 20., Æquinoctium ſtatuens cum Soſigene die 25. Martij, ità tamen, vt proceſſu temporis retrocederet, & tempore Gregorianæ correctionis repertum ſit die 15. Martij ſtylo Iuliano. Annum etiam diuiſit in quatuor partes, aſſignans vnicuique parti dies 91. h. 7. 28. 45. Puncta autem initialia harum partium, videlicet duo Æquinoctia, & duo Solſtitia Tekufa vocantur.

R. Samuel, qui poſt ipſum floruit, Soſigenis ſententiam ſecutus eſt circa anni quantitatem, & ideò Æquinoctium immobiliter ſtatuit die 25. Martij, annum diuidens in quatuor partes æquales dierum 91. h. 7. 30., quæ annum conſtituunt dierum 365. h. 6. Facta autem Gregoriana correctione, Æquinoctium veris Rabadà incidit in diem 25. Martij, & hoc ſæculo 1700. in diem 26.; Æquinoctium verò R. Salomonis ſæculo præterito in diem 4. Aprilis, & hoc ſæculo 1700. in 5. Aprilis.

Aduertendum autem hoc Æquinoctio R. Samuelis Iudæos non vti, niſi pro ieiunio ad poſtulandam pluuiam, tranſactis enim diebus 60. poſt Æquinoctium Autumnale, incipit huiuſmodi ieiunium. Pro maiori explicatione affero hìc dies menſium Romanorum, in quos incidunt Tekufa, tum Rabadà, tum R. Samuelis præſenti ſæculo 1700., à quibus ſi auferas vnitatem, habebis Tekufa ſæculi præteriti, & ablatis hoc ſæculo 11. vnitatibus, & ſæculo præterito vnitatibus 10. habebis Tekufa antè Grægorianam correctionem.

TEKUFA RABADA'.		TEKUFA R. SAMUELIS.
Æquinotium Veris	26. Martij.	5. Aprilis.
Solſtitium Æſtiuum	26. Iunij.	6. Iulij.
Æquinoctium Autum.	25. Septembris.	6. Octobris.
Solſtitium Hyemale	25. Decembris.	5. Ianuarij.

Iudæi Moderni obſeruant etiam cum R. Aniti, Æquinoctia, & Solſtitia Aſtronomica, quæ tamen ad eorum Kalendarium non pertinent.

Aduertendum Iudæos nunquam Paſcha celebrare feria 2. 4. & 6. nec Pentecoſtem feria 3. 5. & 7. nec Neomeniam Tiſchri feria 1. 4. & 6. & ratio eſt, quia ſi Paſcha celebraretur feria 2., vel 4. Magnum ieiunium Kipur, quod celebratur die 172. poſt Paſcha, incideret in feria 6., vel in feriam 1. & cogerentur abſtinere a ciborum præparatione per duos integros dies, videlicet feria 6. & 7., vel feria 7. & 1. Præterea nec etiam celebratur Paſcha feria 6., quia in tali caſu Oſanna Rabba, videlicet dies ſeptima Tabernaculorum, quæ incidit in diem 183. poſt Paſcha incideret in feria ſeptimam, & eo die non poſſent ſuccidi Rami Palmarum, vt ſtatuitur in lege.

Hoc ergo ordine proceditur. Si Paſcha incidat v. g. in feriam 1. Pentecoſtes, & Oſanna Rabba incidet in feriam 2. Neomenia Tiſchri ſubſequentis, nec non Scenopegia in f. 3. Simoa Torà, videlicet dies vltima Tabernaculorum in f. 4. Denique ieiunium expiationis, ſiuè Kipur in f. 5. Idem dic de alijs ferijs, in quas incidit Paſcha.

Aduertendum ſecundò, quod licet a Iudæis Paſcha celebretur, vel ipſo die Æquinoctij, vel proximè poſt ipſum, cum incidit Plenilunium, ſi tamen detur caſus, quod Plenilunium incidat in diem præcedentem, & Æquinoctium in primum Quadrans diei ſubſequentis, ideſt antè mediam noctem, tunc Paſcha celebratur ipſo die præcedenti, feſtum inchoando, non ab occaſu Solis, iuxtà illud *Leuitici* 23. 32. *A Veſpera ad Veſperam celebrabitis Sabbata veſtra*; Sed a media nocte, ita vt incidat Æquinoctium in vltimum quadrans feſtiuitatis. Si ergo Plenilunium ſit die 25. & Æquinoctium die 26. ante mediam noctem, rectè celebrabitur Paſcha die 25. Hoc totum docet *Rab. Dauid Nietus in ſua Paſcologia Dial. 3. fol.* 100., vbi tamen loquitur tantùm de ſæculo præterito, quod poteſt accommodari alijs ſæculis.

His prænotatis dico, quod quoties hoc ſæculo 1700. Luna deci-

ma-

maquinta menſis primi incidit in die 22. 23. & 24. Martij; licet Plenilunium ſit poſt Æquinoctium Vernum, non habetur tamen a Iudæis pro Luna primi menſis, eo quod ſupponant Æquinoctium incidere in diem 26. Martii, immò ſi decimaquinta incidat in diem 25., & Æquinoctium poſt mediam noctem, nec etiam habetur pro Luna menſis primi, ſed menſis vltimi anni præcedentis, ſiuè ſit Adar, ſiuè Veadar. Hoc autem contingit in annis, quibus habetur Cyclus Aurei Numeri 3. 11. 14., qui à Ianuario ad Septembrem correſpondet Cyclo Iudaico 19. 8. 11., Plenilunium autem die 25. Martij habetur decurrente Cyclo Romano 19. Ideò, celebrantibus nobis Paſcha eo menſe Lunari, Iudæi ſolemnitatem transferunt ad Plenilunium menſis ſubſequentis, quem primum, & Niſan dicunt, quod vt clarius pateat affero hic præſens Pinacidium.

Cyclus Aur. Num.				
Iud.	Lat. vel R.	Epac. Greg.	Nouilun.	Quartadec. Greg.
19.	3.	22.	9. Martij.	22. Martij.
11.	14.	23.	8. Martij.	21. Martij.
8.	11.	20.	11. Martij.	24. Martij.

Hæc igitur eſt ratio fundamentalis diſcrepantiæ inter Eccleſiam Latinam, & Iudæos in Paſchatis celebratione. Qui plura vult adeat Lectionem XLV., in qua habentur Regulæ ad efformandum quotannis Kalendarium Iudaicum, videat etiam Dauid Nietum in ſua Paſcologia.

DE PASCHATE GRÆCORUM
MEMBRUM SECUNDUM.

Eccleſia Chriſti, ex Apoſtolica traditione, Paſchatis diem ſemper ſolemnem habuit, tùm ob Dei mandatum *Exod.* 12. ſuprà relatum, tùm quod eo tempore Chriſtus Dominus à mortuis reſurrexerit, quarè feſtiuitatem hanc celebrabat Romæ, & in toto Occidente, Dominica prima poſt quartamdec. Menſis Primi; Sed in Oriente immediatè poſt Lunam de-

decimamquartam iuxtà morem Iudæorum. Ideò Pius I. creatus Pontifex anno 158. ſtatuit, vt Paſcha ab omnibus celebraretur Dominica die poſt quartamdec., cui tamen Ordinationi reſtiterunt Epiſcopi Aſiæ, vndè ortum habuit hæreſis Quartadecimanorum, quam damnauit Victor PP. creatus anno 194., qui ob id multa indixit Concilia Prouincialia, videlicet in Gallia præſidente S. Irenæo Epiſcopo Lugdunenſi. In Punto præſidente Epiſcopo Palma. In Cypro præſidente Epiſcopo Baſtillo. In Aſia Minori præſidente Polycrate Epiſcopo Epheſino. Cæſareæ præſidente Theophilo Epiſcopo Cæſarienſi, nec non alia alibi. Denique vltimum indixit Romæ, cui interfuit idem Theophilus, in quo, auditis omnium aliarum Eccleſiarum votis, damnauit quotquot aſſererent Paſcha eſſe inuiolabiliter celebrandum cum Iudæis Luna decimaquinta, ſiuè in Plenilunio, confirmans Statutum Pij I. prædeceſſoris ſui, de quo vide *Berninum t. 1. fol. 69. & 99.*

Concilium Nicænum anno 325. tria circa hoc edidit Decreta. Primò videlicet ſtatuit, vt Paſcha celebretur poſt Æquinoctium Veris, quod cum vagetur inter diem 20. 21. & 22. Martij; illud ciuiliter ſtatuit die 21., tanquam medium inter 20., & 22. Secundò ſtatuit, vt celebretur in die Plenilunij, vel poſt Plenilunium, quod incidat in diem Æquinoctij, vel immediatè poſt. Tertiò decreuit, vt ſemper celebretur primò die Dominico poſt Lunam 14. Hinc ſequitur terminos Nouilunij Paſchalis in anno Solari eſſe à die 8. Martij ad 5. Aprilis incluſiuè. Terminos 14. Paſchalis eſſe à die 21. Martij ad 24. Aprilis incluſiuè. Terminos diei Paſchatis eſſe in anno Solari à die 22. Martij ad diem 25. Aprilis incluſiuè. Jn menſe verò lunari à die 15. ad 21. incluſiuè. Verùm cum nullam determinatam Regulam tradiderit Concilium ad dignoſcenda Plenilunia, ſed munus indicendi Paſcha demandauerit Euſebio Epiſcopo Cæſarienſi, & Epiſcopis Alexandrinis, inde innumeræ exortæ ſunt diſſenſiones inter Orientales, & Occidentales, ſiuè inter Græcos, & Latinos, vſquè dum Dionyſius Abbas, dictus Exiguus, qui floruit

Im-

Imperante Iuſtiniano Seniore, & Pontifice Felice III. anno 527. Nouilunia ſignauit in Kalendario per Aureos Numeros, vt videri poteſt in Kalendario veteri menſis Martii, & Aprilis, quod dabimus Lect. XLIV., & hanc Regulam ſeruauit Eccleſia Latina vſque ad annum 1582., & adhuc ſeruat Eccleſia Græca, & quotquot Gregorianam correctionem non receperunt.

Modus autem Paſcha indagandi ſingulis annis pro Græcis eſt iſte. Vide Aureum Numerum eo anno decurrentem, & cui diei *ſit* affixus inter 8. Martij, & 5. Aprilis, deindè ab eo die incluſiuè enumera dies 14. Obſerua etiam ex Tabula Solari Soſigenis, quam dabimus Lect. XIV. quænam ſit Litera Dominicalis illo anno decurrens, nam die, cui talis litera eſt affixa celebratur à Græcis Paſcha. Vel alio pacto: cognita Litera Dominicali, & Aureo Numero, ſi eidem diei ſit affixa Litera Dominicalis, vel immediatè poſt, illa eſt Dominica Paſſionis; ſubſequens Dominica Palmarum. Tertia dies Paſchatis.

Ad conuertendum autem dies anni Iuliani in dies anni Gregoriani, hac vtere Regula: Diebus anni Iuliani adde 10., ſi annus ſit a 1582. ad 1699., ſi verò poſt 1700. adde 11. vnitates, & habebis dies anni Gregoriani. Dò exemplum: anno 1717. currit Aur. Num. 8. affixus in Kalendario veteri diei 5. Aprilis, eo ergo die eſt Nouilunium iuxta Græcos, die 18. Aprilis eſt 14., & cum per Tabulam Soſigenis ſit Lit. Dominicalis F. affixa numero 18. Cycli Solaris, ideò apud ipſos erit Paſcha die 21. Aprilis, cui numero ſi addas 11. vnitates dant 32., à quibus ſubtractis 30. menſis Aprilis remanent 2. Maij, cum tamen apud Latinos celebretur Paſcha die 28. Martij.

His ſuppoſitis quoties Nouilunium præcedit diem 8. Martij ſtylo Iuliano, non habetur pro Luna Paſchali, & quoties ſequitur poſt diem 5. Aprilis ſtylo Gregoriano non habetur pro Paſchali à Latinis, hoc autem totum verificatur decurrentibus Cyclis 3. 8. 11. 19. pro ſæculo præterito, quibus pro ſæculo præſenti 1700. addendus eſt Cyclus 14., quod vt clarius pateat dò præſens Pinacidium. No-

Digitized by Google

Nouilun. menſis Martij. Sæculo 1700. Nouil. menſis Apr.

Aur. Num.	Styl. Iul.	Styl. Greg.	Styl. Iul.	Styl. Greg.
3.	1. Martii	12. Martii	31. Martii	11. Aprilis
8.	3. Martii	14. Martii	5. Aprilis	16. Aprilis
11.	6. Martii	17. Martii	2. Aprilis	13. Aprilis
14.	28. Februar.	11. Martii	30. Martii	9. Aprilis
19.	5. Martii	16. Martii	4. Aprilis	15. Aprilis

Ex quo apparet Lunam, quæ ſtylo Iuliano renouatur antè diem 8. Martij, ſtylo Gregoriano renouari poſt eundem die 8. Martij, & ideò eſſe Paſchalem pro Latinis, non verò pro Græcis. E contrà Lunam menſis Aprilis, quæ ſtylo Iuliano renouatur antè diem 6. Aprilis eſſe Paſchalem pro Græcis non verò pro Latinis, cum pro ipſis ſit poſt diem 5. Aprilis terminum incluſiuum Nouilunij Paſchalis, & hæc ſufficiant pro Paſchate Græcorum.

Solùm aduerto, quod licet aliquando Nouilunia, & Plenilunia aſtronomicè ſint antè terminos ſignatos, quia tamen Cyclus Aurei Numeri ea ſignat intrà terminos, ideò habentur pro legitimis; patet hoc ex preſenti Pinacidio.

	Cyclale Styl. Iul.		Aſtronom. Styl. Iul.		Styl. Greg.
Aur. Num.	Nouil.	Plenil.	Nouil.	Plenil.	
16.	8. Mart.	21. Mart.	4. Mart.	17. Mart.	28. Mar.
5.	9. Mart.	22. Mart.	5. Mart.	18. Mart.	29. Mar.
13.	11. Mart.	24. Mart.	7. Mart.	20. Mart.	31. Mar.

Vides ergo Aſtronomicè Nouilunia eſſe antè diem 8. Martij, & Plenilunia antè diem 21., quia tamen a Cyclo ſignantur intrà terminos, ideò à Græcis habentur pro legitimis ad Paſcha celebrandum.

DE

DE PASCHATE LATINORUM MEMBRUM TERTIUM.

ECcleſia Romana iuxtà Concilij Nicæni Decreta vſque ad annum 1582. ſeruauit Regulas datas à Dyonyſio Abbate ad indaganda Nouilunia Paſchalia. Verùm (cognito errore Soſigenis circà anni quantitatem) neceſſaria fuit Reformatio facta a Gregorio XIII. Pontifice, & ideò alias Regulas tradidit, Cyclũ videlicet Epactarũ numero triginta, quarũ tamèn tantùm decem, & nouem eſſent in vſu. Videndum eſt igitur quolibet tempore, quænam Epacta reſpondeat Aureo numero 1., cui adde vnitates 11., & habebis Epactam reſpondentem Aureo Num. 2., & ſic ſucceſſiuè, vt videri poteſt in Tabulis poſitis Lect. XIII., ſed aduertendum eſt, quod ſi numerus excedat 30., ſubducitur totus Cyclus: deinde terminato Cyclo Aur. Num. adduntur vnitates 12., quod etiam fit cum Luna facit ſaltum, ad faciendam æquationem anni Lunaris; E contrà adduntur tantùm 10., quoties fit æquatio anni Solaris per ſubtractionem vnius diei in anno Biſſextili: Hoc poſito, cognita Epacta eo anno decurrente in quolibet menſe, vide cui diei ſit affixa, eo enim die habetur Nouilun. Cyclale, quod plerumque eſt vno die poſterius Nouilunio Aſtronomico, ad hoc enim ità ordinatæ ſunt Epactæ, vt trigeſima ſiuè Aſteriſmus afficiat diem primam Ianuarij, 29. diem 2., 28. diem 3., & ſic ſucceſſiuè ordine retrogrado vſque ad diem 28. Februarij, cui eſt affixa Epacta 1. Deindè 1. Martij Aſteriſmus, & ſic ſucceſſiuè ſemper ordine retrogrado.

Ad indagandum ergo diem Paſchatis, vide Aur. Num. eo anno decurrentem, & etiam Epactam, nam die, cui erit affixa Epacta decurrens ab 8. Martij ad 5. Aprilis, erit Nouilun. Paſchale, à qua die incluſiuè enumera dies 14., & ea die erit Luna quartadecima. Deindè vide quænam ſit Litera Dominicalis illius anni, nam die ſignata tali litera poſt quartamdec. celebratur Paſcha, quod clarius patebit exemplo.

plo. Anno 1720. habemus Aur. Num. 11., qui Styl. Iul. prô Grecis ſignat Nouilun. die 2. Aprilis, & per conſequens quartamdec. die 15. Aprilis, & cum eodem Stylo Iuliano Cyclo Solari 21. eo anno decurrenti reſpondeat Lit. Dom. C. B., quæ eſt affixa diei 17. Aprilis, huic numero ſi addas 11. vnitates, iuxtà dies ablatos à Kalendario per Reformationem Gregorianam, habebis diem 28. Aprilis, & eo die celebratur Paſcha à Græcis. Pro Latinis autem cum Aur. Num. 11. reſpondeat Epacta xx. affixa diei 11. Martij, eo die erit Nouil. Paſchale, & quartadecima die 24. Martij. Cum autem Cyclò Solari 21. reſpondeat, iuxtà correctionem Gregorianam, Lit. Dom. G. F. affixa diei 24. Martij, in quam diem incidit Luna quartadecima, ideò die 31. Martii Paſcha celebratur, cum illi ſit affixa Lit. Dom. F.. Iudæis autem erit decimaquarta menſis Niſan die 22. Aprilis, & Paſcha celebrabunt die 23. feria 3.

Hinc deducitur Lunam Paſchalem eſſe illam, quæ tertiò renouatur poſt abſolutam diem 6. Ianuarij in annis communibus, & diem 7. in Emboliſmalibus, vel eſſe illam, quæ renouatur poſt completam diem ſextam Martij ad mediam noctem, ità vt Dominica ſubſequens ſit Dominica Paſſionis, ſecunda ſit Palmarum, 3. Reſurrectionis, & probatur; nam per Concilium Nicænum, & per Gregorium XIII. cautum eſt ne Paſcha celebretur Lunâ 14., ſed poſt ipſam; nunc demus Lunam renouari Aſtronomicè horà tertia poſt mediam noctem diei 7. Martij feria 7.; die 8. Martij erit Dominica Paſſionis, Feria ſeptima, quæ incidet in diem 14. Martij poſt mediam noctem incipiet dies 8. Lunæ, & die ſequenti erit Dominica Palmarum. Die verò 21. Martij poſt mediam noctem incipiet Aſtronomicè dies 15. Lunæ, ciuiliter autem incipiet in puncto mediæ noctis, quæ intercedit inter diem 21., & 22., benè ergo poterit eâdem die 22. celebrari Paſcha Reſurrectionis.

Deducitur ſecundò ex Blanchino *in ſuo opere de ſolutione problematis Paſchalis ſ. 9.* anno 1707. fuiſſe celebratum Paſcha die 24. Aprilis, cùm potuiſſet celebrari die 17. eiuſdem menſis,

ſis, videlicèt Dominica præcedenti, quod probatur, quia Plenilunium incidit in diem 16. Aprilis h. 14. m. 11. 12. poſt meridiem, horis videlicèt 2. m. 11. 12. poſt mediam noctem, quæ intercedit inter diem 16., 17., cùm autem, ex eodem, ritè Paſcha celebretur, ſi Plenilunium incidat intrà tres quadrantes diei Dominicæ, & hoc inciderit in primum quadrans, ſequitur benè potuiſſe celebrari Paſcha die 17 Aprilis, licèt ex Cyclo celebratum ſit die 24. De hac quæſtione vide eundem Blanchinum *in ſolutione Problematis per totum*, vbi docet etiam hoc ſæculo decimo octauo communes tabulas pluries diferre à Paſchate ritè celebrando ſpatio vnius hebdomadæ, quod tamen non eſt valde conſiderandum, cum in Paſchatis celebratione minus erretur, ſi differatur in menſem ſecundum, quam ſi anticipetur, illud celebrando menſe vltimo anni præcedentis, qui eſt Adar, vel Veadar, & ratio eſt, quià in menſe ſecundo Paſcha celebrari Lex Moyſis aliquando permittebat, vt patet *Num. cap.* 9. *v.* 10. *Ioſue cap.* 5. *lib.* 2. *Paralipomenon cap.* 30. *v.* 13., *& lib.* 2. *Regum ca.* 23. *v.* 21. At menſe præcedenti, qui eſt Adar, vel in Anno Emboliſmali Veadar nunquam fuit conceſſum.

Deniquè concludo cum Blanchino, tunc ritè celebrari feſtum Paſchatis, ſi ante mediam noctem, à qua inchoat Dominica, terminauerit dies 14. Lunæ Aſtronomicè, & in ipſa media nocte terminauerit dies Lunæ ciuilis 14.. Rurſus ſi Plenilunium fiat ante vltimum quadrans ipſius Dominicæ, cuius primum quadrans incipit in media nocte, ſecundum ad ortum Solis, tertium in Meridie, & quartum ad Solis occaſum, ſi loquamur de diebus Æquinoctialibus, nec debere protrahi vltrà diem vigeſimum primum ipſius Lunæ, communitèr loquendo. Licet ob regulam Cycli quandoque protrahatur, vt conſideranti patebit.

Digitized by Google

Dies Menſis	Lit. Dom.	Dies Lunæ
7.	C.	
8.	D.	
9.	E.	1.
10.	F.	2.
11.	G.	3.
12.	A.	4.
13.	B.	5.
14.	C.	6.
15.	D.	7.
16.	E.	8.
17.	F.	9.
18.	G.	10.
19.	A.	11.
20.	B.	12.
21.	C.	13.
22.	D.	14.
23.	E.	15.
24.	F.	16.
25.	G.	17.
26.	A.	18.
27.	B.	19.
28.	C.	20.
29.	D.	21.
30.	E.	22.
31.	F.	23.
1.	G.	24.
2.	A.	15.
3.	B.	26.

Maioris claritatis gratia affero hoc Pinacidium, in cuius prima columna ſunt dies menſis Martij, & Aprilis; in ſecunda Literæ Dominicales; & in tertia dies Lunæ anni 1720., hoc enim anno ex tabulis Mulleri renouatur Luna die 9. Martij h. 6. m. 37. poſt mediam noctem, & eâdem hora diebus ſubſequentibus incipit dies ſecunda, tertia, &c. Ciuilitèr autem dies prima Lunæ incipit ad mediam noctem, quæ eſt inter 9. & 10. menſis, & cum Lit. Dom. ſit F. ſequitur in media nocte Dominicæ incipere diem primam Lunæ. Rurſus die 23. h. 6. m. 37. terminare Aſtronomicè diem 14 Lunæ, & incipere 15., ſed ciuilitèr terminare 14. ad mediam noctem, quæ intercedit inter diem 23. & 24. ideſt inter Sabbathum, & Dominicam. Plenilunium verò fieri minutis 59. poſt mediam noctem, ideſt ferè hora prima diei Dominicæ à media nocte, quæ eſt hora 7. ferè Italica; quare eâdem die Dominica poterit bene celebrari Paſcha, ſed in tabulis Eccleſiæ Romanæ ponitur die 31. Martij, cum die 30. habeamus diem 22. Lunæ horis 6. poſt mediam noctem, & in media nocte ſubſequente incipiat dies 23. ciuilitèr, ſed horis 6. poſt mediam noctem diei Dominicæ incipit Aſtronomicè dies 23. Lunæ, ex quo patet tabulas communes celebrare Paſcha vna integra hebdomada poſteriùs, vt docet Blanchinus.

DE

Digitized by Google

DE PASCHATIS CELEBRATIONE HISTORICA NARRATIO MEMBRUM QUARTUM.

ANno 196. In Synodo Paleſtina Cæſareę celebrato ſub Theophilo eiuſdem Vrbis Epiſcopo ſtatutum fuit, vt a die 22. Martij vſque ad 21. Aprilis incluſiuè Paſcha eſſet celebrandum, ità vt terminus Nouilunij Paſchalis eſſet à die 8. Martij ad diem 1. Aprilis. Verùm proceſsù temporis Ægyptij, ſiuè Alexandrini terminos Nouilunii Paſchalis, ſiuè menſis Niſan ſtatuerunt à die 8. Martii ad 5. Aprilis incluſiuè. Em. Card. Noris, vbi infrà, ait anno 387. Cyclo Lun. 8. Solari 4. Lit. Dom. C. Iudæos Paſcha celebraſſe die 20. Martii. Sed hic ſuppono errorem, nam fuiſſet ab ipſis celebratum antè Æquinoctium, quod ipſi ſtatuunt in diem 25. Martii, verùm quidquid ſit, eo anno Alexandrini Paſcha celebrarunt die 30. Pharmuti, ideſt die 25. Aprilis, cum 14. incidiſſet in diem 23. Pharmuti, ideſt 18. Aprilis; Romani autem, ſiuè Latini Paſcha celebrarunt die 18. Aprilis, cum 14. iuxta eorum Cyclum incidiſſet in diem 16. Aprilis. Ratio huius diſcrepantiæ oritur ex diuerſitate Cyclorum, quibus vtuntur Latini, & Ægyptii, nam Cyclus Latinus dat Neomenias duobus diebus antè Cyclum Ægyptium. Sed S. Ambroſius ſecutus eſt opinionem Ægyptiorum, vt videre eſt in ſua Epiſtola ad Epiſcopos Æmiliæ ab eo ſcripta anno 381.

Anno 417. Cyclo Lun. 19., Solari 6., Lit. Dom. G. à Latinis celebratum eſt Paſcha die 25. Martii, euitantes ne celebraretur die 22. Aprilis, iuxta Canonem Concilii Prouincialis Cęſarienſis ſuprà allati, & ideò poſt annos 26., ideſt anno 443. Paſcha ſinus Lilybitanus Epiſcopus ſcripſit ad S. Leonem Magnum Pontificem hæc verba: *Zoſimo Romano Pontificè erratum eſt in die Paſchatis, tunc enim cum declinaretur ne decimo Kal. Maij dies Paſchæ teneretur, celebratum eſt octauo Kal. Aprilis, ideſt pro Emboliſmo communis eſt annus tentus, & error grauiſſimus ortus*. Sic ille. Ideò die 21. Aprilis fontes

baptiſ-

baptiſmales aquâ mirabiliter ſunt repleti. Sed hìc aduerte Riciolium malè ſignare Zoſimum electum in Pontificem hoc anno die 19. Auguſti, cum ſub eo Pontifice Paſcha fuerit celebratum, vt docet *Noriſiuus Hiſtoria Pel. f. 36.* His per motus Leo Magnus anno ſequenti, qui fuit 444. Cyclo Lun. 8., Solari 5., Lit. Dom. A. ſtatuit, vt terminus diei 21. Aprilis, in Canone Cæſarienſi appoſitus, eſſet intelligendus de Paſchate Paſſionis, non autem Reſurrectionis, & ideò terminus Paſchalis protraheretur ad die 23. Aprilis, quæ eſt IX. Kal. Maii.

Anno 455. Cyclo Lun. 19., Sol. 16. Lit. Dom. B. diſputatum eſt an Paſcha eſſet celebrandum die 24. Aprilis, ideſt 8. Kal. Maii, vt docuerat Theophilus Patr. Alexandrinus in ſuo Cyclo annorum 418. incipiente an. Æ. C. 380., & S. Leo Magnus ſcripſit Marciano Auguſto in Ep. 64. hæc verba: *Sed in anno, qui erit 76. (intellige in Cyclo Theoph.) Paſchæ dies 24. Aprilis inuenietur adſcriptus, quem à Paſſione Domini nullius exempli, nullius Conſtitutionis admittit auctoritas. Nam die 8. Kal. Maij ab eo cognoſcimus præfinitum, qui, anni limitem antiquitus conſtitutum, excedit.* Et paulo infra: *Ad 8. Kal. Maij: Paſchalem obſeruantiam perducere nimis inſolens, & aperta trangreſſio eſt.* Scripſit quoque ad Eudoxiam Auguſtam: *A totius antiquitatis exemplo, & ab omni auctoritate Patrum diſcordat.* Et addit ab alijs eo anno 455. die 15. Kal. Maius ideſt 17. Aprilis Paſcha fuiſſe notatum, cum eſſet Lit. Dom. B.

Verùm, his non obſtantibus, S. Leo M. ſtudio pacis ſtatuit, vt Eccl. Romana imitaretur Alexandrinam, & terminus diei Paſchatis eſſet 25. Aprilis. *De hoc vide Card. Noriſium in diſert. quintæ Synodi fol. 14., & in Hiſtoria Pelag. fol. 36., & in fine fol. 228.*

Anno 545. Cyclo Lun. 14. Sol. 22. Lit. Dom. A Paſcha incidit in diem 16. Aprilis, & Septuageſima in diem 12. Februarij, falſum eſt ergo tumultum populi CP. contigiſſe hoc anno, vt vult Baronius, & indicat Riciolius. Dicendum ergo id contigiſſe anno ſequenti.

Anno

Anno 546. Cyclo Lun. 15., Sol. 23. Lit. Dom. G. incidit Paſcha in diem 8. Aprilis iuxta regula traditam ab Abb. Dionyſio, & Septuag. in diem 4. Februarij; Sexageſ. à Gręcis dicta *Apocreos* in diem 11. Februarii; Quinquag. à Græcis dicta *Tyrophagion* in diem 18. eiuſdem Februarii; Sed Populus CP. ſupponebat Paſcha incidere in diem 1. Aprilis, & conſequenter Sexageſ. in diem 4. Februarii, ideoq; die 5. Februarii volebat incoare Quadrageſimale ieiunium cum abſtinentia à carnibus, ſed Iuſtinianus Imperator, ad eorum errorem corrigendum, iuſſit eà hebdomadà vbique in Vrbe carnes eſſe venales, quod ipſi ſupponebant factum ad ieiunium frangendum, quarè contrà Imperatorem commotus eſt vniuerſus Populus, quem tumultum diuerſimodè narrant Auctores, ſed hæc fuit vera, & iniuſta cauſa illius ſeditionis. *Vide Noris: vbi ſuprà.*

Aduertendum autem Græcos Quadrageſimale ieiunium incoare feria 2. poſt Dominicam Sexageſimę, quam ideo Apocreos dicunt, ideſt carnis priuium, eo quod die ſequenti à carnibus abſtineant, non verò à caſeo, & lacticiniis. Pro quo nota P. Ambroſium à Mantua Capuccinum in ſua Gloſſographia velle Apocreos ſignificare Dom. Quinquageſimę, ſed errat. Nam Dominica Quinquageſimæ ab eis dicitur Tyrophagium, vel Xerophagium, quia fer. 2. poſt ipſam incipiunt abſtinere à caſeo, lacticinijs, & piſcibus, nec deinceps comedunt niſi panem, legumina, & herbas. Igitur eorum Quadrageſima incipit à feria 2. poſt Dom. Sexageſimæ, vſque ad Sabbatum Sanctum excluſiuè, exceptis Sabbatis, & Dominicis, & ſic ſunt dies 40., Sabbato autem Sancto ieiunant, tanquam in Peruigilo Paſchatis.

Anno 573. Cyclo Lun. 4. Sol. 22. Lit. Dom. A. Riciol. ait ab Hiſpanis Paſcha fuiſſe celebratum die 21. Martij, non rectè, & à Francis rectè die 18. Aprilis, & ideò horum fontes Baptiſmales aquâ miraculosè fuiſſe repletos die 17. Aprilis, ſed errat, nam iuxtà Regulam Dionyſij Cyclus Lun. 4. dat Nouilunium Paſchale die 20. Martij, & Lit. Dom. A. dat Paſcha die 9. Aprilis, ideò dic id contigiſſe anno 577.

Anno

Anno 577. Cyclo Lun. 8. Sol. 26. Lit. Dom. C. in Hiſpania Paſcha celebratum fuit die 28. Martij non rectè, & in Gallia die 18. Aprilis rectè, ideò horum fontes miraculosè aqua ſunt repleti die 17. Aprilis.

Anno 580. Cyclo Lun. 11. Sol. 1. Lit. Dom. F. ait idem Riciol. in Hiſpania fuiſſe Paſcha celebratum 21. Martij non rectè, ſed in Gallia rectè die 18. Aprilis, & ideò horum fontes aqua fuiſſe repletos. Sed errat, nam dies 21. Martij non eſt dies apta ad Paſcha celebrandum, cum ſit extrà limites termini Paſchalis ſtatuti à Concilio Prouinciali Cæſarienſi, & Niceno, præterea dies 21. Martij, & 18. Aprilis ſignantur Lit. Dom. C., & hoc anno erat Lit. Dom. F., cum autem ex Dionyſio Cyclus Lun. 11. det Nouilunium die 2. Aprilis, & 14. die 15. dicendum eſt Gallos rectè Paſcha celebraſſe die 21. Aprilis, Hiſpanos verò die 24. Martij non rectè.

Anno 669. in Anglia coram Rege Oſuuio, eiuſq; Filio Alchfrido diſputatum eſt an Paſcha eſſet celebrandum à die 14. ad 20. incluſiuè more Scotorum, vel more Romanorum à 15. ad 21., quarè, auditis partibus, Rex ſtatuit ſeruandum eſſe ritum Eccleſiæ Romanæ. *Vide Bedam lib. 3. Hiſt. Angliæ cap. 3. & cap. 25. tom. 3.*

Pro complemento huius Lectionis addo primo loco Elenchum Paſchatum, de quibus fit mentio in veteri Teſtamento, ſignando annos antè Æram noſtram, in quibus acciderunt, & ſi his annis, ſubtractâ vnitate, addas annos Æræ Ch. ſcies quot ab hinc annis fuerint celebrata.

ANNI ANTE ÆR. CHR.	
Paſcha in Ægypto. *Exod. cap.* 12.	1487.
Paſcha in Deſerto. *Num. cap.* 9. 5.	1485.
Paſcha Ioſue in terra Canaam. *Ioſ.* 5. 10.	1446.
Paſcha Eſechiæ Regis. *L.* 2. *Paralip.* 30. 15.	731.
Paſcha Ioſiæ Regis. *L.* 4. *Regum* 23. 21.	641.
Paſcha Eſdræ. *L.* 1. *Eſdra cap.* 6. 19.	517.

Dò exemplum: anno Ær. Chr. 1720. volo ſcire quot ab hinc annis celebratum fuit primum Paſcha in Ægypto; igitur ab annis

annis ante Æram —— 1487.
Subtraho vnitatem, & dant —— 1486.
Quibus addo anno Ær. Ch. —— 1720.
Et dant —— 3206.
tot ergo ab hinc annis celebratum eſt primum Paſcha anno P. I. 3227.

Addo ſecundo loco qua die celebrabitur Paſcha per annos 13. ſubſequentes tùm ab Hebræis, tùm a Græcis, tùm a Latinis.

Paſcha Hebræorum		Grecorum		Latinorum.
		Stylo vet.	Stylo nouo.	
1720.	23. Aprilis.	17.	28. Aprilis.	31 Martij.
1721.	12. Aprilis.	9.	20. Aprilis.	13. Aprilis.
1722.	2. Aprilis.	25. Mar.	5. Aprilis.	5. Aprilis.
1723.	20. Aprilis.	14.	25. Aprilis.	28. Martij.
1724.	8. Aprilis.	5.	16. Aprilis.	16. Aprilis.
1725.	29. Martij.	28.	8. Aprilis.	1. Aprilis.
1726.	16. Aprilis.	10.	21. Aprilis.	21. Aprilis.
1727.	6. Aprilis.	2.	13. Aprilis.	13. Aprilis.
1728.	25. Martij.	21. Apr.	2. Maij.	28. Martij.
1729.	13. Aprilis.	6.	17. Aprilis.	17. Aprilis.
1730.	2. Aprilis.	29. Mar.	9. Aprilis.	9. Aprilis.
1731.	21. Aprilis.	18.	29. Aprilis.	25. Martij.
1732.	10. Aprilis.	9.	20. Aprilis.	13. Aprilis.

De

De Epactis.

LECTIO XII.

EPacta idem ſonat ac additio, & ſignificat in noſtro ſenſu dies, horas, & minuta, quæ adduntur alicui numero

Epactæ aliæ ſunt Solares, aliæ Lunares. Rurſus aliæ menſtruæ, aliæ annuæ. Solares menſtruæ ſunt dies illi, qui ſuperſunt poſt completas quatuor hebdomadas exactas, v. g. in Februario ſi ſit Biſſextilis 1., aliis verò menſibus 2., vel 3. qui dies adduntur hebdomadæ menſis ſubſequentis. Ex quo deducitur menſes 12. conſtare hebdomadis 48. & diebus 29. in anno communi, ſed diebus 30. in Biſſextili: qui dant hebdomadas 4. & diem 1., vel duos in Biſſextili, & hi dies 1., vel 2. dicuntur Epactæ Solares annuæ. Verùm hoc Epactarum genus iam obſoleuit, eò quod feriæ totius anni faciliùs, & expeditiùs inueniantur per Literas Dominicales.

Epactæ Lunares aliæ ſunt Aſtronomicæ, de quibus agemus infrà lectione 32., aliæ ciuiles, & vtręque ſunt, vel annuę, vel menſtruę. Epactæ ciuiles ſunt dies, horæ, & minuta reſidua menſium, vel annorum ciuilium poſt exactas integras Lunationes. Do exemplum. Demus Kalendis Martii in Media nocte renouari Lunam, iſta Lunatio terminabit exactè die 29. horis 12. m. 44. poſt mediam noctem, quarè ex eodem menſe Martij ſupererunt dies 1. h. 11. m. 16., & hæc dicitur Epacta Martij pertinens ad Lunationem Aprilis, ità vt in fine anni ſuperſint dies 11. Epactarum, ideò ſingulis annis adijciuntur ad annuam Epactam dies 11., cum autem excedit numerum 30., tunc demitur integra Lunatio dierum 30., & reſiduum remanet pro Epacta anni ſubſequentis. Completo autem Cyclo Metonis, cùm videlicèt habemus Aureum Numerum 19., anno ſequenti additur Epacta XII., & hic dicitur ſaltus Lunæ. Omnes iſtæ Epactæ annorum 19. complent numerum dierum 210., qui dies diuiſi per 30. dant Lunationes 7. Emboliſmales ſuprà Lu-

Lunationes 228. communes annorum 19., videlicèt 12. per ſingulos annos, & in totum Lunationes 235. pro quolibet Cyclo Lunari.

Ad indaganda ſingulis menſibus Nouilunia Cyclalia Abb. Dionyſius Exiguus circa annum Æ. C. 527. itâ diſtribuit numeros Cycli Lunaris per dies cuiuſlibet menſis, vt ſemper iniret Nouilunium ea die, quæ eſſet ſignata Aureo Numero eo anno decurrente, vt videre eſt infrà in Kalendario veteri; Verum poſt factam correctionem Gregorianam inuentus eſt Cyclus Au. Numeri inſufficiens ad id munus peragendum, & ideò Aloyſius Lillius ſubſtituit loco Aurei Numeri Cyclum Epactarum, quæ ſunt numero 30. ſignatæ characteribus Romanis, excepta trigeſima, quæ ſignatur Aſteriſmo, hoc pacto: *, eaſque ità ordinauit, vt ſinguli dies ſignarentur propria Epactâ, videlicet prima Ianuarij Aſteriſmo, ſecunda Epacta xxix., tertia Epacta xxviii., & ſic ſucceſſiuè ordine retrogrado. Verùm cum Lunationes ſint intercalatim dierum 30., & 29. ideò ad id aſſequendum die 5. Februarii, & Aprilis, 3. Iulii, 1. Auguſti, 29. Septembris, & 27. Nouembris vniuntur Epactæ xxiv., & xxv., prętereà Epacta xxv. ſignatur etiam Charactere Saracenico hoc pacto 25., quę vnitur illis ſex menſibus Epactæ xxvi., vtimur autem Epacta 25. quoties ſunt in vſu Ep. xxiv., & xxv. tunc enim loco Epactæ Romanæ aſſumitur Epacta Saracenica 25. die, quæ ſignatur Epacta xxvi., hæc enim eo ſæculo non eſt in vſu. Signatur etiam Caractere Saracenico Epacta xix., quæ tantùm deſeruit cum Aureo Numero 19. correſpondet Epacta xix. vt accidit ſæculo præterito, non autem ſæculo præſenti, & futuro.

Hoc prænotato: vide quænam dies ſingulis menſibus ſignetur Epactâ eo anno decurrente, nam eâ die habetur Nouilunium Cyclale, quod vt plurimum eſt vna die poſterius Aſtronomico, vt conſideranti patebit.

Aduertendum tamen ex Epactis triginta ſignatis decem, & nouem tantùm eſſe in vſu, ita vt 11. ſemper ſint ſuperfluę, & inutiles, quare, continuantę eodem Cyclo, nunquam Nouilu-

nia incident in dies ſignatos illis 11. numeris; ideò, ſæculo præterito erant inutiles numeri. 3. 6. 9. 11. 14. 17. 20. 22. 25. 28. * ſæculo verò præſenti ſunt inutiles. 2. 5. 8. 10. 13. 16. 19. 21. 24. 27. 29.

Ad efformandum verò Pinacidium, ſiuè Tabellam Epactarum correſpondentium Aureis Numeris, vide quænam Epacta reſpondeat Aureo Numero 1. deindè ei anno ſequenti adde 11. vnitates, & ſic ſucceſſiuè ſingulis annis, detrahendo ſemper 30. quoties hunc numerum excedit; terminato autem Cyclo Aurei Numeri cum denuò reaſſumitur Aureus Numerus 1. adde vnitates 12., nam hoc pacto habebis efformatam Epactarum Tabellam.

Aduertendum tamen, quod quoties fit æquatio anni Solaris per detractionem vnius diei ab anno biſſextili, tunc, numero Epactarum addendo, demitur vnitas, ità vt ſi ſint addendæ vnitates 11., addantur 10. ſi verò 12. addantur 11. & dicitur tunc Lunam facere ſtatum. Ratio huius diminutionis procedit ex eo, quod quoties diminuitur Epacta, ſignat Nouilunium vna die tardius, v. g. anno 1700. ſi fuiſſet Epacta x. ſignaſſet Nouilunium die 21. Martii, cum autem fuerit Epacta IX. ſignauit Nouilunium die 22., quæ dies correſpondet diei 21. cum fuerit ſubtractus dies vnus menſi Februario.

Quoties autem fit Æquatio anni Lunaris, quod prima vice accidet anno 1800., & deinceps poſt annos 300. ſucceſſiuè, tunc numero addendo ſuperadditur alia vnitas, & dicitur Lunam facere ſaltum; ratio eſt, quia per huiuſmodi additionem Nouilunia habentur vnâ die citius. Hinc ſequitur, quod ſi eodem anno Luna faciat ſtatum ſimul, & ſaltum, vel nec faciat ſtatum, nec ſaltum nulla fit Epactarum mutatio, ſed correſpondent eædem iiſdem Aureis Numeris, ſi autem faciat ſtatum tantum, debet minui vnitas, ſi faciat ſaltum tantum, tunc vnitas ſuperadditur, & mutantur Epactæ. Explico Exemplo: Anno 1700. Luna fecit ſtatum per ablationem vnius diei à menſe Februario, ideò cum Epactæ XXIX. eſſent addendæ vnitates 11., additæ ſunt tantùm vnitates 10., & ſignata eſt eo anno Epacta IX. E' contrà anno 2400. nulla fiet Æquatio an-

ni

ni Solaris, cum ſit ſæculum 4., & ideò annus Biſeſtilis, fiet autem ſaltus Lunæ ob æquationem anni Lunaris, & cum anno 2399. præcedente, numero Aureo 6. correſponderet Epacta xxII. anno 2400. deberet reſpondere Epacta III. Aureo Numero 7., quæ ſignat Nouilunium Martii die 28., ſed cum addantur vnitates 12. ideò correſpondet Epacta Iv., quæ ſignatur Nouilunium die 27. Martii. Maioris claritatis gratia dabo hic Elenchum Seculorum, quibus fit mutatio Epactarum Aureis numeris correſpondentium ob æquationem annorum tùm Solarium, tùm Lunarium.

Anno 1699. Aureo Numero 9. correſpondet Epacta xxIx.

Anno 1700. Aureo Numero 10. Epacta Ix. Adduntur tantùm vnitates 10., eo quod Luna fecerit ſtatum ob Æquationem anni Solaris, & deinceps Aureo Numero 1. reſpondebit xI.

Anno 1799. Aureo Numero 14. Epacta xxIII.

Anno 1800. Aureo Numero 15. Epacta Iv. Cum Luna faciat ſtatum eſſet minuenda vnitas, ſed cum etiam faciat ſaltum ob Æquationem anni Lunaris, ideò nihil additur, nec minuitur, & eædem Epactæ correſpondent eiſdem Aureis Numeris; vt ſæculo præcedenti.

Anno 1899. Aureo Numero 19. Epacta xvIII.

Anno 1900. Aureo Numero 1. Epacta xxIx. Eſſent addendę vnitates 12., eo quod ſit principium Cycli Aurei Numeri, ſed adduntur tantùm vnitates 11., quia Luna fecit ſtatum ob Æquationem anni Solaris, & deinceps Aureo Numero 1. correſpondebit Epacta xxIx.

Anno 1999. Aureo Numero 5. Epacta xIII.

Anno 2000. Aureo Numero 6. Epacta xxIv. In principio huius anni nulla fit Epactarum mutatio, quia Luna nec fecit ſtatum cum annus ſit Biſeſtilis, nec ſaltum cum nulla fiat Æquatio anni Lunaris, ideò Aureo Numero 1. correſpondebit Epacta xxIx. vt ſæculo præterito.

Anno 2099. Aureo Numero 10. Epacta vIII.

Anno 2100. Aureo Numero 11. Epacta xIx. In principio huius anni nulla fit Epactarum mutatio, eo quod Luna faciat ſtatum, & etiam ſaltum per æquationem anni Lunaris, ideò

Digitized by Google

Aureo Numero 1. correſpondebit Epacta XXIX. vt ſæculo præcedenti.

Anno 2199. Aureo Numero 15. Epacta III.

Anno 2200. Aureo Numero 16. Epacta XIII. In principio huius anni, cum Luna fecerit ſtatum, additæ ſunt tantum vnitates 10., & exinde Aureo Numero 1. correſpondebit Epacta XXVIII.

Anno 2299. Aureo Numero 1. Epacta XXVIII.

Anno 2300. Aureo Numero 2. Epacta VIII. Additæ ſunt tantùm vnitates 10., eo quod Luna fecerit ſtatum, & impoſterum Aureo Numero 1. correſpondebit Epacta XXVII.

Anno 2399. Aureo Numero 6. Epacta XXII.

Anno 2400. Aureo Numero 7. Epacta IV. Additæ ſunt vnitates 12., eo quod Luna fecerit ſtatum ob Æquationem anni Lunaris, non verò ſtatum cum Annus ſit Biſſextilis, eo quod ſæculum quartum, & deinceps Aureo Numero 1. correſpondebit Epacta XXVIII.

Anno 2499. Aureo Numero 11. Epacta XVIII.

Anno 2500. Aureo Numero 12. Epacta XXVIII. Additæ ſunt tantùm vnitates 10., eo quod Luna fecerit ſtatum ob Æquationem Anni Solaris, & deinceps Aureo Numero 1. reſpondebit Epacta XXVII.

Anno 2599. Aureo Numero 16. Epacta XII.

Anno 2600. Aur. Num. 17. Epacta XXII. Additæ ſunt tantùm vnitates 10., eo quod Luna fecerit ſtatum, & impoſterum Aur. Num. 1. correſpondebit Epacta XXVI.

Anno 2699. Aur. Num. 4. Epacta XXIX.

Anno 2700. Aur. Num. 5. Epacta X. In principio huius anni Luna facit ſtatum ſimul, & ſaltum, ideò nulla ſit Epactarum mutatio, & Aur. Num. 1. reſpondebit Epacta XXVI. vt ſæculo præterito.

Anno 2799. Aur. Num. 7. Epacta II.

Anno 2800. Aur. Num. 8. Epacta XIII. Luna nec facit ſtatum, nec ſaltum, ideò nulla ſit Epactarum mutatio.

Anno 2899. Aur. Num. 12. Epacta XXVII.

Anno 2900. Aur. Num. 13. Epacta VII. Additæ ſunt tantum vnitates

tates 10., eo quod Luna fecerit ſtatum, & Aur. Num. 1. reſpondebit deinceps Epacta xxv.

Anno 2999. Aur. Num. 17. Epacta xxi.

Anno 3000. Aur. Num. 18. Epacta ii. Cum Luna faciat ſtatum ſimul, & ſaltum adduutur vnitates ii., & nulla ſit Epactarum mutatio.

Anno 3099. Aur. Num. 3. Epacta xvii.

Anno 3100. Aur. Num. 4. Epacta xxvii. Additæ ſunt tantum Epactæ 10., eo quod Luna fecerit ſtatum, & Aur. Num. 1. reſpondebit impoſterum Epacta xxiv.

Anno 3199. Aur. Num. 8. Epacta xi.

Anno 3200. Aur. Num. 9. Epacta xxii. quia Luna nec fecit ſtatum, nec ſaltum, ideò additæ ſunt Epactæ ii., & Aur. Num. 1. reſpondebit Epacta xxiv., vt ſæculo præcedenti.

Anno 3299. Aur. Num. 13. Epacta vi.

Anno 3300. Aur. Num. 14. Epacta xvii. Luna fecit ſtatum ſimul, & ſaltum, ideò nulla facta eſt Epactarum mutatio, & Aur. Num. 1. reſpondebit Epacta xxiv.

Anno 3399. Aur. Num. 18. Epacta i.

Anno 3400. Aur. Num. 19. Epacta xi. Luna fecit ſtatum, & ideò additæ ſunt tantum vnitates 10., & Aur. Num. 1. reſpondebit impoſterum Epacta xxiii.

Anno 3499. Aur. Num. 4. Epacta xxvi.

Anno 3500. Aur. Num. 5. Epacta vi. Additæ ſunt tantum vnitates 10., eo quod Luna fecerit ſtatum, & deinceps Aur. Num. 1. reſpondebit Epacta xxii.

Hoc eodem ordine proceditur ſemper ſæculis ſequentibus.

Ex his collige: ab anno 1609. Aur. Num. 14. Epactâ xxiv., ad annum 3509. Aur. Num. 14. Epactâ xv., ſpatio videlicet annorum 1900., qui dant Cyclos Lunares 100. Nouilunia proceſſiſſe per dies 9., & ratio eſt, quia hoc temporis ſpatio Luna quindecies fecit ſtatum per Æquationem anni Solaris, & ſexies fecit ſaltum per æquationem anni Lunaris, & ideò ſi à 15. ſubtrahas 6. remanent 9., vt conſideranti patebit.

Sed maioris claritatis gratia dabo hic Pinacidium celebrationis Paſchatis ſtylo Iuliano, quo vtuntur Greci pro diuerſis tribus ſæ-

ſæculis, & aliud Pinacidium ſtylo Gregoriano, quo vtuntur Latini, vt indè agnoſcas differentiam, quam cauſauit Gregoriana correctio.

Pinacidium pro Paſchate Græcorum.

An.Ær.Ch.	Au.Nu.	Nou.Paſc.	Cycl.Sol.	Lit.D.	Dies Paſc.	Styl.Gr.
659.	14.	30. Martii	24.	F.	19. April.	
1609.	14.	30. Martii	22.	A.	16. April.	26. Apr.
3509.	14.	30. Martii	18.	F.	14. April.	9. Maii

Pinacidium Paſchale pro Latinis.

An.Ær.Ch.	Au.Nu.	Epacta	Nouil.	Lit.D.	Dies Paſc.	Styl.Iul.
659.	14.		30. Martii	F.	14. April.	14. Apr.
1609.	14.	XXIV.	5. April.	D.	19. April.	9. Apr.
3509.	14.	XV.	14. April.	C.	2. Maii	7. Apr.
Vel potius Lunat. præc.			16. Martii	C.	4. April.	10. Mart.

Ex his Pinacidijs colliges Græcos celebrare Paſcha iuxta Nouilunium ſignatum ab Abb. Dionyſio, è contrà Latinos anno tantùm 659. Paſcha celebraſſe cum Græcis, verùm facta correctione Chalendarij, ſtylum mutaſſe, & anno 1609. Nouilunium incidiſſe in diem 5. Aprilis, quæ correſpondet diei 26. Martii ſtylo Iuliano, anno verò 3509. Nouilunium futurum 14. Aprilis, quæ dies cum ſit extrà terminum Paſchalem diei 5. Aprilis, ideò aſſumendum eſt Nouilunium menſis præcedentis, quod incidet in diem 16. Martij, quæ correſpondet diei 19. Februarii ſtylo Iuliano.

Colliges etiam Nouilunia ab anno 659. ad 3509., ſpatio videlicet annorum 2850., qui dant Cyclos Lunares, ſiuè annos Metonicos 150. retroceſſiſſe per dies 10., anno enim 659. ſignabatur die 30. Martii, & anno 2509. ſignatur die 14. Aprilis, quæ correſpondet diei 20. Martii ſtylo Iuliano, cuius diuerſitatis cauſa tribuenda eſt, quòd annus Metonicus Lunaris præter dies 6939. non conſtet, vt ſupponebat Soſigenes,

genes, horis 18., ſed horis 16. 32. 27. 25. 50., vel, vt volunt alij, ſecundis 26. 29. 50.

Rurſus annum Gregorianum præceſſiſſe diebus 25., eo quod annus Metonicus Solaris præter dies 6939. non conſtet horis 18., vt volebat Soſigenes, ſed horis 14. 39. 48., ideò anno 3509. dies 16. Martii ſtylo Gregoriano correſpondet diei 19. Februarij ſtylo Iuliano, & ſic de ceteris.

Ad indagandam Epactam quolibet anno decurrentem duplex datur Regula, alia videlicet efformando Pinacidium, ſiuè Tabellam Epactarum correſpondentium Aureis Numeris, nam cognitâ Epactâ, quæ quolibet ſæculo correſpondet Aur. Numero 1., illi adde vnitates 11., & ſic ſucceſſiuè vſque ad Aureum Numerum 19., cum autem ſit tranſitus ad Aur. Num. 1., tuuc adde vnitates 12. hoc enim pacto quolibet anno, cognito Cyclo Lunari, cognoſces etiam Epactam illius. Alia Regula eſt huiuſmodi. Aureum Numerum eo anno decurrentem multiplica per 11., à reſultato ſubtrahe tot vnitates, quot dies fuere ablati per correctionem Gregorianam, & tot adde vnitates, quot ſaltus fecerit Luna per æquationem anni Lunaris, hi autem ſaltus incipient anno 1800., & renouabuntur poſt quodlibet tertium ſæculum, deindè reſultatum diuide per 30. nam denominator fractorum dabit tibi Epactam currentem. Dò exemplum. Anno 1609. erat Cyclus Lunaris 14., qui multiplicatus per 11. dat 154., à quo ſubtrahe 10. ob dies ablatos à Chalendario per Gregorianam correctionem, & remanent 144., qui numerus diuiſus per 30. remanent fracta 24., hæc igitur eſt Epacta eo anno decurrens, è contrà anno 3509. erit Aureus Numerus 14., qui multiplicatus per 11. dat 154., à quo ſubtrahe 25., tot enim dies fuere ſublati, & remanent 129., quibus adde 6., eo quod ſexies Luna fecerit ſaltum, annis videlicet 1800. 2100. 2400. 2700. 3000., & 3300., remanet ergo numerus reſultatus 135., qui diuiſus per 30. dat fracta 15., & hæc eſt Epacta illius anni 3509.

Ad indagandum autem diem Peſchatis quolibet anno hac vtere Regula. Si annus ſit antè 527. nulla poteſt aſſignari regula cer-

certa, & ideò ſtandum eſt Hiſtoricorum dictis, ſi autem ſit poſt annum 527. vide quinam ſit Cycl. Lun. eo anno decurrens, & quænam Lit. Dom., quæ à die 8. Martij ad diem 5. Aprilis incluſiuè ſit affixa diei ſignato in Chal. Aur. Num. illius anni, vel aliquo ex ſex diebus ſeq., illa erit Dom. Paſſion:, ſubſequẽs erit Dominica Palmarum, & tertia dies Paſchatis, quâ regulâ vtuntur adhuc Græci, & quotquot non admiſerunt correctionem Gregorianam. Si autem annus ſit poſt 1582. vide quænam ſit Epacta Gregoriana, & quænam Lit. Dominicalis, quæ ab 8. Martij ad 5. Aprilis ſit affixa diei ſignato Epactâ, vel aliquo ex diebus ſex ſubſequentibus, illa erit Dominica Paſſionis, ſubſequens Dominica Palmarum, tertia dies Paſchatis. Probo id exemplo. Anno Ær. Chr. 1720. erit Aureus Num. 11. Lit. Dominicalis C. B. Cum autem ſtylo Iuliano Aur. Numerus 11. ſit affixus diei 2. Aprilis, & Lit. Dom. B. diei 3. Aprilis, eà die erit Dom. Paſſionis, ſubſequens die 10. Dom. Palmarum, & die 17. Aprilis Paſcha Græcorum, quæ dies equiualet diei 28. Aprilis ſtylo Gregoriano. At cum pro Latinis ſit Epacta xx. affixa diei 11. Martij, & Lit. Dominicalis G. F. affixa diei 17. Martij, eà die erit Dom. Paſſionis, die 24. Dom. Palmarum, & die 31. Martij Paſcha Latinorum.

Hac Epactâ Cyclali vtimur etiam ad indagandum quotidiè quot dies habeat Luna per computum Salomonis, ſi enim diei menſis ſignato addas Epactam eo anno decurrentem, & præterea Chalendas, quæ præterierunt à die 1. Aprilis, diuiſo numero reſultato per 30. fracta dant diem Lunæ quæſitum. Sed aduertendum eſt Chalendarum numerum addi hoc pacto. Die 1. Aprilis additur 1. Die 6. Aprilis 2. Die 1. Iunij 3. Die 4. Iunij 4. Die 1. Auguſti 5. Die 2. Auguſti 6. Die 1. Septembris 7. Die 30. Septembris 8. Die 1. Nouembris 9. Die 28. Nouembris 10. Die 1. Ianuarij 11. Die 1. Februarij 12. Die 6. Februarij 13. Die 1. Martij mutatur Epacta vetus in nouam nullo addito Chalendarum numero.

De

De Cyclo Metonis.

LECTIO XIII.

CYclus idem ſonat ac Circulus, & à Chronologis ſumitur pro circuitu alicuius determinati numeri annorum, quibus completis, denuò dinumerare incipimus ab vnitate. Horum præcipuus eſt Cyclus Metonis ab illo adinuentus anno P. I. 4282., qui etiam dicitur Cyclus Lunaris, & Numerus Aureus, eò quòd in foro notaretur aureis characteribus, ideò autem annis 19. vſus eſt, quia hoc temporis ſpatio completo, Luna renouatur eâdem die, & fere eâdem hora, vt priùs, & anni 19. Lunares æquiualent annis 19. Solaribus.

Ad quod probandum afferam hic quantitatem anni Solaris tùm Iuliani, tùm Gregoriani, nec non anni Lunaris, vt faciliùs poſſit dignoſci in quo vnus alium excedat.

Annus Sol. Iul. eſt Dier.	*365.* h. *6.*
Annus Gregor. eſt Dier.	*365.* h. 5. m. 49. 12.
Menſis Lunaris eſt Dierum	29. h. 12. m. 44. 3. 10. 50.
Annus Lun. Com. eſt Dier.	354. h. 8. m. 48. 38. 10.
Annus Lun. Embol. eſt D.	*383.* h. 21. m. 32. 41. 20. 50.
Annus Met. Sol. Iul. eſt D.	*6939.* h. 18.
Annus Metonicus Solaris Gregorianus eſt D.	*6939.* h. 14. m. 34. 48.
Annus Met. Lun. eſt D.	*6939.* h. *16.* m. 32. 27. 25. 50.
Hinc patet Annum Meton. Iul. excedere Lunarem	o. h. 1. m. 27. 32. 34. 10.
Annum Metonicum Lunarē excedere Gregorian.	o. h. 1. m. 57. 39. 25. 50.
Denique Annum Met. Iul. excedere Gregorianum	o. h. 3. m. 25. 12.

Patet etiam annos Luna-

Digitized by Google

res 228. ideſt Metonicos 12. excedere totidem Metonicos Solares Gregorianos ---------------- o. h. 23. m. 31. 53. 10.

Ideſt ferè die vnâ.

Hæc ergo inæqualitas anni ſicut occaſionem dedit Gregorianæ Correctioni, ità etiam inutilem reddidit regulam datam à Dionyſio Exiguo ad cognoſcenda ſingulis menſibus Nouilunia, & neceſſe fuerit adinuenire Cyclum Epactarum, de quo egimus Lect. XII.

Nunc affero Pinacidium Epactarum correſpondentium Aureus Numeris incipiendo ab anno 1582. quo anno cæperunt eſſe in vſu, vſque ad annum 1699., & aliud Pinacidium pro anno 1700. vſque ad 1899. Pro ſæculis verò ſequentibus efformari poterunt Pinacidia iuxtà regulas ſuprà allatas.

Sed aduertendum eſt ex numero Epactarum triginta decem, & nouem tantùm eſſe in vſu quolibet ſæculo, reliquos verò numeros vndecim eſſe eo ſæculo inutiles.

Ideo ſæculo 17. ideſt 1600. fuerunt inutiles numeri

* 11. 22. 3. 14. 25. 6. 17. 28. 9. 20.

Deſeruierunt autem numeri.

1. 12. 23. 4. 15. 26. 7. 18. 29. 10. 21. 2. 13. 24. 5. 16. 27. 8. 19.

Sæculo 18. ideſt 1700. deſeruient numeri.

* 11. 22. 3. 14. 25. 6. 17. 28. 9. 20. 1. 12. 23. 4. 15. 26. 7. 18.

Et erunt inutiles numeri.

29. 10. 21. 2. 13. 24. 5. 16. 27. 8. 19.

TABULA EPACTARUM

Ab anno 1583. ad 1699. vnà cum Aureis numeris.

Aureus numerus	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Epacta	I.	XII.	XXIII.	IV.	XV.	XXVI.	VII.	XVIII.
Aureus numerus	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
Epacta	XXIX.	X.	XXI.	II.	XIII.	XXIV.	V.	XVI.
Aureus numerus	17.	18.	19.	1.				
Epacta	XXVII.	VIII.	XIX.	I.				

TA-

TABULA EPACTARUM.

Ab anno 1700. ad 1900. cum Aureis numeris.

Aureus numerus	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Epacta	*	XI.	XXII.	III.	XIV.	XXV.	VI.	XVII.
Aureus numerus	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
Epacta	XXVIII.	IX.	XX.	I.	XII.	XXIII.	IV.	XV.
Aureus numerus	17.	18.	19.	1.				
Epacta	XXVI.	VII.	XVIII.	*				

Aduertendum etiam, quod licèt tabulę Eccleſiaſticæ vtantur his numeris pro Epactis, tamen Aloyſius Lilius, cum Caſſino, & alijs addunt cuilibet numero Epactarum vnitatem, ità vt anno 1712., quo habemus Epactam XXII., ipſi habeant XXIII., & ſic alijs annis, quod moneo ad tollendam æquiuocationem.

Deniquè aduerto, quòd cùm citantur anni alicuius Cycli decurrentis dicitur abſolutè Cyclus, hoc enim termino vtimur, tùm ad ſignificandum integrum Cyclum, tùm etiam quemlibet illius annum, ſic dicimus anno 1712. erit Cyclus Metonis, ſiuè Aureus numerus III., Cyclus Solaris 13., Cyclus Indictionis 5.

De Cyclo Solari.

LECTIO XIV.

CYclus Solaris dicitur, non ob aliquam relationem ad Solem, ſed quia per ipſum deſignatur dies Dominicus ab Ethnicis dictus: *dies ſolis*, & conſtituitur per ſeriem annorum 28., quibus peractis, iuxta Soſigenis ſententiam, qui huius Cycli fuit inuentor, dies Dominicus ad eandem Literam Dominicalem redit; & omnes feriæ eiſdem Literis, vt priùs deſignantur, quod patet; nam anni 28. Iuliani dant dies 10227., qui conſtituunt hebdomadas 1461. exactas, & in his ſunt anni ſeptem Biſſextiles, & 21. Communes, ideò completis annis 28. redit idem ordo Literarum Dominicalium;

verùm cum per Correctionem Gregorianam ablati fuerint dies 10., & ſingulis 400. annis, auferendi ſint dies tres, ideò quandocumque in fine ſæculi annus de Biſſextili fit Communis, numeris Cycli ampliùs non correſpondet eadem Litera Dominicalis, ſed alia, & Cyclus Soſigenis non valet niſi intrà ſęculum, quòd, vt clariùs innoteſcat, dabo hic quatuor tabulas, quarum prima erit iuxtà annos Iulianos, quæ deſeruiuit ab anno Æræ Ch. 5. ad 1582., eàque vtuntur illi, qui adhuc ſeruant Stylum Iulianum. Secunda deſeruiuit ab anno 1582. ad 1700. Tertia a 1700. ad 1800: Quarta a 1800. ad 1900.

TABULA CYCLI SOLARIS,

Et Literarum Dominicalium iuxta Soſigenem, & Correctionem factam ab Auguſto, quæ fuit in vſu vſque annum 1582.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
G. F.	E.	D.	C.	B. A.	G.	F.	E.	D. C.	B.	A.	G.
13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.
F. E.	D.	C.	B.	A. G.	F.	E.	D.	C. B.	A.	G.	F.
25.	26.	27.	28.	1.	& cætera.						
E. D.	C.	B.	A.	G. F.							

TABULA CYCLI SOLARIS,

Et Literarum Dominicalium ab anno 1582. ad 1699.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
C. B.	A.	G.	F.	E. D.	C.	B.	A.	G. F.	E.	D.	C.
13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.
B. A.	G.	F.	E.	D. C.	B.	A.	G.	F. E.	D.	C.	B.
25.	26.	27.	28.	1.	& cætera.						
A. G.	F.	E.	D.	C. B.							

TA-

TABULA CYCLI SOLARIS,

Et Literarum Dominicalium ab anno 1700. ad 1799.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
D.C.	B.	A.	G.	F.E.	D.	C.	B.	A.G.	F.	E.	D.
13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.
C.B.	A.	G.	F.	E.D.	C.	B.	A.	G.F.	E.	D.	C.
25.	26.	27.	28.	1.	& cætera.						
B.A.	G.	F.	E.	D.C.							

Anno 1800. Cyclo Sol. 17. eſſet futura Lit. Dom. D. C., ſed cum ſit annus communis, ideò erit D. tantùm, & anno 1812. Cyclo Sol. 1. E. D.

TABULA CYCLI SOLARIS,

Et Lit. Dom. ab Anno 1800. ad 1900.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
E.D.	C.	B.	A.	G.F.	E.	D.	C.	B.A.	G.	F.	E.
13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.
D.C.	B.	A.	G.	F.E.	D.	C.	B.	A.G.	F.	E.	D.
25.	26.	27.	28.	1.							
C.B.	A.	G.	F.	E.D.							

Ex his ergo tabulis vides, quod ante annum 1582. Cyclo Solari 1. ſemper correſpondebat Litera Dominicalis G.F., eo quòd annus eſſet Biſſextilis, poſteà verò correſpondit Cyclo 1. Lit. Domin. C. B., & ſæculo pręſenti correſpondet Lit. Domin. D.C., conſequentèr immutantur omnes aliæ Literæ alijs annis eiuſdem Cycli iuxtà tertiam tabulam ſuprà poſitam, quæ, vt diximus, deſeruiet vſque ad annum 1800., eo enim anno, cum ſit Cyclus Solaris 17., Litera Dominicalis deberet eſſe E. D. ſed cum de Biſſextili fiat communis per ablationem vnius diei, ideò Litera Dominicalis eſt E., & anno ſequenti 1801. Cyclo Solari 18. Litera Dominicalis D., & ſic ſuc-

ſucceſſiuè, quarè Cyclo Solari 1. correſpondebit Litera Dominicalis E. D., & anno 1900. Cyclo Solari 1. correſpondebit Litera Dominicalis F. E., anno autem 2100. G. F., vt diximus ſupra Lect. IX.

Ob hanc immutationem Literarum Dominicalium correſpondentium numeris Cycli, Aloyſius Lilius alium Cyclum adinuenit annorum 400. quem Gregorianum vocauit, eo enim expleto, denuò Literæ Dominicales ad eundem ordinem redibunt, & ratio eſt, quia anni 400., qui iuxtà Iulij Cæſaris regulas dant dies 146100., iuxtà Gregorij reformationem dant tantum dies 146097., qui conſtituunt hebdomadas 20871. exactè, & ideò Literæ Dominicales redeunt ad eundem ordinem.

Hoc præſuppoſito: cùm per nos ab anno primo, quo Orbis fuit à Deo creatus, ad annum primum Æræ Chriſti præterierint anni 4000., & anno primo Æræ Chriſti Litera Dominicalis deberet eſſe A., ſequitur etiam anno Creationis fuiſſe eandem Literam Dominicalem A., vt patet ex tabula, quam afferam, quæ deſeruiet ad cognoſcendas Litera Dominicales cuiuslibet anni antè Æram Chriſti ſtylo Gregoriano.

Pro huius Cycli intelligentia aduertendum eſt illum diuidi in quatuor partes, quarum quælibet continet annos 100. In prima autem columna cuiuſlibet partis ſunt Lit. Dom. pro annis 28., in alijs quatuor columnis ſunt anni expanſi ſucceſſiuè vſquè ad 99., quarè anni notati in eàdem linea habent eandem Literam Dom. Do exemplum.

Sæculo primo Lit. Dom. A. competit annis 1. 29. 57. 85.

Sæculo ſecundo eadem litera competit annis 103. 131. 159. 187.

Sæculo tertio annis 210. 238. 266. 294.

Sæculo quarto annis 317. 345. 373., & 401., vt anno primo primi ſæculi. Idem dic de alijs literis.

Aduertendum ſecundò hunc Cyclum non valere poſt annum P. I. 4669., ex tunc enim ſtandum eſt correctioni Iulij Cæſaris, & errori Pontificum iuxtà Pinacidium à nobis datum Lect. VIII.; Ab anno autem P. I. 4718., qui eſt Æræ com. 5. vſque ad annum Æræ com. 1582., ſi cognoſcere volueris

Lit.

Lit. Dom., vti poteris, vel Cyclo Solari Soſigenis à nobis ſuprà dato, vel regulâ quam trademus infrà Lect. XXX.

Poſt correctionem verò Gregorianam ab anno 1601., & in poſterum poſſes vti hoc eodem Cyclo, ſi ablati fuiſſent à Kalendario dies 11., qui cum ablato anno 4. Æræ com., darent dies 12., & eo anno 1601. fuiſſet L. Dom. A., cum autem ablati fuerint tantùm dies 10., & Lit. Dom. eò anno fuerit G., ideò dabo infrà alium Cyclum Greg. incipientem à Lit. G., qui deſeruiet ab anno 1601. per omnia ſæcula futura.

Verùm, *dicet* aliquis, in annis, qui à Mundi creatione præceſſerunt Æram communem, diuerſa eſt, vt plurimùm, Lit. Dominicalis ſignata per Cyclum Solarem Soſigenis à ſignata per Cyclum Gregoriánum, nàm, v. g., anno primo Æræ Mundi per Cyclum Gregorianum habetur Lit. Dom. A., ſed Cyclus Soſigenis, cum eſſet annus P. I. 714., & Cyclus 14. ſignabat Lit. Domin. D., quomodò ergò poſſunt ad inuicem concordari?

Reſpondeo id facili methodo nos poſſe aſſequi, hæc ergo ſit regula: Dato quolibèt anno ante Æ. C., à diebus menſium Gregorianis ſubtrahe ſemper dies 4., prætereà vide quot ſæcula *completa* præterierint, illa verò diuide per 4., per Cyclum videlicèt Gregorianum, & quòtientem multiplica per 3., omnis enim Cyclus Gregorianus dat dies 3. minùs, quam anni 400. Iuliani, ſummam reſultatam adde ad 4. iam ſuprà ſignatos, & prætereà adde etiàm tot vnitates, quot erunt fracta. Hoc poſito, ſummam totam diuide per 7., & reſiduum ſubtrahe à diebus Gregorianis, hoc enim pacto conformabitur feria anni Iuliani cum feria Gregoriani. Exemplis clariùs veritas patebit.

Tabu-

Tabula Cycli Gregoriani pro annis ante Æram Communem.

SÆCULUM PRIMUM.					SÆCULUM SECUNDUM.				
					D.	100.			
A.	1.	29.	57.	85.	C.	101.	129.	157.	185.
G.	2.	30.	59.	86.	B.	102.	130.	158.	186.
F.	3.	31.	59.	87.	A.	103.	131.	159.	187.
D.E.	4.	32.	60.	88.	F. G.	104.	132.	160.	188.
C.	5.	33.	61.	89.	E.	105.	133.	161.	188.
B.	6.	34.	62.	90.	D.	106.	134.	162.	190.
A.	7.	35.	63.	91.	C.	107.	135.	163.	191.
F. G.	8.	36.	64.	92.	A. B.	108.	136.	164.	192.
E.	9.	37.	65.	93.	G.	109.	137.	165.	193.
D.	10.	38.	66.	94.	F.	110.	138.	166.	194.
C.	11.	39.	67.	95.	E.	111.	139.	167.	185.
A. B.	12.	40.	68.	96.	C.D.	112.	140.	168.	196.
G.	13.	41.	69.	97.	B.	113.	141.	169.	197.
F.	14.	42.	70.	98.	A.	114.	142.	170.	198.
E.	15.	43.	71.	99.	G.	115.	143.	171.	199.
C.D.	16.	44.	72.		E. F.	116.	144.	172.	
B.	17.	45.	73.		D.	117.	145.	173.	
A.	18.	46.	74.		C.	118.	146.	174.	
G.	19.	47.	75.		B.	119.	147.	175.	
E. F.	20.	48.	76.		G. A.	120.	148.	176.	
D.	21.	49.	77.		F.	121.	149.	177.	
C.	22.	50.	78.		E.	122.	150.	178.	
B.	23.	51.	79.		D.	123.	151.	179.	
G.A.	24.	52.	80.		B. C.	124.	152.	180.	
F.	25.	53.	81.		A.	125.	153.	181.	
E.	26.	54.	82.		G.	126.	154.	182.	
D.	27.	55.	83.		F.	127.	155.	183.	
B.C.	28.	56.	84.		D.E.	128.	156.	184.	

Digitized by Google

Tabula Cycli Gregoriani pro annis ante Æram Communem.

SÆCULUM TERTIUM.					SÆCULUM QUARTIUM.				
F.	200.				A.	300.			
E.	201.	229.	257.	285.	G.	301.	329.	357.	385.
D.	202.	230.	258.	286.	F.	302.	330.	358.	386.
C.	203.	231.	259.	287.	E.	303.	331.	359.	387.
A. B.	204.	232.	260.	288.	C. D.	304.	332.	360.	388.
G.	205.	233.	261.	289.	B.	305.	333.	361.	389.
F.	206.	234.	262.	290.	A.	306.	334.	362.	390.
E.	207.	235.	263.	291.	G.	307.	335.	363.	391.
C. D.	208.	236.	264.	292.	E. F.	308.	336.	364.	392.
B.	209.	237.	265.	293.	D.	309.	337.	365.	393.
A.	210.	238.	266.	294.	C.	310.	338.	366.	394.
G.	211.	239.	267.	295.	B.	312.	339.	367.	395.
E. F.	212.	240.	268.	296.	G. A.	312.	340.	368.	396.
D.	213.	241.	269.	297.	F.	313.	341.	369.	397.
C.	214.	242.	270.	298.	E.	314.	342.	370.	398.
B.	215.	243.	271.	299.	D.	315.	343.	371.	399.
G. A.	216.	244.	272.		B. C.	316.	344.	372.	400.
F.	217.	245.	273.		A.	317.	345.	373.	401.
E.	218.	246.	274.		G.	318.	346.	374.	
D.	219.	247.	275.		F.	319.	347.	375.	
B. C.	220.	248.	276.		D. E.	320.	348.	376.	
A.	221.	249.	277.		C.	321.	349.	377.	
G.	222.	250.	278.		B.	322.	350.	378.	
F.	223.	251.	279.		A.	323.	351.	379.	
D. E.	224.	252.	280.		F. G.	324.	352.	380.	
C.	225.	252.	281.		E.	325.	353.	381.	
B.	226.	254.	282.		D.	326.	354.	382.	
A.	227.	255.	283.		C.	327.	355.	383.	
F. G.	228.	256.	284.		A. B.	328.	356.	384.	

Tabula Cycli Gregoriani ab anno 1601. incluſiuè, & infrà :

SÆCULUM PRIMUM.					SÆCULUM SECUNDUM.				
					C.	100.			
G.	1.	29.	57.	85.	B.	101.	129.	157.	185.
F.	2.	30.	59.	86.	A.	102.	130.	158.	186.
E.	3.	31.	59.	87.	G.	103.	131.	159.	187.
C.D.	4.	32.	60.	88.	E. F.	104.	132.	160.	188.
B.	5.	33.	61.	89.	D.	105.	133.	161.	188.
A.	6.	34.	62.	90.	C.	106.	134.	162.	190.
G.	7.	35.	63.	91.	B.	107.	135.	163.	191.
E. F.	8.	36.	64.	92.	G. A.	108.	136.	164.	192.
D.	9.	37.	65.	93.	F.	109.	137.	165.	193.
C.	10.	38.	66.	94.	E.	110.	138.	166.	194.
B.	11.	39.	67.	95.	D.	111.	139.	167.	185.
G.A.	12.	40.	68.	96.	B. C.	112.	140.	168.	196.
F.	13.	41.	69.	97.	A.	113.	141.	169.	197.
E.	14.	42.	70.	98.	G.	114.	142.	170.	198.
D.	15.	43.	71.	99.	F.	115.	143.	171.	199.
B. C.	16.	44.	72.		D. E.	116.	144.	172.	
A.	17.	45.	73.		C.	117.	145.	173.	
G.	18.	46.	74.		B.	118.	146.	174.	
F.	19.	47.	75.		A.	119.	147.	175.	
D.E.	20.	48.	76.		F. G.	120.	148.	176.	
C.	21.	49.	77.		E.	121.	149.	177.	
B.	22.	50.	78.		D.	122.	150.	178.	
A.	23.	51.	79.		C.	123.	151.	179.	
F. G.	24.	52.	80.		A. B.	124.	152.	180.	
E.	25.	53.	81.		G.	125.	153.	181.	
D.	26.	54.	82.		F.	126.	154.	182.	
C.	27.	55.	83.		E.	127.	155.	183.	
A. B.	28.	56.	84.		C.D.	128.	156.	184.	

Tabula Cycli Gregoriani ab anno 1601. incluſiuè, & infrà.

SÆCULUM TERTIUM.		SÆCULUM QUARTUM.	
E.	200.	G.	300.
D.	201. 229. 257. 285.	F.	301. 329. 357. 385.
C.	202. 230. 258. 286.	E.	302. 330. 358. 386.
B.	203. 231. 259. 287.	D.	303. 331. 359. 387.
G. A.	204. 232. 260. 288.	B. C.	304. 332. 860. 388.
F.	205. 233. 261. 289.	A.	305. 333. 361. 389.
E.	206. 234. 262. 290.	G.	306. 334. 362. 390.
D.	207. 235. 263. 291.	F.	307. 335. 363. 391.
B. C.	208. 236. 264. 292.	D.E.	308. 336. 364. 392.
A.	209. 237. 265. 293.	C.	309. 337. 365. 393.
G.	210. 238. 266. 294.	B.	310. 338. 366. 394.
F.	211. 239. 267. 295.	A.	312. 339. 367. 395.
D.E.	212. 240. 268. 296.	F. G.	312. 340. 368. 396.
C.	213. 241. 269. 297.	E.	313. 341. 369. 397.
B.	214. 242. 270. 298.	D.	314. 342. 370. 398.
A.	215. 243. 271. 299.	C.	315. 343. 371. 399.
F. G.	216. 244. 272.	A. B.	316. 344. 372. 400.
E.	217. 245. 273.	G.	317. 345. 373. 401.
D.	218. 246. 274.	F.	318. 346. 374.
C.	219. 247. 275.	E.	319. 347. 375.
A. B.	220. 248. 276.	C.D.	320. 348. 376.
G.	221. 249. 277.	B.	321. 349. 377.
F.	222. 250. 278.	A.	322. 350. 378.
E.	223. 251. 279.	G.	323. 351. 379.
C.D.	224. 252. 280.	E. F.	324. 352. 380.
B.	225. 252. 281.	D.	325. 353. 381.
A.	226. 254. 282.	C.	326. 354. 382.
G.	227. 255. 283.	B.	327. 355. 383.
E. F.	228. 256. 284.	G.A.	328. 356. 384.

Dicimus Lectione 34., & 35. Deum creaſſe Cœlum, & Terram anno P. I. 714., qui fuit primus Æræ Mundi, die 2. Aprilis, cui eſt affixa Litera A. feria 1. in anno Gregoriano, ſi ab hac die ſubtrahas 4., remanent 29. Martij, cui eſt affixa Lit. D.; & cum eo anno Cyclus Iulianus ſit 14., qui ſignat Lit. Dom. D., hinc ſequitur etiàm in forma Iuliana Mundum fuiſſe conditum f. 1.

Dicimus Lect. 36. aquas diluuij inundaſſe terram anno P. I. 2369. Cyclo Solari Iul. 17., qui ſignat Lit. Dom. A. G., annò verò Mundi 1656. Cyclo Gregoriano 56., qui ſignat Lit. Dom. C. B. die 5. Maij, cui eſt affixa Litera F., erat ergo feria 5. in forma Gregoriana; ſed cum præterierint à Mundi creatione ſæcula 16., quæ dant Cyclos Gregorianos quatuor, hæc multiplico per 3., & dant 12., quibus addo 4., & dant 16., à quibus ſubtraho duo ſeptena, videlicèt 14., & remanent 2., hæc igitur ſubduco à 5. Maij, & remanent 3. Maij, cui eſt affixa Lit. D., cùm verò Dominicalis, vt vidimus, in forma Iuliana fuerit G., ſequitur incidiſſe in f. 5. etiàm in forma Iuliana.

Dicimus Lect. 37. Sabbathum primum, quod celebratum fuit à populo poſt exitum de Ægypto, incidiſſe in diem 6. Maij, cui eſt affixa Lit. G., quòd probatur ſic: erat P. I. 3227., Cyclo Solari Iuliano 7., qui ſignat Lit. Dom. F., Æræ verò Mundi 2514. Cyclo Gregoriano 114., qui ſignat Lit. Dom. A., ergo in forma Gregoriana 6. Maij fuit f. 7. Cum autem præterierint ſæcula completa 25., ſi diuidantur per 4. dant quotientem 6., qui multiplicatus per 3. dat —— 18.

Addo pro vno ſæculo fracto ——	1.
Et præterea de more ——	4.
Quæ dant in totum ——	23.
A quibus ſi ſubtraho tria ſeptena, ideſt ——	21.
remanent ——	2.

Si duo, ſubtraho à die 6., remanet dies 4. Maij, cui eſt affixa Lit. E., cum ergo Lit. Dominicalis Iuliana fuerit F., ſequitur etiam in hac forma fuiſſe feriam ſeptimam.

Dicimus in noſtro Chronico anno P. I. 4107. Cyclo Solari Iul. 19.

19. Lit. Dom. E., anno verò Mundi 3394., Cyclo Gregoriano 194., Lit. Dom. F. à Nabucdonoſorre captam fuiſſe Ieroſolymam die 9. quarti menſis, quæ ex tabulis aſtronomicis incidit in 9. Iulij, cui eſt affixa Litera A., ergo in forma Gregoriana contigit expugnatio f. 3. Cum autem præterierint ſęcula completa 33., quæ diuiſa per 4. dant quotientem 8. cum vno fracto, ſi multiplico 8. per 3. dant 24., quibus addo 1. pro fracto, & 4. de more, dant 29., à quibus, ſubtractis quatuor ſeptenis, remanet 1., ſubtraho 1. à 9., remanent 8. Iulij, cui eſt affixa Lit. G., & cum Lit. Dom. Iuliana ſit E. ſequitur incidiſſe in f. 3. etiam Stylo Iuliano.

Denique ibidem dicimus anno P. J. 4197. Cyclo Solari Iul. 25., qui ſignat Lit. Dom. E. D., Æræ verò Mundi 3484., Cyclo Gregoriano 284., Lit. Dom. G. F., die 14. Niſan celebratum fuiſſe à Zorobobele ſolemniſſimum Phaſe poſt abſolutam ædificationem Templi, incidit autem 14. Niſan in diem 13. Aprilis, cum Nouilunium medium fuerit die 28. Martij, & prima Phaſis die 30. in ſerò, cùm autem diei 13. Aprilis ſit affixa Lit. E., ſequitur incidiſſe in f. 7. in forma Gregoriana. Rurſus cum præterierint ſæcula completa 34., quæ diuiſa per 4. dant quotientem 8. cum duobus fractis, quotientem 8. multiplico per 3., & dat 24., cui addo 2. pro fractis, & 4. de more, dant ergo in totum 30., à quibus, ablatis quatuor ſeptenis, videlicèt 28., remanent duo, quæ ſubtraho à 13., & remanent 11. Aprilis, cui eſt affixa Lit. C. Cum autem Lit. Dom. Iuliana fuerit D. ſequitur incidiſſe in f. 7.

Cyclus

De Cyclo Indictionis.

LECTIO XV.

CYclus Indictionis eſt circuitus annorum 15., quibus reuolutis, denuò incipimus enumerare ab vnitate; licèt autem huius Cycli vſum alij referant ad Conſtantinum Magnum anno 312., cùm de Maxentio victoriam reportauit, alij ad Auguſtum anno P. I. 4711., probabiliùs tamen mihi videtur, quòd aſſerit Athlas temporum, videlicèt inchoaſſe à Româ conditâ, anno videlicèt P. I. 3961. iuxtà Varonis ſententiam, ſi enim ab anno P. I. 6425., qui eſt Æræ Com. 1712. ſubtrahas annos 3960., qui præteriere ante Romam conditam, remanent 2465., quos ſi diuidas per 15., remanent fracta 5., quæ eſt Indictio anni 1712. Verùm, quomodòcumque ſit, certum eſt Conſtantinum Magnum iuſſiſſe anno 312., vt diplomata ſignarentur non per Olympiades, vt anteà, ſed per indictionem, quarè indictio eſt character infallibilis cuiuslibet anni.

Indictionum Cyclo non omnes eodem vtuntur, nam Græci, & præcipuè Conſtantinopolitani indictionem mutant Kalendis Septembris; Curia Imperialis die 24. Septembris, quod etiàm ſeruat Curia Genuenſis, ſed hæc vno anno diminuto; Deniquè Pontificia die 25. Decembris, vel potiùs die 1. Ianuarii, & hæc eſt indictio magis communis, quarè anno 1712. erit indictio Græcorum, Imperialis, & Pontificia 5., ſed Genuenſis 4.. Kalendis Septembris Græci habebunt indictionem 6.. Die 24. Septembris Curia Imperialis ſignabit indictionem 6., & Curia Genuenſis indictionem 5. Deniquè Kalendis Ianuarii anni 1713. indictio Pontificia erit 6.

Hi ſunt Cycli inſigniores, quibus vtuntur Chronologi, & licèt dentur etiam alij Cycli ab alijs adinuenti, qui tamen Chronologiæ, parùm deſeruiunt, & multotiès cum Periodis confunduntur, ideò eos hìc prætermittimus, de illis aliquid infrà dicturi.

De

De Periodis.

LECTIO XVI.

PEriodus idem ſonat ac circuitus, & ſicut Rethores circuitum verborum, Medici circuitum æſtus febrilis, Aſtronomi circuitum Planetarum periodos vocant, ſic à Chronologis annorum *circuitus* periodus dicitur; licèt autem eadem ſit etiam *ſignificatio* Cycli, immò à quàm plurimis pro eodem vſurpetur, nos tamen, ad tollendam æquiuocationem, Cyclum dicimus circuitum illum determinati numeri annorum ab alio numero non reſultantis, ſi verò numerus ex multiplicatione alterius numeri componatur, periodum dicimus. Dò exemplum: numeri 15. 19. 28. 400. à nobis Cycli dicuntur, vt vidimus ſuprà; ſi autem Cyclum 19. multiplices per 4. reſultabit numerus 76., qui dicitur Periodus Calippina, ſi per 5. dabit 95. Periodus Cyrilli Alexandrini, ſi per 16. dabit 304. Periodus Hiparchi, ſi per 23. dabit 437. Periodus Theophili.

Victorinus Aquitanus anno Æræ Ch. 463. multiplicato Aureo numero 19. per Cyclum Solarem 28., vel è contrà 28. per 19., Periodum adinuenit annorum 532., qua vſus eſt etiam Dionyſius Exiguus Abbas, ideòque dicitur Periodus Victorini, vel Dionyſij, eàque vtebantur ad cognoſcendum ſingulis annis, in quam diem Paſcha incideret, verùm modò ad hunc vſum amplius non deſeruit, licèt alijs vſibus vtilis ſit.

Aduertendum eſt autem, quòd quælibet Periodus in eadem reſoluitur, per quæ componitur, & conſtituitur, & cum Periodus Victorini componatur per Cyclos Lunarem, & Solarem, incipiatque ab eo anno, quo habemus Cyclum Solarem 1., & Lunarem 1., nec non ſingulis annis tum Cycli, tùm Periodi creſcant per vnitatem, hinc ſequitur, quòd, cognito numero huius Periodi, ſi diuidatur per 28. denominator fractorum dabit numerum Cycli Solaris, ſi diuidatur per 19. dabit numerum Cycli Lunaris. Dò exemplum; anno P. J. 6425., qui

eſt

eſt Æræ comm. 1712. erit Periodi Victorini 41., ſi hunc numerum diuido per 28. remanent fracta 13., qui eſt numerus Cycli Solaris illius anni; Si diuido per 19. remanent 3., qui eſt Cyclus Lunaris eiuſdem anni; Si autem nullum fractum remaneret in aliqua diuiſione daret Cyclum Solarem 28., & Lunarem 19. completos. Hæc autem doctrina benè eſt perpendenda, quia deſeruit pro alijs etiam Periodis.

Ad huius Periodi ſimilitudinem poſſunt efformari aliæ duæ Periodi ad cognoſcendum quando nàm ſimul concurrant Cyclus Indictionis cum Cyclo Solari, vel Lunari. Prima dicitur Periodus Indictionis Aurea, ex numero 15. multiplicato per 19., qui dant 285., quibus completis, denuò concordant hi duo Cycli. Secunda dicitur Indictionis Solaris ex 15. multiplicato per 28., ex quibus reſultat numerus 420. Primam Periodum ſi diuidas per 15., vel per 19. habebis Cyclos Indictionis, & Lunarem decurrentes, ſecundam verò ſi diuidas per 15., vel 28. habebis Cyclos Indictionis, & Solarem, vt diximus de Periodo Victorini.

De Periodo Iuliana.

LECTIO XVII.

PEriodus Juliana ideò ſic dicitur, quia vtitur annis Julianis; & inuenta fuit, vel à quodam Monacho Græco, cui nomen Panodorus tempore Arcadij Jmp., & Theophyli Alexandrini, vt vult Petauius; vel à Joſepho Scaligero, qui animaduertens quantùm Cycli Solaris, Lunaris, & Indictionis conducant ad annum vnum ab alio ſecernendum, hos tres Cyclos inter ſe inuicem multiplicauit, Cyclus enim Solaris 28. per Lunarem 19. multiplicatus dat 532. Periodum Victorini, rurſus 532. multiplicatum per 15. Cyclum Jndictionis, dat 7980. Periodum Juliani.

Periodi huius præſtantia in hoc conſiſtit, quòd per totum eius decurſum quilibet annus proprijs ſuis Cyclis gaudet, qui al-

teri anno eiuſdem Periodi accommodari omnes ſimul non poſſunt. Dò exemplum: anno 1. Æræ Chriſti, qui fuit P.I. 4714. erat Cyclus Solaris 10., Lunaris 2., & Indictionis 4., qui ità huic anno competunt, vt vlli alteri ex præteritis, vel futuris eiuſdem Periodi omnes ſimul conuenire non poſſint, & non niſi poſt completos annos 7980. ſit futura eadem trium Cyclorum combinatio, licèt Solis 10., & Lunæ 2. ſit futura poſt annos 532. Rurſus Solis 10., & Indictionis 4. poſt annos 420.; Lunæ 2., & Indictionis 4. poſt annos 285., idem dic de alijs Cyclis, qui aliis annis eiuſdem Periodi competunt.

duertendum eſt autèm in hac Periodo contineri Cyclos Solarem, Lunarem; & Indictionis, nec non Periodos Indictionis Auream, Indictionis Solarem, & Victorini; quarè, cognito anno determinato huius Periodi, ſi ſummam diuidas per 15. fracta dabunt Indictionem currentem, ſi per 19. dabunt Cyclum Lunarem, ſi per 28. Cyclum Solarem, ſi per 285. Periodum Indictionis Auream, ſi per 480. Periodum Indictionis Solaris, ſi per 532. dabunt Periodum Victorini, vt experientia comprobari poteſt.

Hac igitùr Periodo vtar, vtpotè omnium perfectiſſima, neque enim faceſſit negotium id, quod aliqui aſſerunt, videlicèt nimis eſſe coarctatum numerum annorum ante Æram communem, cùm enim nos aſſeramus Mundum fuiſſe conditum annis 4000. antè Æram comm., iam ſuperſunt anni 713. Nec etiam officit, quod obijciunt alij: efformari videlicèt per Cyclum Indictionis, qui non eſt naturalis, ſed arbitrarius, cum enim à tot annis fuerit in vſu, videtur æquiualere poſſe naturalibus.

Verùm, dicet aliquis, ſi iuxtà noſtram ſententiam Mundus fuit conditus annis 4000. antè Æram communem, quomodo P. I. enumerat annos 4713. antè ipſam Æram?

Reſpondeo, quod ſicùt Geometræ præter ſpatium verum, quod menſurant, ſupponunt ſpatia quædam imaginaria, per quæ ſuas lineas ducunt in infinitum, ità Chronologi præter tempus verum, quod initium habuit à Mundi creatione, aliud quoddam tempus præſuponunt, quod Prolepticum dicunt,

ideſt anticipans, ſiuè imaginarium fictione Mathematica; & hoc tempus eſt totus ille annorum curſus in Periodo Iuliana, qui præcedit Æram Mundi, & , ſi velis, poteris etiam antè annum primum huius Periodi eandem Periodum replicare, ſemper enim eodem ordine proceſſiſſent Cycli, & Planetarum motus.

Dices ſecundò: quarè hæc Periodus incipit anno 4713. antè Æram comm., & non priùs, vel poſteriùs: Reſpondeo: ideò eo anno incipere, quià tunc tantùm habuiſſemus Cyclum Solarem 1., Lunarem 1., Indictionis 1., quod retrocedendo cognoſci facilè poterit, ſicùt è contrà ſolùm anno huius Periodi 7980. habebimus Cyclum Solarem 28., Lunarem 19., & Indictionis 15., vt conſideranti patebit.

De Alijs Periodis.

LECTIO XVIII.

NOnnulli videntes nimis coarctatum numerum annorum præcedentium Æram Chriſti in P. I., & ideò per ipſam explicari non poſſe Æras Mundi per eos, qui ſequuntur Verſionem 70. Interpretum, aliam Periodum adinuenerunt, quam dixere Solis auream, eò quòd in ſe contineat tantùm Cyclos Solis, & Lunæ, hoc pacto: Periodum Victorini multiplicant per Cyclum Lunarem 19., & dat 10108., Vel alio pacto: Cyclum Lunarem 19. multiplicant in ſe ipſum, & dat quadratum 361., quem numerum multiplicant per 28. Cyclum Solarem, & dat 10108.

P. Ludouicus Ambianenſis Capucinus in ſuo libro cui titulus, *Athlas temporum*, aliam Periodum adinuenit, quam, quia Ludouico XIV. dicauit, ideò Periodum Ludouici Magni nuncupauit; conflatur autèm ex Cyclis Lunari, Solari, & Epactarum, vel ex Periodo Victorini 532. multiplicato per Cyclum Epactarum 30., ex quo reſultat Periodus Lud. M. 15960., ſed aduertendum eſt, quòd cum Epactæ de anno in annum non au-

augeantur per vnitatem, ſed per 11., quandoque per 12., & aliquando etiàm per 10., hinc ſequitur ex hac Periodo non poſſe erui Epactam decurrentem, ſicùt è contrà ex Periodo Iuliana eruitur Indictio.

Aduertendum eſt etiàm tùm Periodum Iulianam, tùm ſolis Auream, tùm Ludouici Magni, peractis annis 532., habere eoſdem Cyclos Solarem, & Lunarem.

Periodi ſolis Aureæ, & Ludouici Magni initium omnes ſtatuunt in annum antè Æram comm. 7373., anni 1660. antè annum primum P. I., ità vt annus primus Æræ comm. incidat in annum Periodi ſolis Aureæ, & Ludouici M. 7374. & anno Æræ comm. 1720. habeamus horum Peridiorum annum 9093.

Periodus Calippina conflatur ex Cyclo Metonis multiplicato per 4., & dat 76., differt autem ab allatis Periodis in hoc, quod illius initium non fuit ab Auctore ſtatutum anno 1. Cycli Metonis, eo quod voluerit illam incoare à Monarchia Alexandri poſt victum tertiò Darium, & captam Babylonem anno P. I. 4384. Cyclo Metonis 14. in Solſticio æſtiuo; quarè ad cognoſcendum annos huius Cycli hac vtere regulâ: Ab anno P. I. decurente ſubtrahe 4383., reliquum diuide per 76., nam denominator fractorum dabit tibi annum huius Periodi incoantem ad ſolſtitium æſtiuum. Dò exemplum: Ab anno P. I. 6436., qui eſt Ær. Chr. 1723. ſubtrahe 4383. remanent 2053., quæ diuiſa per 76. dant quotientem 27., & fractum 1., igitur eo anno in Solſtitio æſtiuo terminabit Periodus 27. Calipina, & incipiet annus primus Periodi 28. Cyclo Lunari, ſiuè Aureo numero 14., vt fuit anno P. I. 4384. cum incepit prima Periodus Calipina.

Periodus Hiparchi, vt diximus, Conflatur ex Cyclo Metonis multiplicato per 16., & dat 304.; Anno autem 1720. erit annus huius Periodi 125.

Periodus Phylolai Pytagorici conflatur ex Cyclo Metonis 19. multiplicato per 3., & dat 57.

Periodus Theophyli Patriarchæ Alexandrini conflatur ex Cyclo Metonis 19. multiplicato per 22., vel per 23., vt volunt alij, & eſt annorum 418. vel vt volunt alij 437., & illius initium poſuit anno Ær. Chr. 380. K 2 Cy-

Cyrillus Alexandrinus Theophyli Nepos Patrui Periodum decurtauit multiplicando Cyclum Metonis 19. per 5., & dat Annos 95.

Periodus ſiuè Cyclus Paſchalis Latinorum conflatur ex Cyclo Solari multiplicato per 3., & eſt annorum 84. ſicut autem Theophylus ſuum incoauit anno Ær. Chr. 380., ità etiam Latini ſuum incoarunt an. 382. *Vide Noriſium fol.* 228.

Cardinalis Noriſius nouam Periodum adinuenit annorum 1932. conflatam ex Cyclo Solari multiplicato per 69., ſpatio enim horum annorum per corectionem Gregorianam ſubtrahuntur dies 15. ab hac Periodo.

Et ſicut anni 1932. Juliani dant dies ———— 705663.

Sic etiam anni 1932. Gregoriani dant dies ——— 705648.

Illuſtriſs., & Reuerendiſs. Franciſcus Blanchinus aliam Periodum adinuenit annorum 1184., quibus abſolutis Syxygiæ ad eandem diem redibunt, ſi annus vltimus Periodi de Biſſextili fiat communis, ablato die excreſcente, vt docet *in ſuo libro de ſolutione Problematis fol.* 11. *In libro de Cyclo Cæſaris, & S. Hippolyti martyris*, Jdem Auctor exponit tres Periodos eiuſdem Sancti, videlicèt minorẽ an. 112. ex Cyclo ſol. multiplicato per 4.; maiorem annorum 784., ex minori multiplicato per 7., vel ex quadrato Cycli Solaris; ſi enim 28. multiplices in ſe ipſum, dabit 784. Maximum annorum 3248. ex Periodo maiori multiplicato per, 4. cum additione Periodi minoris, vel clariùs ex Periodo minori multiplicato per 29., vtroque enim modo habetur Periodus maxima annorum 3248.

De

by Google

De Æris.

LECTIO XIX.

ÆRa, ſiuè Hera, ſiuè Æpoca, quæ ſunt Synonima, ſignificat punctum temporis, à quo anni dinumerari incipiunt, vel ipſe annorum decurſus à tali puncto, ſic dicitur: Æra Mundi ab illius creatione, Æra diluuij ab illius principio, vel fine. Quarè Æra ſemper initium habet ab aliqua illuſtri actione, quæ ſit memorabilis.

Dicitur Æra, vel quia anni ſignabantur aliquibus clauis æreis, vel ob errorem Amanuenſium, qui inuenientes in litteris A. E. R. A., quæ ſignificabant: Annus erat Regni Auguſti, ex quatuor illis literis initialibus vnum ſolum verbum conſtruxerunt; vel deniquè quia Hiſpani annos dinumerare cæperunt ab eo tempore, quo Auguſtus illis tributum ſoluendum impoſuit, & ideò ab Ære ſoluto Æram dixerunt, ſed, quidquid ſit de huius nominis ethimologia, certum eſt nullam eſſe Gentem adeò barbaram, quæ annos ſuos ab aliquo puncto temporis non dinumeret.

Æras alij diuidunt in ſacras, Eccleſiaſticas, & Politicas, Alii in Chriſtianas, Hebraicas, Ethnicas, & Turcicas, quâ diuiſione nos quoque vtemur, & primo loco agemus de Æra Chriſti, vtpotè ſolidiſſimum totius Chronologiæ fundamentum, acturi poſtea de alijs.

Huius Æræ primus Auctor fuit Dionyſius Exiguus circa annum Chriſti 530. imperante Iuſtiniano, videns enim Chriſti fideles in annis enumerandis vti Ethnicorum Æris, & in Ægypto Æra Diocletiani; rationi conſonum iudicauit, ſi à Chriſti Natiuitate annos ſuos auſpicaretur, ideòque illos enumerare cæpit à Kalendis Ianuarij anni P. I. 4713. Cyclo Lunari 1., vt Æra cum Cyclo concordaret, verùm poſteà Beda, vel alius quis, illius initium poſuit anno ſequenti P. I. 4714. Kalendis Ianuarij.

Licèt

Licèt autèm hæc Æra dicatur Æra Chriſti, Æra Gratiæ, Æra noſtræ ſalutis, & aliqui putent initium illius fuiſſe deſumptum à die, qua Chriſtus Ieſus, poſtquam natus fuerat die 25. Decembris, die 1. Ianuarij fuit circumciſus, & cæpit ſoluere prætium noſtræ ſalutis, id tamèn non eſt omninò indubitatum, cùm, vt videbimus infrà, multi Chriſti Natiuitatem ponant alijs annis antè: certum tamèn eſt Æram hanc incipere à Kalendis Januarij anni P. I. 4714. Cyclo Solari 10., Lunari 2., Indictionis 4., quod facilè probatur diuidendo ſummam 4714. per 28., per 19., & per 15.; Eodem pacto certum eſt anno Chriſti 1720. eſſe annum P. I. 6433.

Hac Æra vti cæperunt Jtali anno 590., Belgæ anno 620., Galli 780., & Hiſpani anno 1383., cum anteà vterentur Æra Auguſti, quæ cæpit anno P. J. 4676., annis 38. antè Æram communem, & Hiſpanos paulò poſt ſecuti ſunt Luſitani.

Aduertendum tamèn non omnes inchoaſſe annos à die 1. Ianuarij; nam Galli annos inchoabant à Paſchate vſque ad annum 1564., immò Parlamentum vſque ad 1567., vt docet Vallemontius *t.* 1. *f.* 17., Veneti, & Florentini à die 25. Martij anni P. J. 4713., videlicet à Chriſti Jncarnatione, & denique Genuenſes à die Natiuitatis Chriſti die 25. Decembris. Verùm à die 1. Januarij eſt Æra magis vſitata, & ideò nos quoque eam ſequemur, illamque dicemus Æram communem.

Antèquam Chriſtiani Æra hac communi vterentur, Ægyptij aliâ vtebantur, quam dicebant Æram Diocletiani, vel Martyrum, vel Ægyptiacam; inſtituta autem fuit anno P. I. 4997. die 29. Auguſti, cum impius ille Tyrannus in Chriſtianos perſecutionem mouit; verùm, introducta iam Æra communi, illa in deſuetudinem venit, ſed quià apud aliquos Auctores, qui eo tempore ſcripſerunt eſt in vſu, ideò ad conuertendos annos huius Æræ in annos Æræ communis hac vtere regula: Annis Æræ Diocletiani datis, adde annos 283., & habebis annos Æræ communis; nam annus primus Æræ Diocletiani concordat cum anno Æræ com. 284., incipiens tamèn die 29. Auguſti. Rursùs ab annis Æræ communis ſubtrahe annos 283., & habebis annos Æræ Diocletiani. Dò exemplum; ab anno

1720.

1720. ſubtraho 283. remanent 1437., die ergo 29. Auguſti anni 1720. incipiet annus Diocletiani 1437.

De Æra Mundi.

LECTIO XX.

ÆRà Mundi nihil eſt incertiùs, vtpotè quæ à nobis maximè diſtans, licèt enim Ethnici aliqualem de Mundi creatione notitiam habuerint, vt docet Blanchinus *Decade* 1. *cap.* 1. nihil tamèn de ea ſcripſerunt, & ideò tempus, quod fluxit antè diluuium Ogygis incognitum dixerunt; nos verò, licèt habeamus de fide *Gen. cap.* 1. Mundum fuiſſe à Deo creatum in tempore, ignoramus tamen quonam anno id contigerit. Non deſunt, qui illius tempus eruere conentur ab annis Patriarcharum, Iudicum, Regum, & Pontificum, quos Sacer Textus dinumerat, ſed dubitatur an anni illi ſint completi, vel inchoati.

Rurſus in vno loco habemus numerum annorum determinatum, in alio diuerſum, v. g. anni peregrinationis Judæorum enumerantur 430. tùm *Gen.* 15. 13., tùm *Exodi* 12. 40., sèd *Indith.* 5., *& Actorum* 7. 6., habetur fuiſſe tantùm 400., & ſic de alijs, vt videri poteſt in Ricciolio, & Expoſitoribus. Maius adhuc præbet fundamentum diuerſimodè opinandi exceſſus vltrà annos 1000., qui reperitur in editione 70. Jnterpretum ſuprà Vulgatam, licèt enim aliqui velint id contigiſſe vitio Amanuenſium; Ricciolius tamen vtramque ſententiam conciliare conatur, vt per ipſum vtraque ſit probabilis, dummodo anni, qui dantur Mundo ab ijs, qui 70. Interpretes ſequuntur, non excedant 5904., nec ſint minus 5054. è contrà per eos, qui ſequuntur Vulgatam editionem inter 4330., & 3705. contineantur. Opiniones ergo, quæ huiuſmodi terminos excedunt pro improbabilibus haberi debent.

Ex quo deducitur omninò falſam eſſe immanem illam annorum ſeriem Ægyptiorum, qui Mundum conditum aſſerunt antè annos

annos 30000., Sinenſium 40000., Chaldæorum 400000.; vt refert Blanchinus *in hiſtoria uniuerſali f.* 154. Rursùs improbabilem eſſe ſententiam Cardinalis Alciati, qui Mundo dat annos 7158. antè Chriſti Æram, Alphonſi Regis, & aliorum, qui vltrà 6000. Mundi annos protendunt, hi enim omnes Prochroniſmo in Chronologia laborant. Sicut è contrà falſa eſt opinio Rabbinorum, qui, vt probarent nondum Meſſiam adueniſſe, citrà annos 3700. antè Æram communem coarctabant, quarè hi è contrà Metachroniſmo laborant.

Additio ad Lectionem præcedentem.

LECTIO XXI.

PRo complemento huius quæſtionis de Mundi creatione operę pretium duxi hic afferre varias auctorum opiniones, quas colligere potui, vt clariùs pateat quàm difficile ſit annum ſtatuere, quo à Deo fuerit Orbis conditus.

Prætermiſſis ergo opinionibus Ægyptiorum, qui Mundum conditum volunt annis 30000. antè Æram Chriſti. Sinenſium, qui 40000. Chaldæorum, qui 400000., alias hic exponam numero 150., & quià earum 61. excedunt initium P.J., cuius annus primus coincidit cum anno 2661. Periodi Solis aureæ, vel etiam Ludouici Magni, his igitur Periodis vtar, ambo enim incipiunt eodem anno, licèt terminent diuerſo, & in his Periodis annus primus Æræ Chriſti coincidit cum anno 7374., ſicut in P.J. cum anno 4714.

Aduertendum eſt etiàm, quod docuit Ricciolius *lib.* 7., opiniones videlicèt probabiles illorum, qui ſequuntur 70. Jnterpretes, non dare Mundo antè Chriſti Æram pluſquàm annos 5904., nec minus quam 5054. ità vt contigerit inter annum Periodi Solis aureæ 1470., & 2320. Jllos verò qui ſequuntur Vulgatam editionem non dare Mundo pluſquàm annos 4330., nec

minus

minus, quàm 3705., ità vt nec fuerit conditus antè annum Periodi Solis aureæ 3044., nec poſt annum 3669.

Ex quo deducitur improbabiles eſſe ſeptem primas opiniones hìc allatas propter exceſſum, & duas vltimas propter defectum; inſuper improbabiles etiam eſſe quinquageſimam tertiam, & alias vſque ad 62., eò quòd nec concordent cùm 70. Interpretibus, nec cum Vulgata editione. Probabiles ergo ex his omnibus ſunt octaua vſque ad quinquageſimam ſecundam incluſiuè iuxtà 70. Interpretes, & etiam ſexageſima tertia cum reliquis vſque ad 148. incluſiuè, iuxtà Vulgatam editionem, de quo vide Ricciolium *l. 7. cap. 1., & 2.*

In prima ergo columna habes nomina Auctorum. In ſecunda annum Periodi Solis aureæ, ſiuè Ludouici Magni, quo Auctores ibidem citati volunt Mundum conditum. In tertia annos antè Æram Chriſti, ità vt ſi has duas ſummas in vnum colligas, inuenias annum 7374., qui eſt annus primus Æræ Chriſti in his duabus Periodis. In quarta deniquè numerum diuerſarum opinionum.

NOMINA AUCTORUM.	Anni P. S. A.	a. Æ.	
Cardinalis Alciatus.	216.	7158.	1.
Alphonſus Rex ex Mullero, & Ricciolio.	390.	6984.	2.
Quaricus.	389.	6985.	3.
S. Iſidorus.	768.	6606.	4.
Onufrius Panuinus.	1064.	6310.	5.
S. Cyprianus, & Suidas.	1374.	6000.	6.
Tabulæ Alphonſinæ ex Ricciolio.	1390.	5984.	7.
Philaſtrius, & Lactantius.	1573.	5801.	8.
Nicephorus Conſtantinopolitanus.	1674.	5700.	9.
Ricciolius in Chronologia l. 7.	1740.	5634.	10.
Clemens Alexandrinus.	1750.	5624.	11.
Græci, & S. Ambroſius ex Bochio.	1768.	5606.	12.
Suidas.	1774.	5660.	13.
Iſaac Voſſius.	1784.	5590.	14.
Joſephus Hebræus ex Ricciolio.	1819.	5555.	15.

L Græci

NOMINA AUCTORUM.	Anni P. S. A.	a. Æ.	
Græci ex Beueregio.	1855.	5519.	16.
Theophilus Antiochenus ex Ricciolio.	1859.	5515.	17.
Dionyſius Abbas.	5865.	5509.	18.
Æra CP. Politica, ſiuèCiuilis.	1865.	5509.	19.
Nicetas, Perſæ, ac Cedrenus.	1868.	5506.	20.
Gregoras.	1869.	5505.	21.
Theophilus Antiochenus ex Bochio.	1871.	5503.	22.
Æra CP. Hiſtorica.	1873.	5501.	23.
Q. Iulius, & Hilarion.	1877.	5497.	24.
Græci ex Beueregio.	1880.	5494.	25.
Æra CP. Eccleſiaſtica.	1881.	5493.	26.
Panodorus Monachus, & Lactantius.	1882.	5492.	27.
Seuerus Sulpicius.	1883.	5491.	28.
Quintus Iulius.	1886.	5488.	29.
S. Epiphanius.	1895.	5479.	30.
S. Auguſtinus.	2021.	5353.	31.
Chaldæi, ex Ricciolio.	2023.	5351.	32.
Petrus Aliacenſis, & quidam Thalmudiſtæ.	2030.	5344.	33.
S. Iſidorus, & Lucas Tudenſis.	2038.	5336.	34.
Albumazar Arabs.	2046.	5328.	35.
S. Julius, & Pomerius.	2049.	5325.	36.
Lauretus.	2073.	5301.	37.
Rabanus Maurus.	2078.	5996.	38.
Gregorius Turonenſis.	2136.	5938.	39.
S. Iſidorus.	2154.	5220.	40.
Nauclerus, & 70. Interpretes.	2173.	5201.	41.
Martyrologium Romanum.	2174.	5200.	42.
Enæas Siluius.	2175.	5199.	43.
Philippus Bergomenſis, & Alph. Pandulph.	2176.	5198.	44.
Philo Iudæus, Sigebertus, & Petrus Maior.	2178.	5196.	45.
Arabes aliqui apud Genebrardum.	2179.	5195.	46.
Euſebius.	2181.	5193.	47.
Alij Arabes ex Bochio:	2189.	5185.	48.

Joan-

NOMINA AUCTORUM.	Anni P.S.A.	a. Æ.	
Ioannes Villanius.	2215.	5159.	49.
Gregorius Turonenſis.	2224.	5150.	50.
Freculphus.	2246.	5128.	51.
Gauletus.	2285.	5089.	52.
Oroſius.	2325.	5049.	53.
S. Epiphanius ex Ricciolio.	2345.	5029.	54.
Epiphanius Iunior.	2373.	5001.	55.
Metrodorus ex Ricciolio.	2374.	6000.	56.
Ioſephus Hebræus.	2440.	4934.	57.
Addo Viennenſis ex Ricciolio.	2542.	4832.	58.
Origenes.	2544.	4830.	59.
Monſterienſes.	2614.	4760.	60.
Aſtronomi.	2616.	4758.	61.
Aurelius Caſſiodorus ex Ricciolio.	2677.	4697.	62.
Odioton ex Ricciolio.	3054.	4320.	63.
Onuphrius Panuinus.	3064.	4310.	64.
Ioſephus Hebræus alibi.	3107.	4267.	65.
R. Salomon.	3124.	4250.	66.
Aliqui Hebræi.	3144.	4230.	67.
Dionyſius exiguus.	3171.	4203.	68.
La Peire.	3174.	4200.	69.
Marianus Scotus ex Ricciolio.	3181.	4183.	70.
Ricciolius.	3190.	4184.	71.
Scotus.	3191.	4186.	72.
Athlas temporum.	3193.	4181.	73.
Laurentius Codomanus.	3234.	4140.	74.
Maluendà cum aliquibus Hebræis.	3240.	4134.	75.
Vincentius Gallus.	3246.	4128.	76.
Ioſephus Matthiæ Filius.	3271.	4103.	77.
Ribera.	3277.	4097.	78.
Genebrardus, & Bartholomæus à Fano.	3285.	4089.	79.
Arnaldus Pontanus.	3286.	4088.	80.
Baradius.	3289.	4085.	81.

Digitized by Google

NOMINA AUCTORUM.	Anni P.S.A.	a. Æ.	
R. Moſes, & Ioſephus Blanchanus.	3316.	4058.	82.
P. Labè.	3320.	4054.	83.
Le Rous, & Nicolaus Mullerus ex Ricciolio.	3321.	4053.	84.
Heruartus cum Saliano.	3322.	4052.	85.
Spondanus.	3323.	4051.	86.
Torniellus.	3324.	4050.	87.
Dexerius.	3325.	4049.	88.
Henricus Philippi, & Langius.	3324.	4040.	89.
Pererius.	3352.	4022.	90.
Gualterius.	3353.	4021.	91.
Temporarius, & Nauclerus.	3354.	4020.	92.
Ioannes Cluuerius.	3365.	4009.	93.
Vallemontius, Simptonius, & Vſſerius.	3371.	4003.	94.
Uſſutius.	3372.	4002.	95.
Gordonus.	3373.	4001.	96.
Tirinus, & alij nobiſcum.	3374.	4000.	97.
Capellus.	3375.	3999.	98.
Funtius.	3381.	3993.	99.
Suarez, & Bolducius.	3384.	3990.	100.
Bonuillus ex Ricciolio.	3385.	3989.	101.
Ioachim.	3389.	3985.	102.
Petauius, & Bellarminus.	3390.	3984.	103.
Aſorius, & Raynaudus.	3391.	3983.	104.
Petrus Galatinus, & Petauius per alios.	3392.	3982.	205.
Vechiettus ex Bochio.	3393.	3981.	106.
Bibliander.	3395.	3979.	107.
Banchelerius.	3397.	3977.	108.
Theophilus.	3400.	3974.	109.
Mangeus.	3402.	3972.	110.
Buculcerus.	3403.	3971.	111.
Negrinus, cum Cornelio Ianſenio.	3404.	3970.	112.
Gualterus Bullongellus, Ekſtormius.	3405.	3969.	113.
Felix Ciattus, Bruſinenſis.	3406.	3968.	114.

Bar-

NOMINA AUCTORUM.	Anni P.S.A. a. Æ.		
Bardi, & Michael Noſtradam.	3407.	3967.	115.
Opmeer, Samerius, Gerardus Mercator.	3408.	3966.	116.
Beluacenſis.	3409.	3965.	117.
Marcantius, Longomontanus ex Ricciolio.	3410.	3964.	118.
Centuriati, Melancton, Toſtatus.	3411.	3963.	119.
Scombertus, Chyeræus, Reinoldus.	3412.	3962.	120.
Corlaudius.	3413.	3961.	121.
Luterus, Doglionus, Poſſeuinus.	3414.	3960.	122.
Adricomius, Picus, Salmeronus.	3415.	3959.	123.
Piclamirandus.	3416.	3958.	124.
Philo Hebræus ex Ricciolio.	3417.	3957.	125.
Heruartus.	3419.	3955.	126.
Hermannus Contractus, S. Antonius, Beda.	3422.	3952.	127.
Cornelius à Lapide.	3423.	3951.	128.
Ioſeph Scaliger, Vbbo, Vechiettus.	3424.	3950.	129.
Origanus, Argolus, Bullialdus, Varro.	3425.	3949.	130.
Auctor Chronologiæ in Tito Liuio.	3426.	3948.	131.
Clauiſius.	3427.	3947.	132.
Verdierus, Io: Caryon ex Ricciolio.	3430.	3944.	133.
S. Hieronymus ex Ricciolio.	3433.	3941.	134.
Io: Keplerus ex Rodulphinis.	3441.	3933.	135.
Beroaldus ex Bochio.	3445.	3929.	136.
Pareus, Martinus Beroaldus ex Ricciolio.	3446.	3928.	137.
Iacobus Gordonus ex Ricciolio.	3494.	3800.	138.
Benedictus Arias Montanus ex Ricciolio.	3525.	3849.	139.
S. Iulianus ex Ricciolio.	3540.	3834.	140.
Thalmudiſtæ.	3541.	3833.	141.
Aliqui Rabbini ex Ricciolio.	3613.	3761.	142.
Rab. Hillel ex Beueregio.	3614.	3760.	143.
Iudæi in Seder Olam.	3616.	3758.	144.
Abraham, & Rabbi Gerſon.	3620.	3754.	145.
R. Lechi.	3621.	3753.	146.
R. Naaſon apud Genebrardum.	3634.	3740.	147.

Alij

NONINA AUCTORUM.	Anni P.S.A.	a.	Æ.
Alij Rabbini.	3667.	3707.	148.
R. Leui.	3664.	3710.	149.
Alij Rabbini èx Bochio.	3888.	3486.	150.

In his Periodis Solis Aureę, & Lud. M. anno 2661. incipit annus 1. P.I., cum iàm prætererint Cycli Lunares 140., & Solares 95. in his duobus Periodis. Inter has omnes opiniones ego ſequor opinionem Tirini, & aliorum, qui volunt Mundum conditum anno Periodi Sol. aureæ, & Lud. M. 3374. Ante Æram communi 4000. P.J.714., non reprobans tamèn aliorum opiniones, quæ probabiles ſunt, vt diximus Lectione præcedenti.

De Hebræorum Æris.

LECTIO XXII.

HEbræi varijs Æris vſi ſunt, aliquandò enim ab orbe condito, aliquando à diluuio incæpto, vel terminato, à diuiſione linguarum, ab ingreſſu, vel ab egreſſu de Ægypto, à fundato Templo, vel ab eius reſtauratione poſt captiuitatem Babylonicam, à liberatione per Cyrum, & poſt Alexandri Monarchiam Ærâ Contractuum, de qua agemus infrà. Nunc autèm ab annis 1000. vtuntur Æra Mundi, vel potiùs à Neomenia Tohù, quæ anno ſolido Mundi creationem anticipat. Primus igitur annus huius Æræ cæpit anno P. I. 953. die 7. Octobris Cyclo Solis 1., Lunæ 3., Indict. 8., & anno P. I. 4714., qui erat Ch. Æræ annus primus, die 25. Septembris incæpit annus 3762. huius Æræ. Igitur, propoſito anno huius Æræ, adde 952., & habebis anno P. I., vel abijce 3761., & habebis annum Æræ communis, quo currente annus propoſitus incæpit die 7. Octobris. Si autèm annos Æræ communis-

munis conuertere velis in annos huius Æræ, illis adde 3761., & habebis annum incipientem die 7. Octobris. Dò exemplum: Volo ſcire anno Æræ communi 1720. quinam ſit huius Æræ; addo 3761., & dant 5481., dico ergo anno 1720. incipiet annus huius Æræ 5481. Vide plura in Beueregio, & infrà Lect.45. vbi de Kalendario Iudaico. Præter has Æras vtebantur Iudæi etiam annis Sabbathicis, & Iubilæis. Pro quo ſciendum eſt Deum illis præcepiſſe. *Exodi* 23. 10. *&* *Leuit.* 25. 2., vt cum ingreſſi fuiſſent terram Promiſſionis, per annos ſex terram colerent, anno verò ſeptimo requieſcerent; anni autem iſti incipiebant non à Niſan, ſed à Tishri, ideſt in autumno, vt meſſes omnes eo anno natas colligere poſſent. Alij autem volunt cæpiſſe numerari hos annos ſtatim ab ingreſſu in terram Promiſſionis, alij verò ab eo anno, quo Ioſue, hoſtibus iam victis, ipſam terram diuiſit per Tribus, & vtraque opinio eſt probabilis, de quo vide Ricciol., & Expoſitores. Verùm, cum ex Sacro Textu habeamus 1. *Machab. c.* 6. 49. fuiſſe Sabbathicum annum Græcorum 150., qui incidit in annum P. I. 4551. annis 163. ante Æram communem, hinc ſequitur difficilitèr nos poſſe concordare annos Sabbathicos cum anno 7. vel 14. Ioſuè, quarè probabilior eſt opinio illorum, qui aſſerunt Hebræos hoc præceptum non ſeruaſſe, & ideò Deum illis permiſiſſe captiuitatem 70. annorum, vt minatus illis fuerat *in Leuit. cap.* 26. 34., *&* 2. *Paralip. cap.* 36. 21. hoſque annos illos reaſumpſiſſe multo tempore poſt. Regula igitur facilis ad indagandos annos Sabbathicos eſt iſta.

Cognito Cyclo Solari eo anno decurrente, erunt Sabbathici à Ianuario in Septembrem 1. 8. 15. 22. eiuſdem Cycli. Dò exemplum: volo ſcire an annus P.I. 6425. ſit Sabbathicus, & video Cyclum Solarem eſſe 13. Dico ergo; annus Sabbathicus incipiet an. P. I. 6426. in Septembri vſque ad Septembrem an. P. I. 6427. Alia Dei lex *in Leuit. cap.* 25. præcipiebat, vt poſt ſeptem hebdomadas annorum, annos videlicèt 49. quinquageſimus eſſet Iubilæi; Sed diſputant Expoſitores, quinam debeat dici quinquageſimus. Alij enim volunt an-

num

num 49. eſſe ſemper, & Sabbathicum, & Jubilæi, ità vt inciperet enumerari ab anno primo Sabbathico incluſiuè. Alij volunt poſt Sabbathicum enumerandos eſſe annos 49., & quinquageſimum eſſe Jubilæum. Alij, & probabiliùs, quòd annus Iubilæi ſequeretur ſemper poſt annum 49. Sabbathicum, ità, vt inter primum annum Iubilæi, & ſecundum intercederent anni 48. excluſis terminis. Vide de his Cornel., Ricciol., & alios. Solùm aduerto in tota D. Scriptura non fieri mentionem Iubilæi niſi *Leuit. cap.* 25., *&* 27. *Num. c.* 36., *& Ioſue c.* 6.

De Æris Græcorum.

LECTIO XXIII.

GRæci ante Olympiades vtebantur Æra à Troia condita; vel exciſa; ſed diſputatur apud Chronologos, quo anno fuerit condita, & quo exciſa. Ego breuitèr dico fuiſſe conditam anno P. I. 3232., vel 33. annis 1482., vel 81. antè Æram comm., & fuiſſe exciſam anno P. I. 3505., vel 3530. de quo vide Marſhamum, & Ricciolium cum alijs. Annus ergo primus à Troia exciſa incidit in annum P. I. 3531., quarè, dato anno huius Æræ: illi addo anno 5330., & dat annum P. I. ſignatum per annos illius Æræ. Dò exemplum. Diodorus ait annum 1. Olymp. 94. deſinentem eſſe 780. poſt Troiæ excidium, annis ergo 780. addo 3530., & dant 4310. P. I., quo anno in æſtate terminauit annus 1. Olymp. 94. & hæc regula ſemper eſt ſeruanda in conuertendis Æris, vel Periodis de vna in aliam, vt videlicèt addantur anni illi Æræ, vel Periodi, qui fluxerunt antè ipſam Æram, vel Periodum, & hoc pacto habetur annus iniens, ſi autem ponatur annus, quo iniuit Æra, habebitur annus exiens, ſiue terminans. V. g. annus primus Æræ Troiæ fuit, vt diximus ſupra, P. I. 3531. addo 780. dat 4311. P. J., hoc igitur anno terminauit annus 780. Æræ Troiæ.

Hic

Hic breuitèr aduerto Blanchinum in ſua hiſtoria vniuerſali valdè dubitare an verum fuerit excidium huius Vrbis, licèt adeò à Poetis decantatum, nec eſt mirandum, tùm quia contigit eò tempore, quòd à Varrone dictum eſt fabuloſum, tùm etiàm quia Græci nullum inſtituerunt diem feſtiuum in illius memoriam.

Apud eoſdem Græcos conualuit etiàm Æra Argiua ab Vrbe Argo; cuius annus primus incidit in annum P.J. 2872. quo anno regnare cæpit, & leges dedit Phoroneus Rex Argolicus.

Æra etiam Attica à Cecrope initium habuit anno P.I. 3132. qui fuit Æræ Argiuæ 261. De his vide Marshamum.

Sed Æra omnium celeberrima fuit illa Olympiadum à Ludis Olympicis, qui peragebantur in Peloponeſo propè Piſas, & Alphæum fluuium in Campis Olympicis ſingulis quaternis annis in plenilunio, quod proximè ſequebatur poſt Solſtitium æſtiuum, ideòquæ ſingulæ Olympiades conſtant annis 4. Horum ludorum primus Inſtitutor fuit Hercules anno P. I. 3496., Inſtaurator Iphitus Rex anno P.I. 3910., verùm neque ex tunc cæperunt eſſe temporum menſura, ſed Olympiade octaua, annis 28. poſt primam, anno videlicèt P. I. 3938. Cum Corebus victor fuit, & ideò hæc Olympias octaua, dicitur prima vulgaris, & ab ea incipiunt enumerari anni Grecorum; diſputatur tamèn an hæc contigerit anno P. I. 3936., vel 3937., vel 3938., vel 3939., nobis verò non eſt diſcedendum à communi ſententia, quæ illam ſtatuit anno P.I. 3938.

Ad ludorum Olympicorum exemplum Domitianus anno Æræ communis 86. P.J. 4799. Romæ in Capitolio alios ludos inſtituit ſingulis quaternis annis peragendos, qui ideò dicuntur Agonales, ſiuè Capitolini.

Ad cognoſcendum an annus ſit Biſſextilis, Olympiadicus, vel Agonalis hac vtere regula: in Æra communi ablatis millenarijs, centenarijs, & vicenis, reliquos diuide per 4.; ſi nihil remanet eſt biſſextilis, fracta verò dant diſtantiam à biſſextili. Cognito biſſextili, ſubſequens eſt Olympiadicus in Solſtitio

 æſtiuo,

æſtiuo, alter verò Agonalis. Idem ſerua in annis P. I., ablatâ prius à tota ſumma vnitate.

Cum ſignantur anni Olympiadici dicitur v. g. Olympiadis *614.* anno primo, vel ſecundo, vel tertio, vel quarto, & idem dicitur de annis Agonalibus.

Regula ad conuertendos annos Olympiadum in annos P. I. hæc eſt; Olympiades integras multiplica per 4., reſultato adde annos Olympiadis fractæ, ac prætereà annos *3938.*, & habebis annum P. I., in quem in æſtate deſinit Olympias ſignata, vel ſi addas annos *3937.* habebis annum, in quem incipit. Do exemplum: Phlegon ait; Quarto anno Olympiadis 202. magna, & excellens inter omnes, quæ ante eam acciderunt Solis defectio facta eſt. Numerum 201. multiplico per 4., & dat 804., cui addo annos 4. Olympiadis fractæ, & prætereà 3938., ex quo reſultat annus P. I. *4746.* ſignatus per Olympiadis 202. annum quartum terminandum in æſtate eiuſdem anni. Et hæc eſt illa Eclypſis, quæ contigiſſe fertur in morte Saluatoris anno Æræ comm., 33. de qua vide Ricciolium, & Beueregium cum alijs. Si autem annos P. I. conuertere velis in Olympiades, ab anno dato ſubtrahe *3937.* reliquum diuide per 4., ſi remanent fracta, adde quotienti vnitatem, & habebis Olympiadem eo anno decurrentem. V. g. Volo ſcire anno P. I. *6433.* quænam Olympias decurrat: à dato numero ſubtraho *3937.*, & remanent *2496.*, quæ diuiſa per 4. dant pro quotiente *624.*

Dico ergo; eo anno in æſtate incipere annum quartum Olympiadis *624.* Sed demus eſſe annum P. I. *6435.*, tunc remanerent duo fracta, & dicendum eſſet Olympiadis *625.* anno ſecundo; eadem regula eſt ſeruanda in annis Agonalibus, ſubtrahendo à dato numero annos *4798.*, cùm, vt diximus, inſtituti fuerint an. P. I. *4799.*

Græci moderni varijs vtuntur Æris, de quibus aliquid breuiter dicam. Æ. CP. diuiditur in Eccleſiaſticã, Hiſtoricam, & Politicam ſiuè Ciuilem. Eccleſiaſtica à Panodoro Monacho Ægyptio adinuenta inchoauit anno P.S.A. 1881. die 29. Auguſti, ideò ſi ab annis decurrentibus huius Periodi ſubtrahas annos

annos 1880. habebis annum huius Æræ ineuntem die 29. Auguſti, e contrà ſi annis eiuſdem Æræ addas annos 1880. habebis annum P. S. A., in quem die 29. Auguſti iniuit annus huius Æræ. Dicitur autem Eccleſiaſtica, quià deſeruit ad indagandum Paſchatis diem, ſi enim annos Æræ diuidas per 19., denominator fractorum dabit tibi Au. Num. decurrentem, qui ſignat Paſchatis diem pro Græcis, vt diximus ſuo loco.

Æra hiſtorica inchoauit anno P. S. A. 1873. annis 8. antè Eccleſiaſticam, ſi autem annis datis huius Æræ addas 1872. habebis annum P. S. A., in quem die 29. Auguſti init hæc æra.

Æra politica, ſiuè Ciuilis, Heraclio Imp. adinuenta, inchoauit anno P. S. A. 1865. annis 8. antè Hiſtoricam, & annis 16. antè Eccleſiaſticam, non vt aliæ Æræ die 29. Auguſti, ſed Kalendis Septembris. Si autem illius annos conuertere velis in annos P. S. A., adde annos 1864, & habebis annum P. S. A., in quem iniuit annus datus huius Æræ Kal. Septembris. Deſeruit autem ad indagandam Jndictionem Græcam inchoantem a Kal. Septembris, ſi annos huius æræ diuidas per 15.

Hac æra vtuntur Græci, Bulgari, Rutheni, Moſcouitæ, & alij, ideò Spondanus cum agit de hiſtoria Græcorum vtitur hac æra.

Si tres iſtas Æras conuertere velis in annos Æ. C. ab illis ſubtrahe 5493., vel 5501. vel 5509., & habebis annum Æ. C. in quem iniuit annus datus illius æræ. Dò Exemplum. Jn tomo Vnionis tempore Jmperatorum Conſtantini, & Romani factæ, prohibentur quartæ nuptiæ. Hæc lex data eſt anno Mundi 6428. Indictione 8. Ab hac ſumma ſi ſubtrahas annos 5509. reliquum erit 919. Æ. C. in quem annum Kal. Septembris iniuit annus ſignatus 6428. qui diuiſus per 15. remanent fracta 8., & nos Kal. Ianuarij 920. ſignamus Ind. 8. Lex igitur emanauit inter Kal. Septembris anni 919., & vltimam diem menſis Auguſti anni 920.

Æra Antiochena ſupponit Mundum conditum ſicut æra Eccleſiaſtica anno P. S. A. 1881. ſed Kal. Septembris, ideò ab eo anno, & die inchoat; conuertitur autem in annos P. S. A., vel

in Æ. C. eo modo quo diximus de Eccleſiaſtica.

Pater Pagius in ſuo opere ad Annales Baronij huius æræ vtilitatem conſiderans, vt conformetur cum annis Iulianis, illius initium ducit à Kal. Ianuarij præcedentis, illamque vocat Periodum Græco Romanam, verùm, cum pace tanti Doctoris, eam potius dicemus Æram G. R., nam Periodus, vt vidimus alibi, conflatur ex Cyclis, & tandem deſinit, vt de nouo incipiat, quæ duæ qualitates non competunt computo Pagij. Sed, quidquid ſit, eam dicam Æram Greco Romanam, quam ſi conuertere velis in annos P. S. A., annis huius Æræ adde 1880.. Si in annos P. Iulianæ, ab annis huius Æræ ſubtrahe an. 780. & habebis annum P. J. eodem anno decurrentem.

Deſeruit autem Æ. G. R. Pagij ad inueſtigandum Cyclos Lunarem, Solarem, & Indictionis, ſi enim ab anno dato huius Æræ demas vnitatem, & reliquum diuidas per 19., habebis a denominatore fractorum Aureum Numerum eo anno decurrentem Stylo Romano. Si addas vnitates 4., & totum diuidas per 28. denominator fractorum dabit Cyclum Solarem decurrentem. Denique ſi annum huius æræ diuidas per 15. habebis a denominatore fractorum Indictionem Pontificiam.

Denique aduerto hanc Æram G. R. deſeruire ad indagandum vtrum aliæ Æræ Græcæ bene procedant, æra enim CP. Eccleſiaſtica, & Antiochena ineunt eodem anno, ſed in Auguſto, vel Septembri. Pro Æra Hiſtorica adde an. 8., pro Politica an. 16. hoc enim pactò habebis annos præciſos harum Ærarum. Ex quo deducitur erraſſe Beueregium in ſuo Excurſu Chronologico, in quo anno Æ. C. 1667. in Octobri ſignat annum P. I. 6380., qui eſt P. S. A. 9040. Æræ Eccleſiaſticæ 7160., & conſequenter etiam P. G. R., ſed vult fuiſſe annum Æræ Hiſtoricæ 7167. cum fuerit 7168., & Æræ Politicæ 7175., cum fuerit 7176., qui incepit paucis antè diebus.

Æra Alexandrina ſupponit Mundum conditum anno P. S. A. 1871., an. 10. antè Antiochenam. Sed aduertẽdum eſt anno Æ. C. 284. ſignari annum huius Æræ 5787., verùm anno ſequenti 285. non ſignari annum huius Æræ 5788., ſed, ablatis

annis

annis decem, ſignari annum 5778., quare dicendum eſt ab eo anno hanc Æram conformari cum Antiochena.

Alia quoque datur Æra Alexandrina, qua vtuntur moderni Syriani, & eſt eadem cum Æra Chaldaica, de qua nos agemus Lect. XXVIII., nec in alio a noſtra diſcrepat, niſi, quod nos illius initium ſtatuimus in Octobri anni P. I. 4403. ob rationes ibi allatas, ipſi verò in annum P. I. 4402. vno anno antè nos, ità vt annus P. I. 6433., qui nobis eſt 2031. huius Æræ Chaldaicæ, ſit ipſis annus 2032. eiuſdem Æræ.

Æra 70. Interpretum ſupponit Mundum conditum an. P. S. A. 2173. in Autumno, & vult Chriſtum natum anno huius Æræ 5199. qui per Pagium coincidit cum anno P. I. 4711., quæ fuit opinio Baronij, ſi ergo ab annis P. S. A. ſubtrahas annos 2172. habebis annos huius Æræ. Si autem annis Æræ Ch. addas annos 5201. habebis annum huius Æræ incoantem in Autumno.

Datur etiam alia Æra Antiochena ab illius Vrbis Autonomia, ſiuè libertate, quæ triplex eſt, videlicet Pompeiana, quæ iniuit anno P. I. 4651. 29. Auguſti. Juliana a Julio Cæſare, quæ iniuit an. P. J. 4665., & Auguſtana ab Auguſto Cæſare, quæ iniuit anno P. J. 4683. 29. Auguſti.

Æra Gazzæ, ſiuè Gazareorum ab illius Vrbis Autonomia concordat cum Æra Antiochena Pompeiana, & idem dic de Æra Tyriorum, ſed Pater Pagius aliam Æram Tyri aſſignat, quæ inchoauit anno P. J. 4588. annis 126. antè Ær. Chr.

Ad facili methodo indicandum an huiuſmodi Æræ benè procedant vtere regula allata a P. Pagio. Uidelicet, ablatis ab omnibus Æris millenarijs, & centenarijs, reliquis æræ G. R. Pagij adde 7.. Æris Eccleſiaſticæ, Antiochænæ, & Alexandrinæ ſi ſit antè 29. Auguſti adde 8.. Ab æra Politica ſubtrahe 8., & hoc pacto habebis vſque ad Septembrem annos harum Ærarum conformes annis Æræ Communis. Æræ autem Hiſtorica, & 70. Interpretum concordant cum annis Ær. Chr. vſque ad Septembrem.

De

De Æris Romanis.

LECTIO XXIV.

ROmani non tantùm vtebantur Ærâ Olympiadum, verùm etiam Ærâ ab vrbe Româ conditâ, cuius fundamenta aliqui volunt fuiſſe iacta die 21. Aprilis cum à Paſtoribus celebraretur feſtum Pallilium in honorem Palladis; alii verò circà Solſtitium æſtiuum, quæ tamèn ſunt valdè incerta; ideò, ait Beueregius, Auctores annos vrbis conditæ incipere enumerare à Kalendis Ianuarij, vt conformentur cum anno Juliano. Quò verò ad annum P. I., quo iacta ſunt vrbis fundamenta, reiecta opinione Fabii Victoris, qui illa ſtatuit in annum P. I. *3966.*, & Dyoniſij, qui in annum *3963.*, probabiliores ſunt opiniones Varronis, qui annum primum huius Æræ ponit anno *3961.*, & Catonis ſiuè faſtorum Capitolinorum, qui in annum *3962.*, ità vt ſit differentia vnius anni, & ſi fundamenta vrbis iacta ſunt in vere, vel in æſtate anni P. I. *3961.* dici poteſt Varronem inchoare Æram ab illo anno, in quem incidit fundatio, Catonem verò à Kalendis Ianuarij ſubſequentis. Sed, quidquid ſit de hoc, communis opinio ſequitur ſententiam Varronis, & ideò, datis annis V. C., illis adde annos *3960.*, & habebis annum P. I. ei correſpondentem, vel dato anno P. I., ſubtrahe annos *3660.*, & habebis annos Urbis iuxtà Varronem, vel adde *3961.*, & habebis annos iuxtà Catonem. Dò exemplum: ab anno P. I. *6433.* ſubtraho *3960.*, & remanet annus Urbis conditæ iuxtà Varronem *2773.*, & iuxtà Catonem *2772.*

Aduertendum eſt autem aliquando Auctores errare in notandis Æris, nam, exempli gratia, Titus Liuius, qui in ſua hiſtoria ſignat annos ab vrbe Romà condita, errat in Decade prima per annum vnum, in ſecunda per annos *3.*, & in Decade tertia per annos *4.*, quod patet ex Conſulibus ab eo ſignatis, de quo vide infrà Lect. *54.*

Præ-

Præter Æram ab Urbe condita vtebantur Romani Æra Iulij Cæſaris, cuius initium fuit anno P. I. 4669. cum Kalendarium reformauit, de quo egimus ſuprà.

Aduertendum eſt tamèn aliud eſſe loqui de Æra Iulij Cæſaris, ſiue Iuliana, aliud de Periodo Iuliana, aliud de anno Juliano, qui videlicèt conſtat diebus 365., & horis 6.

Poſt Iulium Cæſarem, Octauius, ſiue Octauianus Auguſtus plures Æras inſtituit, quarum prima initium habuit anno P. I. 4671. à primo videlicet eius Conſulatu, qui contigit die 29. Auguſti, vel à Triumuiratù die 27. Nouembris eiuſdem anni.

Secunda Æra Auguſti dicitur Hiſpanica, eò quòd iuſſerit Hiſpanos tributum ſoluere, & cæpit anno P. I. 4678., eàque vſi ſunt vſque ad annum Æræ comm. 1383., ideoque tùm ab Hiſtoricis, tùm à Concilijs Hiſpanis de ea ſæpè fit mentio; ideò aduerto, quòd facilè conuertitur in Æram comm. ſi ab illa auferas annos 36.

Tertia Æra Auguſti dicitur à Victoriâ Actiaca, cùm videlicet, jàm exuto poteſtate Lepido, & victo ad Actium Promontorium Antonio, Auguſtus ſolus regnare cæpit, contigit autem anno P. I. 4683. die 2. Septembris, ſed Æra non inchoauit niſi die 29. Auguſti anno P. I. 4684., mortuis iam Antonio, & Cleopatra, captaque Alexandria, & hac Æra vtuntur Ægyptij, quæ tamen per ipſos incipit anno P. I. 4685. in fine Sextilis, ſiuè Auguſti menſis, ab ea auſpicantes annos ſuos Ægyptios reformatos dierum 365. cùm quarto quoque biſſextili, de quibus agemus infrà.

Eſt etiam alia Æra Auguſti, qua vtebantur Romani, incipiens anno P. I. 4687. cum videlicet Kalendis, vel potiùs idibus Ianuarij, ex Senatus conſulto, appellatus eſt Imperator, ideò, cum quis loquitur de Æra Auguſti, videndum eſt, de qua Æra loquatur.

His Æris vtebatur etiam Eccleſiâ primitiua vſque dum, perſecutionem mouente contrà Chriſtianos Diocletiano, placuit Fidelibus, in memoriam Fratrum ſuorum, qui ſub hoc Tyranno martyrio coronati fuerãt annos ſuos dinumerare, & hæc dicitur Æra Diocletiani, Æra Gratiæ, Æra Martyrum, Æra

Ale-

Alexandrina, Æra Ægyptiorum a loco vbi primum inuenta eſt. Huius initium incidit in annum P. I. 4997. die 29. Aug., qui erat Æræ Ch. annus 284. Si autem conuertere velis annos huius Æræ in annos Æ. C., illis adde annos 283., & habebis annum Æ. C., in quem init annus ſignatus. Do exemplum: D. Ambroſius in Epiſtola ad Epiſcopos Emiliæ ait anno Diocletiani 93. celebratum fuiſſe Paſcha 16. Kal. Maij, ſi huic anno 93. addas 283. habebis annum Æ. C. 376. in quem iniuit annus ille 93. a die 29. Auguſti, fuit ergo Paſcha anni 377. E contrà ſi datis annis Æ. C. vis noſſe qui nam ſit annus Æræ Diocletiani, ſubtrahe 283., & habebis annum Diocletiani inchoantem 29. Auguſti.

Dionyſius, dictus exiguus, circà annum Æ. C. 530. abſurdum iudicans, vt in annis computandis impijſſimi huius Tyranni memoria haberetur, maluit a Chriſti natiuitate illos commenſurare, & ideo Æram inuentam a Panodoro Monacho Ægyptio in Occidentem tranſtulit. Licet autem circà annum, quo natus eſt Chriſtus variæ ſint opiniones, ipſi tamen placuit ab anno P. I. 4713., Cyclo Lunari 1., Solari 9., Ind: 3. Æram inchoare, quam proceſſu temporis Venerabilis Beda ad Kal. Ianuarij anni ſequentis deduxit, qui erat P. I. 1714.

Sed aduertendum eſt Baronium hanc Æram inchoare anno P. I. 4712. vſque ad annum Æ. C. 562., quo incipit vti Indictionibus. Panuinum illam inchoare anno P. I. 4113. non admittens correctionem Bedæ.

Alios illam inchoare eodem anno 4713. ſed a die 25. Martij, vt Angli, quam ideò dicunt Æram Incarnationis. Alios Kal. Septembris eiuſdem anni. Alios denique 25. Decembris, quam dicunt Natiuitatis.

Græci illam inchoant a die 6. Ianuarii, confundentes diem Natiuitatis cum die Epiphaniæ.

Eugenius IV. PP. ad ſuaſionem Card. Blondi circa annum Æ. C. 1431. iuſſit diplomata ſignari annis huius æræ.

Jn Gallia, & in Belgio introducta fuit anno 742., ſed a die Paſchatis. Denique Carolus JX. in Gallia præcepit hanc æram inchoari a Kal. Ianuarij, de quo vide Pagium ad annum 1564.

Nos

Digitized by Google

Nos autèm ſequimur Æram Communem a Beda reformatam, illam inchoantes a Kal. Ianuarij anni P.I. 4714., vtpote firmiſſimo totius Chronologiæ fundamento. Quòd ſi illam velis conuertere in annos P.I., annis datis huius Æræ adde 4713., & habebis annum P.I. decurrentem.

De Æris, & Annis Ægyptiacis.

LECTIO XXV.

ACturi de Æris Ægyptiacis præmittendum cenſeo Marshamum quandam Æram Ægyptiacam ſtatuiſſe in annum P.I. 2371., anno videlicet primo poſt Diluuium, verùm hæc vtitur annis Romanis non Ægyptiacis. Sciendum eſt igitur Ægyptios antè Romanos à Solis curſu annos dinumerare conſueuiſſe, erantq; aliquando bimeſtres, aliquando trimeſtres, aliquando quadrimeſtres, aliquando ſemeſtres, & denique menſium 12., ſinguli dierum 30., quòt videlicet ſunt ſigna, & gradus in Æquatore, quibus tandèm completis menſibus, addiderunt dies 5., quos Epagomenas, ſiue Appendices vocabant, ita vt annus eſſet dierum 365. neglectis horis illis, quæ in Kalendario Romano conſtituunt diem vnam, quæ additur in biſſextili, ex quo ſequitur ſpatio annorum 1460. Iulianorum haberi annos 1461. Ægyptios, ſi enim 1460. diuidas per 4. quotiens dat 365., quot ſunt dies in anno Iuliano, & cum ſingulis quadriennijs tranſactis, Neom. Thoth, qui eſt primus menſis, retrocedat per vnum diem, poſt annos 1460. redit ad eandem diem v. g. primam Ianuarij.

Hæc Periodus annorum 1460. dicitur Sothica, vel Canicularis; Sothis enim Caniculam, ſiuè Syrium ſignificat, quià ab obſeruatione huius Sideris annos metiebantur, vt docet Cenſorinus teſte Marshamo *fol.* 310.

Hàc annorum formâ non ſolùm vſi ſunt Ægyptij, ſed etiam Aſſyrij, Chaldæi, Medi, Perſæ, nec non plurimi Mathematicorum, quare his annis nihil in totâ Chronologiâ celebrius, nihil

cognitu magis neceſſarium, vtpotè qui exactiſſimus eſt temporum character, fallere neſcius, ideò Lectione ſequenti dabimus regulas ad illos conuertendos in annos Iulianos, & è contrà, ſicut etiam ad cognoſcendum in quam diem anni Romani incidat Neomenia Thoth.

Anni iſti Ægyptiaci dicuntur etiam anni Nabonaſſari ab Æra huius Regis; pro quo ſciendum eſt omnes ferè Reges propriam Æram efformare conſueuiſſe, vt nunc faciunt Pontifices, Imperatores, & Reges, ſed nulla illarum diù inualuit, niſi illa Nabonaſſari, quem alij volunt fuiſſe Salmanaſarrem Regem Aſſyriorum, alij Berodach, vel Merodach filium Baladam Regem Babylonis, qui excuſſit iugum Aſſyriorum, *de quo 4. Regum cap.* 20. 12., *& Iſaias cap.* 39. 1., ſed probabiliùs dicendum eſt neutrum eſſe, ſed alium omninò ab his diuerſum, eorumque anteceſſorem in Regno Babylonico. Hic ergò regnare cœpit Babylone anno P.I. 3967. die 26. Februarij, annis 747. antè Æram communem, quod ab omnibus Chronologis vnanimiter conceditur. Ab eâ ergo die, & anno incipit Æra Nabonaſſari.

Dicuntur etiam anni iſti Ægyptiaci vagi, & non reformati ad differentiam fixorum, & reformatorum. Pro quo ſciendum eſt poſt Actiacam victoriam, cum Auguſtus Ægyptum in Prouinciam Romanam redegiſſet anno P.I. 4684., iuſſiſſe vt Ægyptij diem adderent intercalarem appendicibus anni præcedentis biſſextilem Romanum, ſeruato in reliquis ordine, & nomine menſium, & annorum. Verùm hoc decretum non fuit executioni mandatum niſi anno P.J. 4685. Nabonaſſari 720. & non 724. vt vult Beueregius, quo anno Neom. Thoth incidere debebat in diem 29. Auguſti, quæ erat dies 242. à Kal. Ianuarij, eò quòd Februarius adhuc haberet dies 29. in anno communi, & 30. in biſſextili, licèt inciderit in diem 28. ob errorem Pontificum in intercalando, de quo egimus ſuprà Lect. 8., quo non obſtante, Ægyptij annos ſuos inchoant à die 29. Auguſti.

Sed aduertendum eſt tripliciter inchoari Æram ab Actiacâ victoriâ; primò ab eo anno, quo contigit, qui fuit P. J. 4683. ſecun-

ſecundò ab anno P. I. 4684. cùm, defuncto Antonio, & Cleopatra, Octauianus completam victoriam reportauit, tertiò ab anno 4685. cùm primùm Ægyptij annos ſuos reformare cœperunt, ideò hæc tertia Æra dicitur Actiaca, Ægyptiaca reformata, Alexandrina, Thebana, anni Auguſtorum, Eliaci, Coptitarum, & Æthiopum, ſic enim ab Auctoribus diuerſimodè denominantur; ſi autem annos huius æræ conuertere velis in anno P.I., illis adde 4684., & habebis annum, intrà quem in Auguſto incipit annus æræ ſignatus, vel ſi ab annis P. I. ſubtrahas annos 4684. habebis annum huius æræ inchoantem in Auguſto.

Ptolemæus, qui floruit circà annum Æræ comm. 130., alio pacto annos Ægyptiacos reformauit, addendo videlicèt poſt annos 120. menſem vnum dierum 30., hic enim numerus eſt quotiens annorum 120. ſi per 4. diuidantur, & hoc pacto annus redibat ad eamdem ſedem dierum Iulianorum, ideò hæc annorum forma dicta eſt Ptolemaica.

Menſium Ægyptiorũ nomina habes in præſenti Laterculo, in quo, præter nomina ſuo ordine digeſta, eſt in prima columna numerus dierũ expanſus, & in ſecunda numerus dierũ collectus, vt ſcias quot diebus diſtet vnuſquiſque à Neom. Thoth. Aduertẽdo quod numerus dierum collectorum competit diei vltimæ cuiuſlibet menſis v. g. 300. diei vltimo menſis Pauni, & ſic de alijs.

1.	Thoth	30.	30.
2.	Paophi	30.	60.
3.	Athyr	30.	90.
4.	Choiac	30.	120.
5.	Tybi	30.	150.
6.	Mechir	30.	180.
7.	Phamenoth	30.	210.
8.	Pharmuthi	30.	240.
9.	Pachon	30.	270.
10.	Pauni	30.	300.
11.	Epiphi	30.	330.
12.	Meſſori	30.	360.
	Appendices	5.	365.

De Conuerſione annorum, & Æræ Ægyptiacæ in Annos P. I.

LECTIO XXVI.

AD conuertendos annos Æræ Nabonaſſari in annos P. I. nota has ſummas: 1., 227., 1688., 3149., nam in prima ſumma incæpit hæc æra, in reliquis tranſiuit de Ianuario in 31. Decembris anni eiuſdem Iuliani, ſi ergo annus Nabonaſſari ſit in primo interuallo, illi adde annos *3966.*; ſi in ſecundo, adde *3965.*; ſi in tertio, addè *3964.*; ſi excedat vltimam ſummam, adde eidem ſummæ annos *1461.*, & deindè adde annos *3963.*, ratio autem quarè minuatur vnitas eſt iſta, quià annus Ægyptiacus, cùm peruenit ad illas ſummas, eſt minor vnitate annis Iulianis. Explico exemplo: Ait Ptolemæus anno Nabopolloſari 5., qui eſt 127. Nabonaſſari ſecundùm Ægyptios, Athyr 27. ſequente 28., Lunam defeciſſe; huic annorum ſummæ, cum ſit minor 227., addo *3966.*, & dant 4093. hic eſt annus P. I., quo contigit hæc Eclypſis, de qua nos in Chronico. Si è contrà velis conuertere annos P. I. in Nabonaſſaræos nota has ſummas: *3967.*, *4193.*, *5653.*, *7113.*, inter quas eſt diſtantia annorum *1460.*, exceptâ prima ſummâ, inter quam, & ſecundam eſt diſtantia annorum *226.*, qui ſi diuidantur per *4.* quotiens eſt *56.* quot ſunt à die *26.* Februarij excluſiuè ad 1. Ianuarij. Si ergo annus Per. Iul. propoſitus ſit minor prima ſummâ, non poteſt conuerti, nam anno *3967.* initium habuit hæc Æra; ſi ſit minor ſecundâ, ſubtrahe anno *3966.*, ſi minor tertia, ſubtrahe *3965.*, & ſic ſucceſſiuè, vt diximus ſuprà, quia, quâlibet ſummâ completâ, anni Ægiptiaci creſcunt per vnitatem. Dò exemplum: Volo ſcire anno P. I. *6433.*, quinam ſit Æra Nabonaſſari, & cum ſit

minor

minor quarta ſumma, ſubtraho annos *3964.*, & remanẽt *2469.*; hic ergò eſt annus Nabonaſſari hoc anno incipiens.

Ad cognoſcendum autèm in quam diem incidat Neomenia Thoth, qui eſt menſis primus, aduertendum eſt annos Ægyptiacos conſtare menſibus 12., qui ſinguli habent dies 30., & prætereà diebus 5., qui dicuntur Epagomenæ, ſiuè Appendices, vt diximus ſuprà. Hoc poſito: notandæ ſunt hæ ſummæ in annis P. I. *2733.*, *4193.*, *5653.*, *7113.*, & ſic ſucceſſiuè ſi vltimæ ſummę addas annos *1460.*, his enim annis Neomenia Thoth tranſit de Ianuario in 31. Decembris, igitur, dato quolibet anno P. I. illum ſubtrahe ab aliqua ex allatis ſummis, quæ ſit illi immediatè ſuperior, & reliquum diuide per 4., ſi in diuiſione remanent aliqua fracta, adde quotienti vnitatem, quam additionem facies etiam, ſi fuerit minùs, quam 57., licèt tunc nulla ſupereſſent fracta; hoc poſito: vide cuinam diei in anno Juliano competat dictus quotiens, ille enim erit primus dies menſis Thoth. Dò exemplum: anno P. I. *6432.* volo ſcire in quam diem incidet Neomenia Thoth.

Igitur *6432.* ſubduco à ſumma *7113.*, & reliquum eſt *681.* quod diuiſum per 4. dat quotientem 170. cum vno fracto, addo ergo eidem quotienti vnitatem, & dant 171., qui numerus competit diei 20. Iunij in anno Iuliano, ſi autèm eidem ſummæ addas dies 11. ablatos per Correctionem Gregorianam, habebis 182., qui numerus competit diei 1. Julij in forma Gregoriana. Dico ergo Neom. Thoth anno *6432.* incidere in diem 20. Iunij in forma Juliana, & in diem 1. Iulij in forma Gregoriana.

Si autem ſcire velis in quam diem incidat Neom. Thoth anno P. I. *6433.* hanc ſummam ſubducito à *7113.*, & remanent *680.*, quæ diuiſa per 4. dant 170. ſine fractis, quare quotienti nihil addes, competit autem 170. diei 19. Iunij, non enim ſit caſus, quòd annus ſit biſſextilis, in quo 170. competit diei 18. Junij, ſi autem addas dies 11. ablatos per Correctionem Gregorianam, dabit 181., quod competit diei 30. Iunij, & hac die erit Neomen. Thoth non ſolùm anno P. I. *6433.*, ſed etiam per tres annos ſequentes, vt conſideranti patebit.

Si

Digitized by Google

Si verò Neomeniam Thoth cognoſcere velis ex annis huius Æræ; hac regula vtere: Annos Æræ diuide per 4. neglectis fractis, deindè quotientem ſubtrahe à 57. ſi illo ſit minor, ſi ſit maior, ad 57. adde 365., & dabit 422., quam additionem replicabis quoties numerus ſubtrahendus excedet, vide poſteà, in quam diem incidat numerus reſiduus. Dò exemplum: diximus annum P. I. 6433. eſſe huius Æræ 2469., quam ſummam diuido per 4., & quotus eſt 617. quem ſubtraho à 787., & remanent 170., qui numerus competit diei 19. Iunij (non enim ſit caſus de die biſſextili,) cui addendo 11. dies ablatos per Correctionem Gregorianam, dat 181., quod competit diei 30. Iunij. Igitur die 30. Iunij anno 6433. erit Neomenia Thoth. Aduertendum eſt tamen, quòd ſi annus Nabonaſſaræus excedat 1472. ſiue P. I. 5437., & facta diuiſione, nihil ſupeſit, abijcienda eſt vnitas à quoto priuſquam ſubductio fiat; v. g. anno Nabon. 2460. diuiſo per 4. dat 615. ſine fractis, igitur ablata vnitate remanent 614., quæ ſubtracta à 787., remanent 173., qui numerus competit diei 22. Iunij, vel additis 11., diei 3. Iulij, quod eſt obſeruandum, ne erretur in computo.

Aduertendum tamen huiuſmodi regulas non valere pro annis, qui interceſſerunt à correctione Kalendarij factâ à Iulio Cæſare anno P. I. 4669., qui erat Nabon. 704., vſque ad annum P. I. 4721. Nabon. 766., tùm ob anticipatos intercalares, tùm ob diem ablatum menſi Februario, & additum menſis Sextili ab Auguſto anno P. J. 4706., ideò anno P. I. 4683., quo contigit Actiaca Victoria, Neomenia Thoth ex regulis allatis erat die 243. à Kalendis Ianuarij, qui debebatur diei vltimo Auguſti, ſiue haberet dies 30., ſiue 31., & tamen contigit die 28. ob anticipatos biſſextiles, quod maximè eſt perpendendum, ſic etiam annum P. J. 4713. contigit die 22. Auguſti, cùm deberet contingere die 23., & ſic de alijs.

Ad cognoſcendum autèm tùm dies, in quos incidunt Kalendæ aliorum menſium, tùm feriam, in quam incidunt ipſæ Kalendæ, appono præſens Pinacidium.

1. Thoth

1. Thoth	30.		3.	7. Phamenoth	30.	180.	1.
2. Paophi	30.	30.	5.	8. Pharmuthi	30.	210.	3.
3. Achyr	30.	60.	0.	9. Pachon	30.	240.	5.
4. Choiac	30.	90.	2.	10. Pauni	30.	270.	0.
5. Tybi	30.	120.	4.	11. Epiphi	30.	300.	2.
6. Mechir	30.	150.	6.	12. Meſſori	30.	330.	4.
				Appendices	5.	360.	6.

In prima columnâ ſunt menſium Ægyptiorum nomina propria. In ſecunda dies cuiuslibet menſis. In tertia dies addendi diei Neomeniæ Thoth, vt ſciatur dies Neomeniæ cuiuslibet menſis. Dò exemplum: Diximus ſuprà anno P. I. 6424. Neomeniam Thoth competere diei 184. à Kalendis Ianuarij, quæ eſt 3. Iulij, nunc volo ſcire in quam diem incidet Neomenia menſis Pachon, igitur ad 184. addo 240., qui dant 424., à quibus ſubtraho 365., remanent 59., qui numerus competit diei 28. Februarij anni 6425., hac ergo die erit Neomenia Pachon, & ſic de reliquis.

Jn quarta denique columnâ ſunt dies addendi anno currenti Nabonaſſari, quo numero diuiſo per 7. fracta indicant feriam, in quam incidit Neomenia illius menſis. Dò exemplum: anno P. J. 6424. eſt annus Nabonaſſari 2460. illi addo 3., & dat 2463. quod diuiſum per 7., remanent fracta 6., dico ergo Neomeniam Thoth incidere in feriam 6., quod patet, nam eo anno Lit. Dominicalis eſt D., & diei 3. Iulij eſt affixa litera B. Sic etiam addo 5., & dant 2465., quod diuiſum per 7., remanet 1., & dico Neomeniam Pachon fore feria 1., & ſic eſt, nam diei 28. Februarij eſt affixa litera C., quæ anno P. J. 6425. eſt Dominicalis vſque ad eam diem.

Ad conuertendos autem annos, & dies Ægyptios reformatos in annos, & dies Iulianos, aduertendum eſt in quantitate dierum vtroſque concordare, quare, cum hæc Æra inchoauerit anno P. I. 4685. die 29. Auguſti, datis annis illius, ſi addas annos 4684. habebis annum P. I. intra quem in Auguſto iniuit annus Ægyptius ſiguatus. Vel ſi ab annis P. I. ſubtrahas annos

4684.

4684. habebis annum huius Æræ inchoantem in Auguſto, vt diximus ſuprà. Si autem vis noſſe in quam diem menſis Romani incidat dies ſignatus huius Æræ: Neom. Thoth ſemper ſtatue in die 29. Auguſti, niſi annus ille inchoet immediatè antè annum biſſextilem, tunc enim Neom. Thoth incidit in diem 30. Auguſti, eo quod annus, qui terminat, habeat Appendices 6. Hoc poſito: cuilibet menſi aſſigna dies 30., & Appendicibus dies 5., vel ſex, ſi annus terminat immediatè antè noſtrum biſſextilem, hoc enim pacto facilè cognoſces in quam diem Iulianam incidant dies menſium Æxyptiorum. Dò exemplum: D. Ambroſius *Epiſtolarum lib.* 10. *Ep.* 83. *ad Ep. Emiliæ in fine* ſic ait: *Sicut* 76. *anno Imperij Diocletiani factum eſt, nam tunc* 28. *Pharmutij menſis, qui eſt* 9. *Kal. Maij Dominicum Paſcha celebrauimus*. Si vis noſſe quinam eſſet annus, & dies ſignatus in Æra comm., vide quo anno incæperit Æra Diocletiani, & inuenies illius initium anno Æ. C. 284. die 29. Auguſti, igitur ad 283. (nam 284. fuit annus primus huius Æræ) adde 76., & dant 359., hic ergo erat annus Æ.C. à S. Doctore ſignatus, quò in Auguſto iniuit annus 76. Diocletiani.

Porrò dies 28. Pharmutij eſt 238. à Neom. Thoth, quæ hoc anno, vtpote præcedente annum 360. biſſextilem, iniuit die 30. Auguſti, quæ eſt dies 242. à Kal. Ianuarij. Hanc ſummam, dempta vnitate, adde ad 238., dabunt 479., à qua ſubtrahe 365. anni 359., remanent dies 114. anni 360., qui numerus in biſſextili competit diei 23. Aprilis, qui eſt 9. Kal. Maij; vides ergo benè dixiſſe S. Patrem eo anno fuiſſe celebratum Paſcha die 28. Pharmuthi, ideſt 23. Aprilis, fuit enim Nouil. Niſan Aprilis die 2. 16. 22., & Plenil. die 17. 14. 44. Litera verò Dominicalis A., quæ eſt affixa ipſi diei 23. Aprilis.

De

De alijs æris, quę vtuntur Annis Ægyptiacis.

LECTIO XXVII.

ÆRa Philippea à Philippo Aridæo Alexandri M. Fratre nomen ſumpſit, & ipſa quoque vtitur annis Ægyptiacis vagis. Initium habuit anno Nabon. 425. P. I. 4390. die 12. Nouembris, cùm eâdem die inijſſet Neomenia Thoth anni 425., mortuo Alexandro menſe Iulio, ſiue Quintili præcedente. Igitur, datis annis huius Æræ, illis adde 424., & habebis annos Nabonaſſari, vel ab annis Nabon. ſubtrahe 424. & habebis annos Æræ Philippi.

Æra Alexandrina diuerſimodè ab Auctoribus explicatur, aliqui enim ſub hoc nomine intelligunt Periodum Calippinam, quæ cœpit anno P. I. 4384., & vtitur annis Iulianis. Alij cum Beueregio intelligunt Æram Seleucidarum, de qua agemus infra Lect. xxviii. Alij deniq; Æram Alexandrinam denominant ab Urbe Alexandria, quæ vtitur quidem annis Ægyptiacis, ſed reformatis, & illius initium ſtatuunt in annum P. I. 4997. Æræ Com. 284., die 29. Auguſti, de qua egimus ſupià.

Ærà Iezdegirdica à Iezdegirdo vltimo Perſarum Rege nomen habuit, & vtitur annis Ægyptiacis vagis, cœpit autem anno P. I. 5345., Æræ communis 632. die 16. Iunij, Nabon. 1380. Choiac 1., vt vult Beueregius, quarè ad conuertendos annos Æræ communis in annos huius Æræ, ſi minor ſit, quam 1300. ſubtrahe 631., ſi verò excedat 1300. ſubtrahe 630., & reſiduum dabit annum huius Æræ. E contrà annos huius Æræ conuertere volens in annos Æræ communis, ſi præcedat 670., adde 631., ſi ſubſequatur, adde 630., & reſultans eſt annus Æræ communis. Dò exemplum: ab anno 1719., cùm excedat 1300., ſubtraho 630., & remanet 1089. iniens hoc anno.

Ad cognoſcendum autem quandonam annus incipiat, ſiue Neom. menſis primi, qui eſt Feruardin, annum Iezdegirdicum per 4. diuide, quotum ſubtrahe à 167., & reliquus eſt dies à Kal. Ian., quo Feruardin init, ſi autem nullum remanet fractum, vnitatem ex quoto ſubtrahe: ſed poſt annum Iezdeg. 433. Ch. 1064. vnitas ex quoto ſubducenda eſt, etiamſi fractum 1. remaneat. Dò exemplum: anno Æ.C. 1720. eſt Iezdegargicus 1090., qui diuiſus per 4., remanet quotus 272., & duo fraſta, nihil ergo eſt à quoto ſubducendum; igitur 272. ſubduco a 167., quod cum fieri non poſſit, ad 167. addo dies 365., & dant 532., à quo numero ſubtraho 272., & remanent 260., qui numerus competit diei 17. Septembris, cui numero addo 11. dies correctionis, & dant 28. Igitur die 28. Septembris incipiet annus Perſicus 1090. Nomina menſium Perſicorum, ſiue Ieſdegardæ, vide *in Beueregio*, *Ricciolio*, *& infrà in noſtro Kalendario Lect.* 51.

Aduertendum primò, quòd Neomenia Feruardin ſemper incidit in eamdem diem cum Neomenia Choiac, anni Nabonaſſaræi.

Aduertendum ſecundò in inquirendo dies Kalendarum nullam eſſe mentionem habendam diei biſſextilis, ſeu excreſcentis, ideòque dicimus diem 260. à Kalendis Ianuarii competere diei 17. Septembris, licèt in biſſextili competat diei 18., quod eſt maximè aduertendum etiam in anno Nabonaſſaræo, quoties inquiritur initium ex annis ipſius Æræ.

De

De Æra Seleucidarum, ſiue Græcorum, & alijs æris.

LECTIO XXVIII.

HEbræi poſt Græcorum Monarchiam, cuius fundamenta iecit Alexander Magnus, vt etiam Orientales ferè omnes vtebantur Æra, quam Alexandream dixerunt, nec non Æram Grçcorum, Contractuum, Seleucidarum, Dhilkalnaim, hoc eſt Bifrontis, & annos Grçcorum, omnibus enim his nominibus appellatur. Eſt autem duplex, alia Syriaca ſiuè Hebraica, alia Caldaica, ſiue Antiochena; prima iniuit anno P. I. 4402. in Niſan; ſecunda verò in Tyſri, ſiuè idibus Octobris, vel, vt vult Beueregius, Calendis eiuſdem menſis, ſed dubitatur an inierit eodem anno P. I. 4402., vel 4403. poſt menſes 18. ab inceptâ primâ, hæc autem ſecunda eſt probabilior opinio, nam ex 1. Machab. c. *6.* *16.* Mortuus eſt Rex Antiocus Illuſtris anno 149. Æræ Hebraicæ, qua vtitur iſte liber 1., & annus coincidit cum anno 4550. P. I. à Martio, ſiue Aprili, vſque ad Ianuarium, nam ex tunc incipit annus 4551. Rursùs ex lib. 2. Machab. cap. 2., qui vtitur Æra Chaldaica, habetur Lyſiam Antiochi Eupatoris Curatorem ſcripſiſſe Epiſtolam Iudæis poſt mortem Antiochi Illuſtris anno 148. in menſe Dioſcori, qui eſt Adar, ſiue Februarius, & Eupatorem illis ſcripſiſſe die 15. menſis Xantici, qui eſt Niſan anni 148., ſi ergo hæc Æra incæpit anno P. I. 4402. in Autumno, annus, quo ſcripſerunt, cepiſſet anno P. I. 4549., & per conſequens ſcripſiſſent ante mortem Antiochi. Dicendum eſt ergò incipere anno P. I. 4403., ſi enim ad 148. addas 4402. habebis annum illum incæptum in Autumno anni 4550., & eos ſcripſiſſe huiuſmodi Epiſtolas in Vere anni P. J. 4551., cùm anno præcedenti in Æſtate mortuus eſſet Antiocus Jlluſtris.

 Igi-

Jgitur, vt facilè poſſis annos Æræ huius conuertere in annos P. J. & è contrà: datis annis Æræ adde 4401., & habebis annum P. I., vel ab annis P. J. ſubtrahe 4401., & habebis annum huius Æræ Hebraicæ. Si verò demas 4402. habebis annum Æræ Chaldaicæ incipientem ab Autumno, vel ſi demas 4402. habebis annum Æræ Chaldaicæ deſinentem in Autumno. Dò exemplum: Ab anno P. J. 6433. ſubtraho 4401., & remanet annus 2032. Æræ Hebraicæ, & 2031. Æræ Chaldaicæ incipiens in Autumno, vel 2030. deſinens eodem Autumno.

De Annis, Menſibus, & æra Arabica, ſiue Turcica.

LECTIO XXIX.

ARabes, & Turcę annos ſuos non à Sole, ſed à Lunà tantùm dimetiuntur, annoſq; conſtituunt menſium, ſiue Lunationum 12., quarum quęlibet habet dies 29. horas 12. Kelachin 792. ſiuè minuta 44., ciuilitèr verò dies 30., & 29. intercalaritèr, ſed in anno abundanti, ſiue Embolismali vltimo menſi dant dies 30., cùm in anno communi non habeat niſi dies 29. De quo *Ricciolius*, *Mullerus*, *&* *Beueregius*.

Menſes ſuos Arabes auſpicantur non à Lunę Syzygiâ verâ, vel mediâ, ſed à prima Phaſi, videlicet cùm primùm, poſt Solis occaſum, Luna ſe conſpiciendam prębet, quod non fit niſi poſtquam pręteriere horę 27. 30. à renouatione verâ, vel mediâ, Menſium autem nomina habebis infrà in Kalendario Turcico Lectione XLVIII.

Ijdem vtuntur Æra Muhamedis, ſiue Maumetis, hic autem illam auſpicatus eſt ab anno Ærę communis 622. die 16. Iulii, quę incidit in feriam 6., ideòq; Turcę hanc diem feſtiuam habent. Fuit autèm Lunæ renouatio Aſtronomicè die 14., Ciuiliter die 15., ſed prima Phaſis non apparuit niſi in Veſpere præcedente diem 16., vt docet Mullerus.

Ratio

Ratio autem auſpicandi ab hac die ſuam Æram hęc fuit: Cum eo tempore Chriſtiani annos ſuos dinumerarent à Diocletiani perſecutione in Martyres, & Maumetes hac nocte ob ſua flagitia fugiſſet à Mecha ad Vrbem Medinam, ideò illam dixit ſuum Martyrium, & lingua Arabica Hegiram, voluitq; ab ea Æram ſuam auſpicari.

Ad conuertendos annos Turcarum in annos Æræ communis, & è contrà, dant varias regulas Ricciolius, Mullerus, & alii, pro quo.

Aduertendum annos Lunares Arabicos eſſe preciſè dierum 354. h. 18. m. 44. neglectis ſec. 38. 10. qui ſunt in anno Lunari. Annos verò 30. Lunares dare præciſè dies 10631., neglectis m. 19. 5. qui ſunt in anno Gregoriano, Annum verò Solarem dare dies 365. h. 6., per nos autem dies 365. h. 5. m. 49. 12. quarè anni eorum 30. Solares dant dies 10957. h. 12., & hic excedit Lunarem diebus 326. h. 12., quæ in totum ſunt horæ 7836., Cyclum ergo efformant non 19. annorum, ſed 30., quem nos Cyclum Arabicum dicemus, cuius anni 19. ſunt communes dierum videlicet 354., & 11. Emboliſmale dierum 355. additâ vnâ die menſi vltimo anni, ſunt autem Emboliſmales 2. 5. 7. 10. 13. 15. 18. 21. 24. 26. 29. hoc præſuppoſito.

Ad conuertendos annos Ærę comm. in annos Hegiræ hâc vtere regulâ. Ab annis datis ſubtrahe 621., reſiduum diuide per 33. & quotientem adde illi reſiduo, ille enim erit annus Hegiræ decurrens, & occupans aliquam partem illius anni Æræ com., ratio autem quarè diuidatur per 33. eſt iſta, quia anni 33. Solares dant per ipſos dies 12053. 6., anni autem 33. Lunares dant dies 11694. h. 2. m. 24., Solares ergo excedunt Lunares diebus 359. h. 3. m. 36., à quibus ſi detrahas annum integrum Lunarem dierum 354. h. 8. m. 48., remanent tantùm dies 4. h. 18. m. 48., igitur ſingulis annis 33. Solaris excedit Lunarem anno integro, & ideò tot anni adduntur, quot ſunt quotientes. Nunc dò exemplum: Volo ſcire anno 1712. Æræ comm. quis ſit annus Hegiræ. Subtraho ab illis 621., & remanent 1091., quæ diuiſa per 33. dant quotientem 33., quod additum ad

1091.

1091. dat annum 1124., hic ergo annus Hegiræ occupat partem anni Ch. 1712.

Ad conuertendos autem annos Hegiræ in annos Ch., & videndum quonam anno, & die incipiat: Anno propoſito, ſubtrahatur vnitas, vt habeantur anni completi, hi autem diuidantur per 30., qui eſt Cyclus Arabicus; quot enim erunt quotientes toties anni Arabici anticipabunt annos Iulianos per dies 326., & horas 12., qui dies conſtituunt horas 7836., quotiens ergo multiplicandus eſt per 7836., & ſi in prima diuiſione remanent fracta, multiplicanda ſunt etiam per 7836., & reſultatum diuidendum per 30., quotiens enim dabit horas per regulam proportionis, & ipſe addendæ ſunt ad ſummam primæ multiplicationis, deindè tota ſumma eſt diuidenda per 8766., quot videlicet ſunt horæ, quæ conſtituunt annum Iulianum, & hoc pacto quotiens indicabit annos Iulianos, ideò quotientem ſubtrahe ab anno popoſito Hegiræ, & eius loco adde annos 622., qui eſt annus primus Hegiræ, hoc enim pacto habebis annum Æræ Chriſti, quo terminauit annus propoſitus. Rurſùs reſiduum diuiſionis factæ per 8766. diuide per 24., adeò vt ex horis dies conſtituas, & ſi fracta excedant 12. adde quotienti vnitatem, quotientem verò ſubtrahe à 196., hic enim eſt dies 15. Iulij, qui præceſſit diem primum Hegiræ, quòd ſi numerus ſubtrahendus excedit 196. huic adde 365., & dabit 561., ſed annorum quotienti adde vnitatem, hoc enim pacto habebis annum, & diem à Kalend. Ianuarij, quo terminauit annus propoſitus in forma Iuliana, cui ſi addas dies ablatos per correctionem Gregorianam, habebis diem in forma Gregoriana, & die ſubſequenti incipiet annus primo loco propoſitus. Dò exemplum: Volo ſcire quo anno, & die incipiat annus Hegiræ 1124. aſſumo ergo 1123.

Hoc

Hoc pacto 30)1123(37. Igitur tùm 37. tùm 13. multip. per 7836.

13. 7836. 7836.

37. 13.

30)101868(3395.

289932.

3395. 18.

8766)293327(33.

24)4049(168. Huic num: 168. addo 1.

Ab annis Hegiræ —— 1123.	ob frac: 18., dant 169.
Subtraho —— 33.	A diebus 196.
——	Subtraho 169.
Remanent —— 1090.	——
Addo —— 622.	Remanent 27.
——	Annus ergo Hegiræ 1123.
& dant 1712.	terminat anno Æ. com. 1712.

die 27. à kal. Ianuarij Stylo Iuliano, & die 38. ab ipſis kal. Jan. Stylo Gregoriano, quæ eſt dies 7. Februarij.

Ex quo patet annum Hegiræ 1124. incipere die 28. Ianuarij Stylo Veteri, & 8. Februarii Stylo Gregoriano anno Æ. Chr. 1712., ſed errat.

Ideò ad indagandum an benè proceſſerit hæc regula, duobus modis id fieri poteſt: primò vide, quâ die terminauit annus præcedens 1122., & cognito, quòd terminauerit die 38. à kalendis Ianuarij Stylo Iuliano, his adde dies 355. anni 1123., fuit enim Emboliſmalis, & dant dies 393., à quibus ſubtrahe dies 365. anni Iuliani 1711., & remanent dies 28. à kal. Ianuarij, non verò 27., vt apparebat ex computo dierum.

Alia regula eſt iſta. Vide eo anno in quam feriam incidat Neomenia menſis primi, quod ſit hoc pacto: Annus propoſitus diuiditur per 210. hi enim anni dant hebdomadas exactas, ideò de quotiente non curatur, reſiduum diuide per 30., & quotientem multiplica per 5. Vide etiam fracta, ablatâ ab eis vnitate, quot annos habeant cauos, ideſt dierum 354., & quot plenos ideſt die-

rum

rum 355. Cauos multiplica per 4., & plenos per 5., ratio harum multiplicationum eſt, quia anni 30. præter integras hebdomadas dant dies 5., ideò quotiens multiplicatur per 5., anni caui, præter hebdomadas 50., dant dies 4., & anni pleni, ideſt Emboliſmales dant dies 5., ideò illi per 4., iſti per 5. multiplicantur; deinde omnes iſtę multiplicationes colliguntur in vnum, addito 6., quod indicat Neomeniam anni primi Hegiræ, & reſultatum diuiditur per 7. ſi nihil remanet, indicat Neomeniam illius anni incidiſſe in feriam ſeptimam; ſi remanent fracta, eorum denominator indicat feriam, in quam incidit Neomenia.

Hoc pactò 210)1123(0.
30) 73(2.
13.

Quotiens 2.
multiplicatus per 5.
dat 10.

remanent 13. in quibus continentur
anni Emboliſmales 5.
qui multiplicati per 5.
dant 25.

anni caui 8.
qui multiplicati per 4.
dant 32.

Reſultatũ ex Emboliſ. 25.
Ex quotiente 2. 10.
Character anni primi 6.
Hi numeri per add. dant 73.

Si autem diuidas 73. per 7. remanent 3. fracta, ergo Neomenia huius anni 1124. incidit in feriam tertiam, quod probatur hoc pacto: annus 1712. habet Cyclum Solarem 13., qui in formâ Julianâ dat Lit. Dominicalem F. E., & Stylo Gregoriano C. B., ſi ergo menſe Januarij Lit. Dom. erat F., feria 3. fuit die 29., cui eſt affixa Lit. A. Ergo annus 1123. terminauit die 28., & non die 27. Stylo Iuliano. Rursùs Stylo Gregoriano in Januario erat Lit. Dom. C., ergo feria 3. incidit in diem 9. Februarij ſignatam Lit. E., & annus præcedens terminauit die 8., & non die 7. Februarij. Dicendum eſt ergo hoc anno non benè proceſſiſſe calculũ, qui rarò errat, corrigendus tamèn per duas regulas ſuprà poſitas.

Co-

Cognitâ Neom. Mucharam, ſiue menſis primi, ſi velis cognoſcere in quam feriam incidant Neomeniæ aliorum menſium, vide quot menſes præterierint completi ad illum, cuius Neomeniam requiris: cauos ideſt dierum 29. ſimpliciter enumera, plenos per 2. multiplica, nam caui præter hebdomadas 4. dant diem 1. pleni autem dies 2.; multiplicationis reſultatum vni cum numero feriæ, in quam incidit Neomen. Mucharam, deinde totum diuide per 7., nam fracta indicabunt feriam, in quam incidit Neomenia menſis quæſiti. Dò exemplum: Volo ſcire anno 1124. in quam feriam incidat Neom. menſis Ramadam, qui eſt nonus in anno Arabico. Octo menſes dant quatuor cauos, & quatuor plenos. Caui dant 4., pleni dant 8., in totum 12., quibus addo 3. Neom. Mucharam, & dant 15., quod diuiſum per 7., remanet 1., igitur dico Neom. Ramadam fore hoc anno feria 1., & itâ eſt, nam incidit in diem 2. Octobris Stylo nouo, cui eſt affixa Lit. B., quæ hoc anno eſt Dominicalis. Hæc de anno Arabico dicta ſufficiant.

De modo inueniendi dies Menſium in Annis Romanis.

LECTIO XXX.

Romani antè Julium Cæſarem habebant menſes quatuor dierum 31., videlicet Martium, Maium, Iulium, & Octobrem, quos ideò plenos vocabant; cæteros verò dierum 29., ideò dictos menſes cauos. Rursùs primum diem cuiuslibet menſis dicebant kalendas, quintum in cauis, & ſeptimum in plenis dicebant Nonas, tertiumdecimum in cauis, & quintumdecimum in plenis Idus, vel Eidus vocabant; dies reliquos, qui præcedebant Nonas, dicebant ante Nonas; qui erant poſt Nonas ante Idus; & qui poſt Idus, antè kalendas menſis ſubſequentis; ad conuertendos autèm hos dies menſium vulgarium, vel è contrà his vtere regulis.

P Ad

Ad cognoſcendos dies antè kalendas adde menſi dies duos, deindè ſubtrahe datum numerum, nam reliquum ſignabit diem antè kalendas, vel diem menſis vulgarem. Dò exemplum: Volo ſcire ſexto kalendas Martij cui diei vulgari competat. Februario dierum 28. addo 2., & dant 30., ſubtraho 6., & dant 24., ideò dico id competere diei 24. Februarij, & idem replicatur etiam in anno biſſextili, licèt competat diei 25., vtroque enim die dicitur ſexto kal. Martij.

Pro Nonis, & Idibus adde diem vnum, deindè datum numerum ſubtrahe à die ſignato pro Nonis, & Jdibus menſium cauorum, & plenorum. Dò exemplum: Volo ſcire die 2. Ianuarij quænam ſit in anno, ſeù formâ Romanâ, cùm Ianuarius ſit menſis cauus, habet Nonas die 5., addo vnitatem, & dat 6., ſubtraho 2., & remanent 4., dico ergo diem 2. Ianuarij eſſe 4. Nonas. Idem dic de alijs.

Aduertendum etiam in eandem feriam incidere diem 1. 8. 15. 22. 29., quarè ſi menſis incidat in feriam 6., erit etiam F. 6. dies 8. 15. 22. 29., & F. 1. dies 3. 10. 17. 24. 31., & ſic de aliis.

Ad cognoſcendum in quam feriam incidat quælibet dies menſis, hac vtere regulâ. Annos datos completos diuide per 4., totidem enim ſunt biſſeſtiles in eis contenti, quos addes numero annorum præcedenti, ſi autèm annus ſignatus ſit antè correctionem Gregorianam, ſubtrahe vnitatem, ſi poſt correctionem Gregorianam, præter vnitatem, tot ſubtrahe, quot dies fuerunt ablati per correctionem, reliquum diuide per 7., & fractis adde dies, qui prætererunt à Kal. Januarij, vſque ad diem quæſitum incluſiuè; Totam ſummam diuide per 7., nàm denominator fractorum dabit feriam eâ die decurrentem. Dò exemplum. Volo ſcire anno 1725. in quam feriam incidet dies 25. Martij. Diuido 1724., qui ſunt anni completi, per 4., & dant 431., qui numerus additus ad 1724. dat 2155., ab his ſubtraho vnitates 12., & remanent 2143., quę diuiſa per 7. remanet vnitas, cui addò dies 84., & dant 85., quæ diuiſa per 7., remanet vnitas, erit ergo dies 25. Martij feriâ 1.

Si autem per totum præſens ſæculum 1700. vis ſcire facili methodo Cyclos quolibet anno decurrentes, hac vtere regulâ.

Abla-

Ablatis millenis, & centenis, reliquis adde vnitatem, & ſubtractis integris Cyclis habebis Cyclum Solarem. Adde 10., & habebis Cyclũ Lunarẽ. Adde 8., & habebis Cyclũ Indictionis. Adde 29., & habebis Periodum Dionyſij, ſiuè Victorini. Explico exemplo. Volo ſcire anno 1780. quinam Cycli decurrent. Addo 1., & dat 81. qui numerus diuiſus per 28. remanent fracta 25., & ecce Cyclum Solarem. Addo 10., & dat 90. qui numerus diuiſus per 19. remanent 14., qui eſt Cyclus Lunaris. Addo 8., & dant 88., qui diuiſus per 15. remanent 13. Cyclus Indictionis. Addo 29., & dat 109., & habes Periodum Dionyſij.

De modo cognoſcendi quolibet Anno Literam Dom.

LECTIO XXXI.

Dies anni in 7. diuiſos ab ipſo Mundi Conditore accepimus, qui die ſeptimâ requieuit ab omni opere, quod patrarat, & hanc diuiſionem ſeruaſſe Hebræos credibile eſt, cùm eis præceperit, vt diem ſeptimam feſtiuam haberent. Ad cognoſcendum autèm in quam diem menſis Romani incidat quælibet feria, & præcipuè prima, à qua aliæ omnes regulantur, methodum dedit Soſigenes; diuiſo enim anno in dies 365., cum biſſextili 366.; Dies omnes ſignauit ſeptem Literis, quæ Dominicales dicuntur, eò quòd indicent diem Dominicum, ſiuè feriam primam, dies ergo prima Ianuarij ſignatur Litera A., dies ſecunda Litera B., & ſic ſucceſſiuè; quarè ſi annus conſtaret præcisè diebus 364. haberemus in anno hebdomadas 52. completas, verùm cum habeamus 365., hinc eſt, quod ſuperſit vnus dies, & in biſſextili 2., vnde fit, vt ſi v. g. dies prima Ianuarij ſit in Dominica, anno ſequenti erit feria 2., & Dominica non erit niſi die 7. Ianuarij, cui eſt affixa Litera G.,

vel, ſi fuerit biſſextilis, dies prima Januarij, incidet in fer. 3, & Dominica in diem 6. Ianuarij, cui eſt affixa litera F., ideò idem Soſigenes adinuenit Cyclum Solarem annorum 28., quibus completis, annus redit ad eandem formam, nam anni 28., præter hebdomadas 1456., dant dies 21. annorum communium, & 14. Biſſextilium, in totum hebdomadas 5. exactas. Deindè cuilibet numero Cycli aſſignauit ſuam Lit.Dom., itàut, cognito Cyclo eo anno currente, poſſit cognoſci etiam quænam ſit Lit. Dominicalis. Verùm, vt diximus ſupra Lectione 8., Pontifices, poſt mortem Julij Cæſaris, non benè percipientes ordinem biſſextilium, hanc regulam non obſeruarunt; ideò ab anno P. I. 4669. ad 4718. vti debemus pinacidio, quod dedimus ſuprà Lectione 8., & vtendum eſt regulâ non Iulij Cæſaris, nec Auguſti, ſed Pontificum, quæ eſt media. Ab anno autem 4718., qui fuit 5. Æræ communis, vſq; ad annum correctionis Grægorianæ, vtendum eſt Cyclo, quem dedimus Lectione 14., quo etiam vti poſſunt omnibus annis ſubſequentibus illi, qui non vtuntur correctione Gregorianâ, hi autèm vti poterunt Cyclo Soſigenis à nobis reformato, vel Cyclo Gregoriano, quos dedimus ſupra Lect. 14.

Alia etiam datur regula ad dignoſcendas Lit.Dom. in annis Æræ comm. ab anno 5. illius, nàm primis quinque annis, vt diximus, non fuit ſeruatus ordo datus à Iulio Cæſare, ſiuè ab Auguſto ob Biſſextilem anticipatum.

Igitur, dato quolibet anno Æræ comm., ſummam diuide per 4., & quotientem adde ſummæ propoſitæ, ſunt enim Biſſextiles, qui iàm præterierunt, adde etiam 5., reſultatum diuide per 7., fracta ſubtrahe ab 8., & numerus reſiduus dat tibi Literam Diminicalem: videlicet 1. dat A., 2. B., ſic de alijs, & hoc in forma Iuliana. Quod ſi à totâ ſummâ ſubtrahas dies detractos per correctionem Gregorianam, & deindè diuidas ſummam per 7. habebis Literam Dominicalem Stylo Gregoriano. Dò exemplum: Volo ſcire quænam ſit futura Litera Dominicalis Anno Æræ comm. 1720.

Sic

Sic ergo operor ———————————— 1720.
Totam ſummam diuido per 4. ———————— 430.
Addo ———————————————— 5.

Tota ſumma eſt ———————————— 2155.
Quę diuiſa per 7. remanent fracta ———————— 6.

Hæc 6. ſubducta ab 8., remanent 2., ergo Lit. Dominicalis Stylo Iuliano eſt B. Si autèm à 2155. ſubtraho 11. remanent 2144., quæ diuiſa per 7., dant fracta 2., hæc ſubtracta ab 8. remanent 6. Jgitur Stylo Gregoriano Lit. Dominicalis eſt F. poſt diem 28. Februarij.

Ex hac noſtrâ Doctrinâ deducitur improbabilem eſſe opinionem Ricciolij in ſuâ Chronologiâ *lib. 9. cap. 7. fol. 389.*, vbi ait: D. Benedictum Abbatem obijſſe anno Æræ Chriſti 547. in Sabbato Sancto, cùm ex noſtro computo eo anno eſſet Litera Dominicalis F. vt patet. Nam anni. ———— 547.
diuiſi per 4. dant ———— 136.
quibus additis ———— 5.

dant ———————— 688.
quæ diuiſa per 7. remanent fracta 2.

Si duo ſubtrahas ab 8., remanent 6., qui numerus competit Literæ F., quæ eſt ſexta ab A., quarè dies 21. Martij ſignata Litera C. incidit in feriam quintam, non in ſeptimam, & licèt Plenilunium inciderit in Martii diem 22. h. 4. m. 21. Paſcha tamèn non debuit celebrari, niſi die 24. Martii, quæ ſignatur Litera Dominicali F.

Confirmatur, nam eo an. 547. erat Au. Numerus XVI., qui, iuxtà regulam Dionyſii Exigui, eſt affixus diei 8. Martii, & Litera Dom. F. diei 10., hàc ergo die fuit Dominica Paſſionis, die 17. Dominica Palmarum, & die 24. Martii Dom. Reſurrectionis.

At anno 543. decurrebat Au. Num. XII., & Litera Dom. D., vtrumque affixum diei 22. Martij, in quā diē eo anno incidit Dominica Paſſionis, & die præcedenti mortuus eſt S. Benedictus.

Probabilius ergo videtur S. Patrem Benedictum obijſſe die quidem

dem 21. Martij, ſed anno 543., vt vult Hoſtienſis, & alij Diſcipuli S. Benedicti, in Sabbato, cùm eo anno eſſet Litera Dominicalis D., quæ eſt affixa diei 22. Martij, non tamèn in Sabbato Sancto, vt volebat Fauſtus, & Aimonus, ſed potius in Sabbato præcedente Dominicam Paſſionis, fuit enim eo anno Nouilunium Aſtronomicum Martij die 21. h. 10. m. 10., & Eccleſiaſticum, ſeu Ciuile die 22., Plenilunium verò Aſtronomicum Aprilis die 5. h. 4. m. 22., quâ die potuit Paſcha celebrari cum ſignetur Literâ Dominicali D.

Ad id, quod dicunt hi Auctores fuiſſe Sabbatum Sanctum reſpondeo, quòd, ſicut errauerunt dicentes fuiſſe eo anno Indictionem ſecundam, cum eſſet ſexta, ſic potuerunt errare ſumendo Sabbatum antè Dominicam Paſſionis pro Sabbato Sancto.

Minus probabilis eſt etiam opinio Petauij, & aliorum aſſerentium S. Benedictum obijſſe anno Æ. C. 542., cùm enim eo anno deceſſerit Theodibaldus Gothorum Rex, cui ſubſtitutus fuit Ararius, eoque poſt nonnullos menſes occiſo, electus fuerit Thotila, quo regnante obijt S. Pater, poſtquam ei prædixiſſet, quæ in eius vita narrantur, improbabile eſt totum hoc accidere potuiſſe ſpatio trium menſium incompletorum, cùm præterea hoc anno Lit. Dom. fuerit E., & dies 21. Martij inciderit in feriam ſextam, & Plenilunium die 15. Aprilis, quarè non niſi die 20. debuit Paſcha celebrari.

Deducitur ſecundò improbabile eſſe, quod habetur in Breuiario Franciſcano die 25. Maij, videlicet S. P. Franciſcum obijſſe anno Æræ Chriſti 1226. quarto Nonas Octobris in Sabbato, dicendum eſt enim, vel quinto Nonas, vel die Dominico, cùm eo anno Litera Dominicalis eſſet D., quæ eſt affixa diei quartæ Octobris, quod probatur ſic, anni ———— 1226.
ſi diuidantur per 4., quotiens eſt ———— 306.
quibus adde ———— 5.

dant in totum ———— 1537.
Hæc diuiſa per 7., remanent fracta ———— 4.

Hæc ſubtracta ab 8., remanent 4., qui numerus indicat Literam

ram Dominicalem D., ſi ergo mortuus eſt die Sabbati contigit mors ipſius die 3. Octobris, ideſt quinto Nonas Octobris. Si verò volunt mortuum eſſe quarto Nonas, dicendum eſt obiiſſe die Dominico.

Deducitur tertiò verum eſſe S. Franciſcum de Paula obiiſſe anno 1507. die 2. Aprilis, in quam incidit Paraſceue, ſiuè feria ſexta hæbdomadæ Sanctæ. Nam eo anno Litera Dom. fuit C. quarè dies 2. Aprilis, cui eſt affixa Litera A. incidit in feriam ſextam.

Rurſus Plenilunium Aſtronomicum incidit in Martii diem 28. h. 3. m. 15., Eccleſiaſticum verò in Martii diem 29., cui eſt affixa Litera D., non potuit ergo celebrari Paſcha niſi die 4. Aprilis, cui eſt affixa Litera C.

Confirmatur, quià anno 1507. erat Cyclus Lunaris VII., qui in kalendario veteri eſt affixus diei 17. Martii, & Litera Dominicalis C. affixa diei 21., & 28. Martii, nec non 4. Aprilis, ergò eo die fuit Paſcha Reſurrectionis.

Deducitur 4. verum eſſe, quod legitur in Breuiario Romano die 26. Maii, videlicet Sanctum Philippum Nerium obiiſſe anno Æræ Communis 1595. die 26. Maii poſt mediam noctem præcedentem, cum die antecedenti, qui erat 25. Maii celebratum fuiſſet feſtum Corporis Chriſti, quod probatur, nam eo anno fuit Litera Dom. A., & Cyclus Metonis 19., nec non Epacta 19. affixa diei 12. Martii, eà ergò die fuit Nouilunium Paſchale, & Dominica Paſſionis. Die 26. Martii Paſchalis ſolennitas Reſurrectionis, ergò die 25. Maii Feſtum Corporis Chriſti.

Confirmatur, quià eo anno Plenilunium Aſtronomicum incidit in diem Martii 24. h. 20. m. 23. ſec. 44., ergò benè potuit celebrari Paſcha die 26.

Hæc eadem regula deſeruire poterit ad dignoſcendas Literas Dom. in annis antè Æram Chriſti, poſitis tamèn nonnullis limitationibus, videlicet: dato anno à Mundi creatione, cuius Literam Dominicalem requiris, ab allata ſumma ſubtrahe Cyclos completos Gregorianos annorum 400., reliquum diuide per 4., & quotientem adde ſummæ diuiſæ, ſi autem ſit ſumma

intra

intrà ſæculum primum, ideſt ab 1. ad 99. adde 6., ſi intrà ſecundum à 99. excluſiuè, ad 199. adde 5., ſi intrà ſæculum tertium à 199. excluſiuè, ad 299., adde 4., ſi intrà ſæculum quartum à 299. ad 400. adde 3., quibus ſummis per regulas additionis ſimul vnitis, reſultatum diuide per 7., & fracta ſubtrahe ab 8., quod enim ſupereſt indicat Literam Dominicalem illius anni. Dò exemplum: Volo ſcire anno à Creatione 1656., quo contigit Diluuium, quænam eſſet Litera Dominicalis, igitur ab hac ſumma ſubtraho 1600., qui numerus dat quatuor Cyclos Gregorianos exactos, & ſigno fracta ——— 56.
quæ ſumma diuiſa per 4. dat quotientem ——— 14.
cùm autèm ſit intrà ſæculum primũ Cycli Greg., addo 6.

Hæ ſummæ per regulas additionis dant ——— 76.
qui numerus 76. ſi diuidatur per 7. remanent fracta 6.

Hæc fracta ſubtracta ab 8. remanent 2., qui numerus indicat B., hæc ergo fuit Litera Dominicalis à die 29. Februarii per reliquum anni 1656., cùm à Kalendis Ianuarii ad 29. Februarii fuerit C.

Aliud exemplum affero pro anno Mundi 2514., quo contigit Exodus, igitur ab hac ſummâ ſubtraho 2400., qui numerus dat Cyclos Gregorianos ſex exactos, reliquum eſt 114.
quæ ſumma diuiſa per 4. dat quotientem ——— 28.
cũ autẽ ſit intrà ſęculũ ſecundũ Cycli Gregoriani, addo 5.

quæ tres ſummæ per regulas additionis dant in totum 147.

Si verò 147. diuidatur per 7. nullum remanet fractum, igitur ſubtraho 7. ab 8., & remanet 1., quod indicat eo anno fuiſſe Literam Dominicalem A Stylo Gregoriano.

Sit tertium exemplum. Volo ſcire, quænam erat futura Litera Dominicalis Stylo Gregoriano anno Mundi 3999. Ab hac ſummâ ſubtraho ——— 3600.

qui

qui num. dat Cyclos 9. Gregor., & remanent fracta 399.
quæ diuiſa per 4. dant quotientem ——— 99.
& cùm ſit intrà quartum ſæculum addo ——— 3.

Hæ ſummæ per regulas additionis dant ——— 501.
quæ diuiſa per 7. remanent fracta 4., qui numerus ſignat D., hæc igitur fuit Litera Dominicalis pro anno propoſito 3999., & anno 4000. debebat eſſe Litera Dominicalis C. B., erat enim annus biſſextilis, & anno 4001., qui fuit primus Æræ Ch. A. Si autem leges tabulam à nobis allatam Lectione octaua fol. 21. inuenies in computo Pontificum correcto ab Auguſto per ſuſpenſionem Biſſextilium, fuiſſe Literam A., ſed ex computo Auguſti ſignari Literam B., eò quòd annus 4. Æræ Ch. non fuerit biſſextilis, vt oportebat.

De modo inueniendi numerum Cycli, vel Periodi cuiuslibet.

LECTIO XXXII.

IAm diximus ſuprà annos ſingulos Cycli dici ſimpliter Cyclos, ſic dicitur anno, qui immediatè præceſſit Æram comm. fuiſſe Cyclum Solarem 9. Lunarem 1., Indic. 3. Si autèm noſſe velis ſingulis annis quinam ſit Cyclus decurrens, adde annis Æræ currentis 9., deindè totam ſummam diuide per 28., nam fracta dabunt Cyclum Solarem decurrentem. Adde 1., & ſummam diuide per 19. habebis ex fractis Aur. Num.. Adde 3., & diuide per 15., nam fracta dabunt Cycl. Indict. Dò exemplum: Volo ſcire anno 1720. quinam erunt Cycli, ad 1720. addo 9., & dant 1729., quæ diuiſa per 28., fracta ſunt 21., hic eſt Cyclus Solaris huius anni. Addo 1., & dant 1721., quæ diuiſa per 19., remanent fracta 11., hic eſt Aur. Num. Addo 3., & dant 1723., quæ diuiſa per 15. remanent 13., hic eſt Cyclus Indictionis.

Digitized by Google

1.	57.	476.	6916.
2.	114.	420.	5852.
3.	171.	364.	4788.
4.	228.	308.	3725.
5.	285.	252.	2660.
6.	342.	196.	1596.
7.	399.	140.	532.
8.	456.	84.	7448.
9.	513.	28.	6384.
10.	38.	504.	5320.
11.	95.	448.	4256.
12.	152.	392.	3192.
13.	209.	336.	2184.
14.	266.	180.	1064.
15.	323.	224.	7980.
16.	380.	168.	
17.	437.	112.	
18.	494.	56.	
19.	19.	532.	
20.	76.		
21.	133.		
22.	190.		
23.	247.		
24.	304.		
25.	365.		
26.	418.		
27.	475.		
28.	532.		

Poſſunt etiam cognoſci Cycli ex Periodis, hi enim in illos Cyclos diuiduntur, per quos conſtituuntur, & quià Periodi Ludouici Magni, Solis Aurea, & Victorini conſtituuntur per Cyclos Solarem, & Lunarem, ideò ſi anni harum Periodorum diuidantur per 28., vel per 19. fracta dabunt huiuſmodi Cyclos reſpectiuè. Eodem pacto quia Periodus Iuliana conſtituitur per Cyclos Solarem, Lunarem, & Indictionis, ideò ſi annum huius Periodi currentem diuidas per 28., per 19., per 15., dabunt fracta reſpectiuè huiuſmodi Cyclos. Dò exemplum: anno 1720., qui eſt P.I. 6433. volo ſcire quinam ſint futuri Cycli, ideò diuido ſummam 6433. per 28., & remanent 21. fracta, hic eſt Cyclus Solaris. Diuido per 19., & remanent 11., hic eſt Cyclus Lunaris. Diuido per 15., & remanent 13., hic eſt Cyclus Indictionis eo anno decurrens.

Verùm ſi cognitis Cyclis, velis cognoſcere ex his Periodum Victorini, vel Iulianam affero præſens Laterculum, in quo ſunt quatuor columnæ numerorum. In prima columnâ ſunt anni Cyclorum expanſi, videlicèt vſque ad 15. Cyclus Indictionis, vſque ad 19. Lunaris, & vſque ad 28. Solaris. In ſecunda columnâ ſunt numeri annorum correſpondentium annis Cycli Solaris. In tertia columnâ numeri annorum correſpondentium Cyclo Lunari, & in quartâ numeri correſpondentes Cyclo Indictionis, Hoc poſito: ſcio, exempli gratia, anno 1720. eſſe Cyclo Solarem 21., Lunarem 16. Indictionis 13., volo indagare quinam ſit annus Periodi Victorini, & video

video in Laterculo Cyclo Solari 21. correſpondere in ſecunda columnâ 133., & Cyclo Lunari 11. in tertia columnâ correſpondere 448., quod additum ad 133. dat 581., qui numerus cum excedat Periodum Victorini, ſubtraho ab eo integram Periodum 532., & remanet 49., dico ergo eo anno eſſe Periodum Victorini 49. Quòd ſi velis etiam cognoſcere Periodum Iulianam, diuide numerum reſultatûm 581. per 15., & remanent fracta 11., quæ ſubtraho à Cyclo Indict. eo anno currente, qui eſt 13., remanent 2. Vide Cyclo Indictionis 2. numerum ei correſpondentem in quarta columna, eſt enim 5852.; huic adde ſummam priorem 581., quæ ſimul vnita dant 6433., & hic eſt annus P.I. currentis anno 1720. Quod ſi numerus ſubtrahendus à Cyclo Indictionis currenti eſſet maior ipſo Cyclo, huic adde 15. Cyclum integrum. V.g. demus numerum ſubtrahendum eſſe 10., & Cyclum 5., huic addo 15., & dant 20., à quo ſubtraho 10. & remanent 10.

De modo inueniendi quolibet Anno, & Menſe Nouilunia, & Plenilunia Aſtronomica.

LECTIO XXXIII.

AD hæc Nouilunia, & Plenilunia dignoſcenda affero infrà poſitas tabulas à Mullero excerptas, in quarum prima ſunt Epactæ Aſtronomicæ pro annis millenis, & centenis. In ſecundâ Epactæ annorum 100. expanſorum. In tertia Epactæ ſingulorum Menſium, tùm in anno communi, tùm in Biſſextili. In quarta ſunt Epactæ, à quibus ſubtrahi debent Epactæ collectæ ſiuè in Nouilunijs, ſiuè in Plenilunijs. Dò exemplum: Volo ſcire anno Æræ Chriſti 33. in quam diem inciderit Plenilunium menſis primi Niſan, cum in eo ex noſtro

computo fuerit Paſcha, & Chriſtus Crucifixus. Annus hic eſt P. I. 4746., efformo ergo computum hoc pacto.

Anno 4746. ſunt Epactæ					Anno 4746. ſunt Epactæ				
	D.	h.	m.	ſec.		D.	h.	m.	ſec.
4701.	22.	16.	53.	0.	4701.	22.	16.	53.	0.
45.	17.	23.	45.	7.	45.	17.	23.	45.	7.
Martij	29.	11.	15.	57.	Aprilis	1.	9.	47.	50.
Reſultant	70.	3.	54.	4.	Reſultant	42.	2.	25.	57.
Num. ma.	89.	14.	12.	10.	Num. maior in Pl.	45.	7.	6.	5.
Subtrahe	70.	3.	54.	4.	Subtrahe	42.	2.	25.	57.
Non. Mar.	19.	10.	18.	6.	Plenil. Aprilis die	3.	4.	40.	8.

Vides ergo anno P. I. 4746. Nouil. Niſan inci-
diſſe in diem Martij 19. h. 10. m. 13. ſec. 6.
Plenilunium verò in diem Aprilis 3. h. 4. m. 40. ſec. 8.

Die ergo 2. Aprilis in ſerò, ſeù ad occaſum Solis Chriſtus Dominus celebrauit Phaſe cum Diſcipulis ſuis, & die 3., quæ erat 15. Niſan fuit Crucifixus; quod autem ipſa dies 3. fuerit Paraſceue, ſiuè f. 6., probatur, nam eo anno Lit. Dom. erat D., & diei 3. Aprilis eſt affixa Lit. B.. Die 5. Aprilis, cui eſt affixa Lit. D. eo anno Dominicalis, reſurexit à mortuis.

Aduertendum, quod ſi computum fiat in annis poſt correctionem Gregorianam, addendi ſunt poſt ſubtractionem, dies, qui per talem correctionem fuere ſublati. Dò exemplum: Volo ſcire in quam diem incidat Plenilunium Niſan, ſiuè menſis Martij anno 1720., qui eſt Periodi Iuliani 6433., & efformo laterculum hoc pacto.

Aſſumo a Tab. 1. Epactam an. 6401.	d. 7.	h. 21.	m. 36.	50.	
A Tab. 2. an. 100. expanſ. Ep. an. 32.	d. 23.	h. 9.	m. 58.	4.	
A Tab. 3. Menſium an. Biſ. Ep. Febr.	d. 1.	h. 11.	m. 15.	57.	
Iſtæ Epac. per Addit. dant in totum	d. 32.	h. 18.	m. 50.	51.	
Hanc ſummam ſubduco à num. immed. maiori Nouiluniorum	d. 60.	h. 1.	m. 28.	7.	
Erit ergo Nouil. Martij,	32.	h. 18.	m. 50.	51.	
Siuè Niſan Stylo Iuliano Februarij	d. 27.	h. 6.	m. 37.	16.	
Huic nu. addo dies ablat. per Cor. Gr.	11.				
Et dant	d. 38.				
A quibus ſubtraho dies Februarij	29.				
Et remanet, Stylo Gregor. Martij.	d. 9.				
Dico ergo Nouilun. Mart. forè	d. 9.	h. 6.	m. 37.	16.	
Ad inueſtigand. Plen. adde datæ ſum.	d. 14.	h. 18.	m. 22.		
Habebis Plenil. Martij	d. 24.	h. 0.	m. 59.	16.	
Alio pacto. Aſſume Epactas an. 6401.	d. 7.	h. 21.	m. 36.	50.	
Annorum 100. expanſorum Epact.	d. 23.	h. 9.	m. 58.	4.	
Præterea Ep. an. Biſſext. Menſis Mar.	d. 0.	h. 22.	m. 31.	53.	
Dant in totum per additionem	d. 32.	h. 6.	m. 6.	47.	
Hæc ſumma ſubducta a ſum. Plenil.	d. 45.	h. 7.	m. 6.	5.	
Dat in forma Iuliana	d. 13.	h. 0.	m. 59.	18.	
His adde pro Correct. Gregoriana.	d. 11.				
Habebis in forma Greg. Plen. Martij	d. 24.	h. 0.	m. 59.	8.	
De facto Kalend. ſignat Nouil. Martij	d. 9.	h. 8.	m. 10.		
Et Plenil. Martij	d. 24.	h. 15.	m. 31.		

Ta-

Tabula Epactarum Aſtronomicarum ex Mullero iuxtà Ptolemæum.

A.P.I.	D.	H.	M.	Sec.	Syzyg.
1.	20.	4.	50.	33.	
101.	15.	20.	33.	50.	1237.
201.	11.	12.	17.	6.	2474.
301.	7.	4.	0.	23.	3711.
401.	2.	19.	44.	40.	4948.
501.	28.	0.	11.	0.	6185.
601.	23.	15.	54.	17.	7421.
701.	19.	7.	37.	33.	8658.
801.	14.	23.	20.	50.	9885.
901.	10.	16.	4.	7.	11132.
1001.	6.	6.	47.	23.	12369.
1101.	1.	22.	30.	40.	13606.
1201.	27.	2.	58.	0.	14843.
1301.	22.	18.	41.	16.	16079.
1401.	18.	8.	24.	33.	17316.
1501.	14.	2.	7.	50.	18553.
1601.	9.	17.	51.	6.	19790.
1701.	5.	9.	34.	23.	21027.
1801.	1.	1.	17.	40.	22264.
1901.	26.	5.	45.	0.	23600.
2001.	21.	21.	28.	16.	24737.
2101.	17.	13.	11.	33.	25974.
2201.	13.	4.	54.	50.	27211.
2301.	8.	20.	38.	6.	28448.
2401.	4.	12.	21.	23.	29685.
2501.	0.	4.	4.	40.	30922.
2601.	25.	8.	32.	0.	32159.
2701.	21.	0.	15.	16.	33395.
2801.	16.	15.	58.	33.	34632.
2901.	12.	7.	41.	50.	35869.
3001.	7.	23.	25.	6.	37106.
3101.	3.	15.	8.	23.	38343.
3201.	28.	19.	35.	43.	39580.
3301.	24.	11.	19.	0.	40816.
3401.	20.	3.	2.	16.	42053.
3501.	15.	18.	45.	33.	43290.
3601.	11.	10.	28.	50.	44527.
3701.	7.	2.	12.	6.	45764.
3801.	2.	17.	55.	23.	47001.
3901.	27.	22.	22.	43.	48238.
4001.	23.	14.	6.	0.	49475.
4101.	19.	5.	49.	16.	50711.
4201.	14.	23.	32.	33.	51948.
4301.	10.	13.	15.	50.	53185.
4401.	6.	4.	59.	6.	54422.
4501.	1.	20.	42.	23.	55659.
4601.	27.	1.	9.	43.	56896.
4701.	22.	16.	53.	0.	58133.
4801.	18.	8.	36.	16.	59369.
4901.	14.	0.	19.	33.	60606.
5001.	9.	16.	2.	50.	61843.
5101.	5.	7.	46.	6.	63080.
5201.	0.	23.	29.	23.	64317.
5301.	26.	3.	56.	43.	65554.
5401.	21.	19.	40.	0.	66791.
5501.	17.	11.	23.	16.	68028.
5601.	13.	3.	6.	33.	69264.
5701.	8.	18.	49.	50.	70501.
5801.	4.	10.	33.	6.	71738.
5901.	0.	2.	16.	23.	72975.
6001.	25.	6.	43.	43.	74212.
6101.	20.	22.	27.	0.	75449.
6201.	16.	14.	10.	16.	76685.
6301.	12.	5.	53.	33.	77923.
6401.	7.	21.	36.	50.	79959.
6501.	3.	13.	20.	6.	80396.
6601.	28.	17.	47.	26.	81633.
6701.	24.	9.	30.	43.	82670.
6801.	20.	1.	14.	0.	81907.
6901.	15.	16.	56.	16.	85344.
7001.	11.	8.	40.	33.	86380.
7101.	7.	0.	23.	50.	87617.
7201.	2.	16.	7.	6.	89054.
7301.	27.	20.	34.	26.	90291.
7401.	23.	12.	17.	43.	91528.
7501.	19.	4.	1.	0.	92765.
7601.	14.	19.	44.	16.	94001.
7701.	10.	11.	27.	33.	95238.
7801.	6.	3.	10.	50.	96475.
7901.	1.	18.	54.	6.	97712.

Tabula Annorum 100. expanſorum cum ſuis Epactis, & Syzygijs, correſpondentibus.

A.P.I.	D.	H.	M.	Sec.	Syzyg.	A.P.I.	D.	H.	M.	Sec.	Syzyg.
1.	11.	15.	11.	20.	12.	27.	28.	7.	29.	30.	333.
2.	22.	6.	22.	40.	24.	28.	9.	9.	56.	47.	346.
3.	3.	8.	49.	57.	37.	29.	21.	1.	8.	7.	358.
4.	14.	0.	1.	17.	49.	30.	2.	3.	35.	24.	371.
5.	20.	15.	12.	37.	61.	31.	12.	18.	46.	44.	383.
6.	6.	17.	39.	53.	74.	32.	23.	9.	58.	4.	395.
7.	17.	8.	52.	13.	86.	33.	5.	12.	25.	21.	408.
8.	28.	0.	2.	33.	98.	34.	16.	3.	36.	4.	420.
9.	10.	2.	29.	50.	111.	35.	26.	18.	48.	0.	432.
10.	20.	17.	41.	10.	123.	36.	7.	21.	15.	17.	445.
11.	1.	20.	8.	28.	136.	37.	19.	12.	26.	37.	457.
12.	12.	11.	19.	47.	148.	38.	0.	14.	53.	54.	470.
13.	22.	2.	31.	7.	160.	39.	11.	6.	5.	14.	482.
14.	5.	4.	58.	23.	173.	40.	21.	21.	16.	34.	494.
15.	15.	20.	9.	44.	185.	41.	3.	23.	44.	51.	507.
16.	26.	11.	21.	3.	197.	42.	14.	14.	55.	11.	519.
17.	8.	13.	48.	20.	210.	43.	25.	6.	6.	30.	531.
18.	19.	4.	59.	40.	222.	44.	6.	8.	33.	47.	544.
19.	0.	7.	26.	57.	235.	45.	17.	23.	45.	7.	556.
20.	10.	22.	38.	17.	247.	46.	28.	14.	56.	27.	568.
21.	22.	13.	49.	37.	259.	47.	9.	17.	23.	44.	581.
22.	3.	16.	16.	53.	272.	48.	20.	8.	35.	4.	593.
23.	14.	7.	28.	13.	284.	49.	2.	11.	2.	21.	606.
24.	24.	22.	39.	33.	296.	50.	13.	2.	13.	41.	618.
25.	7.	1.	6.	50.	309.	51.	23.	17.	25.	0.	630.
26.	17.	16.	18.	10.	321.	52.	4.	19.	52.	16.	643.

Tabula

Tabula Annorum 100. expanſorum cum ſuis Epactis, & Syzygijs correſpondentibus.

A.P.I.	D.	H.	M.	Sec.	Syzyg.	A.P.I.	D.	H.	M.	Sec.	Syzyg.
53.	16.	11.	3.	37.	655.	77.	11.	20.	59.	8.	952.
54.	27.	2.	42.	57.	667.	78.	22.	12.	10.	28.	964.
55.	8.	4.	42.	14.	680.	79.	3.	14.	37.	45.	977.
56.	18.	19.	53.	34.	692.	80.	14.	5.	49.	4.	989.
57.	1.	22.	20.	51.	705.	81.	25.	21.	0.	24.	1001.
58.	11.	13.	32.	71.	717.	82.	6.	23.	27.	41.	1014.
59.	22.	4.	43.	3.	729.	83.	17.	14.	39.	1.	1026.
60.	3.	7.	10.	48.	742.	84.	20.	5.	50.	21.	1038.
61.	33.	22.	22.	8.	754.	85.	10.	8.	17.	38.	1051.
62.	25.	13.	33.	28.	766.	86.	20.	23.	28.	58.	1063.
63.	6.	16.	0.	45.	779.	87.	2.	1.	56.	14.	1076.
64.	17.	7.	12.	5.	803.	88.	12.	17.	7.	34.	1088.
65.	28.	22.	23.	25.	813.	89.	24.	8.	18.	54.	1100.
66.	10.	0.	50.	42.	816.	90.	5.	10.	46.	10.	1113.
67.	20.	16.	2.	2.	828.	91.	16.	1.	57.	30.	1125.
68.	1.	18.	29.	13.	841.	92.	26.	17.	8.	50.	1137.
69.	13.	9.	40.	48.	893.	93.	8.	19.	36.	7.	1150.
70.	24.	0.	51.	58.	865.	94.	19.	10.	47.	27.	1162.
71.	5.	3.	19.	15.	878.	95.	0.	13.	14.	44.	1175.
72.	15.	18.	30.	35.	890.	96.	11.	4.	26.	4.	1187.
73.	27.	9.	41.	55.	902.	97.	22.	19.	37.	24.	1199.
74.	8.	12.	9.	11.	915.	98.	2.	22.	4.	40.	1212.
75.	19.	3.	20.	31.	927.	99.	14.	13.	16.	8.	1224.
76.	0.	5.	45.	48.	945.	100.	25.	4.	27.	20.	1236.

TA

TABVLA EPACTARUM MENSIUM.

In anno Communi. | In anno Biſſextili.

Menſes	D.	H.	M.	S.	Syz.	Merſes	D.	H.	M.	S.	Syz.
Ianuar.	0.	0.	0.	0.	0.	Ianuar.	0.	0.	0.	0.	0.
Februar.	1.	11.	15.	57.	1.	Februar.	1.	11.	15.	57.	1.
Martius	29.	11.	15.	57.	2.	Martius	0.	22.	31.	53.	1.
Aprilis	1.	9.	47.	50.	3.	Aprilis	2.	9.	47.	50.	3.
Maius	1.	21.	3.	47.	4.	Maius	2.	21.	3.	47.	4.
Iunius	3.	18.	19.	43.	5.	Iunius	4.	8.	19.	43.	5.
Iulius	3.	19.	35.	40.	6.	Iulius	4.	19.	35.	40.	6.
Auguſt.	5.	6.	51.	37.	7.	Auguſt.	6.	6.	51.	37.	7.
Septemb.	6.	18.	7.	33.	8.	Septemb.	7.	18.	7.	33.	8.
October	7.	5.	23.	30.	9.	October	8.	15.	23.	30.	9.
Nouemb.	8.	16.	39.	27.	10.	Nouemb.	9.	16.	39.	27.	10.
Decemb.	9.	3.	5.	23.	11.	Decemb.	10.	3.	55.	23.	10.

Tempus à quo ſubtrahuntur Epactæ.

	D.	H.	M.	S.	Syz.		D.	H.	M.	S.	Syz.
Plenil.	15.	18.	22.	2.	2.	Nouil.	30.	12.	44.	3.	1.
Plenil.	45.	7.	6.	5.	2.	Nouil.	60.	1.	28.	7.	2.
Plenil.	74.	19.	50.	8.	3.	Nouil.	89.	14.	12.	10.	3.
Plenil.	104.	8.	34.	12.	3.	Nouil.	119.	2.	56.	13.	3.

Ad indagandum vtrum numeri Epactarum cuiuslibet Sæculi benè proceſſerint, aduertendum eſt Epactas Sæculi ſubſequentis eſſe minores Epactis Sæculi præcedentis diebus 4. h. 8. m. 16. ſec. 43. vel 44., cum autèm Epacta Sæculi præcedentis eſt minor hoc numero, adde illis dies 30., & ab illis ſubtrahe dies 4. h. 19. m. 32. 40. facta autem hac ſubtractione, habetur Epacta Sæculi ſubſequentis. Explico exemplo.

Sæculo P. I. 6301. Epacta aſtron. eſt	d.	12.	h.	5.	m.	53.	33.
Ab his ſubtrahe ————————	d.	4.	h.	8.	m.	16.	43.
Ecce habes Ep. Sæc. P. I. 6401. vid.	d.	7.	h.	21.	m.	36.	50.
Ab his ſubtrahe ————————	d.	4.	h.	8.	m.	16.	43.
Habes Ep. Sæc. P. I. 6501. videlicet	d.	3.	h.	13.	m.	20.	7.
Quibus ſi addas dies 30. dabunt ---	d.	33.	h.	13.	m.	20.	7.
Ab his ſubtrahe ————————	d.	4.	h.	19.	m.	32.	40.
Ecce habes Epact. Sæc. P. I. 6601.	d.	28.	h.	17.	m.	47.	27.

Et ſemper hoc ordine eſt procedendum ad dignoſcendas Epactas cuiuſlibet Sæculi.

De varijs temporum diuiſionibus.

LECTIO XXXIV.

EGimus vſque modo de temporis menſuris, nunc dicendum eſt aliquid de varijs eiuſdem temporis diuiſionibus.

Prima temporis diuiſio eſt in tempus verum, & in Prolepticum; Tempus verum eſt illud, quod incæpit à Mundi Creatione; Tempus Prolepticum eſt tempus imaginarium, quod fictione Mathematica nobis effingimus fluxiſſe antè Mundum conditum, eo pacto, quo Mathematici fingunt etiàm ſpatia imaginaria, & ſic dicimus annis 713. antè Mundum conditum fuiſſe annum primum P. I., & Cyclum Solis 1., Lunæ 1., Indictio-

ctionis 1., quià, ſi eo anno fuiſſet conditus, habuiſſemus huiuſmodi Cyclos.

Varro aliam affert temporis diuiſionem, videlicèt in tempus incognitum, ſiuè Adilon, fabuloſum, ſiuè Mythicum, & hiſtoricum, ſiuè Doricon.

Tempus incognitum ſtatuit â Mundi creatione ad diluuium Ogygis, non enim nouerat ipſe diluuium Noeticum, vt dicemus infrà.

Fabuloſum dicit tempus, quod fluxit à diluuio Ogygis ad primam Olympiadem, quia quidquid eo tempore accidit, fuit à Poetis multis fabulis inuolutum.

Hiſtoricum denique dicit tempus, quod à prima Olympiade ad nos fluxit.

SS. PP. tempus diuidunt in illud Veteris Teſtamenti, & Noui, ità vt tempus Veteris Teſtamēti ſit totum id, quod fluxit à Mundi creatione ad Chriſti Natiuitatem, Noui verò, quidquid continetur in libris Euangeliorum, Actuum Apoſtolorum, Epiſtolarum Canonicarum, & Apocalypſis.

Diuus Auguſtinus, Damaſcenus, & alij tempus diuidunt in ſeptem ætates, ſumpta ſimilitudine ab ætatibus hominum, qui primò ſunt Infantes, deindè Pueri, poſteà Adoleſcentes, & ſic ſucceſſiuè. Hac ergo diuiſione vtemur etiam nos, ità vt vnaquæque ętas terminet ſemper ad aliquod ſingulare Dei beneficium humano generi collatum.

	A. M.	P. J.
Prima Mundi ætas incæpit ab illius creatione anno P. I. 714. die 2. Aprilis, & terminauit ad finem diluuij, cum Deus humanum genus liberauit ab aquarum ſubmerſione anno M. 1657. P. I. 2370. die 6. Maij, præcipiens Noe, vt egrederetur de Arca.	1657.	714. 2370.
Secunda Mundi ætas incæpit à fine diluuij anno P. I. 2370. ad promiſſionem Abrahæ factam de ęo faciendo in gentem magnam, vt habetur *Gen.* 12. præcepitque ei, vt egrederetur de Ur Chaldeorum anno Mundi 2083.	426.	2796.
Tertia Mundi ætas incępit ab anno P. I. 2796. cum Abraham egreſſus eſt de Ur Chaldæorum, vſq;		

ad annum P. I. 3227., cùm Populus liberatus fuit ab Ægyptiaca captiuitate die 29. Martij. Hi autem anni 430. ſunt completi, & inchoauit annus 431. an. Mundi 2514. 430. 3227.

Quarta ætas eſt ab egreſſu de Ægypto ad fundationem Templi Salomonici anno P. J. 3706. in menſe Zio, qui cæpit die 30. Aprilis: anni 480. incompleti, videlicèt anni 479., & menſe vnò. An. Mundi 2993. 480. 3706.

Quinta ætas eſt à iactis fundamentis Templi, vſq; ad liberationem Populi à captiuitate Babylonica factam per Cyrum anno Mundi 3464. 471. 4177.

Sexta ætas eſt à ſolutione captiuitatis, vſque ad Chriſti Natiuitatem: ex quo patet à Mundi creatione ad Chriſti Natiuitatem fluxiſſe annos 3999. completos, & menſes 9., nam anni Mundi 4000. complendi erant anno P. I. 4714. die 2. Aprilis. 536. 4713.

Denique ſeptima Mundi ætas incæpit à Chriſti Natiuitate, & adhùc decurrit.

De Prima Mundi Ætate.

LECTIO XXXV.

PRimam Mundi ætatem ſtatuimus quidèm à Mundi creatione vſque ad diluuium, ſed valdè incertum eſt, & diſcordant Auctores in aſſignando anno, quo realitèr fuit conditus, vt vidimus ſuprà Lectione xx. Igitur, omiſſis alijs opinionibus, ſequor ſententiam Tirini, Bochij, Vſſerij, Blanchini, aliorumque, qui ſtatuunt Mundum conditum anno P. J. 714. annis 4000. antè Æram communem, cuius opinionis varia fundamenta aſſignant iidem Auctores, hoc vnum ſufficiat, quòd in tanta diuerſarum opinionum multiplicitate tutior via eſt, me-

media, & cum huiuſmodi ſit illa, quæ dat Mundo annos 4000. antè Æram, ideò illam amplector.

Diſputatur autèm, tùm à Chronologis, tùm à Diuinæ Scripturæ Expoſitoribus qua anni tempeſtate fuerit conditus, alii enim volunt fuiſſe creatum in Æſtate, alii in Hyeme, quorum parùm probabilis eſt opinio. Alii in Autumno, alii in Vere, quorum fundamenta videri poſſunt in Toſtato, & Expoſitoribus, ego autèm illorum opinionē ſequor, qui in Vere Orbem creatum affirmant. Certum eſt autem ex Diuina Scriptura *Gen.* 1. fuiſſe creatum Cælum, & Terram die Dominicâ, ſiuè feria 1., & aliis quinque diebus omnia mixta, vt dicemus infrà, die autem Sabbati, ſiuè feria 7. requieuiſſe Deum ab omni opere, quod patrauerat.

Queritur etiam, quâ die menſis tùm Solaris, tùm Lunaris Mundum creare cæperit, & licèt videatur quæſtio omninò inutilis, cùm præcipuè nihil habeamus certi in Diuina Scriptura, & nullum ſit fundamentum certum aſſerendi in alterutram partem ob fallaces annorum menſuras, dicam tamèn quod ſentio.

Et primò ſupponendum eſt dierum, & annorum menſuram deſumendam eſſe ab Aſtrorum, & præcipuè Solis, & Lunæ curſu, iuxtà id, quod dixit Deus *Gen.* 1. *Fiant Luminaria in firmamento Cæli, & diuidant diem, & noctem, & ſint in ſigna, & tempora, & dies, & annos*, omnium autem exactiſſima menſura, quam vſque in hunc diem nouerint homines, eſt Gregoriana, quę aſſerit annum Solarem, ſiuè Solem ſuum curſum perficere ſpatio dierum 365. h. 5. m. 49. 12. Lunam verò ſuum, ſpatio dierum 29. h. 12. m. 44. 3. 10. 50.

Supponendum ſecundò tanquam certum annum primum Æræ comm. inchoaſſe feria 1., ſiuè die Dominicâ, quod nullus Chronologorum negat, ex quo ſequitur annum præcedentem terminaſſe in feriam 7. ſiuè Sabbatum.

Cùm ergo, vt vidimus, Mundi Creationem Deus incæperit feria 1., ſequitur ab eâ die ad diem primam Æræ communis interceſſiſſe hebdomadas præciſas, hoc autem habetur ſi dicamus creationem Cæli, & Terræ factam à Deo die 2. Aprilis

lis anno P. I. 714., cùm enim interceſſerint anni 4000.; qui in forma Gregoriana dant dies 1460970., hebdomadas autèm 208710. exactas, ſi ab his ſubtraho dies 91., ſiuè hebdomadas 13., quæ interceſſerunt à die primâ Ianuarii ad primam Aprilis incluſiuè, & ad 2. Aprilis excluſiuè, remanent dies 1460879., hebdomadæ autem 208697. exactæ, ſiuè præciſæ, ideſt ſine fractis.

Verùm ſi quis aſſerat: eo quidem anno Mundi creationem contigiſſe, ſed non eâ die 2. Aprilis, tenebitur tamèn aſſerere id incidiſſe in aliquam ex illis diebus, quibus eſt affixa Litera A., quæ iuxtà Kalendarium Gregorianum, infrà notandum, erat eo anno Lit. Dominicalis. Quòd ſi quis velit alio anno creationem contigiſſe, tenebitur ſemper aſſerere incidiſſe in feriam primam, & per conſequens dare hebdomadas exactas ſinè fractis.

Dato ergò, quòd Deus Mundum creare cæperit die 2. Aprilis; dicendum eſt Solem creaſſe die 5. Aprilis f. 4., illumque collocaſſe in Gradu 15. Arietis.

Quoad annum Lunarem, cum habeamus ex Tabulis Aſtronomicis anno P. I. 714. Plenilunium Martii contigiſſe die 2. Aprilis, ſequitur die 5. eiuſdem menſis, cum Deus Lunam creauit, eam poſuiſſe in gradu 20. Scorpionis, ità vt non eſſet, neque in coniunctione, neque in oppoſitione cum Sole, ſed coniugenda foret cum eo die 17. eiuſdem menſis. Hæc in noſtra hypotheſi verificantur, quòd, ſi quis alio anno ponat Mundi creationem, tenebitur etiam cætera omnia mutare, ſaluo tamèn, quod à die prima Mundi ad vltimam antè Æram com. prætericrint hebdomadæ exactæ ſine vllo fracto.

De

De Opere ſex dierum, ſiuè de Mundi creatione.

LECTIO XXXVI.

Ut aliquid dicamus de Mundi creatione, aduertendum eſt primò aliquos voluiſſe Mundum à Deo fuiſſe creatum vnico inſtanti in totâ ſuâ perfectione, quòd tamen repugnat Diuinæ Scripturæ, de quo vide Expoſitores. Nos ergo dicimus f. 1. die 2. Aprilis Deum creaſſe Cælum, & Terram, vt habetur *Gen.* 1.; per Cælum autem intellige cum Beda, Alcuino, & alijs apud Pererium, & Salianum, Cælum Empyræum Sedem Beatorum, nec improbabilis eſt illorum opinio, qui aſſerunt eodem tempore creauiſſe etiam Angelos.

Cælum Empyræum cum Leſſio in opuſculis, ſolidum eſſe aſſero quoad ſuperficiem concauam, & conuexam, fluuidum verò quoad illius ſoliditatem, ſeu craſſitiem.

Nomine Terræ venire aſſero Orbem elementare, ſiuè totum id, quod eſt à centro ad ſuperficiem concauam Empyræi. Si enim Pererius, & Salianus volunt nomine Terræ venire non tantùm Terram, ſed etiam aquam, cur nobis non licebit dicere venire etiam Aerem? Igitur erat tunc centrum huius Orbis Terra, circa Terram Aqua, circa Aquam Aer, qui occupabat totum illud ſpatium, quod interiacet inter ſuperficiem conuexam Aquæ, & ſuperficiem concauam Empyræi. Creauit etiam eâdem die lucem, quid autem eſſet lux illa, diſputant Expoſitores, quos vide.

Feria ſecunda die 3. Aprilis *creauit Deus firmamentum in medio Aquarum, vt diuideret Aquas ab Aquis. Gen.* 1. pro quo dico nomine Firmamenti venire ſubſtantiam quandam ſolidam; nomine verò Aquarum non venire Aquas formalitèr, ſeù vniuocè, ſed analogicè, ideſt entitatem illam fluidam, & per-

ſpi-

ſpicuam, quam nos Aerem dicimus; ad quid enim ponere Aquas ſuper firmamentum, quæ ibi ſemper eſſent in ſtatû violento? Quòd veræ Aquæ non ſint ſuper firmamentum aſſerunt D. Bonauentura, Pererius, Toſtatus, Gaudentius à Brixia, cum aliis, & ſicut ex Aquâ condenſatâ factum fuiſſe firmamentum aſſeruit Salianus, eodem modo nos dicimus factum fuiſſe ex Aere condenſato, eiuſdemque rationis, ſeù naturæ eſſe corpus, quod eſt ſuprà firmamentum, ac illud, quod eſt infrà.

Cùm autem Diuina Scriptura Firmamento dederit nomen Cęli, quod prius dederat Empyreo, & poſtea in eodem capite Aeri, cùm ait: Volucres Cæli; hinc ſequitur bene poſſe dici primum Cælum eſſe Aerem; Secundum Firmamentum; Tertium Empyræum, ad quod elatus fuit D. Paulus, cùm ait *raptum fuiſſe vſque ad tertium Cælum, vbi audiuit arcana verba.*

Feria 3. die 4. Aprilis dixit Deus: congregentur Aquæ in locum vnum, & appareat Arida, quod cum Saliano dicimus factum eſſe hoc pacto: Terram, quæ erat mathematicè ſphærica, ſeù rotunda alibi eleuauit in montes, alibi depreſſit in profunditates, quò fluxerunt Aquæ, illaſque Aquarum congregationes vocauit Maria, ideòque volunt aliqui tantam eſſe Maris profunditatem, quanta eſt montium altitudo, quatuor videlicèt milliarium, quod tamen Ricciolio non placet. Verùm, quidquid ſit de profunditate Maris relatiuè ad montium altitudinem, probabile eſt hoc pacto apparuiſſe Aridam, ſiuè Terram, quæ eâdem die à Deo accepit virtutem germinandi herbas, flores, & fructus, nec non omnia foſſilia, quæ in ea generantur.

Feria 4. die 5. Aprilis creauit Deus Luminaria, videlicèt Planetas, & Stellas fixas. Quoad Planetas licèt aſſererent veteres Auctores ſingulos eſſe ſuo Cælo affixos, Moderni tamen communiter aſſerunt non dari huiuſmodi Cælos ſolidos, ſed totum illud ſpatium, quod eſt à Firmamento ad ſuperficiem conuexam Aeris eſſe fluidum, illudque Ætherem vocant; alij tamèn inter Ætherem, & Aerem Ignis ſpheram collocant; nos verò dicimus nullo modo dari ſphæram Ignis, cùm hoc non

ſit

ſit elementum, neque ſubſtantia, ſed accidens, exceſſus videlicèt caloris. Aerem verò ab Æthere non differre, niſi accidentalitèr, eò quòd in primâ, ſiuè infimâ aeris regione ſiſtant vapores, & exhalationes craſſæ; in ſecundâ vapores, & exhalationes frigidæ; in tertiâ vapores, & exhalationes calidæ; ideòque tres iſtæ regiones vocantur etiam Atmoſphæra Terrę.

Prima regio extenditur ad duo milliaria, vel, vt volunt alij, ad duo milliaria ſub zona torrida, ad 500. paſſus ſub temperata, & multò minus ſub frigida, ita vt conficiat figuram oualem, & ratio eſt: quia hæc regio tantum extenditur, quantum protenduntur radii Solis reflexi, hi autem magis protenduntur ſub zona torrida, quam ſub frigida, ergo &c.

Secunda ſeu media Aeris regio extenditur ad quatuor milliaria; quantum videlicèt, eleuantur montes ſuper terræ planitiem.

Tertia denique Aeris regio extenditur ad 52. milliaria ſuper terram. Corpus autèm illud, quod eſt ſuper tertiam Aeris regionem, alij dicunt ſphæram ignis, alij Ætherem, nos dicimus eſſe Aerem, ſed depuratum, vt plurimum, à terræ vaporibus, & exhalationibus, quod probatur: quià vbi ſunt eadem accidentia, ibi debet eſſe eadem ſubſtantia, ſed in Æthere eſt fluiditas, perſpicuitas, & alia accidentia, quæ ſunt in Aere, ergo dicendum eſt eſſe Aerem.

Dices: Aer eſt corpus corruptibile, Æther verò incorruptibile; ergo ſunt diuerſæ ſubſtantiæ. Reſpondeo primò, multos eſſe Auctores, qui coruptibilitatem Cælis, ſiue Ætheri tribuunt, inter quos Reita, Semeri, & alij, ergo nos idem poſſumus aſſerere; quòd ſi quis velit eſſe incorruptibile, dicemus cum Cabeo Aerem etiam, aliaque elementa eſſe incoruptibilia, nam hic Auctor *l.* 4. *tex.* 1. *ſ.* 5. *c.* 1. aſſerit elementa non tranſmutari ad inuicem, & per conſequens Aerem ſemper remanere Aerem, Terram remanere Terram, Aquam remanere Aquam, ſiuè ſint in mixtis, ſiuè extrà illa; corruptionem verò competere ſolis mixtis. Si ergo corpus illud, quod occupat ſpatium vſque ad ſuperficiem concauam Firmamenti, eſt Aer, ſequitur etiam debere dici Aerem corpus illud, quod eſt ſuprà firmamentum vſque ad Empyręum, nam Diuina Scriptura vtrique

S tri-

tribuit idem nomen, cũ ait: *diuiſitque Aquas, quæ erant ſub firmamento, ab his, quæ erant ſuper firmamentum*, vbi nomine Aquę diximus venire nõ Aquas vniuocè, ſed analogicè, videlicèt corpus perſpicuum, & fluidum veluti Aqua, cuiuſmodi eſt Aer.

In hoc ergo Æthere collocauit Deus Planetas ſeptem, videlicet Lunam, Mercurium, Venerem, Solem, Martem, Iouem, cum quatuor minoribus Stellis, quæ Iouis Satellites dicuntur, & Saturnum cum duobus Satellitibus, ita vt Luna ſit magis terræ propinqua, Saturnus magis diſtans, cæteri verò occupent, iuxtà Ptolemęum, locum eo ordine, quo illos enumerauimus, ſed iuxtà Tychonem, & alios, diuerſum.

Præter Planetas creauit etiam ſtellas fixas, quas omnes ferè aſſerunt eſſe Firmamento affixas; Ego tamèn dico non eſſe improbabilem illorum ſententiam, qui volunt has etiam eſſe à Firmamento ſeparatas, & eodem modo moueri ſicut Planetæ; quòd probatur, nam Cynoſura tempore Hyparchi diſtabat à Polo Gradibus 12. m. 24., tempore Clauij diſtabat Gr. 3. m. 30., nunc verò diſtat Gr. 2. m. 29. 28. vt docet Caſſinus relatus à Maluaſia *in ſua Ephemeride fol.* 185.

Obſeruarunt autem Aſtronomi quòt annis hanc Stellam magis accedere ad Polum per ſec. 20. 15., cum autem illi appropinquauerit per min. 27. 40., quod erit circà annum Æ. C. 2094., ex tunc incipiet retrocedere per ſec. 20. 15. Conſule ipſos.

Rurſus Aſtronomi obſeruarunt ſingula ſigna Zodiaci receſſiſſe à proprio loco per Gr. 30., & ideò conſtellationem Arietis eſſe in eo loco, & in ea diſtantiâ ab Æquatore, in qua erat conſtellatio Tauri, conſtellationem vero Piſcium occupaſſe locum Arietis, & ſic de aliis. Denique Stella, quæ anno 1572. de nouo apparuit in Caſiopæa, altera quæ anno 1596. in Ariete, quæ anno 1600. in Cygno, quæ anno 1604. in Serpentario, & quæ anno 1638. in Cęto probabile eſt non fuiſſe de nouo creatas, ſed fuiſſe in Perigæo dum apparebant, & in Apogæo dum abſcondebantur, vel ideò viſas, quià multę ſimul coniungebantur, ſed hoc totum fieri non poſſet, ſi eſſent firmamento affixæ, quia eundem ſemper locum tenerent, ergo dicendum eſt eſſe ab eo ſeparatas, quod tamen cognoſci facilitèr non poteſt

poteſt ob maximam earum diſtantiam à terra; aſſerunt enim Aſtronomi diametrum terræ eſſe leucarum horariarum 2000. Lunam verò diſtare à terra 59. ſemidiametris terræ, videlicèt leucis horarijs 59000., Mercurium ſemid. 764., Venerem ſemid. 1438., Solem ſemid. 2000., Martem ſemid. 3047., Iouem ſemid. 10799. Saturnum ſemid. 20000., leucis videlicèt horarijs 20000000.. Denique Stellas fixas diſtare à centro terræ ſemid. eiuſdem terræ 20000000., ideſt leucarum horariarum viginti millia millionibus; Cùm ergo tanta ſit à nobis diſtantia, quid mirum ſi non bene percipimus an ſint Cælo, ſiuè firmamento affixæ.

Verùm dices: Stellæ fixæ ſeruant ſemper eandem diſtantiam inter ſe, quod fieri non poſſet niſi eſſent firmamento affixæ. Reſpondeo id non eſſe mirandum, quià habent æqualem motum, per conſequens ſemper æqualiter diſtant, ideò enim quando Sol eſt Lunæ coniunctus poſt dies 14. illi opponitur; quià motus horum Planetarum eſt inæqualis; idem dic de alijs Planetis.

Hinc deduco ſidera, & Planetas non moueri duplici motu, vt aſſerebant veteres, altero violento motu primi mobilis ab ortu in occaſum ſpatio vnius diei, altero proprio ab occaſu in ortum, quod Sol perficiat ſpatio vnius anni, Luna vnius menſis, & ſic de alijs; ſed dico moueri vnico motu proprio ab ortu ad occaſum, non circularitèr, ſed ſpiralitèr, ita vt Sol v. g. completo motu ſuo diurno, non ſit in eodem loco vndè receſſerat, ſed aliquantum recedat ab vno polo, & accedat ad alium, ſic à die 21. Iunij vſque ad 21.Decembris recedit à polo Arctico,& accedit ad Antarcticum,& à die 21. Decemb. ad 21.Iunij magis accedit ad Arcticum,& recedit ab Antarctico, ita vt reperiatur in lineâ Æquinoctiali circa dies 21. Martij, & 21.Septemb.; hoc pacto, ſpatio vnius anni, ſiue dierum 365. h. 5. m. 49. 12. reperitur in eodem loco, vbi erat prius. Sicut ergo aſſerebant veteres Solem ſingulis diebus conficere Gradus 360. ab ortu in occaſum motu primi mobilis, & motu proprio ab occaſu in ortum conficere ſingulis diebus ſecunda 51. 40. 20. 40., ità nos dicimus ſpatio horarum 24. conficere Gradus 359. m. 59.

8. 19. 39. 20., ità vt ad complendos Gradus 360. deficiant ſecunda 51. 40. 20. 40., quæ ſpatio dierum 365. h. 5. m. 49. 12. dant Gradus 360., & hoc pacto Sol, euoluto anno, redit ad eundem locum. Idem dic de Lunâ pro ſuo curſu menſtruo, & de aliis Planetis reſpectiuè; Stellæ autem fixæ ſpatio horarum 24. conficiunt Gr. 360., ideò ſemper apparent in eodem loco, & ſi mutant locum, vt diximus, eſt mutatio inſenſibilis, quæ non percipitur niſi ſpatio multorum annorum.

Concludo ergo cum D. Auguſtino *fieri poſſe, vt Cælo immobiliter ſtante, ſidera omnia diuerſos inter ſe, & aduerſos curſus, quos in ipſis ſpectamus, perficiant.* Idem ſentire videtur D. Chriſoſtomus in Epiſtolam ad Hebræos, Lactantius, & alii. Denique cum Clauio aſſero *Aſtronomorum experientÿs fidem habendam eſſe, donèc in contrarium aliud quid afferatur, quo demonſtretur vera non eſſe, quæ de Stellarum motu diximus.*

Feria 5. die 6. Aprilis creauit Deus Aquatilia, & Volatilia.

Feria 6. die 7. Aprilis creauit quadrupedia, & ſerpentia, ac deníque eâdem die hominem ad imaginem, & ſimilitudinem ſuam. *Gen. 1.*

Feria 7. die 8. Aprilis requieuit Deus ab omni opere, quod patrauerat, & benedixit diei ſeptimo, & ſanctificauit illum, quod Cornelius explicat hoc pacto. Actu feſtum inſtituit, coli que voluit ab Adamo, eiuſque Poſteris ſacro otio, & cultu Dei, maximè recolendo beneficium creationis illo die complexæ, ideòque fuit hoc præceptum Sabbati Diuinum, non naturale, ſed poſitiuum, vnde à Chriſto, & Apoſtolis feſtum à Sabbato tranſlatum eſt ad Dominicam, ideſt à die ſeptima ad primam creationis, & quia tempore Ægyptiacæ ſeruitutis ab hominum memoria exciderat, ideò Deus præcepit Moyſi, vt illud renouaret, quod factum eſt cum pluit manna per ſex continuos dies, non autem die Sabbati, vt habetur *Exod. 16. 23.*. Ex quo deducitur, quòd licèt Romani anni dies partiti fuerint in octo, & Græci in decem, apud Hebræos tamèn continuaſſe ſemper diuiſionem ſeptenariam, quamuis in Ægypto diem Sabbati non colerent, & ideò bene affirmamus à die prima creationis incluſiuè, vſque ad primam Æræ

com-

communis excluſiuè intercesſiſſe hebdomadas exactas abſque fractis, cum annus primus incæperit feria prima, & vltimus terminauerit feria ſeptima, vt diximus ſuprà.

De ſecunda Mundi Ætate, & Diluuio.

LECTIO XXXVII.

Licèt incertus ſit annus, quo venit diluuium, cum ex Diuina Scriptura ſolùm habeamus incidiſſe in annum 600. vitæ Noè *Gen. cap. 7. 6.* nihilominus Auctores, qui ſequuntur vulgatam editionem, illud ſtatuunt in annum 1656., P. I. 2369., quam opinionem ego ſequor.

Diſputatur etiam, an contigerit in Vere, vel in Autumno, quarè dicendum eſt, quòd, qui aſſerunt Mundum fuiſſe creatum in Autumno, tenentur etiam aſſerere eâdem tempeſtate veniſſe diluuium, nam Scriptura ait: *menſe ſecundo, ſeptimo decimo die menſis cæpiſſe pluere aquas*, qui verò creationem ponunt in Vere, eodem quoque tempore diluuium contigiſſe aſſerunt, quarè horum ſententiam ſequor. Quo ad diem, qua cæpit, certum eſt fuiſſe 17. menſis ſecundi, ſed licèt probabile ſit menſes fuiſſe Lunares, dubitatur tamen, an menſium Neomeniam auſpicarentur à die illa, in quam incidit Nouilunium verum, vel medium, aut à prima Phaſi, cum ergo ſit opinandi libertas, ego ſupponam Neomeniam fuiſſe auſpicatos Hebræos omnes à prima Phaſi: hoc poſito, cum anno P. I. 2369. pluuia diluuii incæperit die 17. menſis ſecundi, dicendum eſt incidiſſe in diem 5. Maii, & ratio eſt quia Nouilunium menſis ſecundi fuit Aprilis die 17. h. 11. m. 48. 56.; prima Phaſis die 18. 21.; ergo ad occaſum Solis diei huius incæpit menſis ſecundus, & 5. Maii fuit dies 17. menſis ſecundi, anno verò ſequenti dies 27. menſis ſecundi incidit in

5.

5. Maii, quarè ſtetit Noè in Arca per annum integrum, licèt enim ingreſſus ſit in Arcam die 10. menſis ſecundi, tamèn credibile eſt non ſtetiſſe ibi permanenter, niſi à die 17., quà cæpit pluuia.

Aduertendum eſt Græcos habuiſſe huius diluuij cognitionem valdè obſcuram, quarè in ſuis faſtis duo commemorant diluuia, vnum Ogygis anno Æræ Argiuę 51., P. I. 2922.; alterum Deucalionis circa annum P. I. 3139.; verùm, vt optimè aduertit Blanchinus in ſua hiſtoriâ vniuerſali: Primò certum eſt vnum tantùm fuiſſe diluuium vniuerſale: Secundò diluuia Ogygis, & Deucalionis eſſe potius relationes primi diluuii ab illis comparatas ab Hebræis, quam diluuia diſtincta. Tertiò diluuium Deucalionis fortè eſſe immerſionem Ægyptiorum in mare rubrum; ſed, quidquid ſit, ſi fuerunt diluuia diſtincta, non fuerunt tamèn vniuerſalia.

KALENDARIUM.

Pro anno Mundi *1656.*, P. J. *2369.*, Cyclo Lunari 13., Solari Iul. 17., Greg. *56.*, Lit. Dom. Iul. G. A., Greg. C. B., iuxtà computum Iudaicum A,

C.	21. Martij	Neomen. menſis primi	
D.	19. Aprilis	Neom. menſis ſecundi	
F.	28. Aprilis	10. menſis ſecundi	Ingreſſus eſt Noè in Arcã *Gen. cap. 7.*
F.	5. Maij	17. menſis ſecundi	Aquæ diluuij inundauerũt ſuper Terram. *Gen.* 7. 11.
E.	18. Maij	Neom. menſis tertij.	
C.	13. Junij	27. menſis tertij	Pluuia continuauit vſque ad hanc diem incluſiuè.
D.	14. Iunij	28. menſis tertij	Ceſſauit pluuia. *Gen.* 7. 17.
D.	13. Sept.	Neom. menſis ſeptimi	
A.	1. Octob.	19. menſis ſeptimi	Dies 150. ab inchoato diluuio, & cęperunt minui aquæ. *Gen.* 8. 3.

B. 9.

B. 9. Octob.	27. menſis ſeptimi	Requieuit Arca ſuper mõtes Armeniæ. *Gen.* 8. 3.
B. 11. Decemb.	Neom. menſis 10.	Apparuerunt cacumina montium. *Gen.* 8. 5.

Pro anno Mundi 1657., P. I. 2370., Litera Dominicali Iuliana F., Gregoriana A.

B. 9. Ianuarij	Neom. menſis vndecimi	
F. 20. Ianuarij	12. menſis vndecimi	Noë, apertâ feneſtrâ, emiſit Coruũ. *Gen.* 8. 6.
D. 8. Februarij	Neom. mẽſis duodecimi	
F 17. Februarij	10. menſis duodecimi	Emiſit Columbam, quę reuerſa eſt in Arcam; *Gen.* 8.
F. 24. Februarij	17. menſis duodecimi	Rurſus emiſit Columbam, quæ reuerſa eſt ad eum portans ramũ oliuæ. *Gen.* 8. 11.
F. 3. Martij	24. menſis duodecimi	Emiſit Columbam, quę non eſt reuerſa in Arcam. *Gen.* 8. 13.
F. 10. Martij	Neom. menſis primi	Anni 601. vitæ Noë: Imminutæ sũt aquę ſuper terram. *Gen.* 8. 13.
A. 9. Aprilis	Neom. menſis ſecũdi	
F. 5. Maij	27. menſis ſecundi	Dixit Deus ad Noë: Egredere de Arca tu, & Vxor tua &c. *Gen.* 16.

Igitur à prima die pluuiæ ad egreſſum Noë ex Arca præterierūt dies 365., vel 366. incluſis terminis. Quòd ſi dies menſis enumerentur à Nouilunio Aſtronomico, pluuia incępit die 3. Maij, & eâdem die anno ſequenti egreſſus eſt Noë de Arcâ.

Aduertendum hic Spondanum velle dies 27. ſeptimi menſis, quâ requieuit Arca ſuper montes Armeniæ, fuiſſe menſem ſeptimum ab

Digitized by Google

ab inchoato diluuio, & 25. Nouembris, nos autem dicimus fuiſſe menſem ſeptimum anni.

In ſuprà poſito Kalendario dies omnes ſignaui propriâ literâ, vt facilius cognoſcatur, in quam feriam inciderit, tùm Stylo Iuliano, tùm Gregoriano.

De Abraham, & tertia Mundi ætate.

LECTIO XXXVIII.

NAtiuitas Abrahæ eſt valdè incerta, cùm alii velint illum natum anno 70. vitæ Tharæ, alii verò anno 130., ratio dubitandi, eſt quia *Gen.* 11. habetur: *Uixit Thare 70. annis, genuit Abraham, Nachor, & Aram*, ergo eo anno Abraham natus eſt, ſed reſpondent alij: per illa verba intelligendum eſſe, quod anno 70. Thare cæpit generare filios, & Abraham ponitur primo loco, non ordine ætatis, ſed dignitatis, quæ reſponſio confirmatur, quia ibidem dicitur Thare mortuum eſſe in Haram ætatis annorum 205. cùm Abraham eſſet annorum 75., quando egreſſus eſt de Haram, vt habetur *Gen.* 12., ſi ergo ab annis 205. ſubtrahas 75. remanent 130., quo anno vitæ Thare neceſſe eſt natum eſſe Abraham, quarè hoc anno illum natum ſtatuimus anno P. I. 2722., Mundi 2009., â Diluuio 352.

Alia quoque eſt ratio dubitandi circa tertiam Mundi ætatem; quæ initium ſumit ab Abrahamo, videlicèt â quonam anno vitæ ipſius ſint inchoandi anni 430., vel 400. peregrinationis, de quibus loquitur Diuina Scriptura. Alii enim volunt enumerandos eſſe ab anno 75. vitæ Abrahæ, quo anno egreſſus eſt de Haram, vt habetur *Gen.* 12.: Alii ab anno 85., cùm Dominus illi promiſit ſemen, & ſe illi daturum terram Chanaam in poſſeſſionem, vt habetur *Gen.* 15. Alii ab anno 86.,

cùm

cùm natus eſt ei Iſmael, vt habetur *Gen.* 16. Alii ab anno 99. cùm Deus dedit ei præceptum Circumciſionis *Gen.* 17. Alii ab anno 105., cùm Iſmael perſequebatur Iſaac, ideoque Abraham eiecit Iſmaelem è domo ſua, vt habetur *Gen.* 21. Alij denique ab anno 125. cùm Abraham voluit filium immolare *Gen.* 22.

Nos igitur dicimus annos 430. peregrinationis, de quibus *Exod.* 12. 40., *& Gal.* 3. 17. inchoandos eſſe ab anno 75. vitæ Abrahæ, ex tunc enim cæpit eſſe peregrinus ſuper terram, erat autèm annus P. I. 2796., Mundi 2083., à Diluuio 426., antè Æram communem 1918. Quo verò ad annos 400., de quibus *Gen.* 15. 13., *Iudit.* 5. 9., *Actorum* 7. 6., dicendum eſt ibi ſcripturam ponere annos in numero rotundo, vel dic annos 400. computandos eſſe à perſecutione, quam intentauit Iſmael contrà Iſaac anno Abrahæ 105., à quibus ſi demas annos 30. remanent 75. ætatis Abrahæ. Ità graues Auctores *in Claui Dauid f.* 92.

De exodo, & quarta Mundi ætate.

LECTIO XXXIX.

Exitus Iſraelitarum de Ægypto eſt Epocha omnium celeberrima apud Hebræos, verùm illam ſtatuere eſt valde difficile, Auctores enim diuerſimodè loquuntur, nobis autèm placet hanc Æram ſtatuere cum Marſhamo in annum P. I. 3227., Mundi 2514., à diluuio 857., completis annis 430. peregrinationis, Cyclo Solari Jul. 7., Greg. 114., Cyclo Lunari 16., Indictionis 2., Lit. Dom. Jul. F., Gregoriana A., quarè hic afferam Kalendarium pro hoc anno, ſignatis diebus, quibus aliquid memorabile contigit, vt habetur *Exodi cap.* 12., *&* 16.

Hinc deducitur primum Phaſe celebratum fuiſſe in terra Ægypti die 28. Martij f. 3., & eos tranſiſſe mare rubrum die 1. Aprilis f. 7., Manna cæpiſſe pluere die 30. Aprilis f. 1., Sabbatum primum, quod celebratum fuit à Populo Hebræo incidiſſe in diem 6. Maij f. 7., & Pentecoſtem in diem 18. Maij f. 5.

Cùm autem Moyſes mortuus ſit anno 40. ab exitu, P. I. 3267., die 7. menſis Adar, quæ incidit in diem 28. Februarij, cuius Neomenia fuit die 22., ſequitur Populum non potuiſſe eodem anno antè Paſcha tranſire Iordanem, vt vult Cornelius à Lapide, ſed id contigiſſe anno ſequenti P. I. 3268.

KALENDARIUM.

Pro anno P. I. 3227., Mundi 2514., Cyclo Solari Iul. 7., Greg. 114., Cyclo Lunari 16., Lit. Dom. Iul. F., Gregoriana A., Æræ Iudaicæ 2275., Cyclo 119., & annis 14.

D.	15. Martii	Neom. menſis primi	
F.	24. Martii	10. menſis primi	Hebręi agnos immolandos præparant. *Exod.* 12. 3.
C.	28. Martii	14. menſis primi	In ſerò Populus immolauit Agnos, & in noctis medio percuſſit Dominus omne primogenitum Ægypt. *Exod.* 12. 29.
D.	29. Martii	15. menſis primi	Populus in manè egreſſus eſt de Ægypto. *Exod.* 12. 37.
E.	30. Martii	16. menſis primi	Dies 2. Azimorum, à qua incluſiuè enumerantur dies 50. ad Pentec.
G.	1. Aprilis	18. menſis primi	Populus tranſit per mare rubrum, & Ægyptij merguntur 12. 28.

Digitized by Google

F. 14. Aprilis	Neom. mẽſis ſecundi	
F. 28. Aprilis	15. menſis ſecundi	Venerunt in deſertum Sin, & murmurauerunt contrà Dominum 16. 1.
G. 29. Aprilis	16. menſis ſecundi	In veſperè coturnices operuerunt caſtra. *Exod.* 16. 13.
A. 30. Aprilis	17. menſis ſecundi	Manè pluit manna, quod continuauit per annos 40. vſque ad tranſitum Iordanis. *Exod.* 16. 15.
F. 5. Maii	22. menſis ſecundi	Feria 6. collegerunt ſinguli manna pro die Sabbati.
G. 6. Maii	23. menſis ſecundi	Sabbatum primum, quod celebrauit Populus. *Ex.* 16. 30.
G. 13. Maii	Neom. menſis tertii	Perexit Populus ad Montem Sinai. *Exod.* 19. 1.
E. 18. Maii	6. menſis tertii	Dies Pentecoſtes, quâ ſecundò datá eſt Lex à Deo, *Exod.* 19.

De Fundatione Templi Salomonis, & quinta Mundi ætate.

LECTIO XL.

HAbemus quidem ex libro 3. Regum cap. 6. Salomonem iecíſſe Templi fundamenta anno 480. ab exitu Jſraelitarum, & quarto Regni ſui, ſed cum alibi etiam habeatur fluxiſſe annos 580., vt probat Ricciol. *l.* 6. *c.* 8. *ſua Chronologiæ*: hinc

oritur occaſio dubitandi ; Nos igitur ſequentes opinionem communiorem cum Marshamo dicimus fluxiſſe annos 480. ; ideò quartam Mundi ætatem terminaſſe anno P. I. 3706. annis 1008. antè Æram communem , in quo annis tantùm 4. diſcrepamus à Ricciolio, qui fundationem Templi ponit annis 1012. antè Æram. Anno igitur P. I. 3706., Mundi 2993.. A Diluuio 1336.. Ab Exodo 480. terminat quarta Mundi ætas, & incipit quinta.

Æquè incertum eſt quanto tempore perſtiterit hoc Templum ; pro quo reſpondeo probabile eſſe ſtetiſſe annis 401. completis, ità vt cum fundamenta iacta fuerint anno P. J. 3706. Menſe Zio, ſiuè ſecundo, cuius Neomenia incidit in diem 2. Maij, & incenſum fuerit à Nabuzardam Duce Regis Nabucdonoſor anno P. I. 4107. menſe 5., verificatur ſtetiſſe annis 401., & menſibus tribus. Quòd autèm incenſum fuerit hoc anno, probatur, nam incenſum fuit anno 11. Sedeciæ, & 19. Nabucdonoſor, vt habetur *ex 4. Regum cap.* 25., qui annus coincidit cum anno 141. Nabonaſarri, ſed hic annus coincidit cum anno P. I. 4107. ex regulis ſuprà allatis, ergo hoc anno fuit incenſum Templum, & cum dixerimus ſtetiſſe annis 401. ſequitur fundatum anno P. I. 3706.. Rurſus ſi ab hoc anno demas annos 480. incompletos, remanet annus P. I. 3227. Exodi.

Dubitatur etiam à quo anno ſint inchoandi anni 70. captiuitatis Babylonicæ, pro quo ſciendum eſt tres fuiſſe Iudæorum captiuitates, quarum.

Prima fuit illa, qua Teglath Phalaſar Rex Aſſyriorum tranſtulit Hebræos de Galaat Galileæ in Aſſyriam, vt habetur *l.* 4. *Reg. c.* 15. *& l.* 1. *Paralip. c.* 5. hæc autem captiuitas contigit anno 27. Regni Phaceæ in Iſrael. Anno 16. Regis Ioatham, & anno 1. Achaz ipſius filij in Juda. Anno Templi 260., P. I. 3966., A Româ conditâ anno 6.

Secunda captiuitas fuit, cum Salmanaſar Rex Aſſyriorum, deſtructâ Samariâ, Populum Samaritanum tranſtulit in Aſſyriam, in qua captiuitate Tobias Senior cum Tobia filio abductus eſt, & deſtructum fuit Regnum Samariæ, ſiuè Iſraelis, quod ſteterat annis 236., contigit autem anno 9. Oſeæ Regis

Jſrael,

Iſrael, & anno 6. Æzechiæ Regis Iuda, vt habetur *l. 4. Regum cap.* 18. an. P. J. 3978., à Româ conditâ an. 18., ab alia captiuitate annis 13.

Tertia captiuitas fuit illa, quâ Nabucdonoſor Junior filius Nabucdonoſoris Senioris tranſtulit Hebræos ex Regno Iudææ in Babylonicam regionem, quod tribus vicibus factum eſt.

Prima enim expeditio contigit anno 8. Joakim Regis Iuda, vt habetur *l. 4. Regum c.* 24., *&* 2. *Paralip. c.* 36. anno P. I. 4093., in qua expeditione abductus eſt Daniel cum Socijs eius. Secunda expeditio contigit anno 11. Ioakim, cùm enim hic tributum Regi Nabucd. ſoluere negaſſet, Nabucd. cum exercitu adueniens, occiſo Ioakim, in eius locum conſtituit Ioachim filium eius, qui etiam dictus eſt Iechonias, quem tamèn poſt tres menſes regno priuauit, in eius locum conſtituens Patruum ipſius Mattathiam, qui etiam dictus eſt Sedecias, de quibus Regibus vide 4. *Regum, &* 2. *Paralip. cap.* 36. In hac ſecunda expeditione abducti fuerunt Ezechiel Propheta, & Mardochæus, contigit autèm anno Templi 390., & de hoc anno loquitur Ezechiel *cap.* 4. *v.* 5.; fuerunt enim eo anno tres Reges Iuda, videlicet Ioakim occiſus, Ioachim captiuus, & Sedecias expilati Regni Adminiſtrator, incidit hic annus in annum P. I. 4096., à Româ condita 136., Nabonaſarri anno 130., A Samariâ excisâ 118., & à primâ captiuitate Galaatidarum 130.

Tertiâ expeditio contigit Sedeciæ anno 10., cùm Nabucdonoſor, obſeſsâ Ieroſolimâ, poſt menſes 18. obſidionis, illam expugnauit, & vrbe excisâ, Templum incendit, anno 11. Sedeciæ, incidit autèm in annum P. J. 4107., Templi 401., à Româ conditâ 147., Nabonaſarri anno 141., & ab excidio Samariæ 129.

Concordant Auctores, quod anni 70. captiuitatis, de quibus loquuntur Ieremias *cap.* 25., *&* 29., *& Daniel cap.* 9. ſint numerandi ab hac tertiâ captiuitate, quæ contigit ſub Nabucdonoſore, ſed diſputatur à quanam ex his tribus expeditionibus ſint inchoandi, an videlicet à primâ anni P. I. 4093., vel à ſecundâ anni 4096., vel ab hac tertiâ anni P. I. 4107. Nos ergo,

ergo, iuxtà Canonem Babylonicum, dicimus annos 70. enumerandos eſſe ab hac tertiâ, ab anno videlicèt P. I. 4107., ſi enim annus primus Cyri incidit in annum Nabonaſ. 210., qui eſt P. I. 4176., ſi ab his ſubtrahas annos 70. incompletos, incidit annus primus captiuitatis in annum P. I. 4107.

De Cyro, & ſexta Mundi ætate.

LECTIO XLI.

EX Canone Babylonico relato à Marſhamo *f. 630.* dignoſcitur captiuitatem Iudæorum Babylonicam terminaſſe anno P. I. 4176., à Româ conditâ 216., antè Æram communem 538. Cyrus enim, vt probat idem Autor, natus eſt anno Nabonaſ. 149. ex Cambyſe, & Mandane Sorore Cyazaris, quem ipſe vult fuiſſe Aſſuerum Eſtheris maritum. Cyrus ergo anno P. I. 4155., victo Aſtyage, qui in Scripturâ dicitur Darius Medus, illi Regni adminiſtrationem conceſſit, & Cyaſaris filii Darii filiam, & hæredem Regni in vxorem duxit, quarè iure belli, expugnatâ Babylone, Chaldeâ eſt potitus, deindè iure vxoris Media, & Aſſyria illi obuenit, & cùm eſſet genere Perſa dictus eſt Monarcha Perſarum.

Aduertendum eſt autem Monarchiam Aſſyriorum in Aſſyriis terminaſſe anno P. I. 3967. cùm Pagio, & Vallemonio, vel, vt vult Petauius, 3818., cùm Sardanapalus victus fuit ab Arbace Medorum Rege, qui in Niniue conſtituit Regem ſibi tributarium, ſicut etiam Proreges ſtatuit Babylone, & in Perſide, & ex tunc Reges Medi dicti ſunt Monarchę Aſſyriorum. Anno verò P. I. 3967. Nabonaſarus, excuſſo iugo Medorum, ſe Regem Babylonis inſtituit, à quo anno incipit Æra Nabonaſarri, & Aſſyriorum Monarchia ex tunc tranſiuit ad Babylonios, ſiuè Chaldæos.

Ad-

Aduertendum eſt Vſſerium, Pagium, & Vallemontium ponere obſidionem factam ab Arbace, & mortem Sardanapali ipſo anno P. I. *3967.*, à quo anno init. Æra Nabonaſarri valdè probabiliter, initium verò Monarchiæ Aſſyriorum an. P. I. 3447. ſub Nino. Sed anno Nabonaſ. 161., P. I. 4127. Darius Medus, indicto bello Chaldæis, & Eulęo flumine prætergreſſo, Suſam vrbem expugnauit, quæ erat validum Chaldæorum propugnaculum, totâque illa regione potitus eſt. Verùm anno P. I. 4176. Cyrus, occiſo Baltaſarre, qui etiam dicitur Euilmerodach, Babylonem expugnauit, & Chaldeorum regno potitus eſt. Poſt duos annos, mortuo Cyaſare Cyri Socero, Cyrus factus eſt Monarcha, nec deinceps amplius dicta eſt Aſſyriorum, Medorum, Babyloniorum, ſiuè Chaldæorum Monarchia, ſed Perſarum, cùm, tùm ſub Medis, tùm ſub Chaldæis ſeruaret nomen Monarchiæ Aſſyriorum. Aduertendum eſt autèm Ricciolium velle Salmanaſarum, & Senacheribum fuiſſe Reges Babylonios, quod negat Marshamus, aſſerens fuiſſe Reges in Niniue, & non Babylone.

Aduertendum præterea Ricciolium velle Darium Medum non fuiſſe Aſtyagem Auum vxoris Cyri, vt docet Marshamus, ſed Nabonidum, qui Baltaſſarri ſucceſſit in Regno Babylonis, & à Cyro, expugnata Babylone, occiſus fuit, vtraque opinio eſt probabilis, ſed hæc Riccioli probabilior, melius enim per iſtam explicatur Prophetia Danielis, qui vixit tùm ſub Nabucdonoſore, tùm ſub Baltaſſarre, tùm ſub Dario Medo, illoſque hoc ordine recolet, & ſaluatur Monarchia Cyri, cuius pars altera illi obuenit ex Patris hæreditate ſibi ab Aſtyagis violentia vindicatâ, ſcilicet Regnum Perſarum, altera ſcilicet Media, & Suſiana iure vxorio ei deuoluta, & tertia ſcilicet Babylonica armis acquiſita. Babylonis expugnationem ponit Ricciolius anno antè Æram 536., nos verò 538., P. I. 4176., Mundi 3463.

De

De Chriſti Ieſu Natiuitate, & ſeptima Mundi Ætate.

LECTIO XLII.

Sicut certum eſt de fide Ch. Ieſum Dei Filium fuiſſe incarnatum in B. Virginis Vtero, & omnes ferè conueniant fuiſſe conceptum die 25. Martij, & natum die 25. Decembris diebus aliquot poſt Solſtitium Hyemale, contrà nouam illorum opinionem, qui id accidiſſe aſſerebant circà Æquinoctium Autumnale, qui nullo modo ſunt audiendi, dubitatur tamen quo anno id contigerit, cum præcipuè veteres Hiſtorici vſi ſint Ærâ Mundi, quæ ferè in ſingulis eſt diuerſa. Ideò afferam hic ſeptem opiniones, omnes probabiles, quas ſingulas ſignabo varijs charcteribus, in quibus ſi concordent, erit opinio illa probabilis, ſi verò diſcordent cognoſci poterit, in quo erret Auctor. Opinio omnium prima eſt.

I.	Kepleri, M. Antonii Capellæ, Pagii, & aliorum, qui volunt Chriſtum natum.	an. P. I. 4708.
II.	Natalis ab Alexandro, & aliorum.	an. P. I. 4709.
III.	Sulpicii Seueri, Vallemontii, & aliorum.	an. P. I. 4710.
IV.	Clementis Alexandrini, Baronii, Spondani, Tornielli &c.	an. P. J. 4711.
V.	S. Epiphanii, Saliani, Bardi, & aliorum.	an. P. I. 4712.
VI.	Bedæ, Salmeronis, Grandamici, Ricciolii nomiſcum.	an. P. I. 4713.
VII.	Io: Georgii, Heruarti, & aliorum.	an. P. I. 4714.

Omnes igitur aliæ opiniones, quæ ponunt Chriſti Natiuitatem, vel antè annum P. J. 4708., vel poſt 4714. pro improbabilibus ſunt habendæ, niſi afferant rationes congruentes.

Cha-

Characteres autèm ſunt 1. Anni P. I., ſecundò anni antè Æram, vel ipſius Æræ communis, tertiò anni Æræ Iulianæ, ſiuè à Kalendarii reformatione factâ à Iulio Ceſare, quartò anni ab Vrbe Româ conditâ, quintò Anni Olympiadum, ſextò Anni à Triumuiratu Octauiani Cæſaris Auguſti, ſeptimò Ab Actiaca Victoriâ, octauò A morte Cleopatræ, nonò Conſules, qui eo anno Romanam Rempublicam adminiſtrabant. Ideò non eſt admittenda opinio Baronii, & Spondani, qui ex characteribus ab ipſis ſignatis ponunt Chriſti Natiuitatem incidiſſe in annum P. I. 4711., & ſtatim anno ſequenti ponunt annum primum Æræ communis, quem certum eſt incidiſſe in annum P. J. 4714., debebant ergo annum primum Æræ communis ponere tribus annis poſt eius Natiuitatem. Idem dic de aliis Auctoribus, qui vt plurimùm, errant in aliquo ex aſſignatis characteribus.

Anni P. I.	Ante Æra Chr.	Æræ Iulianę.	Ab Vrbe Condita.	Olympiadū.	A triū viratū.	Ab Act. Victoriā.	A morte Cleopatræ.	Conſules
4708.	6.	40.	748.	193. 3.	38.	26.	25.	D. Lælius Balbus C. Antiſtius Nepos
4709.	5.	41.	749.	193. 4.	39.	27.	26.	C. Cæſar Octauianus 12. Lucius Cornelius Sulla
4710.	4.	42.	750.	194. 1.	40.	28.	27.	Caluiſius Sabinus L. Paſſienus Rufus
4711.	3.	43.	751.	194. 2.	41.	29.	28.	C. Cornelius Lentulus M. Vallerius Meſſalinus
4712.	2.	44.	752.	194. 3.	42.	30.	29.	C. Cæſar Octauianus 13. M. Plautius Siluanus
4713.	1.	45.	753.	194. 4	43.	31.	30.	Coſſius Cornelius Lētulus L. Calphunius Piſo
Anni	Æræ	Chr.						
4714.	1.	46.	754.	195. 1	44.	32.	31.	C. Iulius Cęſ. Aug. Nepos L. Emilius Paulus
4715.	2.	47.	755.	195. 2.	45.	33.	32.	P. Vicinius Nepos P. Alfenius Varus

Inter has opiniones, quarum quælibet ſuos habet ſectatores, & ſua fundamenta, ego duas tantùm ſeligo. Prima eſt Ricciolij, qui Chriſti Natiuitatem ſignat anno P. I. 4713., anno videlicet præcedente Æram Communem. Cuius ratio eſt: Ex traditione habetur Chriſtum natum die 25. Decembris Feria 1., ab anno autem P. I. 4706. ad 4719. nunquam incidit Lit. Dom. B. affixa diei 25. Decembris, niſi anno 4713., vt patet ex Laterculo appoſito Lectione VIII., ergo eo anno natus eſt Chriſtus Jeſus. Confirmatur, quia anno primo Æræ Chr. debebat eſſe Lit. Dom. A., ergo anno præcedenti erat Lit. B., ergo anno P. I. 4713. die 25. Decembris natus eſt Chriſtus, & die octaua fuit prima dies Ianuarij anni 4714., qui fuit annus primus Æ. C.

Hanc opinionem, vtpote probabiliorem ſecutus ſum vſque modò, verùm cum non ſim ex illis, qui, vt aiebat Lactantius, *cum ſemel aberrauerint conſtantes, in ſtultitia perſeuerant, & vanis vana defendunt*, ideò affero etiam fundamenta Patris Pagij, qui Chriſti Natiuitatem ſtatuit in annum P. J. 4708., vel ad ſummum 4709., & ſunt huiuſmodi: Ex communi ſenſu Eccleſiæ habemus Chriſtum natum toto Orbe in pace compoſito, ſed hoc non poteſt verificari de anno P. I. 4711., & infrà, habemus enim ex Romanâ Hiſtoriâ annis illis Romanam Rempublicam varijs bellis fuiſſe agitatam, videlicet Parthico, Germanico &c., & Iani fores, quas anno P. I. 4708. Auguſtus clauſerat, ab eodem fuiſſe apertas anno P. J. 4711., ergo neque hoc anno, neque in ſequentibus potuit naſci Chriſtus: Toto orbe in pace compoſito.

Rurſus habemus ex Euangelio: tempore, quo natus eſt Chriſtus factam fuiſſe deſcriptionem primam a Præſide Syriæ Cirino, vel Quirino, pro quo ſciendum eſt anno P. I. 4706. fuiſſe deſignatum Syriæ Præſidem C. Sentium Saturninum, cui anno P. I. 4709. ſucceſſit Quintilius Varo, vt patet ex pluribus monumentis relatis a Pagio, hoc autem Saturnino Præſide, Quirinus, ſeù Cirinus in Orientem profectus eſt, vbi bellum contrà Homonadenſes confecit, eique demandata fuit Iudææ deſcriptio, & ideò dicitur a S. Luca Præſes, ob hoc munus deſcriben-

bendi Iudæos, dicitur etiam deſcriptio prima, ad differentiam deſcriptionis ſecundæ, quam idem Quirinus confecit anno P. I. 4719., Æræ Ch. 6. cum eſſet electus Præſes Syriæ.

Ex his colligitur Chriſti Natiuitatem non potuiſſe contingere niſi in annum P. I. 4708., adhuc Præſide Syriæ Saturnino, cum præcipuè Tertulianus aſſerat Chriſtum natum Syriæ Præſide Saturnino. Quirinus autèm deſcriptionem incepit ſub Saturnino, & compleuit ſub Varro, de quo vide Pagium.

Quoad Feriam, in quam incidit Chriſti Natiuitas, licet multi velint incidiſſe in Feriam 1., ſi tamèn verum eſt ipſum natum hoc anno 4708. die 25. Decembris, dicendum eſt fuiſſe F. 3. Lit. Dom. G., vel natum die 23., quod tamen nemo aſſerit.

Dices: ex communi ſenſu Eccleſiæ Æra Natiuitatis Chriſti incepit anno P. J. 4714., ergo Chriſtus natus eſt in fine anni 4713. Reſpondeo Eccleſiam ſequi Æram inuentam a Dionyſio, quæ inchoat anno P. I. 4714., & ideò diſtinguendum eſt de anno Natiuitatis, ſuppoſito a Dionyſio, & de anno Natiuitatis vero, ideò quo ad annos Æræ Chriſti ſequendus eſt Dionyſius, quo verò ad annum, quo verè natus eſt Chriſtus, ſtandum eſt ſolidioribus rationibus. Eodem pacto Vallemontius in ſua Chronologia ſignat Chriſti Natiuitatem anno Mundi 4000. P. I. 4710., & anno M. 4004. annum primum Æ. C., & annum P. I. 4714.

De Chriſti Morte.

LECTIO XLIII.

QVoad Chriſti mortem duo ſunt diſtinguenda, quæ, quià à multis confunduntur, ideò errant, & prius quærendum eſt quot annis Chriſtus vixerit; ſecundò quo anno P. J. illius mors contigerit; & quoad primum certum eſt improbabiles eſſe opiniones illorum, qui ei dant, vel minus annis 30., vel plus annis 37., & ideò non eſt audiendus Tertullianus, qui vult vixiſſe Chriſtum annis 29.; ſed notandum eſt,

quod in aſſignandis annis vitæ ipſius, cùm ex communi omnium conſensû certum ſit Chriſtum natum circa Solſtitium hyemale, & habeamus ex Diuinâ Scripturâ fuiſſe Crucifixû in Paſchate, idèſt circà Æquinoctium Veris, ſequitur, vt qui dant illi annos v. g. 33. vitæ, intelligendi ſint de annis incompletis, videlicèt 32., & menſibus 3., idem dic de omnibus alijs opinionibus. Afferam hic opiniones Auctorum, quæ aliquam habent probabilitatem.

J.	Lactantij Firmiani, Clementis Alexandrini, & aliorum, qui dant Chriſto annos vitæ.	30. ideſt	29. 3.
IJ.	Africani.	31.	30. 3.
III.	Apollinaris Ep. Laodicææ.	32.	31. 3.
JV.	Epiphanij, Euſebij, Ricciolij nobiſcum.	33.	32. 3.
V.	Saliani.	34.	33. 3.
VI.	Scaligeri.	35.	34. 3.
VII.	M. Antonij Capellæ, & Pauli Midelb.	36.	35. 3.

Cardinalis Noris vult Chriſtum natum anno P. I. 4709., & mortuum anno P. I. 4742. quarè per ipſum vixit annis 32., & menſibus tribus.

Vallemontius vult eum natum anno P. I. 4710., & mortuum anno P. I. 4746., qui erat Æræ communis 33., quarè per ipſum vixit annis 35., & menſibus tribus. Idem dicendum de alijs, qui alijs annis ponunt Chriſti Natiuitatem, & mortem.

Quoad annum, quo contigit Chriſti mors, ſciendum eſt habere aliquam probabilitatem opiniones illas, quæ eam ſtatuunt intrà annos P. I. 4741., & 4749., Æræ communis intrà 28., & 36. incluſiuè.

Licet autem omnes allatæ opiniones ſint probabiles, afferam tamèn hic fundamenta duarum tantùm, videlicet eorum, qui mortem Chriſti ſignant anno Æ. Chr. 33. P. I. 4746. die 3. Aprilis, & eorum, qui eam ſignant anno Æ. Chr. 29., P. I. 4742., die 25. Martii. Prima ſic arguit. Chriſtus Dominus, vt habetur de fide, mortuus eſt in Paraſceue, dum celebraretur Paſcha Azimorum, quod erat in Plenilunio Niſan, ſed hoc Plenilunium eo anno incidit in diem 3. Aprilis, ergo eo die mortuus eſt Chriſtus Lit. Dom. D., neque

aliis

Digitized by Google

aliis annis, ſiuè præcedentibus, ſiuè ſubſequentibus Plenilunium vnquam incidit in f. 6. niſi anno Æ. Ch. 33., & 36., ergo dicendum hoc anno mortuum eſſe Chriſtum. Confirmatur, quia Phlego Trallianus Hadriani Libertus ſignat Eclipſim magnam, & excellentem inter omnes, quæ antè eam acciderint, ità vt Stellæ in Cælo viſæ ſint, hora 6. anno quarto Olimpiadis 202., cuius anni initium incidit in annum P. J. 4745. in Æſtate, & finis in æſtate anni P. I. 4746., hæc igitur fuit Eclipſis, quæ contigit in morte Chriſti Domini, de qua habetur in Euangelio. *Tenebræ factæ ſunt per vniuerſam terram ab hora ſexta vſque ad horam nonam*, aliis enim annis, ſiuè præcedentibus, ſiuè ſequentibus, nec Phlegon, nec Ptolemæus vllam memorabilem Eclipſim ſignant, ergo dicendum eo anno, & die mortuum eſſe Chriſtum.

Secunda ſententia nititur auctoritate D. Auguſtini, aliorumq; veterum Sanctum Patrum, qui aſſeruerunt Chriſtum mortuum Coſſ. duobus Geminis, quorum conſulatus incidit in annum Æ. Chr. 29., P. J. 4742., ergo hoc anno mortuus eſt Chriſtus. Ijdem SS. PP. aſſerebant eum mortuum die 25. Martii, & Concilium Cæſarienſe Prouinciale celebratum anno Æ. Chr. 196. ſtatuit eum mortuum die 23. Martii, & die 25. reſurexiſſe, ergo hoc anno 29., die 25., vel 23. mortuus eſt Chriſtus. Verùm dices: Ex Euangelio habemus Ioannem Baptiſtam cæpiſſe prædicare anno 15. Imperii Tiberii Cæſaris, qui annus incidit in annum Æ. Chr. 28. P. I. 4741., ſi ergo mortuus fuiſſet Chriſtus anno 29., vix potuiſſet prædicare vno anno, ergo dicendum eo anno non contigiſſe illius mortem. Reſpondeo duplicem eſſe Æram Jmperii Tiberii, aliam, quæ dicitur Proconſularis, & incepit anno Æ. Chr. 11., P. J. 4724. cum Tiberius 5. kal. Septembris ab Auguſto Imperii Collega dictus eſt, aliam, quæ dicitur Auguſtana, & incipit anno Æ. Chr. 14., P. J. 4727., cum die 19. Auguſti mortuus eſt Octauianus Auguſtus, eique in Jmperio ſucceſſit Tiberius, hoc prænotato: dico S. Ioannem cæpiſſe prædicare anno 15. Imperii Tiberii æræ Proconſularis, qui erat annus P. I. 4739. Æ. Chr. 26. non autèm anno 15. Æræ Auguſtanæ, qui incidit

in

in annum P. I. 4741., Ær. Chr. 28. Igitur à prædicatione Ioannis ad mortem Chr. interceſſere anni tres, intrà quos acciderunt, quæ ab Euangeliſtis enarrantur.

Dices ſecundo: Chriſtus mortuus eſt in Paraſceue, & in feſto Azimorum, quod ex Leuitico celebrandum eſt 15. menſis Niſan, eo autem anno Plen. Niſan contigit die 17. Aprilis Lit. Dom. B. ergo non potuit celebrari Paſcha die 25. Martij, celebratum enim fuiſſet intrà menſem Adar anni pręcedentis. Reſpondeo cum Pagio veteres Iudæos non curaſſe de regulis Aſtronomicis, & ſe potius accomodaſſe ad Vulgi capacitatem, ideòque quot annis Paſcha ſignaſſe iuxtà regulas quaſdam nobis nunc ignotas.

Confirmatur reſponſio, nam ſi attendiſſet ad regulas Aſtronomicas, quarè veteres SS. PP., qui floruerunt antè ſæculum 4. in tot. Conciliis, in quibus actum eſt de hac quæſtione, quarè, inquam, non reſponderunt illam incidere non potuiſſe in annum Æ. Chr. 29. Duobus Geminis Coſſ., & in diem 25. Martii, ſed potius in 17. vel 18. Aprilis? Sciendum eſt ergo ſæculo 13. Rogerium Bachonum ex Ordine Min. S. Bonauenturæ Coëuum, vtpote ſcientiæ Aſtronomicæ peritiſſimum, omnium primum aſſeruiſſe Chriſtum mortuum anno Æ. Chr. 33. die 3. Aprilis, quam ſententiam poſt ipſum amplexus eſt Paulus Burgenſis, qui obiit anno 1435., & tandèm Alphonſus Toſtatus, Riciolius, & alii.

Dices: Phlegon ponit Eclipſim anno Æ. Chr. 33., ergo eo anno contigit mors Chriſti. Reſpondeo Phlegontis libros non extare, & qui illius auctoritatem referunt diuerſimodè loquuntur, alii enim ſignant illam Eclipſim anno 4. Olimp. 201., alii Olimp. 202. anno 2., alii 3., alii 4., adeò inter ſe diſſident.

Rurſus Olimpiadum initium non omnes ponunt anno P.I. 3938., nobiſcum, ſed alii aliis annis, ideò huic auctoritati Phlegontis, quæ ſignat magnam Eclipſim anno 4. Olimp. 202. parum eſt fidendum, & credendum potius D. Auguſtino, qui mortem Chriſti ſignat Duobus Geminis Coſſ., ideſt anno Æ. Chr. 29., & eodem anno contigiſſe Eclipſim à Phlegonte ſignatam.

tam. His poſitis, ſi quis ſequitur opinionem Riciolij conſequenter dicit Chriſtum Jeſum natum anno P. I. 4713. die 25. Decembris feria 1. circa mediam noctem præcedentem, videlicet circà horam 7. ab occaſu ſolis. Anno P. I. 4714. kal. Ianuarij fuiſſe circumciſum, & ab hac die inchoare Æram Chriſti. Anno P. I. 4746., Æ. Chr. 33. die 3. Aprilis f. 6. horis 18. ab occaſu ſolis fuiſſe Cruci affixum, & horâ 21. exſpiraſſe. Ex quo deducitur vixiſſe in Mundo annos 32. completos, dies 99., & horas 13.

Si autem ſequatur ſententiam Pagii, dicet Chriſtum natum annum P. J. 4708. die 25. Decembris ad mediam noctem f. 3. Circumciſum 1. Ianuarii f. 3. Anno P. I. 4742., Æ. Chr. 29. die 25. Martii f. 6. fuiſſe Crucifixum hora 18., & hora 21. exſpiraſſe. Ex quo deducitur vixiſſe in Mundo Annis 33. completis diebus 90. horis 13.

De Kalendario Romano.

LECTIO XLIV.

POſquam egimus de Temporis menſuris, quibus variæ vtuntur Nationes, operæ prætium erit kalendarium efformare iuxtà vniuſcuiuſque Gentis conſuetudiuem.

Dabo igitur hic kalendarium Romanum, &, vt breuitati ſtudeam, præteribo ſignare in eo Feſtiuitates Romanorum, quæ videri poſſunt in Mullero, & Riciolio, tùm kal., Nonas, & Idus.

Igitur in prima columna ſunt dies menſium expanſi.

In ſecunda Columna Literæ Dominicales, cognito enim quænam Litera Dominicalis eo anno decurrat, pro quo vide ſupra Lectionem XXXII., cognoſcitur etiam illis diebus menſis, quibus eſt talis Litera affixà, eſſe diem Dominicum, ideſt feriam primam, & ſic ſucceſſiuè de alijs feriis.

In tertia Columna ſunt Epactę affixæ cuilibet diei, ità vt 1. Ianuarij, & Martij ſit affixus Aſteriſmus hoc pacto ∗, deinde

1.

1. Februarii, & Aprilis xxix. 1. Maii Epacta xxviii., & ſic ſucceſſiuè 1. cuiuslibet menſis Epactæ ordine retrogrado, ità vt 1. Auguſti habeat xxv., & xxiv. 1. Decembris xx., & hoc eſt aduertendum, quia kalendaria quandoque errant ob Amanuenſium, vel Typograforum inſitiam.

In quartâ Columnâ eſt Aureus Numerus à Dionyſio Exiguo diſpoſitus, qui, ſicut etiam Epactæ, deſeruit ad cognoſcendum quolibet menſe Nouilunia Ciuilia, eo enim die, cui eſt affixus Aureus Numerus illo anno decurrens, erit Nouilunium iuxtà veteres, & eo die cui eſt affixa Epacta decurrens erit Nouilunium Stylo nouo. Deſeruiunt etiam ad indagandum diem Paſchatis, eo enim die, cui eſt affixus Aureus Numerus illo anno decurrens, ſed à die 8. Martij ad diem 5. Aprilis incluſiuè: erit Nouilunium Niſan ſiuè Paſchale, & die illâ, vel ſequentibus, cui eſt affixa litera Dominicalis eo anno decurrens, erit Dominica Paſſionis, ſecunda erit Dominica Palmarum, tertia dies Paſchatis Stylo veteri, vel Græcorum. Idem dic de Epactâ Stylo nouo.

JANUA-

JANUARIUS.

Dies Menſiū	Lit. Dom.	Epactæ	Aureus Numer.
1	A.	*	III.
2	B.	XXIX.	
3	C.	XXVIII.	XI.
4	D.	XXVII.	
5	E.	XXVI.	XIX.
6	F.	XXV.	VIII.
7	G.	XXIV.	
8	A.	XXIII.	XVI.
9	B.	XXII.	V.
10	C.	XXI.	
11	D.	XX.	XIII.
12	E.	XIX.	II.
13	F.	XVIII.	X.
14	G.	XVII.	
15	A.	XVI.	
16	B.	XV.	XVIII.
17	C.	XIV.	VII.
18	D.	XIII.	
19	E.	XII.	XV.
20	F.	XI.	IV.
21	G.	X.	
22	A.	IX.	XII.
23	B.	VIII.	I.
24	C.	VII.	
25	D.	VI.	IX.
26	E.	V.	
27	F.	IV.	XVII.
28	G.	III.	VI.
29	A.	II.	
30	B.	I.	XIV.
31	C.	*	III.

FEBRUARIUS.

Dies Menſiū	Lit. Dom.	Epactæ	Aureus Numer.
1	D.	XXIX.	
2	E.	XXVIII.	XI.
3	F.	XXVII.	XIX.
4	G.	XXVI. 25.	VIII.
5	A.	XXV. 24.	
6	B.	XXIII.	XVI.
7	C.	XXII.	V.
8	D.	XXI.	
9	E.	XX.	XIII.
10	F.	XIX.	II.
11	G.	XVIII.	
12	A.	XVII.	X.
13	B.	XVI.	
14	C.	XV.	XVIII.
15	D.	XIV.	VII.
16	E.	XIII.	
17	F.	XII.	XV.
18	G.	XI.	IV.
19	A.	X.	
20	B.	IX.	XII.
21	C.	VIII.	I.
22	D.	VII.	
23	E.	VI.	IX.
24	F.	V.	
26	G.	IV.	XVII.
26	A.	III.	VI.
27	B.	II.	
28	C.	I.	XIV.

29 Pro anno Biſſextili.

MARTIVS.

Dies Menſiũ	Lit. Dom.	Epactæ	Aureus Numer.
1	D.	*	III,
2	E.	XXIX.	
3	F.	XXVIII.	XI.
4	G.	XXVII.	
5	A.	XXVI.	XIX.
6	B.	XXV.	VIII.
7	C.	XXIV.	
8	D.	XXIII.	XVI.
9	E.	XXII.	V.
10	F.	XXI.	
11	G.	XX.	XIII.
12	A.	XIX.	II.
13	B.	XVIII.	
14	C.	XVII.	X.
15	D.	XVI.	
16	E.	XV.	XVIII.
17	F.	XIV.	VII.
18	G.	XIII.	
19	A.	XII.	XV.
20	B.	XI.	IV.
21	C.	X.	
22	D.	IX.	XII.
23	E.	VIII.	I.
24	F.	VII.	
25	G.	VI.	IX.
26	A.	V.	
27	B.	IV.	XVII.
28	C.	III.	VI.
29	D.	II.	
30	E.	I.	XIV.
31	F.	*	III.

APRILIS.

Dies Menſiũ	Lit. Dom.	Epactæ	Aureus Numer.
1	G.	XIX.	
2	A.	XXVIII.	XI.
3	B.	XXVII.	
4	C.	XXVI. 25.	XIX.
5	D.	XXV. 24.	VIII.
6	E.	XXIII.	XVI.
7	F.	XXII.	V.
8	G.	XXI.	
9	A.	XX.	XIII.
10	B.	XIX.	II.
11	C.	XVIII.	
12	D.	XVII.	X.
13	E.	XVI.	
14	F.	XV.	XVIII.
15	G.	XIV.	VII.
16	A.	XIII.	
17	B.	XII.	XV.
18	C.	XI.	IV.
19	D.	X.	
20	E.	IX.	XII.
21	F.	VIII.	I.
22	G.	VII.	
23	A.	VI.	IX.
24	B.	V.	
26	C.	IV.	XVII.
26	D.	III.	VI.
27	E.	II.	
28	F.	I.	XIV.
29	G.	*	III.
30	A.	XXIX.	

Digitized by Google

MAIUS.

Dies Menſiũ	Lit. Dom.	Epactæ	Aureus Numer.
1	B.	XXVIII.	XI.
2	C.	XXVII.	
3	D.	XXVI.	XIX.
4	E.	XXV.	VIII.
5	F.	XXIV.	
6	G.	XXIII.	XVI.
7	A.	XXII.	V.
8	B.	XXI.	
9	C.	XX.	XIII.
10	D.	XIX.	II.
11	E.	XVIII.	
12	F.	XVII.	X.
13	G.	XVI.	
14	A.	XV.	XVIII.
15	B.	XIV.	VII.
16	C.	XIII.	
17	D.	XII.	XV.
18	E.	XI.	IV.
19	F.	X.	
20	G.	IX.	XII.
21	A.	VIII.	I.
22	B.	VII.	
23	C.	VI.	IX.
24	D.	V.	
25	E.	IV.	XVII.
26	F.	III.	VI.
27	G.	II.	
28	A.	I.	XIV.
29	B.	*	III.
30	C.	XXIX.	
31	D.	XXVIII.	XI.

IUNIUS.

Dies Menſiũ	Lit. Dom.	Epactæ	Aureus Numer.
1	E.	XXVII.	
2	F.	XXVI.25.	XIX.
3	G.	XXV. 24.	VIII.
4	A.	XXIII.	XVI.
5	B.	XXII.	V.
6	C.	XXI.	
7	D.	XX.	XIII.
8	E.	XIX.	II.
9	F.	XVIII.	
10	G.	XVII.	X.
11	A.	XVI.	
12	B.	XV.	XVIII.
13	C.	XIV.	VII.
14	D.	XIII.	
15	E.	XII.	XV
16	F.	XI.	IV.
17	G.	X.	
18	A.	IX.	XII.
19	B.	VIII.	I.
20	C.	VII.	
21	D.	VI.	X.
22	E.	V.	
23	F.	IV.	XVII.
24	G.	III.	VI.
25	A.	II.	
26	B.	I.	XIV.
27	C.	*	III.
28	D.	XXIX.	
29	E.	XXVIII.	XI.
30	F.	XXVII.	

IULIUS.

Dies Menſiũ	Lit. Dom.	Epactæ	Aureus Numer.
1	G.	xxvi.	xix.
2	A.	xxv.	viii.
3	B.	xxiv.	
4	C.	xxiii.	xvi.
5	D.	xxii.	v.
6	E.	xxi.	
7	F.	xx.	xiii.
8	G.	xix.	ii.
9	A.	xviii.	
10	B.	xvii.	x.
11	C.	xvi.	
12	D.	xv.	xviii.
13	E.	xiv.	vii.
14	F.	xiii.	
15	G.	xii.	xv.
16	A.	xi.	iv.
17	B.	x.	
18	C.	ix.	xii.
19	D.	viii.	i.
20	E.	vii.	
21	F.	vi.	ix.
22	G.	v.	
23	A.	iv.	xvii.
24	B.	iii.	vi.
25	C.	ii.	
26	D.	i.	xiv.
27	E.	*	iii.
28	F.	xxix.	
29	G.	xxviii.	xi.
30	A.	xxvii.	xix.
31	B.	xxvi. 25.	

AUGUSTUS.

Dies Menſiũ	Lit. Dom.	Epactæ	Aureus Numer.
1	C.	xxv.24.	viii.
2	D.	xxiii.	xvi.
3	E.	xxii.	v.
4	F.	xxi.	
5	G.	xx.	xiii.
6	A.	xix.	ii.
7	B.	xviii.	
8	C.	xvii.	x.
9	D.	xvi.	
10	E.	xv.	xviii.
11	F.	xiv.	vii.
12	G.	xiii.	
13	A.	xii.	xv.
14	B.	xi.	iv.
15	C.	x.	
16	D.	ix.	xii.
17	E.	viii.	i.
18	F.	vii.	
19	G.	vi.	ix.
20	A.	v.	
21	B.	iv.	xvii.
22	C.	iii.	vi.
23	D.	ii.	
24	E.	i.	xiv.
25	F.	*	ii.
26	G.	xxix.	
27	A.	xxviii.	xi.
28	B.	xxvii.	xix.
29	C.	xxvi.	
30	D.	xxv.	viii.
31	E.	xxiv.	

Digitized by Google

SEPTEMBER.

Dies Menſiũ	Lit. Dom.	Epactæ	Aureus Numer.
1	F.	XXIII.	XVI.
2	G.	XXII.	V.
3	A.	XXI.	
4	B.	XX.	XIII.
5	C.	XIX.	II.
6	D.	XVIII.	
7	E.	XVII.	X.
8	F.	XVI.	
9	G.	XV.	XVIII.
10	A.	XIV.	VII.
11	B.	XIII.	
12	C.	XII.	XV.
13	D.	XI.	IV.
14	E.	X.	
15	F.	IX.	XII.
16	G.	VIII.	I.
17	A.	VII.	
18	B.	VI.	IX.
19	C.	V.	
20	D.	IV.	XVII.
21	E.	III.	VI.
22	F.	II.	
23	G.	I.	XIV.
24	A.	*	III.
25	B.	XXIX.	
26	C.	XXVIII.	XI.
27	D.	XXVII.	XIX.
28	E.	XXVI. 25.	
29	F.	XXV. 24.	VIII.
30	G.	XXIII.	

OCTOBER.

Dies Menſiũ	Lit. Dom.	Epactæ	Aureus Numer.
1	A.	XXII.	XVI.
2	B.	XXI.	V.
3	C.	XX.	XIII.
4	D.	XIX.	II.
5	E.	XVIII.	
6	F.	XVII.	X.
7	G.	XVI.	
8	A.	XV.	XVIII.
9	B.	XIV.	VII.
10	C.	XIII.	
11	D.	XII.	XV.
12	E.	XI.	IV.
13	F.	X.	
14	G.	IX.	XII.
15	A.	VIII.	I.
16	B.	VII.	
17	C.	VI.	IX.
18	D.	V.	
19	E.	IV.	XVII.
20	F.	III.	VI.
21	G.	II.	
22	A.	I.	XIV.
23	B.	*	III.
24	C.	XXIX.	
25	D.	XXVIII.	XI.
26	E.	XXVII.	XIX.
27	F.	XXVI.	
28	G.	XXV.	VIII.
29	A.	XXIV.	
30	B.	XXIII.	XVI.
31	C.	XXII.	V.

Digitized by Google

NOVEMBER.

Dies Menſiû	Lit. Dom.	Epactæ	Aureus Numer.
1	D.	xxi.	
2	E.	xx.	xiii.
3	F.	xix.	ii.
4	G.	xviii.	
5	A.	xvii.	x.
6	B.	xvi.	
7	C.	xv.	xviii.
8	D.	xiv.	vii.
9	E.	xiii.	
10	F.	xii.	xv.
11	G.	xi.	iv.
12	A.	x.	
13	B.	ix.	xii.
14	C.	viii.	i.
15	D.	vii.	
16	E.	vi.	ix.
17	F.	v.	
18	G.	iv.	xvii.
19	A.	iii.	vi.
20	B.	ii.	
21	C.	i.	xiv.
22	D.	*	iii.
23	E.	xxix.	
24	F.	xxviii.	xi.
25	G.	xxvii.	xix.
26	A.	xxvi.25.	
27	B.	xxv.24.	viii.
28	C.	xxiii.	
29	D.	xxii.	xvi.
30	E.	xxi.	v.

DECEMBER.

Dies Menſiû	Lit. Dom.	Epactæ	Aureus Numer.
1	F.	xx.	xiii.
2	G.	xix.	ii.
3	A.	xviii.	
4	B.	xvii.	x.
5	C.	xvi.	
6	D.	xv.	xviii.
7	E.	xiv.	vii.
8	F.	xiii.	
9	G.	xii.	xv.
10	A.	xi.	iv.
11	B.	x.	
12	C.	ix.	xii.
13	D.	viii.	i.
14	E.	vii.	
15	F.	vi.	ix.
16	G.	v.	
17	A.	iv.	xvii.
18	B.	iii.	vi.
19	C.	ii.	
20	D.	i.	xiv.
21	E.	*	iii.
22	F.	xxix.	
23	G.	xxviii.	xi.
24	A.	xxvii.	xix.
25	B.	xxvi.	
26	C.	xxv.	viii.
27	D.	xxiv.	
28	E.	xxiii.	xvi.
29	F.	xxii.	v.
30	G.	xxi.	
31	A.	xx.	xiii.

Digitized by Google

De efformando Kalendario Hebræo.

LECTIO XLV.

DIximus ſuprà Hebræos annum ordinare non à Solis, ſed à Lunæ motu cum ordine ad Solem, & apud ipſos alium eſſe annum ſacrum, qui incipit à menſe Niſan in Vere; alium Hiſtoricum, qui incipit à menſe Tiſhri in Autumno. Pro quo ſciendum eſt anno Æræ Chriſti 358. R. Hilillel tradidiſſe quaſdam regulas ad inueniendas Neomenias cuiuslibet anni, & menſis. Supponit ergo Mundum conditum anno P. I. 954. die 25. Septembris, qua die iuxtà tabulas Mulleri fuit Nouilunium. Verùm Æram ſuam inchoat non ab eo anno, ſed à præcedenti P.I. 953. die 7. Octobris, horis ſex poſt Meridiem ad Meridianum Ieroſolymæ, & per eaſdem tabulas conſtat eodem anno, & die fuiſſe Nouilunium horis 8. m. 24. 9. poſt Meridiem, quæ differentia oritur à diuerſitate Meridianorum, quod parùm officit. Si ergo velis conuerrere annos P. I. in annos huius Æræ, ab annis P. J. ſubtrahe 952., vel annis Æræ Iudaicæ adde annos 952., & habebis intentum. Rurſus cùm anno 1. Æræ comm. in Autumno incæperit annus Æræ Judaicæ 3762., ideò annis Æræ noſtre, ſiuè comm. adde 3761., & habebis annum Iudaicum in Autumno inchoantem: è contrà ab anno dato Æræ Iudaicæ ſubtrahe 3761., & habebis annum Æræ noſtræ, à quo annus ille Judaicus incæpit.

Cognito anno Æræ Judaicæ, ad cognoſcendum in quam diem, & feriam incidat, multa ſunt aduertenda, & primò, quòd anni Iudaici propoſiti ſumma diuidatur in Cyclos decennouales; pro quo eſt aduertendum ipſos etiam vti hoc Cyclo ad cognoſcendos præcipuè annos Emboliſmales, in quo parùm diſcrepant à noſtro, licèt eorum à noſtro diſcordet, ideò

vtrum-

vtrumque hic aſſigno, non qualis eſt in anni Iudaici Neomenia, ſed in noſtro Ianuario, ſic v. g. anno Æræ com. 1712. eſt Cyclus Romanus 3., & Iudaicus 19. vſque ad Octobrem, ex tunc enim incipit Iudaicus Cyclus 1.

Cyclus Judaicus ad Romanum accommodatus.

			*			*			*		*			*			*		*
Romanns	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.
Iudaicus	17.	18.	19.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.
	*		*			*			*		*			*			*		

Qui aſteriſmo ſignantur ſunt Emboliſmales, cæteri ſunt communes.

Cognitis Cyclis, qui continentur in ſummâ annorum, multiplicandi ſunt per numeros infrà afferendos, & videndum eſt in fractis, quinam ſint anni completi communes, & qui Emboliſmales, vno ſemper prætermiſſo, qui Denominator dicitur, & eſt incompletus. Quod ſi nulla ſint fracta, tunc aſſumatur vnus Cyclus, & prætermiſſo Denominatore, 18., qui remanent, diſtinguantur in communes, & Emboliſmales.

Aduertendum ſecundò menſes eorum aſtronomicos (de his enim hic loquimur) conſtare diebus 29. h. 12. kel. 793. qui keldant m. 44. 3. 20. Eorum Cyclum conſtare diebus 6939. h. 16. k. 595., ſiuè m. 33. 3. 20.

Notandi ſunt etiam aliqui veluti characteres, qui pro multiplicatione deſeruiunt, vt videbimus, quos hic ſigno. Molad Thou eſt prima Lunatio huius Æræ, quæ incidit in f. 2. h. 5. k. 204.

Menſis	f. 1.	h.	12.	k.	793.
An. comm.	f. 4.	h.	8.	k.	876.
An. Emb.	f. 5.	h.	21.	k.	589.
Cyclus 19.	f. 2.	h.	16.	k.	595.
Molad Thou	f. 2.	h.	5.	k.	204.

Cyclus 19. eſt minor Juliano ——	d.	0.	h.	1.	k.	485.
Annus comm. eſt minor Iuliano	d.	10.	h.	21.	k.	204.
An. Emb. eſt maior Iuliano. ---	d.	18.	h.	15.	k.	589.

Hoc poſito: Annum propoſitum huius Æræ diuide per Cyclum 19., Cyclos autem, qui reſultant, multiplica per datum characte-

racterẽ f. 2. h. 16. k. 595., ex fractis autem, abiecto denominatore, qui eſt annus incompletus, reliquos annos comm. multiplica per iàm aſſignatum characterem f. 4. h. 8. k. 876., Emboliſmales verò per f. 5. h. 21. k. 589.; Reſultatum ex tribus multiplicationibus vni, addendo etiàm characterem Molah Tohu, qui eſt f. 2. h. 5. k. 204.

Sed aduertendum eſt, quòd in his multiplicationibus kelachim conuertuntur in horas, & horæ in ferias, feriæ autem diuiduntur per 7., &, abiecto quotiente, fracta indicabunt feriam, in quam eo anno incidit Neomenia Tishri anni propoſiti. Dò exemplum: Volo ſcire quinam annus huius Æræ incępit anno Æræ noſtræ 1711., huic addo 3761., & dant 5472., hic ergo annus incepit in Autumno, vt autem ſciam in quam feriam incidat, diuido 5472. per 19. & dant Cyclos 288. exactos ſine fractis, ſed quià ſempèr prætermittitur annus incompletus, ideò aſſumo Cyclos 287., quos multiplico vt ſuprà, & prætereà annos 12. communes, & 6. Emboliſmales hoc pacto.

Cycli 287.	Anni comm. 12.	Anni Emb. 6.
f. 2. h. 16. k. 595.	f. 4. h. 8. k. 876,	f. 5. h. 21. k. 589.
287.	12.	6.
f. 1. 22. 125.	f. 3. 9. 1792.	f. 7. 9. 294.

Cycli 287. dant	f. 1. h. 22. k. 125.	Vides ergo Neom. Tishri, & totius anni Æręludaicæ 5472. aſtronomicè incidere in f. 7. h. 22. k. 335.
An. comm. 12. dant.	f. 3. h. 9. k. 792.	
An. Emb. 6. dant	f. 7. h. 9. k. 294.	
Molad Thou dat	f. 2. h. 5. k. 204.	
Neom. Tishri Inc. in	f. 7. h. 22. k. 335.	

Ad cognoſcendum autem in quam diem menſis incidat, multiplica Cyclos 287. propoſitos per d. o. h. 1. k. 485., annos communes per d. 10. h. 21. k. 204., reſultatum ex hac ſummâ adde ſummæ præcedenti, deindè multiplica annos Emboliſmales per

d. 18. h. 15. k. 589., & reſultatum ſubtrahe à ſummâ præcedenti, annus enim Embol. excedit Iulianum diebus 18. &c. hoc pacto.

Cycli 287.	An. com. 12.	Emboliſm. 6.	
D. H. K.	D. H. K.	D. H. K.	Dies à Kalend.
0. 1. 485.	10. 21. 204.	18. 15. 589.	Septemb. 48.
287.	12.	6.	Dies reſul. 36.
17. 7. 955.	130. 14. 288.	111. 21. 294.	12.

130. 14. 288.
——————
147. 21. 1243.
111. 21. 294.
——————
36. 0. 949

Vides ergo ex ſumma Cyclorũ, & annorũ communium reſultaſſe dies 147., ex annis Emboliſmalibus dies 111., his ergo ab alterâ ſummâ detractis, remanent 36., qui ſubtrahendi ſunt à die 7. Octobris Stylo Iuliano, ſiuè à die 18. Stylo Gregoriano, & quià numerus ſubducendus eſt maior, addo ad 18. dies 30. menſis Septembris, & dant 48., à quibus, ſubtractis 36., remanent 12. Die ergo 12. Septembris Stylo Greg. anno 1711. f. 7. h. 22. k. 335. erit Nouilunium Aſtronomicum menſis Tishri, & incipiet annus 5472. Æræ Judaicæ.

Si autem velis ſcire in quam feriam incidant Neomeniæ aliorum menſium, hac vtere regulâ: vide quantum diſtet menſis propoſitus à Tishri, v. g. Niſan diſtat menſibus 6. in anno communi, & 7. in Emboliſmali, hos numeros multiplica per characterem menſium, & reſultatum adde characteri Tishri, nam reſultatum dat feriam illius menſis v. g. hoc anno Niſan diſtat menſibus 7., eſt enim annus Embol. iuxtà Iudæorum errorem, & ſic operor.

	F. H. K.
Menſis character	1. 12. 793.
Multiplicatus per	7.
Dat in totum	3. 17. 151.
Character Tishri	7. 22. 335.
	4. 15. 486.

Erit ergo hoc anno 1712. Neomenia Niſan Aſtronomicè feria.

Sed

Digitized by Google

Sed aduertendum eſt dari etiam annum Ciuilem, qui, non conſideratis horis, & Kelachim, ſolùm loquitur de integris diebus, & hic aliquando diſcrepat ab anno Aſtronomico, nunc præcipuè poſtquam inualuere nonnullæ Rabbinicæ obſeruationes.

Sciendum eſt ergo annum Ciuilem diuidi in communem, & Emboliſmalem: communis eſt vt plurimùm dierum 354.; & Emboliſmalis dierum 384., ille conſtat menſibus 12., qui alternatim habent dies 30., 29. 30., & ſic ſucceſſiuè, in Emboliſmali verò poſt menſem Adar cui dantur dies 30., additur alius menſis dierum 29., qui dicitur Veadar, ſiuè Adar ſecundus, & hic eſt menſis ſeptimus in anno hiſtorico, & decimus tertius in Eccleſiaſtico. Sed quia, vt videbimus infrà, quandoque transfertur Neomenia Tishri, ideò annus aliquando deficit per vnum diem, aliquando ſuperabundat, affero ergo characteres annorum tùm deficientium, tùm ordinariorum, tùm abundantium.

	Deficientis (3.		(Deficientis	(5.
Char. An. cō.	Ordinarij (4.	Emboliſmalis	(Ordinarij	(6.
	Abundantis (5.		(Abundantis	(7.

Igitur vide qua feriâ incipiat annus ciuilis præſens, & qua annus ſubſequens, deindè feriam præſentis ſubtrahe à feria ſubſequentis, addito etiam 7. ſi opus fuerit, & in anno communi ſi remanent 3. eſt deficiens dierum 353., ſi 4. ordinarius dierum 354., ſi 5. abundans dierum 355. Idem dic de Emboliſmali ſi remanent 5., vel 6., vel 7. Si autem aliquando in Communi remanerent 6. eſſet annus abundans dierum 356.

Nunc aſſignandæ ſunt cauſæ huius differentiæ dierum in annis. Sciendum eſt ergo quatuor ob cauſas Hebræos à Rabbinis edoctos transferre Neomeniam Tishri in diem ſubſequentem.

Prima dicitur Iad, quod indicat eſſe transferendam, eò quòd in computo Aſtronomico reperiantur horæ 18., & vlterà.

Secunda dicitur Adù, quod ſignificat Neomen. Tishri incidere in feriam 1. 4. 6., ab his enim feriis nunquam annum inchoant.

Tertia dicitur Gatrad, quoties in anno communi character

Digitized by Google

Aſtronomicus Neom. Tishri eſt f. 3. h. 9. K. 406., vel etiam plures habet Kelachim.

Quarta denique dicitur Batu Thakpat, quoties anno proximo poſt Emboliſmalem Neom. Tishri habet f. 2. h. 15. K. 589. vel vltrà, & datur caſus, quod propter duas ex his cauſis ſit facienda translatio Neomeniæ, vt anno 1711., Æræ Iudaicæ 5472. Neom. Tishri habet, vt vidimus, pro charactere 7. 22. 335., ideò propter primam regulam Jad transferendum eſt in feriam ſubſequentem, quæ eſt prima, ſed cùm hæc impediatur à ſecunda regula Adu, ideò transfertur in feriam 2., & hæc dicitur translatio complexa, hanc ob cauſam annus præcedens eſt dierum non 354., ſed 356., incæpit enim die 23. Septembris f. 3. anno 1710., & terminauit die 13. Septembris anno 1711. Annus igitur præcedens communis incæpit f. 3., ſubſequens f. 2., ſi ſubtrahas 3. à 2. ſiuè à 9. remanent 6. anni communis non ſolùm abundantis, ſed etiam excedentis. Et notandum eſt, quòd quoties annus eſt deficiens, menſi Caſleu dierum 30. dantur ſolùm d. 29., è contrà in abundanti menſis Marheſuan dierum 29. dantur 30.

Ad cognoſcendum in quam diem menſis incidant Neomeniæ aliorum menſium, vide in quam diem à Kalendis Ianuarij incidat Neomenia Tishri, illique adde totos dies menſis, & aliorum, qui ſunt intermedij, ſi numerus excedit 365., illos ſubtrahe, reliquum enim dabit diem à Kal. Ian., in quam incidit Neomenia, quam requiris, ſed aduertendum eſt an annus ſit abundans, an deficiens, & an annus Iulianus ſit biſſextilis, vt poſſit addi, vel minui vnus dies. Dò exemplum: Diximus anno 1711. fore Neom. Tishri die 14. Septembris, ad 14. addo 30., & dant 44., à quibus ſubtraho 30. menſis Septembris, & remanent 14. Octobris, in quam diem incidit Neomen. Marheſuan, ad 14. addo 29. menſis ſecundi, & dant 43., à quibus ſubtraho 31. Octobris, & remanent 12. Nouembris, in quam diem incidit Neom. Caſleù, & cum hic annus ſit deficiens addo non 30., ſed 29. ad 12., & dant 41., à quibus ſubtraho 30. Nouembris, & remanent 11. Decembris, in quam diem incidit Neom. Thebeth, & ſic ſucceſſiuè.

Vel

Vel alio pacto: volo ſcire in quam diem hoc anno 1712. incidet Neom. Niſan. Scio Neom. Tishri incidiſſe in 14. Septembris, quæ eſt dies 257. à Kal. Ianuarij, huic ſummæ addo 206., dies videlicèt menſium ſeptem Iudaicorum, cum annus ſit Emboliſmalis, ſed deficiens, & dant 463., à quibus ſubtraho 365. anni 1711., & remanent 98., qui eſt dies 7. Aprilis in anno biſſextili, hac ergo die 7. Aprilis anno 1712. habebitur Neom. Niſan feria 5., & ſi ad 7. addas 14. qui dant 21., hac die habebitur Paſcha Iudæorum.

Cognita Neomenia cuiuslibet menſis, cognoſcitur etiam in quam feriam, & diem menſis Romani incidat dies quælibet menſis Iudaici, nam in eandem feriam incidunt dies 1. 8. 15. 22., & 29.

Rurſus ad cognoſcendum in quam diem incidat Paſcha Iudæorum, duplex datur regula; Prima eſt à Neom. anni Iudaici ſubſequentis hoc pacto: Volo ſcire anno 1712. in quam diem incidat Paſcha Iudæorum. Video eo anno 1712. fore Neom. Tishri die 1. Octobris Stylo Gregoriano, quæ dies in anno biſſextili eſt 275. à Kal. Ian., ab ea ſubtraho 163., & remanent 112., quę in anno biſſextili competit diei 21. Aprilis, hac ergo die erit Paſcha Iudæorum, & die 7. Aprilis Neom. Niſan.

Secunda regula eſt à Neom. Tishri eiuſdem anni Iudaici noſſe in quam diem incidit Paſcha hoc pacto: Paſcha anni Iuliani 1712. eſt anni Iudaici 5472., cuius Neom. Tishri erit, vt vidimus ſuprà, die 14. Septemb. anni 1711., quæ eſt dies 257. à Kal. Ianuarij, cùm autem annus ſit Emboliſmalis, eſſent addendi dies 207., ad indagandam Neom. Niſan, ſed cùm ſit deficiens, adduntur tantùm dies 206., qui cùm 257. dant 463., à quibus ſubtraho dies 365. anni 1711., & remanent 98., qui numerus in biſſextili competit diei 7. Aprilis, hac ergo die erit Neom. Niſan, cui addo 14., & dant 21. Aprilis, qua die habebitur Paſcha Judæorum, nos autem celebrabimus Paſcha die 27. Martij, nec mirandum cum Ricciolius *l. 1. Chronol. f.* 28. doceat Cyclo Lunari Romano 3. 11. 14., vno ferè menſe Iudæos Paſcha celebrare poſt nos, & ideò etiam an-

no 1720. nos Paſcha celebrabimus die 31. Martij, & Iudæi die 23. Aprilis.

Sed quæres, an anni Hebræorum inchoari debeant à menſe Niſan, vel à menſe Tishri. Reſpondeo, quòd licèt Moderni, vt vidimus, incipiant à Tishri, Diuina tamen Scriptura, ſaltem ab Exodo, exordium anni inchoat à Niſan, nam *lib. 3. Reg. cap. 6.* habetur Templum inchoatum fuiſſe menſe Zio, & ait: iſte eſt menſis ſecundus, & infrà *v.* 38. ait menſem Bul eſſe menſem octauum, Zius autem eſt ſecundus à Niſan, & Bul octauus ab eodē Niſan, ergo Diuina Scriptura ab hoc menſe annos inchoat.

Sed aduertendum eſt primò Judæos antè captiuitatem Babylonicam non habuiſſe menſium nomina propria, quarè illos diſtinguebant per numeros ordinales, videlicèt primus, ſecundus, tertius, &c. Verùm poſt captiuitatem ſingulis nomina propria dediſſe, quæ ibidem notabimus, & ſunt potius idiomatis Chaldaici, quàm Iudaici. Rursùs poſt Monarchiam Græcorum vtebantur etiam nonnullis nominibus Græcis, & Niſan dixerunt Xanticum, Iar ſiuè Zium Artemiſium, Elul Gorpiæum, denique Adar, & in Emboliſmali Veadar, menſem videlicèt, qui præcedit Niſan, dixerunt Dyſtrum, ſiuè Dioſcorum.

Sciendum præterea apud Hebræos præter dies feſtos in Kalendario ſignatos fuiſſe etiam feſtiua omnia Sabbata, & omnes Neomen. cuiuslibet menſis. Quotidiè etiam ſacrificaſſe ſummo manè, & in veſperis, quod dicitur Sacrificium Iuge.

Aduertendum quinque eſſe ieiunia ex precepto, quatuor de quibus loquitur Propheta Zacarias *cap.* 8. *num.* 19. *vbi ait*; Jeiunium quarti, Ieiunium quinti, Ieiunium ſeptimi, Ieiunium decimi. Videlicet die 17. Tamuz, qui eſt menſis quartus in anno Eccleſiaſtico incipiendo à Niſan; Die 9. Ab, qui eſt menſis quintus; Die 3. Tishri, qui eſt menſis ſeptimus, & die 10. Tebet qui eſt menſis decimus ieiunare tenentur. Habent prætereà Magnum Ieiunium Kipurim, vel Chipur, vel Ioni Achipur, in quo non tantùm ieiunant, ſed etiam eſt dies feſtiuiſſimus, ità vt nec poſſint cibos præparare. Habent prætereà alia ieiunia, quæ tamèn non ſunt ex præcepto, & adnotantur in Kalendario.

Sina-

Sinagoga Hæbræorum Germanica præter hæc ieiunia ſeruat etiam tria ieiunia poſt dies Azimorum, & totidem poſt Scenopegia ad diluendas culpas, quas potuiſſent committere in illis feſtiuitatibus.

Ieiunia incipiunt ab occaſu ſolis diei præcedentis, vſque dum die ſequenti appareant ſidera in Cælo, & toto hoc tempore nihil manducant, excipitur tamen dies 9. Ab, qui dicitur Tishabeau in memoriam Templi à Nabucdonoſor, & à Tito hac die incenſi, hoc enim ieiunium incipit vnâ horâ antè ſolis occaſum, & eo die incedunt abſque calceamentis, nec lauari poſſunt.

Omnia ieiunia ſi incidant in Sabbatum transferuntur in F. 1. excepto Magno ieiunio Kipurim, hoc enim ſeruatur etiam die Sabbati. Terminato quolibet ieiunio, dicunt quaſdam preces *Habdalà* dictas, quibus expletis, licet eis manducare.

Aduertendum Feſtiuitates eſſe trium ſpecierum, prima ſpecies eſt earum, in quibus non ſolùm prohibentur omnia opera ſeruilia, verùm etiam artes liberales, vt ſunt cantus, ſonitus, pictura, ſcriptura, itinerari vltrà milliare, ſiuè pedeſtrè, ſiuè equitando, ſiuè cimbâ, pecuniam numerare, ignem, vel lumen accendere, colligere flores, vel fructus, lauari, cibos preparare, & huiuſmodi. Huius ſpeciei ſunt omnia Sabbata, & Magnum ieiunium Kipur.

Secunda ſpecies eſt earum in quibus poſſunt cibi præparari, ignem accendere, itinerare, huiuſmodi ſunt duo primi dies anni Ciuilis *Roſſanna* dicti, duo primi dies Scenopegiæ, ſiuè Tabernaculorum cum octauo, & nono. Duo primi dies Paſcatis cùm vltimo Azimorum, & duo dies primi Pentecoſtes.

Tertia ſpecies eſt eorum Feſtorum, in quibus prætereà poteſt pecunia numerari; Huiuſmodi ſunt dies quinque Scenopegię. Dies quatuor poſt Omer, & omnes Neomeniæ. Prima dies Purim eſt feſtiua, ſed non de præcepto, idem dic de alijs diebus, qui in Kalendario feſtiui dicuntur. Omnis feſtiuitas incipit media hora antè ſolis occaſum, videlicet hora 23. Campanæ, vſque dum die ſequenti appareant ſidera, & tunc di-

dicuntur aliquæ orationes, quæ *Habdalà, ſiuè Haſtarà* vocantur, quod diuiſionem, ſiuè ſeparationem ſignificat, & ex tunc dies eſt fenalis.

In efformando Kalendario videndum eſt, an annus ſit communis, vel Emboliſmalis. Rurſus an Deficiens, Ordinarius, vel Abundans.

Aduertendum quarto ad cognoſcendum in quam diem incidat Paſcha Iudæorum, vide in quam diem in anno Iuliano incidat Neomenia menſis Tishri, &, ſi annus ſit communis deficiens, adde dies 190. ſi ordinarius adde 191. ſi abbundans adde 192. ſi annus ſit Emboliſmalis deficiens adde dies 220. ſi ordinarius adde 221. ſi abundans adde 222., & habebis diem Paſchatis.

Dò exemplum: annus 5480. Iudaicus eſt Emboliſmalis abundans, & Neomenia Tishri incidit in diem 14. Septembris anni Iuliani 1719., quæ dies eſt 257. à Kal. Ianuarii, igitur addo 222., & dant 479. à quibus ſubtraho 365. anni 1719., & remanent 114., quę dies in anno biſſextili 1720. competit diei 23. Aprilis ea ergo die erit Paſca Iudęorum f. 3.

Kalendarium Iudaicum.

LECTIO XLVI.

NUnc affero Kalendarium Iudaicum pro Anno Æræ Iudaicę 5478. Cyclo Iudaico 6. Emboliſmali abundanti dierum 385. qui incipit die 6. Septembris anni Æræ Chr. 1717. Cyclo Lunari 8. Litera Dominicali C., & terminat anno Æræ Chr. 1718. Cyclo Lunari 9. Litera Dom. B. in prima columna notantur Literę Dominicales affixæ vnicuique diei. In ſecunda notantur dies menſium Romanorum. In tertia notantur dies menſium Iudaicorum. In quarta notantur Neomenię, Tekufa, Ieiunia, & Feſtiuitates. Reliqui anni dies, in quibus nihil ex his incidit, prętermittuntur ad maiorem breuitatem.

Menſ.

Meſ.Rom. Meſ.Iud.
1717.Sept.Tishri
D. 6. 1. Neomenia menſis Tishri, vel Ethenim dierum 30. Roſſaſſanna, vel Roshshanac; ideſt initium anni Ciuilis 5478. Feſtiuitas, & ſonitus Tubarum. *Vide Leuit. cap.* 23. 24. *Numeros cap.* 29. 1.
E. 7. 2. Secunda dies anni feſtiua. *Vide Leonem Mod. l.* 3. *cap.* 2.
F. 8. 3. Zom. Godolia. Ieiunium de pręcepto ob mortem Godoliæ à Propheta Zacaria *cap.* 9. 19. dictum *ieiunium ſeptimi. Vide Ieremiam cap.* 41. 7. *Leonem Mod. p.* 3. *cap.* 8.
B. 11. 6. Sabbatum.
F. 15. 10. Kippurim, vel Chipur, vel Iom. Achipur ideſt dies expiationis, vel propitiationis. *Leuit.* 23. 27. *Num.* 27. 7. Ieiunium Magnum de pręcepto. Cum celebrabatur annus Iubilęi, hac die tubarum ſonitu indicebatur. *Leuit.* 25. 9.
B. 18. 13. Sabbatum.
D. 20. 15. Scenopegia, verbum gręcum, quod Tabernaculi erectionē ſignificat; dicitur à Iudæis Succod, ideſt feſtum Tabernaculorum, in memoriam, quod eggreſſi ex Ægypto, habitarent ſub Tabernaculis. *Leuit.* 23. 34. *Num.* 29. 12. *Deut.* 16. 13. *Eſdræ lib.* 2. *c.* 8. 15. *Leo Mod. p.* 3. *cap.* 7.
E. 21. 16. Secunda dies Tabernaculorum Feſtiua.
G. 23. 18. Tekufa Amiti.
B. 25. 20. Sabbatum.
C. 26. 21. Oſaana Rabba ideſt dies ſeptima Scenopegię, in qua recidunt ramos ex arboribus, & manu geſtant. *P. Lamy in ſuis Tabulis R. Leo Mod. pag.* 3. *cap.* 7. Tekufa Rabadà.
D. 27. 22. Semini Azzeret, ideſt octaua Scenopegię. *Num.* 29.
E. 28. 23. Simchà Torà, ideſt lætitia pro lege, terminatur enim lectio totius Pentateucon. *R. Leo Mod. p.* 3. *c.* 7. Hęc dies ſicut etiam pręcedens eſt fe-

Digitized by Google

Sept. Tiſhri.

E. 28. 23. ſtiua Secundæ Claſſis. Encenia Templi Salomonis 3. *Regum c.* 8. 2. *Paralip. c.* 3. 10.

Octobеr.

B. 2. 27. Sabbatum.

D. 4. 29. Primum ieiunium ex tribus, quæ ſeruant Germani poſt Scenopegiam *R. Leo p.* 3. *c.* 8.

E. 5. 30. Tekufà Rab: Samuelis.

F. 6. 1. Neom. menſis Marcheſuan, vel Haſſuan, dictum etiam Bul dierum 30., eo quod annus ſit abundans.

G. 7. 2. Secundum Ieiunium Germanorum.

B. 9. 4. Sabbatum.

D. 11. 6. Tertium Ieiunim Germanorum.

E. 12. 7. Ieiunium ob excecationem Sedeciæ, & occiſionem filiorum eius factam ex mandato Nabucodonoſor. *Ierem.* 52. 10.

B. 16. 11. Sabbatum.

B. 23. 18. Sabbatum.

B. 30. 25. Sabbatum.

Nouem. Casleu

A. 5. 1. Neom: menſis Casleu, vel Kiſleu dierum 30.

B. 6. 2. Sabbatum.

B. 13. 9. Sabbatum.

B. 20. 16. Sabbatum.

B. 27. 22. Sabbatum.

D. 29. 25. Kanucha, ideſt innouatio, in memoriam purgationis Templi factæ à Iuda Machabęo poſt annos duos, ex quo à Gentilibus fuerat profanatum 1. Machab: cap. 4. 52. Solemnitas etiam ob victoriam Iudith, & feſtum Luminarium. Prima die accenditur vnum Lumen, ſecunda accenduntur duo, tertia tria, & ſic ſucceſſiuè vſque ad octauum diem, in quibus tamen non ſit feſtum *R. Leo p.* 3. *c.* 9.

De-

Decem.Caſleu.

G. 2. 28. Ieiunium ob combuſtionem factam à Rege Ioachim Libri Legis ſcripti à Propheta Baruch, & dictati à Propheta Ieremia. *Ierem.* 36. 23. *P. Lamy*.

B. 4. 30. Sabbatum.

C. 5. 1. Neom. menſis Tebeth, vel Teuet dierum 29.

B. 11. 7. Sabbatum.

C. 12. 8. Ieiunium ob tranſlationem Legis in linguam Græcam factam à 72. Interpretibus iuſsù Regis Ægypti, & tenebræ triduanæ. *Ricciol. Lamy*.

E. 14. 10. Ieiunium dictum à Zacharia *cap.* 8. *decimi menſis* ex præcepto, ob obſidionem poſitam à Nabucdonoſor Vrbi Ieruſalem. 4. *Reg.* 25. *Ierem.* 52. 4.

B. 18. 14. Sabbatum.

F. 22. 18. Tekuſà Amiti.

B. 25. 21. Sabbatum. Tekuſà Rabadà.

Ianuarius, & Annus Æ. C. 1718. Lit. Dominicalis B., Cyclo lunari 9.

A. 1. 28. Sabbatum.

C. 3. 1. Neom. menſis Sabat, vel Schebat dierum 30.

D. 4. 2. Tekuſà Rab. Samuelis.

G. 7. 5. Ieiunium ob mortem Seniorum, qui aſſiſtebant Ioſue filio Num. *Iudic. cap.* 2.

A. 8. 6. Sabbatum.

A. 15. 13. Sabbatum.

A. 22. 20. Sabbatum.

D. 25. 23. Ieiunium ob comſpirationem omnium Iſraelitarum contrà Tribum Beniamin, quam ferè totam mactauerunt. *Iudic. c.* 20. 26. *Ricciol. Lamy*.

A. 29. 27. Sabbatum.

Februar.Adar.

E. 2. 1. Neom. menſis Adar dierum 30., eo quod vltimus ſit Veadar.

A. 5. 4. Sabbatum.

A. 12. 11. Sabbatum.

Februar. Adar.

D. 15. 14. Katon, ſiuè Purim minor, ideſt feſtum Sortium; eo quod Aman ſorte extraxerit diem, quâ mactari volebat omnes Iudæos. *Eſter c.* 3. 7. Solemnitas tamèn celebratur in menſe Veadar.

A. 19. 18. Sabbatum.

A. 26. 25. Sabbatum.

Mart. Veadar.

G. 4. 1. Neom. menſis Veadar, ſiuè Adar ſecundi, qui à Græcis dicitur Dyſtrus, vel Dioſcorus dierum 29., eo quod annus ſit Emboliſmalis.

A. 65. 2. Sabbatum.

F. 17. 7. Ieiunium ob mortem Moiſis, qui legem dedit. *Deut. cap.* 24. 5.

A. 12. 9. Sabbatum, & Ieiunium ob diſſidium inter Scholas Rab Hillel, & R. Sammai, vel Sammich. *Riciol.* Ieiunium tamen transfertur in ſequentem diem.

E. 16. 13. Solemnitas ob occiſionem Nicanoris 1. *Machab. cap.* 7. 43., & ob humiliationem Eſter. *Eſter, cap.* 4. 16., cum ieiunio.

F. 17. 14. Katon, ſiuè Purim Maior, ſiuè Feſtum Sortium vt ſuprà, & biduò indulgetur genio. *Eſter cap.* 9. 22. *R. Leo p.* 3. *c.* 10. *Ric. Lany.*

G. 18. 15. Dedicatio Templi facta à Zorobobele. 2. *Eſdra cap.* 6., & dies 2. Purim.

A. 19. 16. Sabbatum.

C. 21. 18. Tekuſa Amiti.

A. 26. 23. Sabbatum, & Tekuſa Rabadà.

April. Niſan.

A. 2. 1. Neom. menſis Niſan, à Græcis dicti Xanticum, dierum 30. Hic eſt primus menſis in anno ſacro, ſiuè Eccleſiaſtico. Hàc die Moiſes erexit Tabernaculum. *Exod.* 40. 1. Ieiunium ob mortem filiorum Aron. *Num.* 3. 4., quod tamen tranſfertur, eo quod ſit dies Sabbati.

D. 5. 4. Tekuſa R. Samuelis.

Apri-

Digitized by Google

April. Niſan

A. 9. 8. Sabbatum.

C. 11. 10. Aliàs hac die fiebat electio Agni immolandi, vt habetur. *Exodi* 12. 3., ſed modo hic ritus aboleuit, eo quod non fiat Sacrificium. Ieiunium ob mortem Mariæ ſororis Moſis, & Aaron. *Num.* 20. 1.

F. 14. 13. Ob ſuperſtitioſam Rabbinorum traditionem hàc manè omnes Patres familias diligenter totam domum ſcrutantur, ne fortè fruſtulum aliquod panis fermentati lateat, deinde eiuſdem fruſtulum in ignem immittit ad ſuadendum in ſua domo nihil fermentatum remanere, & ad ſolis occaſum incoant dies Azimorum, qui ex lege eſſent incoandi die ſequenti, vt habetur *Exodi* 12. 15. *Leuit.* 23. *Num.* 28. 17. *Vide R. Leonem p.* 3. *cap.* 3. *P. Lamy, & alios.*

G. 15. 14. Hac die omnes primogeniti ieiunant in memoriam quod fuerint ab Angelo præſeruati. Aliàs duabus horis antè ſolis occaſum, quod eſt inter duas Veſperas, Agnum immolabant, quem nocte ſequenti comedebant cum lactucis agreſtibus, & pane azimo, verùm nunc iſte ritus iàm aboleuit, ſed tantùm cænant de nocte, edentes fruſtulum Agni, vel Hirci cum Azimo, & herbis amaris, vt ſunt Appius, Indiuia, Lactuca, & ſimilibus. *R. Leo. p.* 3. *cap.* 3. *P. Lamy in ſuis tabulis.*

A. 16. 15. Sabbatum. Phaſe, vel Peſach ideſt Paſcha, quod tranſitum ſignificat, eò quod hac nocte præcedente Angelus præterierit poſtes Iudæorum ſanguine conſperſas, nullum afferens damnum primogenitis Iudæorum *Exodi* 12. 16. & 13. 7. *Leuit.* 23. *Num.* 28. Hac nocte legitur hiſtoria ſtragis Judæorum ſub Pharaone, & Habdalà dicitur. Aduertendum nomen Phaſe competere tàm Agno, qui ſacrificabatur; quàm diei naturali 15. Niſan. Mezzod Azime ſignificat Offam panis Azimi,

April. Niſan.

mi, & Mezza Aſcirà ſignificat Offam diuitem panis Azimi, cum Ouis, & Zaccaro mixtis.

B. 17. 16. Homer, ideſt oblatio manipuli nouarum frugum. Ab hac die incluſiuè enumerantur hebdomadæ ſeptem, quibus expletis, dies ſubſequens eſt Pentecoſtes.

G. 22. 21. Dies ſeptima, & vltima Azimorum Feſtiuitas omnium ſolemniſſima, vt habetur *Exod.* 12. *16. &* 13. *6. Leuit.* 23. 7. *Num.* 28. 25. *Deut.* 16. 8. *Vide Riciolium, P. Lamy, R. Leonem, & alios.* Hac ſerò poſt ſolis occaſum ad apparitionem ſtellarum recitant quaſdam orationes Habdalà dictas, quod diuiſionem, vel ſeparationem ſignificat, & exinde veſci poſſunt pane fermentato.

A. 23. 22. Sabbatum.

C. 25. 24. Primum Ieiunium Germanorum ob culpas commiſſas diebus Azimorum.

E. 27. 26. Ieiunium ob mortem Ioſue filij Num. *Ioſue* 24. 29. Dedicatio tabernaculi facta à Moſe. *Num.* 7. 1. *Riciol. Lamy*.

F. 28. 27. Secundum Ieiunium Germanorum. *Vide R. Leon. p. 3. cap.* 8.

A. 30. 29. Sabbatum.

Maius.

B. 1. 30. Tertium Ieiunium Germanorum.

C. 2. 1. Neom. menſis Iar, ſiuè Zij quem Græci dicunt Artemiſium dierum 29. Iſraelitarum dinumeratio. *Num. cap.* 1. Vltimum Ieiunium Germanorum.

A. 7. 6. Sabbatum.

C. 16. 15. Peſach Scni, ideſt dies legitima ad celebrandum Paſcha ab ijs, qui ob itinerationem, vel aliam cauſam non potuiſſent illud celebrare menſe præcedenti. *Num.* 9. 10. 2. *Paralip. cap.* 3. *n.* 2.

F. 19. 18. Lagh Sahomer ideſt dies 33. ab Homer, qua finem habet omnis meſtitia dierum præcedentium. *R. Leo p. 3. cap. 3.*

Ma-

Mai. Iar.

A. 21. 20. Sabbatum.

F. 26. 25. Ieiunium ob mortem Samuelis Prophetæ. 1. *Regum cap.* 25. 1.

A. 28. 27. Sabbatum.

D. 31. 1. Neomenia menſis Siban, vel Siuan dierum 30.

Iunius Siban.

A. 4. 5. Sabbatum.

B. 5. 6. Sciauuod, ſiuè Pentecoſtes, nomen Græcum, quod quinquageſimum ſignificat. Dicitur etiam feſtum hebdomadarum, eo quod præterierint ſeptem hebdomadæ ab Homer, & feſtum Primitiarum, quia offerebantur in Templo primitiæ frugum. Denique feſtum Meſſium, eo quod meſſis inciperet. *Exod. c.* 23. *Num. cap.* 28. *Deut. c.* 26. *R. Leo p.* 3. *c.* 4. Hac die Deus dedit Legem Moyſi.

C. 6. 7. Secunda dies Pentecoſtes ipſa etiam feſtiua, & inferò dicitur Habdalà, in ſignum, quod terminauerit feſtiuitas.

A. 11. 12. Sabbatum.

B. 12. 13. Hac die P. Lamy ponit octauam Pentecoſtes, ſed à Iudæis non ſeruatur.

A. 18. 19. Sabbatum.

D. 21. 22. Tekuſa Amiti.

E. 22. 23. Ieiunium, eò quod decem Tribus ſub Rege Ierobo-ano ceſſauerint deferre oblationes Templo in Ieruſalem 3. *Reg. c.* 12. 28.

G. 24. 25. Ieiunium ob mortem Rab. Simeonis filis Gamalielis. *Ricciolius*.

A. 25. 26. Sabbatum.

B. 26. 27. Tekuſa Rabadà. Ieiunium ob mortem Rab. Hainna, ſiuè Hanina, qui combuſtus fuit cum libro Legis Tamuz. *Ricciolius*.

30. 1. Neomenia menſis Tamuz dierum 29.

Iulius. Tamuz

A. 2. 3. Sabbatum.

Iu-

Iulius. Tamuz

E. *6.* 7. Tekufa R. Samuelis.

A. *9.* 10. Sabbatum.

A. *16.* 17. Jeiunium ex præcepto à Propheta Zacaria *cap* 8. dictum *Ieiunium quarti menſis* in anno Eccleſiaſtico, eò quòd Moiſes fregerit tabulas Legis, ſed transfertur in ſequentem diem, eò quòd incidat in Sabbatum.

A. 23. 24. Sabbatum.

G. 29. 1. Neom. menſis Ab, vel Au dierum 30. Jeiunium ob mortem Aaron Summi Sacerdotis. *Num.* 33. 38.

A. 30. 2. Sabbatum.

Auguſ.

A. *6.* 9. Tisha Beau ieiunium ex præcepto dictum à Zacaria Propheta *cap.* 8. *Ieiunium quinti menſis*, eo quòd hâc die fuerit incenſa Vrbs Ieruſalem, & Templũ prius a Nabuſardam iuſſu Nabucdonoſor, poſteà a Tito Jmperatore, inſuper, eò quòd decreuerit Deus ne Patres noſtri ingregerentur Terram promiſſionis. Hoc ieiunium incipit vnâ horâ antè Solis occaſum, vſque dum die ſequenti ſidera appareant, ſed cum incidat in Sabbatum transfertur.

A. 13. 16. Sabbatum Nacamu, quod ſignificat conſolationis, quia Sabbato primo poſt Tisha Beau legitur in ſerò pro Habdalà cap. 40. Jſaiæ *Conſolamini conſolamini populi mens.*

C. 15. 18. Ieiunium, eò quòd extincta ſit lucerna in Templo tempore Regis Achaz. *Riciol.*

A. 20. 23. Sabbatum.

A. 27. 30. Sabbatum.

B. 28. 1. Neom. menſis Elul, à Græcis dictum Gorpiæum dierum 29. Ab hâc die aliqui incipiunt ieiunare vſque ad Chipur. *R. Leo*.

Septem. Elul.

A. 3. 7. Sabbatum. Jeiunium (quod tamen transfertur) eò quòd occiſi fuerint exploratores terræ promiſſæ,

qui

Septēb. Elul

qui de ea male dicebant. *Num.* 14. 33. Riciolius hoc ieiunium ponit die 17. ſed P. Lamy die 7.

A. 10. 14. Sabbatum.

A. 17. 21. Sabbatum.

F. 22. 26. Tekufa Amiti.

A. 24. 28. Sabbatum.

C. 26. 1. Neom. mēſis Tishri, & Roſſaſſanna anni Judaici 5479. Cyclo Judaico 7. Erit annus communis deficiens dierum 353., ideò menſis Casleù erit dierum 29. Tekufa Rabadà.

Exindè non notabimus niſi Neomenias menſium, & ſi quid erit diuerſum ab anno præcedenti.

Octob.

26. 1. Neom. menſis Marcheſuan dierum 29.

Noučb.

24. 1. Neom. menſis Casleu dierum 29., eò quòd annus ſit deficiens.

Decēb.

23. 1. Neom. menſis Tebet dierum 29.

Ianuarius. Anni Æ. C. 1719. Lit. Dom. A.

G. 21. 1. Neom. menſis Sabat dierum 30.

Februar.

B. 20. 1. Neom. menſis Adar dictus à Græcis Dyſtrus, vel Dioſcorus, cum ſit menſis vltimus anni: Hoc menſe celebrantur omnes feſtiuitates, & ieiunia poſita ſuprà in menſibus Adar, vel Veadar.

Martius.

C. 21. 1. Neom. menſis Niſan.

Aprilis.

C. 4. 15. Paſcha Judæorum.

E. 20. 1. Neom. menſis Jiar, ſiuè Zii dierum 29.

Maius.

F. 19. 1. Neom. menſis Siuan dierum 30.

Iunius.

A. 18. 1. Neom. menſis Tamuz dierum 29.

Julius.

D. 17. 1. Neom. menſis Ab dierum 30.

Auguſt.

D. 16. 1. Neom. menſis Elul dierum 29.

Septēb.

14. 1. Neom. menſis Tishri, & Roſſaſſanna anni Iud. 5480. Cyclo Iudaico 8. Eſt annus Emboliſmalis abundans dierum 385. ideò ſeruandus eſt ordo anni 8478., & terminabit die 2. Octobris 1720.

October.

14. 1. Neom. menſi Marcheſuan dierum 30., eò quòd annus ſit abundans.

Nouēb.

14. 1. Neom. menſis Casleu dierum 30.

Decēb.

13. 1. Neom. menſis Tabet dierum 29.

Ianuarius. Anni Æ. C. 1720.

11. 1. Neom. menſis Sabat dierum 30.

Februar.

10. 1. Neom. menſis Adar dierum 30., eò quòd annus ſit Emboliſmalis.

Martius.

11. 1. Neom. menſis Veadar dierum 29.

Aprilis.

9. 1. Neom. menſis Niſan dierum 30.

22. 14. Ad Occaſum Solis Phaſe. Dies primus Azymorum ex Rabinorum ſuperſtitione, & incepit ad occaſum Solis diei præcedentis.

23. 15. Paſcha Iudæorum.

Maius.

9. 1. Neom. menſis Iiar, ſiuè Zij dierum 29.

Iunius.

7. 1. Neom. menſis Siuan dierum 30.

Iulius.

7. 1. Neom. menſis Tamuz dierum 29.

Augu-

Auguſt.

5. 1. Neom. menſis Ab dierum 30.

Septēb.

4. 1. Neom. menſis Elul dierum 29.

Octob.

2. 29. Menſis Elul, & finis anni Iudaici 5480.

3. 1. Neom. Menſis Tishri, & initium anni Judaici 5481. Eſt annus Communis Ordinarius dierum 354.

1721. Lit. Dom. E. Cyclo Lun. Rom. 12. Paſcha Iudeorum celebrabitur die 12. Aprilis, noſtrum verò die 13. Aprilis.
Neom. Thiſri, & anni Iudaici 5482. Cyclo Lun. Judaico 10. Init die 22. Septembris, eſt annus Communis abundans dierum 355.

1722. Lit. Dom. D. Cyclo Rom. 13. Paſcha Jud. erit die 2. Aprilis, noſtrum verò die 5. Aprilis.
Neom. menſis Thiſri, & an. Iud. 5483. Cyclo Lun. Iud. 11. Init die 12. f. 7. Eſt annus Emb. deficiens dierum 383.

1723. Lit. Dom. C. Cyclo Rom. 14. Paſcha Iudaicum celebrabitur die 20. Aprilis f. 2., noſtrum verò die 28. Martij.
Neom. Thiſri, & anni Iud. 5484. Cyclo Lun. Iud. 12. Init die 30. Septembris f. 5. Eſt annus Comm. Ordinarius dierum 354.

1724. Lit. Dom. B. A. Cyclo Lun. Rom. 15. Paſcha Judæorum cœlebrabitur die 8. Aprilis f. 7., noſtrum verò die 16. Aprilis.
Neom. Thiſri, & anni Iudaici 5485. Cyclo Lun. Iud. 13. Init die 18. Septembris f. 2. Eſt annus Communis abundans dierum 355.

1725. Lit. Dom. G. Cyclo Lun. Rom. 16. Paſcha Iudæorum celebrabitur die 29. Martij f. 5., noſtrum verò die 1. Aprilis.
Neom. Thiſri, & anni Judaici 5486. Cyclo Lun. Iud. 14. Init die 8. Septembris, eſt annus Emboliſmalis deficiens dierum 383.

1726. Lit. Dom. F. Cyclo Lun. Rom. 17. Paſcha Jud. celebrabitur die 16. Aprilis, noſtrum verò die 21. Aprilis.

Neom. Thiſri, & anni Iud. 5487. Cyclo Lun. Iud. 15. Init die 26. Septembris f. 5. eſt annus Commu. Abundans dierum 355.

1727. Lit. Dom. E. Cyclo Lun. Romano 18. Paſcha Iud. celebrabitur die 6. Aprilis f. 1. noſtrum verò die 13. Aprilis.

Neom. menſis Thiſri, & anni Iud. 5488. Cyclo Iud. 16. Init die 16. Septembris f. 3. Eſt annus Comm. Ordin. dierum 354.

1728. Lit. Dom. D. C. Cyclo Lun. Rom. 19. Paſcha Iud. celebrabitur die 25. Martij f. 5., noſtrum verò die 28. Martij.

Neom. Thiſri, & anni Iudaici 5489. Cyclo Jud. 17. Init die 4. Septembris f. 7. Eſt annus Emb. abundans dierum 385.

1729. Lit. Dom. B. Cyclo Lun. Rom. 1. Paſcha Iud. celebrabitur die 13. Aprilis, noſtrum verò die 17. Aprilis.

Neom. Thiſri, & anni Iud. 5490. Cyclo Iud. 18. Init die 24. Septembris f. 7. Eſt annus Communis Def. dierum 353.

1730. Lit. Dom. A. Cyclo Lun. Rom. 2. Paſcha Iud. celebrabitur die 2. Aprilis, noſtrum verò die 9. Aprilis.

Neom. Thiſri, & anni Iud. 5491. Cyclo Iud. 19. Init die 12. Septembris f. 3. Eſt annus Emboliſmalis Ordin. dierum 384.

1731. Lit. Dom. G. Cyclo Lun. Rom. 3. Paſcha Iud. celebrabitur die 21. Aprilis, noſtrum verò die 25. Martij.

Neom. Thiſri, & anni Jud. 5492. Cyclo Iud. 1. Init die 1. Octobris f. 2.

De

De Kalendario Græco.

LECTIO XLVII.

Diximus ſuprà Lectione x. Græcos Atticos annum inchoaſſe à Nouilunio illo, cuius Plenilunium incideret in Solſtitium Æſtiuum, aut immediatè poſt ipſum, menſes verò eorum Aſtronomicè fuiſſe dierum. 29. h. 12. m. 44., ciuilitèr verò primum fuiſſe dierum 29., ſecundum dierum 30., & ſic ſucceſſiuè; ſed quia habebant etiam annos Emboliſmales dierum 384., & hi in Cyclo decennouali erant 3. 5. 8. 11. 14. 16. 19., ideò poſt Poſſideon, qui erat menſis ſextus, addebant alium menſem, quem Poſſideon ſecundum nominabant dierum 30.

Macedones annum inchoabant ab illo Nouilunio, cuius Plenilunium incideret in Æquinoctium Autumnale, aut proximè poſt ipſum, ſeruantes in reliquis formam anni Attici. Verùm ex Alexandri mandato Artemiſius, qui erat menſis ſeptimus, tranſiuit in locum Daeſij, qui erat octauus, & ſic omnes alij ſucceſſiuè locùm mutarunt, quem ordinem ſeruat Ioſephus in libris Antiquitatum.

Nec prætereundum eſt modernos Macedones, ad Iulij Cæſaris exemplum, annum ordinaſſe ad Solis curſum, eumque diuiſiſſe in menſes 12., quibus nomina dedere Macedonica, ſed ordinem Romanum. Aliquando etiam annum diuiſiſſe in quatuor partes, videlicèt Verem, Æſtatem, Autumnum, & Hyemem, ſingulas verò partes diuiſiſſe in menſes 3., ità vt Dius inchoaret ab Æquinoctio Autumnali. Peritius à Solſtitio brumali. Artemiſius ab Æquinoctio Verno. Lous à Solſtitio Æſtiuo.

Nunc dò Kalendarium, in cuius columnâ primâ ſunt menſes Attici. In ſecundâ Macedonici antiqui, quos conuertes in ordinatos ab Alexandro, ſi Artemiſio dabis locum Dæſij, huic locũ Panemi, & ſic ſucceſſiuè. In tertiâ columnâ ſunt dies menſium Ro-

Romanorum, in quos incidit Neom. cuiuſlibet menſis poſiti in eadem lineâ, ſiuè ſit Atticus, ſiuè Macedonicus.

Numerus poſitus antè menſes Græcos ſignat ordinem menſium 1. 2. 3. &c.

Numerus poſitus poſt menſes Græcos ſignat num. dierum quibus conſtant.

Numerus poſitus antè menſes Romanos ſignat diem illius menſis Rom. in quem init menſis Græcus poſitus in eadem linea.

Annus 1720. eſt Emboliſmalis Cyclo 11., ideò duplicatur Poſſideon, ſiuè Audinæus.

KALENDARIUM GRECUM.

Pro anno 4. Olimp. 624. ineunte anno Æ. C. 1720. die 21. Iunij in Plenil.

Menſes Attici.		Menſes Macedonici.		Menſes Romani.
1.Hecatombæon	29.	10.Lous	29.	8. Iunii an. 1720.
2.Metagitnion	30.	11.Gorpiæus	30.	7. Iulii.
3.Boedromion	29.	12.Hyperbereteus	29.	6. Auguſti.
4.Macmacterion	30.	1.Dius	30.	4. Septembris.
5.Pyanepſion	29.	2.Apellæus	29.	4. Octobris.
6.Poſſideó prim.	30.	3.Audinęus pr.	30.	2. Nouembris.
Poſſideon ſec.	30.	Audinęus ſec.	30.	2. Decembris.
7.Gamelion	29.	4.Peritius	29.	1. Ianu. an. 1721.
8.Antheſterion	30.	5.Dyſtrus	30.	30. Ianuarii.
9.Elaphebolion	29.	6.Xantius	29.	29. Februarii.
10.Munychion	30.	7.Artemiſius	30.	29. Martii.
11.Thargelion	29.	8.Daeſius	29.	28. Aprilis.
12.Scirophorion	30.	9.Panemus	30.	27. Maii.
1.Hecatombęon	29.	10.Lous	29.	26. Junii.
2.Metagitnion	30.	11.Gorpiæus	30.	25. Iulii.
3.Boedromion	29.	12.Hyperbereteus	29.	24. Auguſti.
4.Maemacterion	30.	1.Dius	30.	22. Septembris.
5.Pyanepſion	29.	2.Apellæus	29.	22. Octobris.
6.Poſſideon	30.	3.Audinęus	30.	20. Nouembris.
7.Gamelion	29.	4.Peritius.	29.	20. Decembris.
&c.		5. Dyſtrus, vel Dioſcorus		18. Ian. 1722.

De

De Kal. Turcico, ſiuè Arabico.

LECTIO XLVIII.

Vidimus ſuprà Lect. xxix. quid ſit Æra, & annus Arabicus; modò afferam Kalend. pro anno Æræ Chr. 1720., Æræ autem Arabicę, ſiuè Maumedicæ 1132., aduertendo, quòd licèt ex computo dierum incidat in diem 13. Nouemb., cùm tamèn ex computo feriæ, & etiam anni præcedentis incidat in diem 14. Nouembris, ideò eâ die ſignabimus Neom. menſis Muharram, qui eſt primus in anno. Habes ergo in prima columnâ nomina menſium Turcico idiomate, in ſecunda nomina menſinm Arabica, cum ſit idioma diuerſum, & in 3. columnâ dies menſium Rom., in quos incid. Neom.

KALENDARIUM ARABICUM, SIVE TURCICUM.

Pro anno Æræ comm. 1720., Hegiræ 1132.,
Cyclo Arabico 22.

Nomina Turcica.		Nomina Arabica		
1.Muharram dier.	30.	Maharam	14.Nouemb.1719.	f.3.
2.Sepher	29.	Saphar	14.Decembris	f.5.
3.Rabiul Euuel	30.	Rabia prior	12.Ianuarij 1720.	f.6.
4.Rabiul Achir	29.	Rabia poſterior	11.Februarij	f.1.
5.Gimaaſil Euuel	30.	Iomada prior	11.Martij	f.2.
6.Gimaaſil Achir	29.	Jomada poſterior	10.Aprilis	f.4.
7.Regeb	30.	Raiab	9.Maij	f.5.
8.Sahaubam	29.	Shaabam	8.Junij	f.7.
9.Ranazam	30.	Ramadam	7.Iulij	f.1.
10.Scherrail	29.	Schauual	6.Auguſti	f.3.
11.Zikade	30.	Dulkaadah	4.Septembris	f.4.
12.Zilkigge	29.	Dulcheggia	4.Octobris	f.6.
1.Muharrã an.	1133.	Maharam	2.Nouembris	f.7.

Ad-

Aduertendum eſt autem, quòd ad cognoſcendum in quam diem menſis, & anni Gregoriani incidat principium menſis Ramadam, quo menſe Turcæ ieiunant, videndum eſt in quam diem à kal. Ianuarij annus Turcicus incipiat, illique addendi ſunt dies 236. nam denominator huius ſummæ dabit diem primam menſis Ramadam. Dò exemplum: anno 1719. annus Arabicus 1132., & menſis Muharram init die 14. Nouembris, quæ eſt dies 318. à kal. Januarij, illi adde 236., dant dies 554., a quibus ſubtrahe 365. anni 1719., remanent 189. cuius denominator in anno Biſſextili competit diei 7. Iulij, dicendum ergo die 7. Iulij Turcas hoc anno incipere ſuum ieiunium, ſi autem datæ ſummæ 189. addas 30., dant 219. cuius denominator competit diei 6. Auguſti, eà ergo die erit eorum ſolemnitas Paſchalis.

Aduertendum ſecundò, quòd licet tùm Hebræi, tùm Græci, tùm Turcæ inchoent ſuos menſes à prima die Lunæ, vnaquęque Natio tamèn habet proprios calculos ad illam inueſtigandam, & ideò quandoque diuerſimode calculant.

Aduertendum tertiò, quòd hi omnes dies inchoant ad occaſum Solis diei præcedentis, ſic v. g. cùm dicimus Arabes inchoaſſe annum die 14. Nouembris, intelligendum eſt inchoaſſe ad occaſum Solis diei 13. Nouembris.

Pro complemento huius Lectionis dò nomina ſingulorũ dierum hebdomadæ idiomate Arabico, aduertendo diem vocari Nar, & ſicut nòs Jtali dicimus (*il giorno di Venerdì,*) ſic ipſi dicunt Nar al Giema. Hebdomadam autem inchoant à die Sabbati, qui eſt primus poſt diem Veneris ipſis feſtiuum.

Nomina dierum hebd. Arabica.	
Sabbatum	Nar al Septh
Dominica	Nar al Chet
Feria 2.	Nar al Tenit
Feria 3.	Nar al Tellata
Feria 4.	Nar al Arba
Feria 5.	Nar al Chamis
Feria 6.	Nar al Giema d. feſt.

AD

Additio ad Lectionem præcedentem.

LECTIO XLIX.

Vidimus ſuprà Lectione XXVIII., quid ſit Æra, & annus Arabicus, ſiuè Turcicus, & Lectione præcedenti dedimus Kalendarium Arabicum pro anno Ch. 1720., nunc autèm ad maiorem dilucidationem ſignabimus, qua die incipiet annus per annos 30., in hoc enim numero includitur integer Cyclus Arabicus annorum 30., & hinc poterit vnuſquiſque efformare Kalendarium pro quolibet ex his annis 30. dando primo menſi dies 30., ſecundo 29., & ſic ſucceſſiuè intercalariter, quòd ſi annus ſit Emboliſmalis dandi ſunt menſi duodecimo dies 30., alijs autem annis tantùm 29.

Aduertendum ſecundò Cyclum Arabicum annorum 30. benè dignoſci, ſi anni Æræ Arabicæ diuidantur per 30., nam denominator fractorum dat Cyclum illius anni. Dò exemplum: Anno Æræ Ch. 1720. die 2. Nouemb. iniuit annus Hegiræ 1133., hunc numerum diuide per 30., & remanent 23. fracta, igitur hoc anno decurret Cyclus Arabicus 23., & ſic de alijs.

Aduertendum tertiò, vt diximus Lect. XXVIII. in hoc Cyclo eſſe Emboliſmales annos 2. 5. 7. 10. 13. 15. 18. 21. 24. 26. 29. vndecim videlicèt Emboliſmales dierum 355., & decem, & nouem cauos, ſiuè communes dierum 354.

1716. Lit. Dom. E. D., die 16. Decembris f. 4. init an. Hegiræ 1129., Cyclo 19.

1717. Lit. Dom. C., die 5. Decembris f. 1. init annus Hegiræ 1130., Cyclo 20.

1718. Lit. Dom. B., die 24. Nouembris f. 5. init annus Hegiræ 1131., Cyclo 21., an. Embol. dierum 355.

1719. Lit. Dom. A., die 14. Nouembris f. 3. init annus Hegiræ 1132., Cyclo 22.

Digitized by Google

Aduertendum per computum dierum hunc annum inire die 13., corrigendum tamen, tùm ex computo feriæ, tùm ex anno præcedenti, qui cùm fuerit Emboliſmalis terminauit die 13. Nouembris, ergo an. hic incipit die 14.

1720. Lit. Dom. G. F., die 2. Nouembris f. 7. init annus 1133., Cyclo 23.

1721. Lit. Dom. E., die 22. Octobris f. 4. init annus 1134., Cyclo 24. an. Embol. dierum 355.

1722. Lit. Dom. D., die 12. Octobris f. 2. init annus Hegiræ 1135., Cyclo 25.

1723. Lit. Dom. C., die 1. Octobris f. 6. init annus Hegiræ 1136., Cyclo 26., an. Embol. dierum 355.

1724. Lit. Dom. B. A., die 20. Septembris f. 4. init annus Hegiræ 1137., Cyclo 27.

1725. Lit. Dom. G., die 9. Septembris f. 1. init annus Hegiræ 1138. Cyclo 28.

1726. Lit. Dom. F., die 29. Auguſti f. 5. init an. Hegiræ 1139., Cyclo 29., an. Embol. dierum 355.

1727. Lit. Dom. E., die 19. Auguſti f. 3. init an. Hegiræ 1140., Cyclo 30., licèt ex computo dierum iniat die 18., corrigendum per computum feriæ.

1728. Lit. Dom. D. C., die 7. Auguſti f. 7. init annus Hegiræ 1141., Cyclo 1.

1729. Lit. Dom. B., die 27. Iulij f. 4. init annus Hegiræ 1142., Cyclo 2., an. Embol. 355.

1730. Lit. Dom. A., die 17. Iulij f. 2. init annus Hegiræ 1143., Cyclo 3.

1731. Lit. Dom. G., die 6. Iulij f. 6. init annus Hegiræ 1144., Cyclo 4.

1732. Lit. Dom. F. E., die 24. Iunij f. 3. init an. Hegiræ 1145., Cyclo 5., an. Embol. dierum 355.

1733. Lit. Dom. D., die 14. Iunij f. 1. init annus Hegiræ 1146., Cyclo 6.

1734. Lit. Dom. C., die 3. Iunij f. 5. init annus Hegiræ 1147., Cyclo 7., an. Embol. dierum 355.

1735. Lit. Dom. B., die 24. Maij f. 3. init annus Hegiræ 1148., Cyclo 8. f. 3. licèt ex computo dierum debeat inire die 23., corrigendum per computum feriæ, & per dies 355. anni præcedentis.

1736. Lit. Dom. A. G., die 12. Maij init annus Hegiræ 1149., f. 7., Cyclo 9.

1737. Lit. Dom. F., die 1. Maij init annus Hegiræ 1150, Cyclo 10., an. Embol. dierum 355.

1738. Lit. Dom. E., die 21. Aprilis f. 2. init an. 1151., Cyclo 11.

1739. Lit. Dom. D., die 10. Aprilis f. 6. init an. Hegiræ 1152., Cyclo 12.

1740. Lit. Dom. C. B., die 29. Martij f. 3. init an. Emb. Hegiræ 1153., Cyclo 13.

1741. Lit. Dom. A., die 19. Martij f. 1. init an. Hegiræ 1154., Cyclo 14.

1742. Lit. Dom. G., die 8. Martij f. 5. init annus Embol. Hegiræ 1155., Cyclo 15.

1743. Lit. Dom. F., die 26. Februarij f. 3. init an. Hegiræ 1156., Cyclo 16.

1744. Lit. Dom. E. D., die 15. Februarij f. 2. init annus Hegiræ 1157, Cyclo 17.

1745. Lit. Dom, C., die 3. Februarij f. 3. init an. Embol. Hegiræ 1158., Cyclo 18.

1746. Lit. Dom. B., die 24. Ianuarij f. 2. init an. Hegiræ 1159., Cyclo 19.

1747. Lit. Dom. A., die 13. Ianuarij f. 6. init an. Hegiræ 1160., Cyclo 20.

1748. Lit. Dom. G. F., die 2. Januarij f. 3. init an. Embol. Hegiræ 1161., Cyclo 21.

1748. Lit. Dom. G., die 21. Decembris f. 7. init annus Hegiræ 1162., Cyclo 22.

De Kalendario Ægyptiaco.

LECTIO L.

DIximus Lect. xxiv. quid ſit annus, & Æra Ægyptiaca, quæ etiam dicitur Nabonaſarri, Lect. autem xxvi. quid ſit annus Ægyptiacus reformatus, ſiue Alexandrinus, qui ambò diriguntur non a Lunæ, ſed a Solis motu; nunc dandũ eſt vtriuſq; Kalendarium pro anno Æ. C. 1720., quæ tamèn inchoabo ab anno 1719., vt me conformem anni principio in vtràque Ærâ primus enim init die 1. Iulij anno 1719, & die 30. Iunij anno 1720. vſque ad annum 1723. incluſiuè. Secundus init die 30. Aug. 1719., & die 29. Aug. an. 1720. vſq, ad 1722. incluſiuè. In primâ columnâ habes menſes Ægyptiacos, in ſecunda menſes Romanos pro anno huius Æræ 2468., & in tertia menſ. Rom. pro anno 2469. 2470. 2471.

KALENDARIUM ÆGYPTIACUM

Pro annis Æræ Nabon. 2468. 2469. &c., qui correſpondent annis Æræ Comm. 1719. 1720. &c.

Menſes Ægyptij.	Menſes Romani.	Menſes Romani.
1 Thoth an. Nab. 2468.	1 Iulij 1719.	30 Iunij an. Nab. 2469.
2 Paophi	31 Iulij	30 Iulij
3 Achir	30 Auguſti	29 Auguſti
4 Choiac	29 Septembris	28 Septembris
5 Tybi	29 Octobris	28 Octobris
6 Mechir	28 Nouembris	27 Nouembris
7 Phamenoth	28 Decembris	27 Decembris
8 Pharmuti	27 Ianuarij an. 1720.	26 Ianuarij anni 1721.
9 Pacon	26 Februarij	25 Februarij
10 Pauni	27 Martij	27 Martij
11 Epiphi	26 Aprilis	26 Aprilis
12 Meſori	26 Maij	26 Maij
Apendices dierum 5.	25 Iunij	25 Iunij
Neom. Thoth	30 Iunij an. Nab. 2469.	30 Iunij an. Nab. 2470.

KA-

KALENDARIUM ALEXANDRINUM

Pro annis Æræ Alexandrinæ, ſiuè Martyrum 1436. &c.
qui incidunt in annos Æræ Com. 1719. &c.

Menſes Ægyptiaci.	Menſes Romani.	Menſes Romani.
Apend. d.6. an.1435.	24 Aug. an. 1719.	
1 Thoth. an. 1436.	30 Auguſti	29 Auguſti an. 1437.
2 Paophi	29 Septembris	28 Septembris
3 Achir	29 Octobris	28 Octobris
4 Ghoiac	28 Nouembris	27 Nouembris
5 Tybi	28 Decembris	27 Decembris
6 Mechir	27 Ianuarij 1720.	26 Ianuarij 1721.
7 Phamenoth	26 Februarij	25 Februarij
8 Pharmuti	27 Martij	27 Martij
9 Pachon	26 Aprilis	26 Aprilis
10 Pauni	26 Maij	26. Maij
11 Epiphi	25 Iunij	25 Junij
12 Meſori	25 Iulij	25 Iulij
Append. d. 5.	24 Auguſti	24 Auguſti
Thoth an. 1437.	29 Auguſti	29 Auguſti

De Kalendario Perſico.

LECTIO LI.

DIximus Lectione XXVII. annos Perſarum eſſe eiuſdem quantitatis, ac Ægyptiaci vagi, & ſolùm ab eis differre primò in Æra, quæ apud Perſas eſt Æra Iſdegardis vltimi eorum Regis à Saracenis occiſi anno Æræ Ch. 632. Secundò in anni principio, annus enim Perſicus incipit à Neomenia Coiach, qui eſt menſis quartus Ægyptiacus. Tertiò in nomine menſium. Jgitur afferam hic Kalendarium accommodatum

tum huic Æræ pro anno Æræ Ch. 1720., ſed inchoabo ab anno 1719., vt habeatur initium anni Perſici 1089.

KALENDARIUM PERSICUM.

An. Perſicus 1089.	An. Ro. 1719.	An. Perſ. 1090. 1091. 1092.
1 Feruandin mah	29 Sept. 1719.	28 Septēbris 1720.
2 Ardabahesbt mah	29 Octobris	28 Octobris
3 Chordar mah	28 Nouembris	27 Nouembris
4 Tyr mah	28 Decembris	27 Decembris
5 Mordad mah	27 Januar. 1720.	26 Januarij 1721.
6 Shariuar mah	26 Februarij	25 Februarij
7 Meher mah	27 Martij	27 Martij
8 Aban mah	26 Aprilis	26 Aprilis
9 Adar mah	26 Maij	26 Maij
10 Di mah	25 Iunij	25 Iunij
11 Beheman mah	25 Julij	25 Iulij
12 Eſphādarmod mah	24 Auguſti	24 Auguſti
Muſteraka 5.	23 Septembris	23 Septembris

Aduertendum eſt autem ſingulis menſibus addi mah, quod menſem ſignificat; non additur autem cùm ſolùm indicat diem menſis, v. g. 10. Feruandin &c.

De illis, qui Rempublicam adminiſtrarunt.

LECTIO LII.

CUm ſæpe contingat annos ſignari non Cyclis, non Periodis, non Æris, ſed nominibus illorum, qui Rempublicam adminiſtrarunt, ideò eorum pronomina hìc afferam. Hebræorum Rempublicam ab Adamo vſque ad Moyſem incluſiuè adminiſtrarunt Patriarchæ per annos 2554. A' Moyſis mor-

morte vſque ad electionem Saul in Regem, regebatur Judaica Reſpublica à Judicibus per annos 356.. Deindè à Regibus per annos 484., videlicèt vſque ad captiuitatem Regis Sedeciæ an. P. I. 4107. ex inde regebatur à Pontificibus, & à Magiſtratu, qui dicebatur Synedrim vſque ad an. P. I. 4610., ex tunc enim Ariſtobolus Pontifex de genere Aſſamonæorum, ſiuè Machabæorum Regiam dignitatem reaſumpſit, quæ in eâdem progenie continuauit per annos 64., videlicèt vſque ad mortem Regis Antigoni, quæ contigit an. P. I. 4674. Cùm autem tres antè annos Herodes Aſcalonita, exterus genere, Regiam dignitatem obtinuiſſet, primus fuit Rex Judæorum exterus, hic autem Jnnocentes morti damnauit. Secundus fuit Herodes Antipas, qui S. Jo: Baptiſtam decolari iuſſit, & Chriſto illuſit. Tertius Herodes Agrippa ſenior, qui S. Iacombum morti damnauit, & S. Petrum in carcerem truſit. Quartus, & vltimus fuit Herodes Agrippa iunior, ſub quo contigit Jeroſolymæ deuaſtatio, neque amplius Iudaicus Populus Reges habuit.

Græcia per plures annos habuit Reges, ſed deindè gubernatio de Monarchica tranſiuit in Ariſtocraticam, quarè Athenienſes regebantur per Arcontes, qui primùm fuere perpetui, deindè decennales, tandem annui; & ab horum gubernatione ſignabantur anni. Eorum catalogum affert Ricciolius *tom. 3. Chronol. reformatæ*.

Qui Rempublicam adminiſtrabant apud Spartanos dicebantur Effores.

Apud Cretenſes, Coſmi.

Apud Corynthios Prytanes.

Apud Smirnæos Stephanophori, & hi erant Sacerdotes.

Apud Chartaginenſes Suffetes *ex Marsh. ſ. 309.*

Apud Hetruſcos Lucomoni.

Roma à ſui fundatione, quæ contigit anno P. I. 3961. per annos 243. habuit Reges, illis autem eiectis, regebatur à Conſulibus, quandoque etiam à Magiſtratu decem virorum, & aliquando à Tribunis plebis; Ut plurimùm autem ſignantur anni

ni per Conſules, quorum Catalogum habes apud Ricciolium *tom. primo, & tom. 3. Chronologiæ*.

De Monarchiarum, Regnorumque fine.

LECTIO LIII.

HEbræorum gens, vt diximus, ab Adam vſque ad Moyſem per annos 2514. regebatur per Patriarchas, deindè per annos 413. per Iudices, & Seniores, tandem, mortuo Samuele anno P. J. 3640., ſolus regnauit Saul, poſt Saulem Dauid, poſt Dauid Salomon, hoc mortuo an. P. I. 3742., diuiſum eſt Regnum Iudaicum ſub Roboamo, qui dominabatur ſuper Tribus Iuda, & Beniamin, & Samariticum, ſiue Iſraeliticum ſub Jeroboamo, qui dominabatur ſuper reliquas decem Tribus.

Anno P. I. 3978. Salmanaſar Rex Aſſyriorum, captâ Samariâ, & Oſea Rege Jſrael, finem habuit Regnum Iſraeliticum, quod ſteterat annis 236.

Anno P. I. 4107. Nabucdonoſor, captâ Ieroſolimâ, & Sedeciâ Rege Iuda, finem habuit Regnum Iuda, quod à morte Samuelis ſteterat annis 467.

Anno P. J. 4610. Ariſtobolus ex genere Aſſamonæorum, ſiuè Machabæorum Regiam dignitatem reaſumpſit, quæ in eius progenie continuauit per annos 64., donec anno P. I. 4674. iuſſu Antonij, Antigono Rege ſecuri percuſſo, regnauit Herodes infanticida. Tandem anno P. J. 4783., Ieroſolimâ captâ, & templo deſtructo, remanſit illa natio ſine Regibus.

Monarchiam Aſſyriorum volunt aliqui initium habuiſſe a Nembroto, vel a Bello eius filio circà annum P. I. 2470., ſed Vſſerius illius initia ſtatuit in annum P. J. 3447. Finem autèm

in

in annum P. I. 3967., cum, ab Arbace Medo obſeſsâ Vrbe Niniue, Sardanapalus Aſſyriorum Monarcha ſe ipſum cũ Vxoribus, filijs, totâque ſupelectile ſe in Rogum iniecit, poſtquam Monarchia ſtetiſſet annis 520., eſſetque Regia Vrbs Niniue. *Vſſerinus, Pagius, Vallemontius, & alij.*

Poſt Sardanapalum, fuere quidem Reges in Niniue, & Aſſyriâ, ſed Monarchia tranſiuit ad Medos, quorum Regia Hecbatane a Diocre edificata, & ad Babylonios, ſiuè Chaldæos, qui omnes dicti ſunt Monarchę Aſſyrij. Tandem finem habuit hæc Monarchia Aſſyriorum anno P. I. 4176., cum Cyrus Babylonem expugnauit, licèt Ricciolius, & Vallemontius id ſignent anno P. I. 4178., Pagius autem anno P. I. 4155. Per nos ſtetit hæc Monarchia annis 730.

Monarchia Perſarum initium habuit a Cyro anno P. I. 4176. cuius Regia fuit Suſa, & deſijt ſub Dario anno P. I. 4383., cùm ſtetiſſet annis 208.

Monarchia Græcorum cæpit ſub Alexandro anno P. I. 4383.; ſed, eo mortuo, diuiſa eſt in partes, & nomen Monarchiæ continuauit in Regibus Syriæ, qui Antiochi dicebantur, ſiuè Seleucidæ, quorum Regnum redactum eſt in Prouinciam Romanam à Pompeio anno P. I. 4648.

Monarchiæ Romanorum initium diuerſimodè ſtatuitur, nos cùm Vallemontio dicimus illius initium fuiſſe anno P. I. 4687., cùm Octauianus Cæſar Imperatoris nomen aſſumpſit.

Terminauit autem in Auguſtulo anno Æræ Ch. 475. P. I. 5188. Reuixit anno Æ. C. 800. ſub Carolo Magno, & ſtetit ſub Jmperatoribus Gallis per annos 112., ſub Germanis vſque ad præſens. Ab hoc Jmperio diuiſum eſt Orientale anno Æ. Ch. 395. ſub Flauio Arcadio Honorij fratre, & ſtetit vſque ad annum 1453., cùm ſub Conſtantino XIII. vel XV. CP. capta eſt à Turcis die 29. Maij f. 3.

Hiſpania Reges habere cępit ab anno 143. poſt diluuium P. I. 2513., ſed à Romanis ſubacta, Reges habere cæpit Gothos, ſiuè Viſigothos anno Æræ C. 369., qui regnarunt vſque ad annum 713., quo tempore Mauri, ſiue Saraceni illam inuaſerunt, occiſo Rege Roderico, ibique regnarunt vſque ad an-

num 1492. cum captâ Granatâ à Rege Ferdinando v., Saraceni omninò expulſi ſunt.

Eodem tempore, quo regnabant ibi Saraceni, Chriſtiani proprios Reges habuerunt, quorum primus fuit Pelagius ex Viſigothorum genere anno 716. electus in Regem Aſturiæ, & Legionis, Regumque ſeries continuauit vſq; ad annm 1516. cùm, mortuo Ferdinando, & Iſabella, electus fuit in Regem Carolus v. filius Ioannæ, quæ nata erat ex Ferdinando, & Iſabella. Horum Regum ſeries continuauit vſque ad annum 1700., cum mortuo Carolo II., extincta eſt linea recta Caroli v. *Vide Ricciolium, & Vallemontium.*

Galliarum Reges initium habuerunt à Feramundo, à quo lata eſt Lex Salica, fœminas excludens à ſucceſſione, electus autem fuit anno Æræ C. 420., & anno 448. electus fuit Merouæus, à quo ſtirps Merouingia, quæ regnauit vſque ad annum 751. cum, mortuo Chilperico ſecundò, electus fuit in Regem Pipinus filius Caroli Martelli Magiſtri Palatij, & nothi alterius Pipini. Hæc autem eſt ſtirps Carolingia, quæ regnauit vſque ad annum 987., cùm, mortuo Ludouico v. ſine prole, & reiecto Carolo Lotharingiæ Duce, electus fuit Vgo Capetus, a quo incepit ſtirps Capeta, quæ adhuc regnat.

Anno 1314. regnabat Philippus IV. Pulcher Nepos S. Ludouici, quem Bonifacius VIII. excommunicauit, ipſe verò Bonifacium in carcerem trudi iuſſit, & licèt tres poſt ſe reliquerit filios, Ludouicum Vtinum, Philippum Longum, & Carolum Pulchrum, qui ſucceſſiuè Reges fuerunt, nullus tamen reliquit prolem maſculinam, ideòque anno 1328. ſucceſſit in Regno Philippus VI. Valeſius, filius Caroli, qui fuit frater Philippi IV., & filius Philippi III.

Ludouicus XI., de quo ait Vallemontius regnaſſe ſine conſilio, ſine iuſtitia, ſine ratione, mortuus eſt anno 1483., cui ſucceſſit Carolus VIII. eius filius, qui mortuus eſt ſine prole anno 1498., ideoque ei ſucceſſit Ludouicus XII. conſanguineus, &, eo etiam mortuo ſine prole, ſucceſſit Franciſcus I. anno 1515. Hic cum Leone X. iniuit Bononiæ Concordatum, in quo, abo-

Digitized by Google

aboletâ Pragmaticâ ſanctione, ſtatutum eſt, vt Rex nominet ad beneficia, & ſoluatur Pontifici prima annata.

Anno 1551. Henricus II. filius Franciſci I., & Maritus Catharinæ Mediceæ fortuitò occiditur, & ſucceſſiuè regnant tres eius filij, Franciſcus II., Carolus IX., & Henricus III.. Verùm, hoc occiſo, finem habuit ſtirps Valeſia anno 1592., quę regnauerat annos 264., eique ſucceſſit Henricus IV. Borbonius ex ſtirpe S. Ludouici per Robertum eius filium. Hoc Rege à Rauigliacco occiſo, ſucceſſit eius filius Ludouicus XIII. Pater Ludouici XIV., cui ſucceſſit non Filius, neque Nepos ambo præmortui, ſed Pronepos Ludouicus XV. feliciter regnans

Anno 400. ex Scandia, ſiue Gothia erupit gens illa ferociſſima, quæ Europam, & Africam vaſtauit, & diuiſa eſt in Viſigothos, Oſtrogothos, Vuandalos, Hunnos, & Longobardos.

Anno 464. finem habuit Hunnorum Regnum annis 10. poſt mortem Attilę eorum Regis.

Anno 533. finem habuit ſub Gilimero Vuandalorum Regnum, quod cæperat anno 428. ſub Genſerico Arriano.

Anno 553., occiſo Totila, & paulò poſt etiam Teia Oſtrogothorum Regibus, finem habuit in Italia eorum Regnum, quod incęperat anno 476. ſub Odoacre.

Anno 713., Hiſpaniâ à Saracenis occupatâ, finem habuit Gothorum, ſiuè Viſigothorum Regnum, quod incæperat anno 369. ſub Attanarico Rege.

Reuiuixit tàmen anno 716., electo in Regem Pelagio, poſtquem regnarunt in Hiſpania Viſigoti per annos 800., videlicet vſquè ad mortem Ferdinandi V. vltimi ex Sanguine Viſigothorum per lineam maſculinam, qui obijt anno Æræ Chr. 1516. eique ſucceſſit Carolus V. ex Sanguine Viſigotho per lineam fæmineam, vt eſt etiam Carolus VI. feliciter imperans.

Anno 774. ſub Deſiderio Rege deſijt Regnum Longobardorum in Italia, vbi ex Pannonia aduenerant anno 568. ſub Alboino Rege.

De alijs Regnis, & Dominationibus *vide Ricciolium, & Vallemontium t.* 2., vbi eorum ſeriem diſtinctam inuenies.

Digitized by Google

Animaduerſiones in varios Auctores.

LECTIO LIV.

SI quis aliquam Hiſtoricorum notitiam deſiderat, adeat D. Hieronymum de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Bellarminum, Poſſeuinum, Vallemontium, & alios. Ego breuiter dico Moyſem fuiſſe primum hiſtoriarum Auctorem, qui ſacram hiſtoriam edidit, in quinque libris Penthatheucon comprehenſam, annorum 2550. circiter, licèt autèm eam, ſpiritu Dei afflatus, ediderit, potuit tamen rerum notitiam naturaliter habere ab Amram Patre ſuo, cùm quo vixit annos 58., Amram à Leui, cùm quo vixit annos 37., vel à Ioſeph, cùm quo vixit annos 14., Leui ab Iſaac, cum quo vixit annos 33., Iſaac à Sem, cùm quo vixit annos 50., Sem à Matuſalem, cùm quo vixit annos 98., Mathuſalem denique ab Adam, cùm quo vixit annos 243. De alijs hiſtoriæ Sacræ Auctoribus vide Auctores citatos.

Inter omnes profanos Auctores antiquiſſimi fuere Græci, & inter Græcos ſolius Herodoti hiſtoria ad nos deuenit, cùm aliorum hiſtoriæ perierint. Hic natus eſt anno P. I. 4230. annis 8. poſt pugnam Marathoniam, & florebat anno P. I. 4269. Mortuus eſt Turij, quę eſt Colonia Græcorum in Magna Græcia.

Xenophon inſignis Philoſophus, Dux, & Hiſtoricus edidit libros Thudicidis, in quibus continetur hiſtoria Græcorum. Scripſit etiam hiſtoriam Cyri Regis Perſarum, quæ eſt potius dicenda compendium dogmatum Principum. Florebat anno P. I. 4320.

Beroſus Chaldæus natus eſt anno P. I. 4388., & ex Plinio *lib. 7. cap. 30.* docuit Athenis, verùm opera ipſius non extant, ſed Annius Viterbienſis Dominicanus Theologus Cardinalis Pauli

li Fregoſij, & Magiſter S. Palatij ſub Alexandro VI. circà annum 1500. typis mandauit librum, cui titulus: *Deſlorationes Chaldaicæ*, in quo continetur compendium operum Beroſi, ſiuè hiſtoriæ, quam ſcripſit de Regibus Aſſyrijs. Hic liber à multis reiicitur vt inuentum Io: Annii, ſed à Thoma Maſſa defenditur. Vide ipſius librum, cui titulus *Opuſculum Apologeticum*.

Manethon Sacerdos Ægyptius floruit paulò poſt Beroſum anno P. I. 4425. ſub Ptolomæo Philadelpho, cui ſuam hiſtoriam dicauit. Cùm autèm hoc tempore tranſlata fuerit Diuina Scriptura de Hebræo in Græcum à 72. Interpretibus, miſſis ab Eleazaro Pontifice Regi Ptolemæo, id Hebræis maximè diſplicuit, ideòque die 8. menſis Tebeth, qui eſt menſis decimus in anno Eccleſiaſtico, & quartus in anno ciuili, ieiunium ſtatuerunt, vt docet Marshamus *fol.* 153., & *Ricciol. in Kalendario Hebræo*, hâc occaſione tàm Beroſus, quàm Manethon Diuinę legis, & Sacræ hiſtoriæ notitiam habuerunt, illamque deprauare conati ſunt.

Inter Hiſtoricos Latinos, quorum opera ad nos peruenerunt, primum locum tenet Iulius Cæſar, qui ſua edidit Commentaria, in quibus ſignat annos ab Vrbe condita, quos ſi in annos P. I. transferre velis, illis adde 3960.

Titus Liuius vixit ſub Imperio Auguſti, & ſcripſit hiſtoriam Romanam ab Vrbe conditâ ad ſua vſque tempora in libris 140., vel 142., quorum ſoli 35. ad nos peruenerunt, aliorum tamèn habemus compendium, ſeu Epitomen Lucij Flori, ſed aduerte Titum Liuium errare in Chronologia, nam ponit primos Conſules anno ab V. C. 245. cùm eſſet annus 246., quem errorem continuat, vſque ad annum V. C. 267., quem vult fuiſſe 264. errando per annos 3., & ſic ſucceſſiuè vſque ad annum V. C. 536. ex tunc enim errat per annos 4., vult enim Annibalem in Italiam aduenìſſe anno V. C. 532. P. I. 4492. cùm eſſet V. C. 536. P. I. 4496. Conſulibus P. C. Scipione, & T. Sempronio Longo.

Primus error Titi Liuii probatur ſic *Lib.* 1. *decadis* 1. *cap.* 23. *in fine* ait: à conditâ Vrbe ad libertatem præteriſſe annos 244.

quo

quo tempore fuit ſub Regibus, electos autem fuiſſe Conſules primos Iunium Brutum, & Publium Valerium anno V. C. 245. qui correſpondet anno P. I. 4205. antè Æram Chr. 509., ſed ex Faſtis Capitolinis relatis à Ricciolio *lib.* 4. *cap.* 5. *ſuæ Chronologiæ* primi Conſules electi fuerunt anno antè Æram Chr. 508. qui eſt P. I. 4206. ab V. C. 246., ergo errat per annum vnum, quem errorem continuat in ſequentibus annis.

Secundus error probatur, nam *lib.* 2. *Decadis primæ cap.* 21. ait: Coriolanum in Patriam irruiſſe Coſſ. Nautio, & Furio an. V. C. 264., qui correſpondet anno P. I. 4224., Antè Æram Chr. 490., ſed ex Faſtis Capitolinis conſtat hos non fuiſſe Conſules, niſi anno antè Æ. Chr. 487., P. I. 4227., ab V. C. 267. ergo errat per annos tres, & in eodem errore continuat vſque ad annum P. I. 4492. Immò non ſolùm errat hic Auctor, ſed etiam Chronologia appoſita in fine operum ipſius, dum ponit obſidionem Vrbis factam per Coriolanum anno V. C. 266. qui eſt P. I. 4226. ante Æram Chr. 488.

Tertius denique error probatur, nam *lib.* 1. *dec.* 3. dum Annibalis deſcenſum in Italiam deſcribit, ait: fuiſſe Conſ. P. Cornelium Scipionem, & T. Sempronium anno V. C. 532., qui correſpondet anno P. I. 4492. A. Æ. Chr. 222., ſed ex Faſtis conſtat hos fuiſſe Conſules A. Æ. C. 218., P. I. 4496., ab V. C. 536., ergo patet errare per annos quatuor, in quo errore continuat etiam in Chronico vſque ad annum ab V. C. 703., P. I. 4663. Ante Æram comm. 51., quem ipſe vult fuiſſe an. V. C. 699., P. I. 4659. A. Æ. C. 55.

Poſt T. Liuium ſub eodem Auguſto ſucceſſiuè floruerunt Cornelius Nepos, Saluſtius; Velleius Paterculus, Q. Curtius, Cornelius Tacitus, Lucius Florus, Suetonius, Juſtinus abbreuiator operum Throgi Pompeii, & alii.

Poſt Chriſti Aduentum Sacram hiſtoriam concinnarunt Phylo Hebræus natione Alexandrinus ſub Caio Caligola, & Joſephus Hebræus, qui natus anno Chr. 37. mortuus eſt anno 93.

Inter Chriſtianos primus, qui Eccleſiaſticam hiſtoriam concinnauit, fuit Ægeſippus, qui mortuus eſt anno Chr. 180. & poſt illum alii plures.

Car-

Digitized by Google

Cardinalis Baronius ſcripſit Annales Eccleſiaſticos 12. tomis comprehenſos, quos compilauit Spondanus, Bzouius, Oldericus, & Raynaldus; ſed aduertendum eſt hunc Auctorem ponere Chriſti Incarnationem, & Natiuitatem anno V. C. 751., Olymp. 194. anno 2., Conſulibus Lentulo, & Meſſalino, qui characteres cùm aliis, quos ſignat, competunt anno P.I.4711. & Æra Chr. per ipſum incipit anno ſequenti, qui correſpondet anno P. I. 4712., in quo errat per annos duos, quem errorem continuat vſque ad annum 562., in quo ſignat indictionem 10., ergo retrocedendo: anno primo Æræ comm. erat indictio 4., quæ competit anno P. J. 4714., & non 4712., in hoc ergò manifeſtè errat, & illius errorem amplectuntur Spondanus, Bzouius, Oldericus, & noſter Coriolanus.

Quoad Chriſti Natiuitatem, ſi Baronius vult illum natum an. P. I. 4711. opinio eſt probabilis, ſed debebat ponere annum primum Æræ poſt annos 3., & non an. ſequenti, vt fecit Vallemontius, qui poſuit Chriſtum natum anno Mundi 4000., qui eſt P. I. 4710., & annum primum Æræ Chr. anno Mundi 4004. qui eſt P. I. 4714.

Chriſti mortem Baronius ponit anno 34. Æræ Chriſti, Conſulibus Enobarbo, & Vitellio, ſed hi fuere Conſules anno Æræ Chr. 32. P. I. 4745. ergo per ipſum Ieſus Chriſtus vixit annos 33., & menſes 3.

Cardinalis Bellarminus in ſua breui Chronologia aſſerit Chriſtum natum anno primo Æræ Chriſti, vel ergo dicendum eſt eum natum anno P.I.4714. in Decembri, vel pro (natum) intelligendum eſt Circumciſum. Rursùs ponit annum primum Æræ Chr. anno Mundi 3984., qui eſt P. I. 4714., ſequitur ergo per ipſum Mundum conditum anno P. J. 731. annis 3983. ante Æram Chr. Ponit Romam conditam an. M. 3233., qui eſt P. I. 3963., cùm tamèn iuxtà Varonem fuerit condita an. P. I. 3961., & iuxtà Catonem an. P. I. 3962.

Bardi in ſua Chronologia ponit Chriſti Incarnationem anno Mũdi 3967., & annum primum Æræ Chr. anno M. 3968., vult ergo Mundum conditum anno P. I. 747. & Chriſtum natum anno P. J. 4713., ſed errat in ſignandis characteribus Conſulum &c.

qui

qui omnes competunt anno præcedenti 4712., & ſic ſucceſſiuè in annis ſubſequentibus. Chriſti mortem ponit anno Æræ Ch. 34. Mundi per ipſum 4001., qui eſt P. I. 4747., ſed errat in ſignandis characteribus, tenetur ergo dicere Chriſtum, vel mortuum anno Æræ 33., vel non ſub Galba &c.

Cornelius à Lapide in Tabula, quam præponit libro Pentatheucon ſignat Mundum conditum anno P. J. 764. annis 50. poſt noſtram ſententiam. Olympiades ſtatuit anno P. J. 3939., nos verò anno P. I. 3938. Romam conditam anno P. I. 3962., quarè ſequitur opinionem Catonis.

Libertatem ſub Cyro ſignat anno P. I. 4182., cùm per nos fuerit anno 4176., vel iuxtà Ricciol., & Vallemontius 4178.

Chriſti Natiuitatem ſignat anno Mundi 3950., qui eſt P. I. 4713., ſed errat in ſignandis characteribus, qui omnes competunt anno P. I. 4711., igitur tenetur aſſerere annum primum Æræ fuiſſe anno M. 3953., qui eſt annus tertius poſt Chriſti Natiuitatem.

Chriſti mortem ſignat anno Æræ Ch. 34. Mundi 3984., qui eſt P. J. 4747. vult ergo Chriſtum vixiſſe annos 33., & menſes 3.

Vallemontius ponit annum primum Æræ Ch. anno ab Orbe condito 4004. ſi autem à 4714. ſubtrahas 4004. remanent 710. qui eſt annus P. J. præcedens Mundi creationem, ergo per ipſum fuit creatus anno P. I. 711.. Romam conditam ſignat anno M. 3252. P. I. 3962., ex quo patet eum ſequi opinionem Catonis.

Chriſti Natiuitatem ſignat anno Mundi 4000., qui correſpondet anno P. I. 4710., mortem verò ipſius ſignat anno Æræ communis 33. qui eſt annus P. I. 4746., ex quo ſequitur per ipſum Chriſtum vixiſſe annos 35., & menſes 3.

Ricciolius, iuxtà Vulgatam, ponit mundum conditum anno P. I. 530., annis 4184. ante Æram communem.

Chriſti Natiuitatem ſignat anno præcedente Æram communem, videlicèt P. I. 4713., mortem verò ipſius anno Æræ 33., quarè per ipſum vixit an. 32., & menſes 3.

Excur-

Excurſus Chronologicus.

LECTIO LV.

CUm, Teſte Spondano, *ad an.* 1350. *num.* 19., varias, ac diſcrepantes annorum ſeries, qui non in hiſtoriarum Lectione, vel Scripſione aduerterit, in inextricabiles temporum difficultates incidere neceſſe ſit, ideò, pro libri huius coronide, pono Excurſum Chronologicum anni 1720. decurrentis, in quo habetur praxis eorum, quæ dicta ſunt in allatis Lectionibus, ſignando diem 26. Ianuarij, quâ Hiſpaniarum Rex firmauit præliminaria Quadruplicis Confederationis ad Pacem Europæ ſtabiliendam. Solùm aduerto, quod vbi reperies: *anno labente*, intelligitur annum illum terminare antèquàm terminet annus 1720. decurrens. Hoc poſito.

Decurrente Mundi Ætate ſeptima, ſæculi Æræ Chr. XVIII. anno	20.
Periodi Ludouici Magni anno	9093.
Periodi Solis Aureæ anno	9093.
Periodi Iulianæ anno	6433.
Periodi XIII. Victorini, ſiuè Dionyſij Exigui an.	49.
Periodi XVI. Indictionis Solaris anno	133.
Periodi XXIII. Indictionis Aureæ anno	163.
Periodi XXIII. Calippinæ anno	73.
Periodi XXII. Hiparci anno	49.
Periodi IV. Theophili annorum 418. anno	87.
Periodi IV. eiuſdem annorum 437. anno	30.
Periodi XV. Cyrilli Alexandrini anno	11.
Periodi XVI. Latinorum anno	79.
Cyclo Lunari, ſiuè Metonis, ſiuè Aureo Num.	11.
Cyclo Solari, ſiuè Soſigenis	21.
Indictione Romana	13.
Indictione Genuenſi	12.

Digitized by Google

Epacta [Iuliana	1.	
Epacta [Gregoriana	20.	
Æra ab Orbe condito iuxtà noſtram ſententiam anno	5719.	labente
Æra à fine Diluuij anno	4063.	labente
Æra à Promiſſione Abrahæ factâ anno	3637.	
Æra à natiuitate Iſaac anno	3612.	
Æra ab immolatione Iſaac factâ ab Abrahamo	3587.	
Æra ab exaltatione Joſeph in Ægypto an.	3432.	
Æra ab Egreſſu Populi Iſrael de Ægypto anno	3206.	labente
Æra ab ingreſſu Populi Iſrael in Terram Promiſſionis anno	3165.	labente
Æra ab Vnctione Saul in Regem anno	2811.	
Æra à reprobatione Saul, & primâ Vnctionem Dauid in Regem anno	2802.	
Æra à morte Saul, & ſecundâ Vnctionem Dauid in Regem anno	2771.	
Æra à morte Isbozeth, & tertia Unctione Dauid in Regem anno	2764.	
Æra à iactis fundamentis Templi à Salomone an.	2727.	labente
Æra à deſtructione Templi per Nabuſardam an.	2326.	labente
Æra ab abſolutâ reedificatione Templi per Zorobobelem anno	2236.	labente
Æra à profanato Templo ſub Antiocho, & Martyrio Machab. an.	1887.	labente
Æra à reſtauratione Templi per Herodem Aſcalonitam anno	1739.	
Æra à deſtructione Templi per Veſpaſianum, & Titum anno	1650.	labente
Æra à Libertate Populo Dei datâ per Cyrum anno	2256.	
Æra à Translatione Diuinæ Scripturæ in Græcum Idioma anno	2005.	
Æra Simonis fratris Jonathæ Machabæi an.	1863.	
Æra Argiuæ anno	3563.	
Æra Atticę anno	3302.	

Æra

Digitized by Google

Æræ à Troiâ conditâ anno ————	3203.	
Æræ à Troiæ excidio anno ————	2929.	
Olimpiadis 624. anno ————	3.	labente
Ludorum Agonalium 409. anno ————	2.	labente
Æræ ab Vrbe Româ conditâ iuxtà Varonem an.	2473.	
Æræ Græcorum, ſiuè Selucidarum Iudaicæ anno	2031.	labente
Æræ Græcorum Chaldaicæ anno ————	2030.	labente
Æræ Philipeę anno ————	2043.	labente
Ærę à Reformatione kalẽdarij (Per Numam Pomp. an. ————	2431.	
(Per Iulium Cæſarem an. ————	1765.	
(Per Grægorium XIII. PP. an.	138.	labente
Æræ à Triumuiratu Auguſti anno ————	1762.	labente
Æræ ab Actiacâ Victoriâ anno ————	1750.	labente
Æræ à morte Cleopatræ anno ————	1749.	labente
Æræ Ægyptiacæ Reformatæ anno ————	1748.	labente
Æræ Græco Romanæ Pagij anno ————	7213.	
Æræ Antiochenæ, ab eius Authonomiâ anno	1768.	
Æræ Conſtantinopolitanæ (Eccleſiaſticæ anno	7212.	labente
(Hiſtoriæ anno —	7220.	labente
(Ciuilis anno ——	7228.	labente
Æræ Iudaicæ die 16. menſis Sabath anno ——	5480.	labente
Menſis Antheſteriõ, iuxtà (Atticos die 15. (Menſis Dyſtri, ſiuè Dioſcori, iuxtà Macedones (die 15. ((Olimpiadis 624. an.	3.	labente
Æræ Nabonaſarri die 30. menſis Phamenot an.	2468.	labente
Æræ Iezdagerdæ, ſiuè Perſarum die 30. menſis Tyr anno ————	1089.	labente
Æræ Martyrum, ſiuè Alexandrinæ die 30. Tybi anno ————	1436	labente
Hegiræ Turcarum die 15. Rabiul Euuel, ſiuè Rabia prioris an. ————	1132.	labente
Æræ Chriſti, ſtylo veteri, vel Iuliano die 15. Ianuarij, ſed ſtylo nouo, vel Gregoriano die 26. Ianuarij anno ————	1720.	

Dd 2 Hoc

Hoc itàque feliciſſimo Die, & Anno, communi bonorum omnium lætitiâ, ab Hiſpaniarum Monarchiæ ſupremo Moderatore Philippo v. Borbonio firmata ſunt Præliminaria quadruplicis Fœderationis, Phoſphorus Pacis toto Chriſtiano Orbi illuceſcentis, & in Æuum, vt ſperatur, duraturæ,

AD MAIOREM DOMINI NOSTRI
JESU CHRISTI GLORIAM,
QUI SIT BENEDICTUS
IN SÆCULA.

Finis Libri Primi.

INDEX

INDEX MATERIARUM,

Quæ in hoc primo Libro continentur.

Quid ſit Chronologia.	Lectio	1. f.	1.
De Diebus.	Lectio	2. f.	2.
De Horis.	Lectio	3. f.	4.
De Scrupulis.	Lectio	4. f.	5.
De conuerſione horarum.	Lectio	5. f.	6.
De Hebdomadis, & Menſibus.	Lectio	6. f.	11.
De Annis.	Lectio	7. f.	13.
De Anno Romano.	Lectio	8. f.	17.
De Correctione Gregoriana.	Lectio	9. f.	23.
De anno Luni Solari.	Lectio	10. f.	26.
De Paſchatis celebratione.	Lectio	11. f.	30.
De Epactis.	Lectio	12. f.	48.
De Cyclo Metonis.	Lectio	13. f.	57.
De Cyclo Solari.	Lectio	14. f.	59.
De Cyclo Indictionis.	Lectio	15. f.	70.
De Periodis.	Lectio	16. f.	71.
De Periodo Iuliana.	Lectio	17. f.	72.
De alijs Periodis.	Lectio	18. f.	74.
De Æris.	Lectio	19. f.	77.
De Æra Mundi.	Lectio	20. f.	79.
Additio ad Lectionem præcedentem.	Lectio	21. f.	80.
De Æris Hebræorum.	Lectio	22. f.	86.
De Æris Græcorum.	Lectio	23. f.	88.
De Æris Romanis.	Lectio	24. f.	94.
De Æris, & annis Ægyptiacis.	Lectio	25. f.	97.
De Conuerſione annorum Ægyptiacorum in annos P. I.	Lectio	26. f.	100.
De alijs Æris, quæ vtuntur annis Ægyptiacis.	Lectio	27. f.	105.

De

De Æra Seleucidarum.	Lectio 28.	f. 107.
De Annis, & Æra Arabica.	Lectio 29.	f. 108.
De modo inueniendi dies menſium in annis Romanis.	Lectio 30.	f. 113.
De modo cognoſcendi quolibet an. Lit. Dom.	Lectio 31.	f. 115.
De modo inueniendi numerum Cycli, vel Periodi cuiuſlibet.	Lectio 32.	f. 121.
De modo inueniendi Nouilunia, & Plenilunia Aſtronomica.	Lectio 33.	f. 123.
De varijs temporis diuiſionibus.	Lectio 34.	f. 130.
De prima Mundi Ætate.	Lectio 35.	f. 132.
De Opere ſex Dierum.	Lectio 36.	f. 135.
De ſecunda Mundi Ætate, & Diluuio.	Lectio 37.	f. 141.
De tertia Mundi Ætate, & de Abraham.	Lectio 38.	f. 144.
De quarta Mundi Ætate, & Exodo.	Lectio 39.	f. 145.
De quinta Mundi Ætate, & de fundatione Templi Salomonis.	Lectio 40.	f. 147.
De ſexta Mundi Ætate, & de Cyro.	Lectio 41.	f. 150.
De ſeptima Mundi Ætate, & de Chr. Natiu.	Lectio 42.	f. 152.
De Chriſti Morte.	Lectio 43.	f. 155.
De Kalendario Romano	Lectio 44.	f. 159.
De Kalendario Hebræo.	Lectio 45.	f. 167.
Kalendarium Iudaicum.	Lectio 46.	f. 176.
De Kalendario Greco.	Lectio 47.	f. 189.
De Kalendario Arabico.	Lectio 48.	f. 191.
Additio ad Lectionem præcedentem.	Lectio 49.	f. 193.
De Kalendario Ægyptiaco.	Lectio 50.	f. 196.
De Kalendario Perſico.	Lectio 51.	f. 197.
De illis, qui Reſpublicas adminiſtrarunt.	Lectio 52.	f. 198.
De Monarchiarum, Regnorumque principio, & fine.	Lectio 53.	f. 200.
Animaduerſiones in varios Auctores.	Lectio 54.	f. 204.
Excurſus Chronologicus.	Lectio 55.	f. 209.

Erro-

Digitized by Google